

در گذشت آقای تقی ولی سلطانی عضو
محترم جامعه حسابداران رسمی ایران و
مصطفی حضرتی، فیلم بردار پیش کسوت
و همکار تشکلهای حرفه‌ای حسابداری
ایران را تسلیت می‌گوییم.
فصلنامه‌ی حسابداری رسمی

ISSN: ۱۷۵۸-۱۷۳۵

صاحب امتیاز:
جامعه حسابداران رسمی ایران

مدیر مسئول:
سیدمحمد علوی

شورای سیاست‌گذاری (به ترتیب الفبا):

سعید جمشیدی فرد
غلامرضا شجری
رحمت‌اله صادقیان
حجت‌اله صیدی
سیدمحمد علوی
کاظم وادی زاده

زیر نظر هیأت تحریریه

همکار تحریریه:
مژده کدخدایی

امور اجرایی:
سمیرا آرین‌نژاد

طراح و صفحه‌آرا:
علی قاصدی

لیتوگرافی و چاپ:
ایران مصور



شماره پنجاه و سه | بهار ۱۴۰۰
انتشار: خرداد ۱۴۰۰

نظرات و دیدگاه‌های مطرح‌شده،
در مقالات الزاماً دیدگاه جامعه
حسابداران رسمی ایران نیست؛
مگر در مواردی که قید می‌شود.

نشریه‌ی حسابداری رسمی در ارزیابی
مقالات، حسب مورد، از نظرگاه‌های
اعضای جامعه‌ی حسابداران
رسمی ایران و سایر خبرگان حرفه
حسابداری و حسابرسی سود می‌برد.

نشانی: تهران، خیابان سپهد
قرنی، نرسیده به پل کریم‌خان زند
خیابان شهید امانی، پلاک چهار،
جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران

تلفن: ۴۲۹۲۵ نمابر: ۸۸۸۰۱۹۱۰

www.iacpa.ir

hesabdarrasmi@iacpa.ir

@iacpainfo

مقر

بانک‌ها و حساب‌برسان در برابر چالش‌ها

سعید جمشیدی فرد

۴



تریون آزاد

حساب‌برسان و ۱۰ چالش بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در ایران
مرتضی اسدی-جواد باغبان-کوروش پرویزیان-علی صالح‌آبادی-فرهاد نیلی



۱- مطالبات مشکوک‌الوصول

۲- شناسایی درآمد

۳- نرخ تسعیر ارز

۴- نحوه‌ی تنظیم صورت‌های مالی

۵- ضعف حسابرسی

۶- استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی

۷- مبارزه با پول‌شویی

۸- کرونا

۹- تحریم‌ها

۱۰- نظام الکترونیک بانک‌ها

۵



نگاهی از درون

شغل حرفه و صنعت حسابرسی

سید محمد علوی

۲۴





دیدگاه



عوامل تأثیرگذار بر حق الزحمه‌ی حسابرسی
غلامحسین دوانی

۴۰



مشکلات اجرای استانداردهای حسابداری
سید محمد باقرآبادی

۴۶



چارچوب بین‌المللی: راهبری خوب در بخش عمومی
مترجمان: مرتضی اسدی - ساناز حجی

۵۱



دور دنیا



دور دنیا
ترجمه و تدوین: مژده کدخدایی

۵۴



اطلاع‌رسانی



اسامی پذیرفته‌شدگان آزمون حسابدار رسمی سال ۱۳۹۹ اعلام شد

۷۱



فهرست مؤسسات حسابرسی عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران
(دوازدهم خرداد ماه ۱۴۰۰)

۷۴



سعید جمشیدی فرد

بانک‌ها و حساب‌برسان در برابر چالش‌ها

دارایی‌های واقعی و مستغلات تاحدود زیادی به شکل منجمد شده و با امکان نقدشوندگی اندک هستند و همین امر نیز بازهم بُعد دیگری به بحران سودآوری و شناخت واقعی درآمد در بخش بانکی می‌افزاید. این هر دو سبب شده که نهادهای نظارتی نیز انتظار اعتباربخشی دقیق‌تر گزارشگری مالی بانک‌ها از سوی حساب‌برسان را داشته باشند. در چنین بستری است که انتظارات روزافزون بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار از حساب‌برسان مستقل قابل مشاهده است.

آن دسته از مشکلات کنونی نظام بانکی که برخاسته از مجموعه‌ای متنوع از عوامل بین‌المللی و ملی است مشکلات درونی نظام بانکی از جمله ترکیب نامناسب دارایی‌ها و شناسایی دقیق درآمدها را تشدید کرده است. حساب‌برسان در مقام اعتباربخشان به فعالیت مالی این مؤسسات با شرایط دشوارتر از قبل مواجه شده‌اند چراکه مجموع این بحران‌ها اثری هم‌افزا بر روی نظام بانکی داشته است. روشن است که حاصل آن عریض‌تر شدن فاصله‌ی انتظارات ناظران و ذی‌نفعان و حساب‌برسان بانک‌ها خواهد بود.

در این میان، ضمن آن که باید تأکید کرد بخش بزرگی از این شکاف اداری ناشی از انتظاراتی فراتر از وظایف قانونی و بایسته‌ی حساب‌برسان مستقل است، نمی‌توان ضرورت تطبیق مؤسسات حساب‌برسی در مقام اعتباربخش به صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بمنظور تأمین بخشی از انتظارات معقول را نادیده گرفت. بخش عمده و اکثریت مطلق مؤسسات در صنعت حساب‌برسی ایران بنگاه‌هایی کوچک هستند که اندازه‌ی آن‌ها متناسب با وظایف اعتباربخشی به فعالیت‌های مالی بنگاه‌های بزرگی نظیر مؤسسات مالی و اعتباری و بانک‌ها نیست. تجربه نشان داده است که گام نخست برای این که بتوان خدمت مطلوبی به مشتریان ارائه کرد و انتظارات ذی‌نفعان و جامعه را برآورده ساخت، بزرگ شدن واقعی مؤسسات حساب‌برسی است به گونه‌ای که با قدرت بیشتری به حفظ استقلال حرفه‌ای خود در مقابل مشتریان و صاحب‌کاران بزرگ خود باشند. مسأله‌ی مهم دیگر تجهیز و توانایی بکارگیری فناوری اطلاعات است. در تمامی سال‌های گذشته شاهد اتکای روزافزون مؤسسات مالی و بانکی و کسب و کارهای نوین به روش‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات و توسعه در بسترهای اینترنتی بوده‌ایم، اما عموم مؤسسات حساب‌برسی در تناسب با بسیاری از بنگاه‌های اقتصادی در زمینه‌ی سرمایه‌گذاری و بهره‌گیری از فناوری اطلاعات پیشرفت نداشته‌اند. محدودیت‌های بوجود آمده ناشی از شیوع کرونا حساب‌برسان را بطور جدی متوجه این ضرورت نمود و هشداری شد که مقاومت در استفاده از روش‌ها و فناوری‌های نوین می‌تواند مانع بزرگی در رشد مؤسسات حساب‌برسی بشود. از این‌رو ضروری است که جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران و نیز مؤسسات حساب‌برسی عضو جامعه تلاش خود را صرف آن کنند که خلاء ناشی از عدم بهره‌برداری مطلوب از فناوری اطلاعات در امر حساب‌برسی پر شود.

تحولات اقتصاد ایران از دهه‌ی ۱۳۷۰ به بعد و به‌ویژه آغاز رسمی فعالیت مؤسسات اعتباری غیربانکی از نیمه‌ی این دهه شروع و فعالیت نخستین بانک‌های خصوصی از اوایل دهه‌ی ۱۳۸۰ زمینه‌ساز بروز تغییراتی جدی در ساختار نهادی بازار پول در ایران بود. گسترش اعطای مجوز برای فعالیت بانک‌های خصوصی جدید طی سال‌های بعد و واگذاری بخشی از سهام بانک‌های دولتی به عموم ذیل سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی نیز در عمل تغییرات ساختاری صنعت بانکداری در ایران را شدت بخشید.

عرضه‌ی سهام نخستین بانک‌های خصوصی در بورس اوراق بهادار و در ادامه واگذاری سهام بانک‌های دولتی در این بازار و استقبال گسترده‌ی سهام‌داران از هر یک از این عرضه‌ها نشانه‌ی انتظار سرمایه‌گذاران برای سودآوری بالای بانکداری در اقتصاد ایران بوده است. این روند کم‌وبیش و با فرازونشیب‌هایی تا اوایل دهه‌ی ۱۳۹۰ ادامه یافت اما به تدریج شاهد بروز مشکلاتی در سودآوری بانک‌های خصوصی و بروز بحران در مؤسسات اعتباری شدیم که حاصل آن سیاست‌های سخت‌گیرانه‌تر مقامات نظارتی در بازارهای پول و سرمایه بود که وظایف تازه‌ای برای حساب‌برسان مستقل و داخلی بانک‌ها رقم می‌زد. در نیمه‌ی دوم این دهه، گسترش بانکداری الکترونیکی و در پایان دهه، بازگشت تحریم‌های بین‌المللی و شیوع بیماری کرونا و پی‌آمدهای رکودزای آن بر بخش بزرگی از فعالیت‌های اقتصادی بازهم فضای عمومی فعالیت بانکی را دستخوش تنگنایی تازه کرده است.

در این میان، از سویی انتظارات نهادهای ناظر بر بازار پول و بازار سرمایه از حساب‌برسان مستقل بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به شکل روزافزونی رو به گسترش گذاشت و از سوی دیگر انتظارات سهام‌داران و گروه‌های ذی‌نفع مختلف فعالیت بانکی نیز حساب‌برسان را در برابر دامنه‌ی روبه‌گسترشی از انتظارات قرار داد. طبیعتاً حاصل چنین شرایطی شکل‌گیری فاصله‌ی انتظارات و نیز وظایف دوجندانی است که در چنین وضعیتی بر حساب‌برسان تحمیل خواهد شد.

چالش‌های وضعیت کنونی نظام بانکی ایران را می‌توان در سه گروه عمده جای داد. نخست، آن دسته از چالش‌ها که ناشی از شرایط بحرانی اقتصاد است و برخاسته از مسایل بین‌المللی و مسایل اقتصاد کلان ایران است. دوم، آن دسته از چالش‌ها که به سبب ترکیب کنونی دارایی‌های نظام بانکی و ناتوانی آن در پاسخ‌گویی به الزامات نهادهای ناظر شکل گرفته است و سوم چالش‌های ناشی از پیشرفت ناکافی صنعت حساب‌برسی در ایران.

در مورد دو چالش نخست از جمله باید بر سهم بالا و توجیه‌ناپذیر وام‌های معوق در میان مجموعه‌ی تسهیلات اعطایی بانک‌ها به اشخاص حقیقی و حقوقی اشاره داشت که به‌نوبه‌ی خود چشم‌اندازهای سودآوری این مؤسسات اعتباری را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. علاوه بر آن، بخشی از سبد سرمایه‌گذاری‌های بانک‌ها نیز به‌ویژه در حوزه‌ی

حسابرسان و ۱۰ چالش بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در ایران



فرهاد نیلی



علی صالح آبادی



کورش پرویزیان



جواد باغبان



مرتضی اسدی

صورت‌های مالی برخی از بانک‌های مشخص شده، براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS).

ت - واپس ماندگی تاریخی و فنی حسابرسی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در ایران، به سبب ناکارآمدی اجرای روش‌های سنتی حسابرسی صورت‌های مالی و ضعف تخصص و مهارت‌های لازم برای حسابرسی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در خصوص ارزیابی ریسک سیستم‌های فناوری اطلاعات و نرم‌افزارهای مورد استفاده در عملیات بانکداری الکترونیکی و به تبع آن طراحی روش‌های ویژه بر خورد حسابرس با چنین ریسک‌هایی.

ث - چالش فاصله‌ی انتظارات از خدمات حسابرسی و اعتباردهی برای کشف فساد و تقلب و سوءاستفاده‌ها و پول شویی.

ج - و بسیاری از چالش‌های بحران‌زای دیگر موضوع پرونده‌ی اصلی این شماره‌ی فصلنامه‌ی حسابدار رسمی، بررسی و واکاوی برخی از چالش‌های عمده‌ی حوزه‌ی حسابرسی و گزارشگری مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، پرداخته است. مشارکت‌کنندگان در این میزگرد جملگی از صاحب‌نظران حرفه‌ی حسابرسی و صنعت بانکداری ایران هستند. پاسخ‌های تفصیلی آنان به پرسش‌های طرح شده را می‌خوانیم.

صنعت بانکداری در ایران، طی دو دهه‌ی گذشته و به‌ویژه در سال‌های اخیر، ضمن آن که تحولات گسترده‌ای را از سر گذرانده با چالش‌های جدیدی نیز مواجه شده است. استفاده‌ی گسترده از نرم‌افزارهای مختلف ارایه‌ی خدمات بانکی از طریق خودپردازها، اینترنت و تلفن همراه، صنعت بانکداری را از روش‌های سنتی به شیوه‌های مبتنی بر بهره‌برداری از فناوری اطلاعات در عصر ارتباطات پیشرفته متحول ساخته است. با این همه، به‌رغم این تحول بی‌نظیر و مستمر در بانکداری الکترونیکی، گزارشگری مالی و حسابرسی صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، با چالش‌های جدی متعددی مواجه شده است. از جمله‌ی این چالش‌های بحرانی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

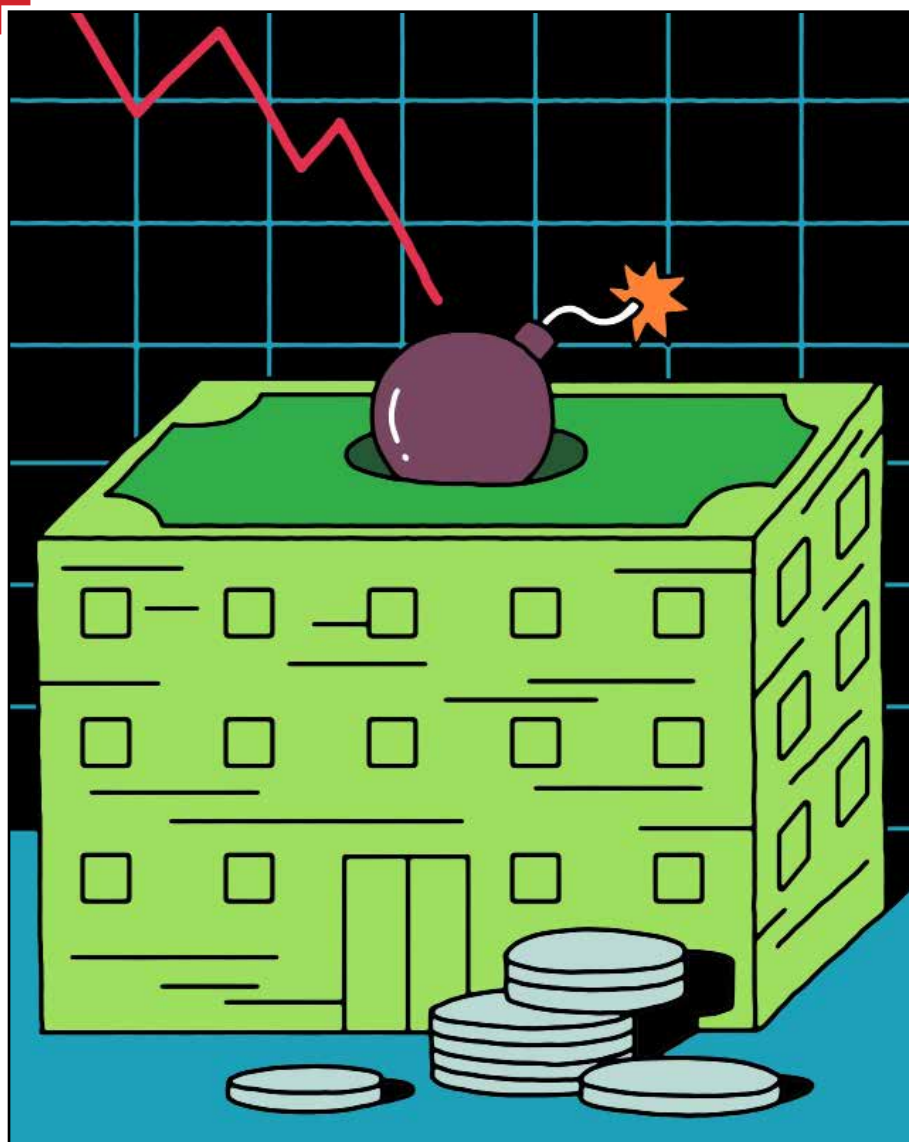
الف - تعدد دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مختلف بانک مرکزی که در مواردی فاقد شفافیت کافی است و یا مغایر با استانداردهای حسابداری و گزارشگری مالی است.
ب - اختلاف نظرهای بانک مرکزی و مرجع استانداردگذار حسابداری و حسابرسی، در خصوص نحوه‌ی تهیه و تنظیم صورت‌های مالی بانک‌ها.
پ - نبود زیرساخت‌های اطلاعاتی لازم در خصوص ارایه‌ی

«مرتضی اسدی:

زیان‌دهی عملیات بانکی، وجود زیان انباشته و پایین بودن نسبت کفایت سرمایه در سنوات اخیر و همچنین ضعف در سیستم‌های اطلاعاتی بانک‌ها (ازجمله نبود اطلاعات مشروح و دقیق مربوط به تسهیلات امهالی، وثایق و ارزیابی ادواری آن‌ها، اطلاعات وضعیت مالی و رتبه‌ی اعتباری مشتری و پراکندگی سیستم‌های اطلاعاتی) باعث شده تا بانک‌ها زیان کاهش ارزش تسهیلات اعطایی را به‌نحو صحیح شناسایی نکنند و تسهیلات اعطایی را به‌نحو صحیح در چهار طبقه‌ی جاری، سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول ارایه و افشا نکنند.

علاوه‌براین، به‌رغم وجود بند تحریف در گزارش‌های حساب‌رسان مستقل طی سال‌های متمادی و عدم پیگیری مؤثر از سوی مجامع عمومی بانک‌ها و نهادهای ناظر، در خصوص رفع بندهای شرط حساب‌رسان و درج بند شرط بدون ذکر مبلغ تعدیل توسط حساب‌رسان، باعث شده اقدام مؤثری در این خصوص توسط بانک‌ها انجام نشود.

در حال حاضر با توجه به اجرایی نبودن استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹: ابزارهای مالی (IFRS ۹) در ایران، در رابطه با زیان کاهش ارزش مورد انتظار و اندازه‌گیری تسهیلات اعطایی، مغایرت قابل‌ملاحظه‌ای بین بخشنامه ۲۸۲۳ بانک مرکزی و استانداردهای حسابداری وجود ندارد. تنها مورد قابل‌ذکر رویکرد آینده‌نگر و مبتنی بر ارزش زمانی پول (ارزش اقتصادی) در مفاهیم کاهش ارزش دارایی‌ها است که در بخشنامه‌ی فعلی بانک مرکزی ریسک اعتباری با رویکرد گذشته‌نگر مورد توجه قرار گرفته است. البته پیاده‌سازی مدل زیان اعتباری برای محاسبه‌ی کاهش ارزش مورد انتظار تسهیلات اعطایی با توجه به زیر ساخت‌های مورد نیاز ازجمله برآورد



۱ چالش مطالبات مشکوک‌الوصول

طبق گزارش‌های حسابرسی صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، الزامات مقرر در دستورالعمل و بخشنامه‌های بانک مرکزی درخصوص طبقه‌بندی مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی بانک‌ها (جاری، سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول) و نحوه‌ی محاسبه و تأمین ذخیره‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول بابت آن‌ها، عمدتاً رعایت نشده است (بخشنامه‌ی شماره

مب/۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۰۵ و بخشنامه‌ی شماره‌ی ۹۱/۲۱۲۷۰ مورخ ۱۳۹۱/۰۱/۳۱). عدم رعایت دستورالعمل و بخشنامه‌های مزبور، سبب شده که ذخیره‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول کافی برای پوشش زیان‌های ناشی از مطالبات، در صورت‌های مالی منظور نشود. عدم اجرای دستورالعمل و بخشنامه‌های مذکور، چگونه توجیه می‌شود؟ افزون بر این، افتراق دستورالعمل و بخشنامه‌های مزبور با استانداردهای حسابداری را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

نرخ تنزیل، پیش‌بینی الگوی جریان‌های نقد ورودی مورد انتظار تسهیلات (به دلیل بی‌ثبات بودن متغیرهای کلان اقتصادی) و ضعف در سیستم‌های اطلاعاتی، دشواری‌های خاص خود را دارد و نیازمند برنامه‌ی اقدامی فراتر از تصویب استاندارد یا بخشنامه در این رابطه است.

◀ جواد باغبان:

از عوامل مؤثر بر ناکارایی ذخیره‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول بانک‌ها می‌توان مواردی چون اندازه‌ی بانک، درآمدهای غیربانکی، حقوق صاحبان سهام، تعداد شعب و نسبت کفایت سرمایه را نام برد. چون وضعیت مالی و به تبع آن ریسک کل بانک‌ها با اندازه‌ی آن‌ها مرتبط و از بانکی به بانک دیگر متغیر است، انتظار می‌رود، شیوه‌ی ذخیره‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول بانک‌ها متناسب با اندازه‌ی آن‌ها باشد. درخصوص درآمدهای غیر بانکی می‌توان گفت، هرچه درآمدهای بانک از محلی غیر از سود تسهیلات بیش‌تر باشد، به علت کاهش ریسک کل بانک ناشی از عدم وصول مطالبات، می‌توان ذخیره‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول کم‌تری در نظر گرفت. بنابراین، چنانچه بانکی، با درآمد کارمزدی کم، هزینه‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول کم‌تری در نظر گرفته باشد، ذخیره‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول آن ناکارا و گمراه‌کننده خواهد بود. بانک‌های با نسبت سرمایه بیش‌تر، ریسک کل کم‌تری می‌پذیرند و از این‌رو ذخیره‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول کم‌تری را می‌توان برای آن‌ها در نظر گرفت. در بررسی ذخایر مشکوک‌الوصول بانک‌ها مشخص شده، دستورالعمل‌های صادره توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. به درستی رعایت نمی‌شود، این عدم رعایت دستورالعمل‌های صادره سبب شده ذخیره‌ی کافی برای پوشش زیان‌های ناشی از مطالبات نگهداری

نشود. از آن‌جایی که اجرای دقیق دستورالعمل‌ها منجر به افزایش مطالبات معوق می‌گردد، لذا مسئولان بانک‌ها با توجیهات و توضیحات و تفسیرهایی که از بخشنامه‌های بانک مرکزی ج.ا.ا. می‌کنند به منظور جلوگیری از انعکاس نامطلوب عملکرد خود، آن‌ها را دقیقاً اجرا نمی‌کنند. به عنوان مثال مفاد بخشنامه‌ی شماره‌ی ۹۳/۳۳۷۱۸۰ مورخ ۹۳/۱۲/۱۴ که مقرر می‌دارد ذخیره‌ی اختصاصی برای آن دسته از بدهی‌های غیر جاری مشتریان که مورد امهال، تقسیط مجدد یا تغییر طبقه قرار می‌گیرند، بایستی بدون توجه به تغییر طبقه و بر اساس طبقه‌ی قبل از امهال محاسبه و در حساب‌ها منظور شود، بعضاً با توجیهاتی در بانک‌ها رعایت نمی‌شود و تسهیلات امهال شده در دسته‌ی طبقه‌ی جاری قرار می‌گیرند. در این خصوص بانک‌ها بر اساس بخشنامه‌ی ۲۸۲۳ بانک مرکزی، اقدام به طبقه‌بندی مطالبات غیرجاری در طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول می‌کنند. طبقه‌بندی مذکور و اخذ ذخایر مطالبات مشکوک‌الوصول علی‌رغم تصریح بخشنامه‌ی فوق مبنی بر در نظر گرفتن وضعیت مالی مشتری، صرفاً براساس عامل زمان و با اعمال وثایق اخذ شده از مشتری و ضرایب ابلاغی بخشنامه‌ی فوق‌الذکر به ترتیب معادل ۱۰، ۲۰ و ۵۰ درصد صورت می‌گیرد. نکته‌ی حایز اهمیت در این خصوص این است که هزینه‌ی مطالبات غیر جاری صرفاً بر اساس عوامل کمی و بدون توجه به مسایلی از قبیل ریسک مشتری، میزان سودآوری، وضعیت نقدینگی و وضعیت مالی مشتری صورت می‌پذیرد. مسئله‌ی دیگری که قابلیت باز یافت مطالبات تسهیلات بانکی را در معرض خطر قرار می‌دهد و حصول اطمینان از این بابت را برای حساب‌رسان مستقل بانک‌ها دشوار کرده استمهال تسهیلات اعطایی به مشتریان برای دفعات متعدد

است، چرا که با استمهال تسهیلات، آخرین تسهیلات اعطایی ملاک طبقه‌بندی بر اساس عامل زمان است که باعث جاری تلقی شدن این گونه مطالبات است، در حالی که محتوای تسهیلات اعطایی بر اساس اولین قرارداد غیر جاری بوده و بایستی از این بابت ذخایر لازم در دفاتر اخذ گردد که عملاً این اتفاق رخ نمی‌دهد.

موارد فوق از نظر مدیران بانکی قابل توجیه بوده، در حالی که این موارد فاقد پشتوانه‌ی قانونی است. لذا بانک مرکزی ج.ا.ا. باید با تجدید نظر در بخشنامه‌های مذکور و به‌روزرسانی آن الزامات کیفی‌سازی ذخایر بانک‌ها را ابلاغ و لازم‌الاجرا سازد. گفتنی است که مطابق با استانداردهای حسابداری در شرایطی که مطالبات، در سررسید مربوطه به حیطه‌ی وصول درنیاید می‌بایستی نسبت به ذخیره‌سازی آن اقدام نمود، بنابراین دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های بانک مرکزی عموماً در راستای هم‌خوانی با استانداردهای حسابداری در این مقوله تهیه شده است، هر چند که در برخی از مبانی‌های محاسباتی آن افتراق‌هایی از لحاظ میزان و زمان اخذ آن وجود دارد.

◀ کورش پرویزیان:

در بخشنامه‌ی طبقه‌بندی (ابلاغی سال ۱۳۸۵) تنها بر سه پارامتر زمان، وضعیت مشتری و وضعیت صنعت تمرکز شده است و مسایل مربوط به محیط اقتصاد ایران، مشتمل بر قوانین مصوب مجلس، کمیته‌های مستقر در ارکان دولت و فضای کسب‌وکار ایران و آثار تحریم‌ها مورد توجه قرار ندارد. صرفاً برای تعیین طبقه‌ی پرونده‌ی مطالباتی، بانک باید به این سه معیار توجه کند و براساس بدترین معیار ارزیابی شده، طبقه‌ی پرونده‌ی مشتری را تعیین کند. لذا با تأکید بر ضرورت اصلاح طبقه‌بندی، بخشنامه‌ی بانک مرکزی حداقل بنا به دلایل ذیل از سوی بانک‌ها

در ارائه‌ی صورتهای مالی به خواست حسابرسان تطابق ندارد:

۱- در سنوات گذشته تفسیر متفاوت از بخشنامه‌ی ابلاغی از سوی بانکها و برنامه‌نویسان سبب شده تا نحوه‌ی طبقه‌بندی اقساط پرونده محل اختلاف بوده و در صدور اسناد حسابداری رویکردهای متفاوتی وجود داشته باشد. این امر سبب طبقه‌بندی پرونده بر اساس سررسید اقساط در طبقات مختلف شده و محل اعتراض حسابرسان است.

۲- صدور قوانین متعدد و متناقض در برخورد با بدهکاران نظام بانکی طی سنوات مختلف نظیر قوانین بودجه و مصوبات هیأت وزیران (نظیر آیین‌نامه‌ی وصول مطالبات) و اخیراً مصوبات ستاد ملی مبارزه با کرونا سبب شده عملاً نرم‌افزارهای بانکی از چارچوب‌های مقرر خارج شده و به‌نوعی قادر به عمل طبق این مصوبات نباشند حال آن که گزارشگری می‌باید بر این مبنا انجام پذیرد.

۳- مشکلات اقتصادی تحمیل شده به فعالان اقتصادی که خارج از حیطه‌ی اختیار آنها بوده (نظیر تحریم‌های اقتصادی) و نامشخص بودن نحوه‌ی حمایت دولت از آنها سبب شده تا وضعیت بدهی ایشان به نظام بانکی نامشخص باقی بماند (نظیر مشکلات نرخ ارز در ایفای تعهدات ارزی).

۴- فرآیند طولانی و مطول حقوقی در وصول مطالبات و نقد شدن وثایق تسهیلات.

ملاحظه می‌کنید مسائلی از این دست که عملاً می‌توان گفت در کشور ما منحصر به فرد است و سابقه‌ی دیگری در نظام بانکداری کنونی دنیا ندارد، خود منشأ اختلاف نظر بین گزارشگران و حسابرسان است. بانکها این ملاحظات را مدنظر قرار می‌دهند لیکن حسابرسان از باب رعایت به مفاد بخشنامه توجه دارند. قطعاً بانکها نیز که جزو موسسات پیشرو در به‌کارگیری مدیریت ریسک هستند

خود می‌دانند که حفظ ذخایر مرتبط با ریسک اعتباری و ارتقای آن سبب تداوم فعالیت‌شان می‌شود. همچنین در کنار این اقدام بانکها نهاد ناظر نیز با ملاحظات بیش‌تر در سنوات اخیر نسبت به تکالیف خاص ذخیره‌گیری مطالبات مشکوک‌الوصول در مجوز مجامع بانکها اقدام کرده است.

از باب افتراق دستورالعمل با استانداردهای حسابداری نیز در دنیا سیستم بانکی به دلیل حساسیت و تأثیری که بر اقتصاد دارند با ملاحظات احتیاطی بیش‌تری از آنچه که در استانداردهای حسابداری آمده اداره می‌شوند. این اصول براساس ضوابط احتیاطی کمیته‌ی بال استوار است.

نکته‌ی مهم آن که پیش از هر اقدامی از سوی بانکها در زمینه‌ی افزایش ذخایر مطالبات باید موضوع پذیرش ارقام حسابرسی‌شده از سوی سازمان امور مالیاتی مد نظر قرار گیرد. زیرا عدم‌پذیرش این ذخایر سبب خسران دوجانبه‌ی سهام‌داران بانکها می‌شود.

◀ علی صالح‌آبادی:

بخشنامه‌های شماره م/۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۰۵ و شماره ۹۱/۲۱۲۷۰ مورخ ۱۳۹۱/۰۱/۳۱ بانک مرکزی، بخشنامه‌های فاقد انعطافی هستند که در فرآیند طبقه‌بندی تسهیلات، صرفاً به مدت زمان سپری شده از تاریخ سررسید اقساط توجه داشته، و با تکیه بر الگوی زیان تحقق‌یافته، بانکها را ملزم به شناسایی و ثبت ذخیره از بابت مطالبات مشکوک‌الوصول می‌کنند؛ بدون آن که به شرایط حاکم بر اقتصاد ملی به ویژه در شرایط خاص تحریمی توجه داشته باشند. به عبارت دیگر قاعده‌ی کلی رجحان محتوا بر شکل در بخشنامه‌های فوق‌الاشاره مغفول مانده است. از جمله مواردی که مدیریت شبکه بانکی را به عدول از مفاد بخشنامه‌های اشاره شده مجبور می‌کند به شرح زیر است:

۱) به دلیل تحریم‌های اقتصادی و محدودیت‌های ناشی از آن، علاوه بر آن که فرآیند واردات مواد اولیه و صادرات کالاها و خدمات سخت و دشوار شده است، نقل و انتقال وجوه ارزی مربوطه هم پیچیده‌تر و گاه حتی غیرممکن شده است. به گونه‌ای که علاوه بر افزایش هزینه‌های جابه‌جایی وجوه، در موارد بسیاری به‌رغم آمادگی تسهیلات‌گیرنده برای پرداخت اقساط و تسویه‌ی بدهی خود، بانک تسهیلات‌دهنده به دلیل نبود روابط کارگزاری با کارگزاران بانکی خارج از کشور، قادر به دریافت اقساط مشتری نبوده، از این‌رو مشتری با تأخیر ناخواسته در تسویه‌ی بدهی خود مواجه می‌شود. بخشنامه‌های مورد نظر در رویکردی خشن و غیرمنعطف، مراتب را به‌عنوان موارد واجد شرایط انتقال به طبقات غیرجاری و محاسبه ذخیره از بابت تأخیر در پرداخت تلقی می‌کنند حال آن که تأخیر در تسویه نه به جهت افزایش ریسک اعتباری تسهیلات‌گیرنده، بلکه به دلیل محدودیت‌های حاکم بر بانک تسهیلات‌دهنده است.

۲) کارشناسان سازمان امور مالیاتی کشور در رویکردی غیرعادلانه که از آن به عنوان «حاکمیت وصول بر اصول» تعبیر می‌شود با توسل به بهانه‌های مختلف، از پذیرش هزینه‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول خودداری می‌کنند. بنابراین مدیریت بانک با از دست دادن تنها انگیزه‌ی خود برای ثبت ذخیره که همان انگیزه‌ی صرفه‌جویی مالیاتی است در اقدامی واقع‌بینانه، افزایش یک بند به بندهای گزارش حسابرسی را به کاهش نسبت‌های سودآوری و کفایت سرمایه‌ی خود ترجیح می‌دهد.

۳) دیدگاه وثیقه‌محوری حاکم بر بانکها به تأسی از بخشنامه‌های بانک مرکزی، دیدگاهی نادرست و غیراصولی است که باید با نگرش اعتبارمحوری جایگزین شود. در بخشنامه‌های فوق‌الاشاره، وثایق

تودیع تسهیلات گیرنده نزد بانک تسهیلات دهنده، از عوامل اصلی ذخیره گیری است که با واقعیت های حاکم بر روابط بانک و مشتری سازگاری نداشته، و مدیریت بانک ناگزیر است به برداشت خود از وضعیت مشتری که متکی بر تجربه و قضاوت شخصی است متوسل شود.

با عنایت به مراتب فوق و به دلیل عدم سنخیت مفاد بخشنامه های بانک مرکزی با واقعیت های حاکم بر اوضاع و احوال اقتصادی تسهیلات گیرندگان به ویژه در ارتباط با موضوع تحریم های اقتصادی به شرح بند یک فوق، بانک تسهیلات دهنده ناگزیر خواهد بود در یک سال ذخیره گیری و در یک سال دیگر نسبت به بازگشت آن اقدام کند. این موضوع علی الخصوص در ارتباط با بانک های بورسی، نارضایتی سرمایه گذاران در سهام بانک سرمایه پذیر را به دنبال خواهد شد. بنابراین ضمن تأکید بر لزوم بازنگری در دستورالعمل ها و بخشنامه های بانک مرکزی متناسب با شرایط اقتصادی کشور، هماهنگی بین دستگاه های قانون گذار، ضمن کمک به دست اندرکاران عرصه های اقتصادی کشور، رونق فضای کسب و کار، و افزایش اشتغال زایی، تحقق اهداف قانون گذار را هم تضمین خواهد کرد.

◀ فرهاد نیلی:

تسهیلات اعطایی به اشخاص مهم ترین دارایی مولد بانک ها را تشکیل می دهد. طبق بخشنامه ی م ب ۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۵ و ۹۹/۲۲۰۹۷۷ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۰ بانک مرکزی ج.ا.ا. بانک ها ملزم هستند ذخیره ی عام و ذخیره ی خاص برای تسهیلات اعطایی محاسبه و در حساب ها منظور کنند. ذخیره ی خاص مطالبات مشکوک الوصول در مورد بخشی از تسهیلات که از طریق وثایق پوشش داده نشده، بر اساس درصدهای ازپیش مشخص شده

برای هر طبقه از تسهیلات و بدهکاران محاسبه می شود. بانک ها برای تسهیلات و بدهکاران جاری ذخیره ای محاسبه نمی کنند. ضرایب ذخیره ی مطالبات مشکوک الوصول برای تسهیلات سررسید گذشته (۲ تا ۶ ماه پس از سررسید آخرین قسط پرداختی) ۱۰ درصد، معوق (۶ تا ۱۸ ماه پس از سررسید آخرین قسط پرداختی) ۲۰ درصد، مشکوک الوصول (بیش از ۱۸ ماه پس از سررسید آخرین قسط پرداختی) ۵۰ الی ۱۰۰ درصد مانده ی تسهیلات و بدهکاران باید ذخیره خاص محاسبه کنند. برای اقلامی که ذخیره ی خاص محاسبه نشده، ذخیره ی عام به میزان ۱،۵ درصد مانده ی تسهیلات و بدهکاران محاسبه می شود.

مزایای این روش، سادگی و عدم نیاز به اعمال قضاوت است و ذخایر محاسبه شده بین بانک ها به سادگی قابل مقایسه است.

در استانداردهای حسابداری ایران قابلیت باز یافت مطالبات، با در نظر گرفتن ارزش وثایق و تضامین در نظر گرفته می شود. در حالی که طبق بخشنامه های بانک مرکزی ج.ا.ا. نحوه ی محاسبه ی ذخیره ی م.م نسبت به مطالبات در بانک ها متناسب با ضرایب تعیینی (موسوم به ضرایب نقد شوندگی) نسبت به ارزش وثایق و بر مبنای سری زمانی ازپیش تعیین شده صورت می گیرد. به عنوان نمونه می توان به ضریب نقد شوندگی وثایق ملکی و سهام که معادل ۷۰ درصد آن در محاسبه ی ذخایر ملحوظ می گردد، اشاره کرد. در حالی که ارزش وثایق مذکور در شرایط اقتصاد تورمی و متناسب با رشد سایر قیمت ها افزایش می یابد در حالی که وثایق نقدی که دارای ضریب ۱۰۰ درصد است در این شرایط حداکثر معادل ارزش اولیه ی آن (وجوه نقد) می باشد.

درج عدم رعایت دستورالعمل و

بخشنامه های مزبور و نحوه و تأمین ذخیره مطالبات م.م در صورت های مالی بانک ها در گزارش حسابرس مستقل اساساً به دلایل متعددی از جمله عدم انطباق نحوه ی ذخیره گیری به موجب دستورالعمل های صادره ی بانک مرکزی ج.ا.ا. عدم احتساب کامل ذخیره ی مطالبات توسط بانک ها (این امر می تواند حسب مورد ناشی از عدم رعایت کامل، اطمینان کامل و نسبی از قابلیت وصول و باز یافت مطالبات با توجه به اعتبارسنجی مشتری و وثایق در اختیار، عدم پذیرش هزینه ی ذخایر خاص توسط مراجع مالیاتی و تحمل بار مالیاتی سنگین و ریسک نقدینگی مترتب از این بابت باشد) و همچنین شرایط سخت گیرانه ی بانک مرکزی نسبت به مؤسسات حسابرسی است. مؤسسات حسابرسی خود را متعهد و ملزم به درج موارد عدم رعایت با اهمیت بخشنامه ها (از جمله بخشنامه های مربوط به محاسبه ی ذخیره ی مطالبات مشکوک الوصول) در گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی می دانند.

فارغ از این که بر حسابرسان پوشیده نیست که در شرایط کنونی بسیاری از وثایق (علی الخصوص وثایق ملکی) قابلیت باز یافت کامل اصل و سود مطالبات را دارند و اعمال ضرایب نقد شوندگی تنها هزینه ای مضاعف را به بانک ها تحمیل می کند و از سوی دیگر کارشناسی سالانه ی ارزش روز وثایق از حیث زمان و هزینه برای بانک ها مقرون به صرفه نبوده و ضرایب تبدیل ارزش روز بانک مرکزی متناسب با ارزش واقعی و روز بازار اعلام نمی گردد، از این رو همان گونه که پیش تر معروض داشتم حسابرسان محترم تنها در رعایت دستورالعمل های بانک مرکزی معمولاً به این بند اشاره می کند در صورتی که بر همگان مبرهن است قابلیت باز یافت اصل و سود مطالبات از طریق تملیک وثایق به صورت کامل وجود دارد.



۲

چالش شناسایی درآمد
براساس دستورالعمل
 شماره‌ی ۹۸/۹۳۶۷۴ مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۲۳ بانک مرکزی که از ابتدای سال ۱۳۹۸ لازم‌الاجرا بوده، شناسایی درآمد مطالباتی که به طبقه‌ی مشکوک‌الوصول منتقل می‌شوند، صرف‌نظر از نوع وثایق و تضامین آن‌ها متوقف خواهد شد. مطالباتی که دارای وثایق و تضامین نقد و شبه‌نقد حداقل تا ۱۰۰٪ مانده‌ی بدهی هستند، حداکثر تا زمان انتقال به طبقه‌ی مشکوک‌الوصول، درآمد آن‌ها قابل شناسایی است. صدور چنین بخشنامه‌هایی عملاً باعث کاهش درآمد و سودآوری بانک‌ها می‌شود. چنین بخشنامه‌هایی با چه توجیهاتی صادر می‌شود؟ آیا با استانداردهای حسابداری شناخت درآمد، سازگاری دارد؟

◀ مرتضی اسدی:

هدف بخشنامه‌ی مذکور جلوگیری از مدیریت سود و شناسایی سود موهوم، کامل بودن شناخت درآمد، جلوگیری از ارایه‌ی اطلاعات غیرواقعی به ذی‌نفعان و جلوگیری از گمراه کردن آن‌ها از عملکرد واقعی بانک‌ها بوده است. در صورت عزم جدی در اجرا، این بخشنامه می‌تواند آثار مثبتی بر شفافیت صورت‌های مالی بانک‌ها، ارایه‌ی تصویری واقعی از عملکرد مالی آن‌ها و همچنین افزایش کیفیت قابلیت‌مقایسه‌ی اطلاعات بانک‌ها داشته باشد. لیکن به تعویق انداختن تاریخ اجرای آن و پس از آن تعیین دوره‌ی گذار پنج‌ساله برای عدم‌شناخت درآمد بابت مطالبات معوق بدون وثیقه‌ی نقد و شبه‌نقد که با استانداردهای حسابداری نیز تناسبی ندارد، منجر به کاهش اثربخشی این بخشنامه در دستیابی به اهداف نظارتی تدوین آن و همچنین خدشه‌دار شدن جایگاه نظارتی نهاد ناظر به دلیل عقب‌نشینی از چارچوب‌های نظارتی ابلاغی به بانک‌ها شده است.

◀ جواد باغبان:

رشد فعالیت‌های پولی و بانکی در کشور (در یک دهه‌ی اخیر) و محوریت نظام بانکی و پولی در فعالیت‌های تمامی بنگاه‌های اقتصادی در کشور، مدیران بانک مرکزی ج.ا.ا. را بیش از پیش بر آن داشته است که بخشنامه‌های صادره خود را درخصوص شناسایی درآمدهای تسهیلات را هر چه بیش‌تر در جهت انطباق با استانداردهای حسابداری مصوب و اصول و قواعد حسابداری

نزدیک‌تر سازد. با چنین رویکردی در یک دهه‌ی اخیر بانک مرکزی در چندین مرحله مبادرت به صدور بخشنامه‌هایی درخصوص شناسایی درآمدها برای تسهیلات اعطایی کرده که این بخشنامه‌ها در هر یک از زمان‌های صدور آن، با توجه به شرایط اقتصادی کشور، شناسایی درآمد تسهیلات را در طبقات مختلف طبقه‌بندی تسهیلات (به شرح توضیحات متن سؤال قبل) دشوارتر (برای مدیران بانکی که به فعالیت‌های غیر بانکی بیش‌تر علاقه‌مند بودند) و سخت‌تر یا بهتر بگویم استانداردتر نموده است.

از طرف دیگر رشد درآمدهای غیر بانکی بانک‌ها در سال‌های اخیر و تغییر نگرش مدیران حاضر در بدنه‌ی بانکی به دلایل رکود اقتصادی حاکم بر وضعیت اقتصادی کشور، نیاز به صدور چنین بخشنامه‌هایی را برای مدیران مستقر در ساختمان شیشه‌ای بانک مرکزی ج.ا.ا. کاری روتین و یا در برخی مواقع ناگزیر کرده است. بدین ترتیب، صدور بخشنامه‌های این چنینی، گامی در جهت عدم شناسایی سود موهوم (رعایت مفاد اصلاحیه‌ی قانون تجارت) و الزام سازمان بورس و اوراق بهادار جهت حفظ منافع سهام‌داران و سپرده‌گذاران و همچنین در تطبیق با استانداردهای حسابداری بوده که این موضوعات در نگاه کلان‌تر به اقتصاد کشور از اقدامات مثبت و به‌جای مسئولین بانک مرکزی بوده است. بنابراین بنده روند مزبور را نه‌تنها در جهت کاهش شناسایی درآمد و سودآوری بانک تلقی نکرده، بلکه در جهت رعایت اصل امانت‌داری منافع سپرده‌گذاران و رابطه‌ی وکیل و موکلی و رعایت حقوق سهام‌داران می‌شمارم. بدین ترتیب مدیران بانکی بایستی در تلاش و کوشش برای ایجاد درآمدهای بانکی و مبادرت به فعالیت‌های بانکی نمایند که وظیفه‌ی اصلی این مدیران نیز همین موضوعات است.

❖ کورش پرویزیان:

بر اساس استانداردهای حسابداری برای شناسایی تعهدی درآمد باید قابلیت‌اتکای جریان نقدی آتی آن سنجیده شود. ارائه‌ی نسخه‌ی کلی برای پرونده‌های تسهیلاتی از سوی بانک مرکزی (با قصد کاهش ریسک و پیشگیری از شناسایی سود موهوم) عملاً در تضاد با این استاندارد است. طبق دستورالعمل شناسایی درآمد پرونده‌های مشکوک‌الوصول باید متوقف شود حال آن‌که طبق استاندارد چنانچه پرونده‌ای در طبقات جاری، سررسید گذشته و معوق باشند لیکن جریان نقد آن‌ها محتمل نباشد باید شناسایی درآمد آن نیز متوقف شود.

برعکس این موضوع احتمال وصول مطالبات مشکوک‌الوصول از طریق وثایق یا ضامنین معتبر و حتی تفاهم انجام شده با بدهکار می‌تواند دلیلی برای شناسایی صحیح درآمد باشد. از سوی دیگر این نسخه‌ی بانک مرکزی بانک را در چالش با سازمان امور مالیاتی قرار می‌دهد زیرا از نظر سازمان کاهش درآمدهای بانک‌ها قابل‌پذیرش نبوده و قطعاً همانند رویه‌ای که برای سود سپرده‌ها در پیش گرفتند نسبت به محاسبه‌ی درآمد شناسایی نشده و اعمال ضرایب مالیاتی اقدام خواهند کرد. این خود بابتی جدید در اختلافات لاینحل بین بانک‌ها و سازمان امور مالیاتی خواهد بود. بنابراین این موضوع نیز باید از سوی نهادهای حاکمیتی تعیین تکلیف شود.

❖ علی صالح‌آبادی:

بر اساس دستورالعمل شماره‌ی ۹۸/۹۳۶۷۴ مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۲۳ بانک مرکزی ج.ا.ا.، شناسایی درآمد مطالباتی که به طبقه‌ی مشکوک‌الوصول منتقل می‌شوند، از ابتدای سال ۱۳۹۸ متوقف شده است و پرسش مطرح شده این

است که مطالباتی که دارای وثایق و تضامین نقد و شبه نقد حداقل تا ۱۰۰٪ مانده بدهی هستند، حداکثر تا زمان انتقال به طبقه‌ی مشکوک‌الوصول، درآمد آن‌ها قابل‌شناسایی است و صدور چنین بخشنامه‌هایی عملاً باعث کاهش درآمد و سودآوری بانک‌ها می‌شود.

براساس طبقه‌بندی دارایی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، مطالبات مشکوک‌الوصول شامل تمامی اصل و سود تسهیلاتی است که بیش از ۱۸ ماه از سررسید و یا از تاریخ قطع پرداخت اقساط آن سپری شده و مشتری هنوز اقدام به بازپرداخت بدهی خود نکرده باشد. فرض بر این است که اگر وصول مطالبات از محل تضمین ارایه‌شده طی مدت مذکور امکان‌پذیر باشد، بانک تا قبل از انتقال مطالبات به طبقه‌ی مشکوک‌الوصول نسبت به وصول آن اقدام خواهد نمود. بنابراین انتقال مطالبات به طبقه‌ی مشکوک‌الوصول بدین معنی خواهد بود که بانک امکان وصول طلب از محل تضامین موصوف را نداشته و به تبع آن درآمدی هم حاصل نشده است، در نتیجه شناسایی درآمد مطابق با استانداردهای حسابداری امکان‌پذیر نبوده و بانک مرکزی ج.ا.ا. به درستی دستور توقف آن را صادر کرده است.

❖ فرهاد نیلی:

مطابق بخشنامه‌ی ۹۸/۹۳۶۷۴ مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۲۳ بانک مرکزی ج.ا.ا.، شناسایی درآمد مطالبات در طبقه‌ی مشکوک‌الوصول صرف‌نظر از نوع وثایق و تضامین متوقف می‌شود. طی همان بخشنامه نیز شناسایی درآمد مطالبات در طبقه‌ی معوق می‌بایست طی یک دوره‌ی گذار پنج ساله یعنی از سال ۱۴۰۳ متوقف شود. فلسفه‌ی بانک مرکزی شامل این موضوع است که مطالبات مشکوک‌الوصول مطالباتی که بیش از ۱۸ ماه از سررسید آخرین



درآمد ایشان را در هر دوره کاهش می‌دهد و خود منجر به عدم رعایت اصل تطابق می‌گردد. بانک‌ها در راستای حفظ و امانت‌داری از سرمایه‌ی سهام‌داران و سپرده‌گذاران اقدام به دریافت وثایق و به‌منظور ضمانت و پوشش بدهی‌های مشتریان می‌کنند و با توجه به اصل رجحان محتوی بر شکل، شناسایی درآمد مطالبات غیر جاری به حیث حفظ صیانت از ذی‌نفعان می‌بایست صورت پذیرد.

چالش نرخ تسعیر ارز طبق بخشنامه‌های



بانک مرکزی، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، ملزم شده‌اند که دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی خود را طبق نرخ‌های تسعیر ارز دستوری در صورت‌های مالی خود منعکس کنند. نرخ‌های دستوری مزبور در انطباق با استانداردهای حسابداری مبنی بر تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بر اساس نرخ ارز قابل دسترس در

استانداردهای حسابداری بوده عدم توجه به وثایق در اختیار بانک‌ها در ارزیابی مفهوم ورود جریان منافع اقتصادی به درون مؤسسه‌ی اعتباری است. بدون تردید ضوابط اعلامی منجر به کاهش درآمدهای عملیاتی بانک‌ها شده و این موضوع اصل تطابق (درآمد و هزینه‌های دوره) را مخدوش خواهد کرد. ضمن آن‌که کاهش درآمدهای عملیاتی ناشی از سود تسهیلات (مصارف) منجر به ایجاد تفاوت با اهمیت بین هزینه‌های سود پرداختی به سپرده‌گذاران و درآمد شناسایی‌شده بر این اساس می‌گردد که این موضوع از حیث مالیاتی عیناً به‌عنوان هزینه‌ی غیر قابل قبول مالیاتی تلقی و بار مالی سنگینی را متوجه بانک‌ها نموده و ریسک نقدینگی را در بانک‌ها افزایش می‌دهد. که البته اتخاذ این تدابیر توسط بانک مرکزی بیش‌تر جنبه‌ی محافظه‌کارانه و رعایت جانب احتیاط در شناسایی درآمد داشته و با هدف صیانت از منافع سپرده‌گذاران و سهام‌داران بوده است که از سوی دیگر

قسط پرداختی آن گذشته است. طی این فاصله‌ی زمانی، بانک هیچ قسطی دریافت نکرده است و جریان نقدی از بابت مطالبات وجود نداشته است. بنابراین شناسایی درآمد بیش‌تر از این محل، احتمالاً قابلیت باز یافت نخواهد داشت.

مطابق استانداردهای حسابداری شناسایی درآمد با توجه به قابلیت باز یافت مطالبات، تا مرز پوشش بدهی از طریق ارزش وثایق و تضامین شناسایی درآمد امکان‌پذیر است به دلیل آن‌که ورود جریان منافع اقتصادی (ولو از طریق تملیک وثایق) به درون واحد تجاری (شرط اساسی شناسایی درآمد) محتمل و امکان‌پذیر است. اما در صورتی‌که ورود جریان منافع اقتصادی به درون واحد تجاری با ابهام همراه باشد، شناسایی درآمد مجاز نخواهد بود. بخشنامه‌های بانک مرکزی ج.ا.ا با استناد به استانداردهای حسابداری ایران صادر و به شبکه‌ی بانکی برای اجرا ابلاغ می‌شود. آن‌چه در عدم تطابق با

تاریخ صورت وضعیت مالی و یا تاریخ انجام معامله (حسب مورد) نبوده و به همین دلیل موضوع در گزارش حسابرسی صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به عنوان تحریف از استانداردهای حسابداری گزارش شده است. اعلام نرخ دستوری فوق مبتنی بر چه توجیه و ملاحظاتی است؟ آثار نامطلوب آن چه تاثیری بر شفافیت اطلاعات مالی و عملکرد بانک‌ها دارد؟

◀ مرتضی اسدی:

به دلیل شرایط خاص اقتصادی کشور از جمله تحریم‌های اقتصادی که منجر به افت قابل توجه ارزش ریال نسبت به سایر ارزها شده است، ناظر بانکی با توجیه کنترل نرخ ارز و جلوگیری از شناسایی سود تسعیر ارز باتوجه به ابهام‌های قابل ملاحظه نسبت به جریان‌های نقدی ارزی و نوسان‌های شدید نرخ ارز، اقدام به اعلام نرخ دستوری کرده است. تسعیر نکردن معاملات و مانده‌های حساب‌های ارزی بانک‌ها بر مبنای نرخ‌ی که جریان‌های نقدی آتی ناشی از معاملات یا مانده‌های حساب مربوط، برحسب آن تسویه می‌شود، منجر به کاهش مربوط بودن اطلاعات و به تبع آن شفاف نبودن وضعیت مالی و عملکرد مالی بانک‌ها و در نهایت گمراهی استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی بانک‌ها از جمله دولت و بازار پول و سرمایه می‌شود. بانک مرکزی در آخرین بخشنامه‌ی خود انعطاف بیش‌تری نشان داده و نرخ‌های اعلامی برای گزارشگری سال ۱۳۹۹ را نزدیک‌تر به نرخ‌های واقعی اعلام کرده است.

نکته‌ی مهم در تسعیر حساب‌های ارزی بانک‌ها به‌خصوص در شرایط فعلی تحریم و شیوع ویروس کرونا، محتمل بودن جریان‌های نقدی در آینده‌ی قابل پیش‌بینی و قابلیت بازیافت دارایی‌های ارزی است که باید مورد توجه ویژه

قرارگیرد.

◀ جواد باغبان:

بر اساس قوانین پولی و بانکی و مصوبات شورای پول و اعتبار، مرجع تدوین‌کننده درخصوص نگهداری و وضعیت حساب‌های بانک‌ها، نمایش، طبقه‌بندی و نحوه‌ی انعکاس در صورت‌های مالی و مبنای اندازه‌گیری و حتی تهیه‌ی صورت‌های مالی نمونه‌ی بانک‌ها، بانک مرکزی ج.ا.ا. است. با چنین رویکردی بانک مرکزی ج.ا.ا. از سنوات قبل نسبت به تهیه‌ی صورت‌های مالی نمونه اقدام نموده و بر این اساس درخصوص تهیه‌ی حساب‌ها و نحوه‌ی گزارشگری آن نیز دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌هایی را صادر کرده است. نحوه‌ی اندازه‌گیری اقلام دارایی و بدهی ارزی و نحوه‌ی نگهداری این حساب‌ها در صورت‌های مالی بانک‌ها نیز از این قاعده مستثنی نبوده و بانک مرکزی با ابلاغ دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره این موارد را تصریح کرده است.

از طرفی با توجه به نوسانات ارزی موجود در کشور و وجود نرخ‌های متعدد برای یک ارز در محیط اقتصادی ایران و تعدد معاملات ارزی بانک‌ها برای بنگاه‌های اقتصادی، در چند سال اخیر بانک مرکزی پیرو بخشنامه‌ای نرخ‌های تسعیر اقلام دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی را به بانک‌ها اعلام و مدیران بانکی را ملزم به رعایت نرخ‌های مندرج در این بخشنامه‌ها و انعکاس این ارقام در صورت‌های مالی بانک‌ها کرده است. از چند جنبه می‌توان به ابلاغ چنین نرخ‌هایی توسط مقامات محترم بانک مرکزی ج.ا.ا. پرداخت. نخست این‌که مطابق با بند ۲۶ استاندارد حسابداری شماره‌ی ۱۶ مصوب سازمان حسابرسی اقلام دارایی و بدهی پولی، در شرایط وجود نرخ‌های متعدد برای یک ارز می‌بایستی بر اساس مبالغی که انتظار می‌رود موارد مذکور با آن تسویه شود،

تسعیر گردد که این موضوع به دلیل این‌که نرخ‌های زمان تسویه از نرخ‌های اعلامی بیش‌تر می‌باشد نادیده گرفته شده و باعث بروز اختلاف بین مدیران بانک‌ها و حساب‌رسان مستقل به عنوان یکی از ارکان نظارت بر عملکرد بانک‌ها گردیده که منجر به صدور بند شرط در گزارش حسابرسی بانک‌ها شده است. دوم این‌که در بخشنامه‌های اعلامی بانک مرکزی ج.ا.ا. تصریح شده که این سود به هیچ عنوان قابل تقسیم بین سهام‌داران نبوده و بانک‌ها صرفاً با رعایت موازین و مقررات بانک مرکزی می‌توانند از این منافع به عنوان افزایش سرمایه استفاده کنند و در صورت‌های مالی به عنوان یک قلم سایر اندوخته در حساب‌ها انعکاس یابد. تمامی موارد مزبور با مفاد اصلاحیه‌ی قانون تجارت در تضاد بوده که مشکلی بر دیگر مشکلات گریبان‌گیر بانک‌ها اضافه کرده است. سوم این‌که با توجه به صدور رأی شورای عالی مالیاتی در اسفند ماه ۱۳۹۹ مبنی بر غیر قابل‌پذیرش بودن این نرخ‌ها که اخیراً صادر شده و همچنین نامه‌ی رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار (اردیبهشت ماه ۱۴۰۰) به وزیر امور اقتصاد و دارایی مبنی بر این‌که تعیین چنین نرخ‌هایی منجر به عدم آرایه‌ی اطلاعات شفاف توسط بانک‌ها در بورس می‌گردد خود گواه این مطلب است که این نرخ‌ها حاکمیتی و دستوری بوده و از نگاه کارشناسانه با آن تهیه و آرایه نشده است.

◀ کورش پرویزیان:

در کلیه‌ی سنوات پیش از این، رهنمود کلی بانک مرکزی جهت تسعیر اقلام ارزی صورت‌های مالی بانک‌ها، استفاده از نرخ مرجع بانک مرکزی بوده است. با توجه به تحریم‌های ظالمانه و افزایش اختلاف بین نرخ ارز در بازارهای رسمی و غیر رسمی عملاً بانک‌ها با چالش گزارشگری اقلام ارزی

مواجه شدند. بر این اساس با توجه به اشراف بانک مرکزی بر ماهیت و قابلیت دسترسی اقلام ارزی ترازنامه‌ی بانکها، آن بانک نسبت به صدور بخشنامه‌ی ابلاغ نرخ‌های تسعیر اقدام نمود تا ضمن حفظ منافع بانکها، ملاحظات احتیاطی نیز مد نظر قرار گرفته باشد. اختیار قانونی بانک مرکزی در حوزه‌ی ارز و معاملات ارزی و نحوه‌ی تنظیم صورت وضعیت مالی بانکها منبعت از قانونی پولی و بانکی است و استاندارد ۱۶ حسابداری نیز این امکان را داده است تا در صورت وجود مقررات خاص برای معاملات ارزی از آن برای تعیین نرخ تسعیر ارز استفاده شود. بنابراین رویه‌ی مورد عمل بانک مرکزی صحیح است. شایان ذکر است که با توجه به افشای وضعیت ارزی بانکها در صورت‌های مالی حسابرسی‌شده که در دسترس عموم است، تحلیل‌گران قادر به تعدیلات احتمالی براساس مفروضات خود خواهند بود.

◀ علی صالح‌آبادی:

دارایی‌ها و بدهی‌های پولی ارزی بانکها به استناد بخشنامه‌ی شماره‌ی ۰۰/۳۷۸۷۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۱۱ بانک مرکزی (جزء (الف) بند (۱) بخشنامه‌ی شماره ۹۸/۴۵۰۵۰۸ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۸ موضوع ابلاغ نرخ و نحوه تسعیر اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی شبکه‌ی بانکی) بر مبنای نرخ ۱۹۰٫۰۰۰ ریال برای هر یورو و ۱۵۹٫۰۰۰ ریال برای هر دلار و سایر ارزها بر مبنای نرخ برابری آن به یورو برای پایان سال مالی ۱۳۹۹ در نظر گرفته شده است. طبق استانداردها و براساس اظهارنظر حسابرس مستقل بانک، در صورت وجود نرخ‌های متعدد برای یک ارز، از نرخ‌ی برای تسعیر باید استفاده شود که جریان‌های نقدی آتی ناشی از معامله یا مانده حساب مربوط بر مبنای آن تسویه می‌گردد اما بانکها

موظف به اعمال نرخ‌های اعلامی از سوی بانک مرکزی هستند.

دلایل انحراف از استانداردهای حسابداری و اثرات ناشی از آن (از قبیل تفاوت تسعیر ارز در حقوق صاحبان سهام، سایر اقلام سود و زیان جامع، ارزش دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در ترازنامه، تغییرات درآمدها و هزینه‌های ارزی به‌ویژه هزینه‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات ارزی و سایر اقلام بااهمیت) درآمدها باید در صورت‌های مالی بانکها افشا شود. عدم افشای اطلاعات مذکور در صورت‌های مالی بانکها، شفافیت صورت‌های مالی و عملکرد بانکها را به‌ویژه برای بانکهایی که بخش عمده‌ای از فعالیت آن‌ها ارزی است به میزان قابل توجهی کاهش می‌دهد. ضمن این‌که پیاده‌سازی استاندارد مربوطه نیازمند زیرساخت‌های نرم‌افزاری لازم است تا بانکها بتوانند اثرات چند نرخ‌ی بودن ارز را گزارش نمایند.

رییس کل بانک مرکزی در مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۵ عنوان کرده است بانک مرکزی آمادگی اصلاح نرخ تسعیر دارایی‌های ارزی بانکها را متناسب با نرخ تسعیری که مناسب شرایط غیرتحریمی باشد دارد و معتقد است اعطای معافیت مالیات سود ناشی از تسعیر تا زمان تحقق یافتن آن، ضروری است تا اصلاح نرخ تسعیر ارز بر قیمت سهام بانکها اثرگذار باشد. همچنین، بانک مرکزی اصلاح نرخ ارز را نیازمند توجه به نکات زیر می‌داند:

- دارایی‌های ارزی بانکها، عمدتاً مطالبات از بنگاه‌ها هستند و بخشی از دارایی‌ها نیز به دلیل تحریم‌ها در حال حاضر مسدودند که وصول مطالبات ارزی و بعضاً معوق را با نرخ‌های فعلی ارز در بازار، با مشکلاتی همراه کرده است.

- تسعیر مطالبات ارزی بانکها با نرخ بالاتر، باعث شناسایی درآمد موهومی بیشتر و سود بی‌کیفیت می‌شود و لذا

ارائه‌ی عملکرد غیرواقعی و پرداخت مالیات نقدی است.

مدیریت نرخ ارز در بازار آزاد و مهار بار روانی آن در جامعه که اصطلاحاً «انتظارات تورمی» نامیده می‌شود از اهم اهداف بانک مرکزی در اعلام نرخ دستوری برای تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانکها بوده، و با عملیات روزمره بانکها که با استفاده از نرخ‌های بسیار متفاوت از نرخ ارز بانک مرکزی صورت می‌گیرد مطابقت نداشته، و عدم شفافیت صورت‌های مالی بانکها را موجب می‌شود. به عبارت دیگر دارایی‌ها و بدهی‌های بانکها به جای تقویم بر مبنای عرضه و تقاضای بازار، با رویکرد کنترل اقتصاد ملی و به عبارت صحیح‌تر به‌عنوان ابزاری برای ایجاد موازنه در اقتصاد مورد استفاده قرار می‌گیرد. بدیهی است مراتب در مغایرت با استانداردهای حسابداری بوده، و همواره به‌عنوان اولین شرط در بندهای گزارش حسابرس و بازرس قانونی قید می‌شود. این موضوع علاوه بر اثرات سوء آن بر روابط کارگزاری به‌ویژه با کارگزاران بانکی خارجی، در فرآیند رتبه‌بندی بانکها هم ایجاد اختلال می‌کند.

◀ فرهاد نیلی:

طبق استاندارد حسابداری شماره‌ی ۱۶ اقلام پولی ارزی باید به نرخ ارز در تاریخ ترازنامه تسعیر شود و در صورت وجود نرخ‌های متعدد برای یک ارز، از نرخ‌ی برای تسعیر استفاده می‌شود که جریان‌های نقدی آتی ناشی از معامله یا مانده‌ی حساب برحسب آن تسویه می‌شود.

مطابق بخشنامه‌های بانک مرکزی اقلام پولی ارزی باید به نرخ اعلامی تسعیر شود. طبق دستورالعمل ۱۳۹۳/۶/۲۲ مورخ ۲۰۰۹/۹۳/۵۲۴ سازمان امور مالیاتی و اصلاحی شماره‌ی ۲۰۰۹/۹۷/۱۷۲ مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۲۲ در مواقعی که برای تسعیر ارز، نرخ‌های متعددی (شامل نرخ رسمی، بازار



ثانویه «سامانه‌ی نیما» و نرخ آزاد «سنا» وجود داشته باشد، می‌بایست با ملحوظ نظر داشتن این که مؤدی مالیاتی مطابق مقررات مکلف به تسویه حساب به چه نرخ می‌باشد تسعیر انجام شود. به موجب بند ب ماده ۱۱ قانون پولی و بانکی، نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، طبق مقررات این قانون برعهده‌ی بانک مرکزی است و در ماده‌ی ۱۴ قانون یادشده موارد نظارت و دخالت بانک مرکزی در امور پولی و بانکی با تصویب شورای پول و اعتبار احصا شده است. بنابراین وظیفه‌ی تعیین نرخ تسعیر ارز یا اندازه‌گیری دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها توسط بانک مرکزی در مقررات قانونی مربوط احصا نشده و با توجه به این که نرخ تسعیر ارز اعلامی بانک مرکزی برای انجام تسعیر ارز دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها هیچ‌گونه مبنای معاملاتی برای بانک‌ها ندارد، لذا از نظر مالیاتی نرخ اعلامی مذکور مورد پذیرش سازمان امور مالیاتی نیست. بنابراین سازمان امور مالیاتی از بانک‌ها بر مبنای نرخ نیمایی مالیات مطالبه می‌کند که این روش مورد تأیید شورای عالی مالیاتی هم قرار گرفته است.

شرایط فوق منجر به آن شده که بانک‌ها تسعیر ارز اقلام پولی را بر اساس نرخ اعلامی بانک مرکزی شناسایی می‌کنند اما بر اساس نرخ نیمایی مالیات می‌پردازند. همچنین باید این موضوع را در نظر داشت که شناسایی سود تسعیر ارز بر اساس نرخ‌های اعلامی بانک مرکزی باعث تعویق شناسایی سود تسعیر ارز از یک دوره به دوره‌های بعد و تضییع حقوق سهام‌داران می‌شود، همچنین انعکاس اقلام دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در صورت‌های مالی از شفافیت لازم (با توجه به نرخ‌های قابل دسترس ارز در تاریخ ترازنامه) برخوردار نخواهد بود.

به نحوی با این موضوع در گزارش خود برخورد نماید. نظر شما در این خصوص چیست؟ راهکار برون‌رفت از این چالش کدام است؟

◀ مرتضی اسدی:

نبود تعامل مناسب بین ناظران بازار پول، بازار سرمایه و نهاد استانداردگذار و بانک‌ها در تدوین صورت‌های مالی نمونه‌ی واحد، علاوه بر تحمیل هزینه‌های اضافی، منجر به سردرگمی تهیه‌کنندگان صورت‌های مالی و درج بند عدم‌افشای مناسب طبق استانداردهای حسابداری در گزارش حسابرس بانک‌ها و در نتیجه کاهش کیفیت و اثربخشی گزارشگری مالی بانک‌ها شده است. این مشکل از طریق تشکیل کارگروه با حضور نمایندگان بانک مرکزی، سازمان بورس و اوراق

چالش نحوه‌ی تنظیم صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، صورت‌های مالی خود را براساس الزامات بانک مرکزی و مطابق صورت‌های مالی نمونه‌ی ابلاغی آن بانک تهیه می‌کنند که در مواردی با استانداردهای حسابداری ایران مطابقت ندارد. از طرف دیگر بانک‌های ناشر ملزم هستند، صورت‌های مالی خود را طبق صورت‌های مالی نمونه‌ی ابلاغی سازمان بورس و اوراق بهادار که با نمونه‌ی ابلاغی بانک مرکزی متفاوت است، تهیه کنند. این چالش سنواتی منجر به آن گردیده که چنانچه بانک‌های ناشر به هریک از دو روش مزبور صورت‌های مالی خود را تهیه کنند، حسابرس مستقل می‌بایست



بهادار، سازمان حسابرسی و بانک‌های عامل و به‌روزرسانی مداوم صورت‌های مالی نمونه متناسب با آخرین اصلاحات استانداردها و دستورالعمل‌های نظارتی به‌راحتی قابل حل است. نه‌تنها در زمینه‌ی صورت‌های مالی نمونه بلکه در رابطه با بسیاری از بخشنامه‌های نظارتی از جمله راهبری شرکتی، نیز برقراری تعامل مناسب بین ناظرین و حساب‌برسان و برگزاری جلسات مشترک و به اشتراک گذاشتن آگاهی‌ها و نگرانی‌ها و رویکردهای کنترلی بین آن‌ها می‌تواند با افزایش اثربخشی و کارایی نظارت بانکی و کیفیت گزارش حساب‌برس همراه باشد. نحوه‌ی عمل در خصوص این تعامل می‌تواند در چارچوب مدل آرایه شده توسط مؤسسه‌ی ثبات مالی (FSI)^۱ تحت عنوان «مدل چهار خط دفاعی برای مؤسسات مالی» که در آن نهاد ناظر و حساب‌برس مستقل به عنوان خط چهارم دفاعی در نظر گرفته شده است، صورت پذیرد.

◀ جواد باغبان:

در سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۵ با پدیده‌ی تأخیر در برگزاری مجامع به دلیل بروز اختلافات از سوی مقامات بانک مرکزی ج.ا.ا. و سازمان حسابرسی مواجه شده‌ایم که این موضوع در شهریور ماه ۱۳۹۶ با میانجی‌گری وزیر وقت امور اقتصاد و دارایی فی‌مابین بانک مرکزی ج.ا.ا. و سازمان حسابرسی به پایان رسیده و تأکید مجدد وزیر محترم مبنی بر این‌که تهیه‌ی صورت‌های مالی نمونه‌ی ابلاغی بانک‌ها جزو وظایف بانک

مرکزی و استانداردگذاری درخصوص اصول حسابداری نیز از وظایف سازمان حسابرسی است. بنابراین در سال‌های یاد شده تا قبل از حل اختلاف و بروز این مشکل برخی از بانک‌ها (عمدتاً بانک‌های خصوصی) با دو رویکرد صورت‌های مالی را تهیه کرده‌اند یکی از این رویکردها صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری و دیگری بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا. تهیه شده است که منجر به صدور دو نوع گزارش حسابرسی برای این بانک‌ها توسط سازمان حسابرسی گردیده است. در این سال‌ها مؤسسات حسابرسی عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی با توجه به رویکرد استانداردهای حسابرسی شماره‌ی ۷۰۰ و به پشتوانه‌ی تهیه‌ی صورت‌های مالی نمونه بانک مرکزی توسط مدیران بانک‌ها، مبادرت به صدور یک نوع گزارش کرده‌اند که موارد اختلاف با مقررات بانک مرکزی و همچنین استانداردهای حسابداری در گزارشگری بانک‌ها مطرح شده است.

موارد افتراقی بین صورت‌های نمونه‌ی بانک‌ها با استانداردهای حسابداری وجود داشته است. یکی از موارد افتراق اساسی اضافه کردن یکی از صورت‌های مالی اساسی در بانک‌ها تحت عنوان صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری به‌عنوان صورت مالی اساسی و انعکاس حقوق صاحبان سپرده‌ها نیز تحت عنوان یک قلم جداگانه بعد از بدهی‌ها در صورت‌های مالی بر خلاف استانداردهای حسابداری بوده که این موضوعات به چالش‌هایی در نظام بانکی کشور تبدیل

شده بود.

لازم به توضیح است که در آخرین ویرایش صورت‌های مالی نمونه‌ی ابلاغی بانک‌ها توسط بانک مرکزی این مشکلات با توجه به رویکرد تعامل‌گرایانه در راستای ادامه‌ی تفاهم‌نامه‌ی همکاری رؤسای محترم بانک مرکزی و سازمان حسابرسی نیز با آرایه‌ی صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری در یادداشت‌های پیوست و همچنین انعکاس حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری به‌عنوان یکی از اقلام بدهی‌ها ختم به خیر شده است.

متعاقب تغییر استانداردهای حسابداری و مصوب سازمان حسابرسی در سال ۱۳۹۷ (لازم الاجرا از ابتدای سال ۱۳۹۸) این مشکلات که صورت‌های مالی نمونه‌ی ابلاغی سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک مرکزی با استانداردهای حسابداری در تضاد بوده نیز اضافه شد و در حسابرسی صورت‌های مالی بانک‌ها در پایان سال ۱۳۹۸ نیز این موارد عمده‌تاً در گزارش‌های حساب‌برسان مستقل بانک‌ها به صورت بندهای شرط بیان شده است. حال در چنین فضایی به طور کلی به نظر بنده رفع این چالش‌ها، مستلزم هماهنگی بین کلیه‌ی نهادهای ناظر بر فعالیت بانک‌ها از جمله بانک مرکزی، سازمان بورس و اوراق بهادار، سازمان حسابرسی و مؤسسات عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی و معتمد بانک مرکزی ج.ا.ا. به منظور تهیه‌ی یک چارچوب گزارشگری جامع و شفاف طبق الزامات تمامی بازوان نظارتی است

۱- مؤسسه‌ی ثبات مالی (Financial Stability Institute) در سال ۱۹۹۸ توسط بانک تسویه‌ی بین‌المللی (BIS) و کمیته‌ی نظارت بانکی بال (BCBS) به منظور کمک به ناظران در سراسر جهان برای بهبود و تقویت سیستم‌های مالی آن‌ها تأسیس شده است. اهداف این مؤسسه عبارتند از:

- ترویج شیوه‌ها و استانداردهای نظارت درست در سطح جهانی و حمایت از پیاده‌سازی کامل این استانداردها در همه‌ی کشورها،
- به‌روز نگه‌داشتن ناظران در زمینه‌ی آخرین اطلاعات مربوط به محصولات، شیوه‌ها و تکنیک‌های بازار،
- فراهم آوردن محلی برای بحث‌ها و به اشتراک گذاشتن تجربیات و شیوه‌های نظارت، و
- بهبود همکاری و هماهنگی نظارتی بین بخش‌ها و مرزهای بین‌المللی.

تا در نهایت نیازهای اطلاعاتی کلیه ذی‌نفعان صورت‌های مالی بانک‌ها فراهم شود. گواه این مطلب این که مسئولان محترم بانک مرکزی در این خصوص گام برداشته و جلساتی را با هماهنگی صاحب‌نظران از جمله سازمان حسابرسی و جامعه‌ی حسابداران رسمی، کارشناسان محترم نظام بانکی و ... جهت تهیه‌ی صورت‌های مالی نمونه‌ی جدید مطابق با استانداردهای حسابداری از سال ۱۳۹۹ در دستور کار قرار داده و هم اکنون نیز این موضوعات در حال پیگیری است.

◀ کورش پرویزیان:

در سال ۱۳۹۵ صورت‌های مالی ابلاغی بانک مرکزی نسبت به فرمت ابلاغی سازمان حسابرسی، به‌روزتر و جامع‌تر بود. با ابلاغ استانداردهای جدید، بانک مرکزی باید فرمت خود را تعدیل می‌کرد که حسب اطلاعات در اختیار این کار در حال انجام است و از بانک‌ها نیز نظرسنجی شده است. اصولاً فرمت ابلاغی سازمان بورس همان فرمت سازمان حسابرسی است و در واقع حسابرسان با دو فرمت مواجه‌اند. ملاحظات خاص نظام بانکداری می‌طلبد فرمت گزارشگری آن در بخش‌های خاصی نظیر ریسک‌ها و افشاها با فرمت‌های عمومی متفاوت باشد. نکته‌ی مهم آن که فرمت صورت مالی جزء استانداردهای حسابداری و گزارشگری نیست و حسابرسان باید در برخی ایرادات به رعایت استانداردها در صورت‌های گزارش شده توجه بیش‌تر کنند تا این که به شکل توجه نمایند نظیر استفاده از واژه‌ی ترازنامه یا صورت وضعیت مالی.

◀ علی صالح‌آبادی:

آنچه مسلم است این که تدوین استانداردهای حسابداری در حوزه‌ی وظایف سازمان حسابرسی بوده، و ورود

بانک مرکزی به فرآیند تدوین استانداردها و ارائه‌ی صورت‌های مالی نمونه، امر پسندیده‌ای نیست؛ به‌ویژه آن که اهداف و نوع نگرش بانک مرکزی به فعالیت‌های اقتصادی، گاه با نوع نگرش سازمان بورس و اوراق بهادار هم مطابقت نداشته و به عبارت دیگر هماهنگی بین بازار پول و بازار سرمایه هم وجود ندارد. این تفاوت دیدگاه در تمامی بانک‌ها علی‌الخصوص بانک‌های بورسی مشکلات عدیده‌ای را موجب شده، و علاوه بر افزایش یک بند به بندهای گزارش حسابرس و بازرس قانونی، فرآیند تهیه‌ی صورت‌های مالی بانک‌ها را نیز سخت‌تر و طولانی‌تر کرده است.

برون رفت از این مشکل در گرو هماهنگی بین سازمان حسابرسی، بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار بوده، و مهم‌تر از آن تفکیک وظایف هر کدام از سه سازمان یادشده متناسب با اهداف تعیین‌شده برای هر کدام از آن‌ها به شرح مندرج در اساسنامه‌های مربوطه است. تابعیت محض سازمان حسابرسی از برخی قوانین و مقررات غیرمنطبق با نیازهای روز اقتصاد جهانی، از مشکلات سازمان حسابرسی است. ثبت دفاتر قانونی روزنامه و کل حتی در شکل ثبت خلاصه‌ی عملیات ماهانه، یا دفتر نقل و انتقال سهام از جمله این موارد است که بر مبنای قوانین موضوعه در حدود یک قرن پیش صورت می‌گیرد. حال آن که در این فاصله‌ی زمانی، هم بازار پول و هم بازار سرمایه به‌طرز چشمگیری رشد و توسعه پیدا کرده است. علاوه بر آن حاکمیت فرهنگ مسئولیت‌گریزی در بین همکاران سازمان حسابرسی، علاوه بر آن که سازمان یادشده را از اهداف اصلی آن دور کرده است قابلیت استفاده از گزارش‌های حسابرسی برای استفاده‌کنندگان از آن‌ها را نیز محدود کرده است، به گونه‌ای که کثرت بندهای غیرضرور که با رویکرد سلب‌مسئولیت از خود در گزارش‌های حسابرسی درج

می‌شود بندهای ضروری و اهمیت آن‌ها را تحت‌الشعاع قرار داده است.

به عبارت دیگر محتوا فدای شکل شده است. گسترش این فرهنگ در بین حسابرسان موجب شده است که سازمان حسابرسی به جای پرداختن به مسائل و مشکلات روز سازمان‌ها، به برخی موضوعات منسوخ شده مشغول، و در رویکردی بی‌روح و کلیشه‌ای، گزارش‌های غیرمفیدی را در اختیار استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی قرار دهد.

اشتغال حسابرسان به آنچه که اشاره شد موجب شده است که سازمان حسابرسی هم از بعد نیروی انسانی و هم از منظر دانش فنی، متناسب با نیازهای روز جامعه تجهیز نشده، و در فرآیندی جامانده از دانش روز، حتی گاه‌ها به ابزاری دست‌وپاگیر هم تبدیل شود. فرمت نمونه IFRS از جمله این جاماندگی‌ها بوده، اقدام دیر هنگام سازمان حسابرسی برای تدوین آن موجب شد بانک مرکزی رأساً دست به کار شده، فرمت یادشده را بنا به سلیقه‌ی خود تهیه و به شبکه‌ی بانکی کشور تکلیف نماید. بدیهی است جبران این جاماندگی در گرو تحول فکری مقدم بر تحول ابزاری در سازمان حسابرسی است.

◀ فرهاد نیلی:

ناهماهنگی سازمان بورس و بانک مرکزی در ارائه‌ی نسخه‌ی واحد صورت‌های مالی نمونه‌ی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری باعث بروز مشکلاتی در انطباق با استانداردهای حسابداری و درج این موضوع در گزارش حسابرس مستقل بانک‌ها شده است. در این خصوص همراهی و همفکری دو نهاد فوق و سازمان حسابرسی به‌عنوان متولی تدوین استانداردهای حسابداری ایران می‌تواند این مشکل را مرتفع کند. صورت‌های مالی نمونه‌ی بانک مرکزی، ابلاغی در سال ۱۳۹۴، حاوی



افشای گسترده‌ی اقلام صورت‌های مالی در یادداشت‌های توضیحی و اضافه کردن صورت عملکرد حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری بود. افشای اضافی در صورت‌های مالی بانک‌ها شامل به‌کارگیری پیش از موعد برخی از استانداردهای حسابداری بود که از سال ۱۳۹۸ در سایر شرکت‌ها و برای مطابقت با استانداردهای بین‌المللی حسابداری الزامی شد. اگرچه این الزامات شامل افشای ریسک‌های اعتباری، نقدینگی و سایر ریسک‌ها (موضوع استاندارد ۳۷ حسابداری) بوده اما به دلیل عدم استفاده از روش‌های اندازه‌گیری مبتنی بر ارزش منصفانه عملاً صورت‌های مالی قابل‌مقایسه با صورت‌های مالی بانک‌های سایر کشورها نبود. ضمناً اضافه شدن صورت عملکرد حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری

به دلیل عدم انطباق با استاندارد حسابداری موجب درج بند شرط در گزارش حسابرسی بانک‌ها می‌شد که در نهایت با رایزنی بانک‌ها، جامعه‌ی حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی از صورت‌های مالی اساسی بانک‌ها حذف و به یادداشت‌های توضیحی منتقل شد. این صورت نشان‌دهنده‌ی مزاد و کسری مبالغ پرداختی به سپرده‌گذاران بوده و ناشی از به‌کارگیری الزامات مربوط به بانکداری اسلامی است.

چالش ضعف حسابرسی
مبتنی بر فناوری اطلاعات
با توجه به این‌که عملیات و خدمات بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، براساس دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های متعدد بانک مرکزی، عمدتاً در محیط سیستم‌های

کامپیوتری و نرم‌افزاری، به‌ویژه استفاده‌ی گسترده از اینترنت و خودپردازها، انجام می‌شود، حسابرسان مستقل برای حسابرسی صورت‌های مالی، ارزیابی ریسک تحریف بااهمیت و آزمون محتوای عملیات و خدمات و تراکنش‌های بانکی، با چه چالش‌هایی مواجه هستند؟ آیا مؤسسات حسابرسی عهده‌دار حسابرسی صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، از کارکنان و کارشناسان حرفه‌ای با مهارت‌های لازم، همچنین دستورالعمل‌های ویژه برای حسابرسی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، برخوردارند؟ اعضای گروه حسابرسی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری باید از چه مهارت‌هایی برخوردار باشند؟

◀ مرتضی اسدی:

گسترده‌گی و حجم بالای اطلاعات تولید و پردازش شده از سوی سیستم‌های اطلاعاتی بانک‌ها، مستلزم شناخت حسابرس از واحدهای فناوری اطلاعات بانک‌ها است. امکان دسترسی مستقیم حساب‌برسان به پایگاه‌های اطلاعاتی و پایگاه‌های داده بانک‌ها به نحو مناسب فراهم نیست و اطلاعات موردنیاز بر اساس الگو و مدل مورد درخواست حساب‌برسان توسط کارکنان بانک طراحی و ارائه می‌شود. با توجه به حجم بالای اطلاعات، نبود جزئیات اطلاعات موردنیاز حساب‌برسان در سیستم‌ها و همچنین در برخی از موارد پایین بودن دانش حساب‌برسان نسبت به فناوری اطلاعات، پردازش اطلاعات دریافتی با چالش مواجه است. مشکلات سخت‌افزاری (کامپیوتر مناسب) نیز در این خصوص وجود دارد. لذا برنامه‌ریزی مناسب در خصوص زمان‌بندی ارائه‌ی اطلاعات و تدارک تجهیزات سخت‌افزاری و آموزش حساب‌برسان به دانش روز فناوری اطلاعات و استقرار واحد حساب‌بررسی فناوری اطلاعات در مؤسسه‌های حساب‌بررسی برای پشتیبانی تیم حساب‌بررسی، ضروری است.

حساب‌بررسی مبتنی بر فناوری اطلاعات (IT Audit) در گروه‌های حساب‌بررسی بانک‌ها استقرار نیافته است، پروژه‌های حساب‌بررسی کامپیوتری و به‌کارگیری نرم افزارهای حساب‌بررسی از جمله ACL به نتیجه‌ی مطلوب نرسیده است، به‌علاوه نبود همکاری بانک‌های عامل جهت در اختیار قراردادن خروجی سیستم‌های اطلاعاتی مالی جهت حساب‌بررسی کامپیوتری و نبود متخصص فناوری اطلاعات در تیم‌های حساب‌بررسی بانک‌ها، منجر به کاهش کیفیت حساب‌بررسی در این بخش شده است. بهره‌مندی تیم حساب‌بررسی از افراد دارای مهارت کار با نرم‌افزارهای داده‌کاوی و تحلیل داده و

متخصص نرم‌افزار در این بخش به‌منظور کاهش ریسک فناوری اطلاعات ضروری است. همچنین در این زمینه نیاز است سرمایه‌گذاری لازم توسط دولت و نهادهای ناظر به‌عنوان اصلی‌ترین استفاده‌کننده‌ی خدمات حساب‌بررسی صورت پذیرد، زیرا باتوجه به شرایط موجود و حق‌الزحمه‌های پایین فعلی، اغلب مؤسسات حساب‌بررسی منابع کافی برای سرمایه‌گذاری در این زمینه را ندارند.

◀ جواد باغبان:

با توجه به توسعه‌ی فعالیت‌ها و خدمات الکترونیکی بانک‌ها خصوصاً در یک دهه‌ی اخیر، استفاده از خدمات غیر حضوری مشتریان در بانک‌ها توسعه یافته و بیش از پیش در حال افزایش و پیشرفت است. از طرفی بانک مرکزی ج.ا.ا. مطابق با مفاد قانون پولی و بانکی به‌عنوان یک نهاد نظارتی بر عملکرد و فعالیت‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، مجموعه‌ی گسترده‌ای از قوانین و مقررات را جهت اجرا در سیستم بانکی تهیه و ابلاغ کرده و بانک‌ها مکلف به اجرای آن‌ها هستند. در پهنه‌ی چنین سیاستی بانک‌ها می‌بایستی درخصوص توسعه‌ی خدمات الکترونیکی و غیر حضوری توجه ویژه کنند و سیستم‌های نرم‌افزار (Core Banking) خود را جهت اجرای چنین خدماتی آماده و پیاده‌سازی کنند.

البته جا دارد در اینجا بازگو کنیم که سیستم‌های بانکداری و نرم‌افزاری بانک‌ها جهت توسعه و ارائه‌ی این خدمات علی‌رغم رشد قابل‌ملاحظه‌ی فعالیت‌ها و عملیات بانکی همزمان توسعه نیافته و ایرادات و مشکلاتی در ارائه آن دارد. با وجود این، حساب‌برسان مستقل بانک‌ها برای حساب‌بررسی صورت‌های مالی و ارزیابی ریسک تحریف بااهمیت و آزمون محتوای عملیات و خدمات و تراکنش‌های بانکی ناگزیر از استفاده

از کارکنان حرفه‌ای هستند که در این خصوص آموزش و مهارت لازم را کسب کرده‌اند. هر چند این مهارت‌ها به دلیل نبود زیرساخت‌های لازم دارای ایرادات و اشکالاتی است، اما مهم‌ترین چالش حساب‌برسان در این بخش نبود سیستم جامع و کامل در ساختار فعالیتی بانک است که جوابگوی آرایه‌ی تمامی گزارش‌های لازم جهت بازرسی و نظارت بر این عملیات باشد. از مشکلاتی از قبیل آرایه‌ی صورت کاملی از تسهیلات اعطایی به مشتریان، سپرده‌های دریافتی از سپرده‌گذاران، مبان‌ی شناسایی درآمد‌های عملیاتی (سود و جرایم تعهدی)، محاسبات ذخیره‌ی مطالبات مشکوک‌الوصول و وثایق و تضامین دریافتی تسهیلات اعطایی و منشاء وضعیت اقلام ارزی بانک‌ها به‌عنوان کلیدی‌ترین موضوعاتی که در گزارش‌گری و آرایه‌ی شفاف و درست صورت‌های مالی بانک‌ها تأثیرگذار بوده می‌توان نام برد.

مؤسسات حساب‌بررسی نیز همزمان با توسعه‌ی این فعالیت‌ها در بانک‌ها، ناگزیر از استفاده از ابزارهای نوین جهت حساب‌بررسی صورت‌های مالی بانک‌ها هستند. استفاده از تیم‌های تخصصی در بخش‌های مختلف به‌خصوص کارکنانی که در حوزه‌ی IT و ریسک از آموزش لازم برخوردارند ناگزیر است. پیچیدگی حساب‌بررسی بانک‌ها با توجه به محدودیت‌های پیش روی مؤسسات حساب‌بررسی از جمله نبود منابع آموزشی لازم و تأمین منابع مالی آموزش‌های لازم که در این‌جا جای بحث آن نیست، کمتر در حوزه‌ی ریسک و IT حساب‌بررسی بانک‌ها به آن توجه شده است. هر چند مؤسسات معتمد بانک مرکزی با توجه به برخی از الزامات اداره‌ی نظارت بانک مرکزی در بخش حساب‌بررسی بانک‌ها توجه ویژه‌ای کردند، لیکن رسیدن به نتیجه‌ی مطلوب مستلزم صرف وقت و هزینه‌های بالایی است. علی‌الحال به

دلیل توسعه‌ی فعالیت بانک‌ها، بانک مرکزی ج.ا.ا. برای حسابرسی بانک‌ها چک‌لیست‌های رسیدگی به سرفصل‌های بانک‌ها را جهت رسیدگی در سایت بانک مرکزی در اختیار و دسترس حسابرسان قرار داده، سازمان حسابرسی و جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران نیز در ارایه‌ی این چک‌لیست‌ها و دستورالعمل‌های لازم خود نیز کارهای ویژه‌ای کرده‌اند. به‌روز رسانی جهت رفع برخی موانع و مشکلات حسابرسی بانک‌ها در این دستورالعمل‌ها می‌بایستی در دستورکار قرار گیرد، تا جایی که بنده خبر دارم این موضوعات توسط تمامی ناظران بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در یکی دو سال اخیر در دستورکار قرار گرفته و به‌زودی منجر به ارایه یک سری دیگر از دستورالعمل‌ها و چک‌لیست‌های لازم در این بخش خواهد شد. علاوه بر این مسئولان واحد نظارت بانک مرکزی بر اساس رویه‌ی معمول این چند سال اخیر جلسات حضوری بسیاری را با حسابرسان بانک‌ها در زمان برگزاری مجامع این بانک‌ها جهت کاهش فاصله‌ی انتظارات از حسابرسان و تطابق و هماهنگی بیش‌تر گزارش‌های حسابرسان بانک‌ها با استانداردهای حسابرسی و دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های بانک مرکزی برگزار کرده‌اند که خود گواه این مطلب است که بازوان نظارتی بانک‌ها بر عملکرد صحیح و شفاف بانک‌ها و مؤسسات اعتباری حساسیت ویژه‌ای دارند. بنابراین در ادامه‌ی این جلسات و مذاکرات فی‌مابین، مؤسسات حسابرسی نیز خود را در مسیر هر چه بهتر نظارت مورد نظر بانک مرکزی قرار داده و مهارت‌های لازم را برای اعضای اعزامی به گروه حسابرسی در بانک‌ها با ترکیبات و ترتیبات گفته شده را در اولویت‌های کاری خود قرار داده‌اند. هر چند بانک مرکزی به عنوان ارکان اصلی بازوی نظارتی و حاکمیتی بر بازار پولی و بانکی و نظارت بر بانک‌ها

به شمار می‌رود.

«کوروش پرویزیان:

توجه به ماهیت داده‌های بانکی که در قالب Big Data مطرح‌اند می‌طلبد که مؤسسات حسابرسی خود را با این نظام هماهنگ سازند و از سخت‌افزارها، نرم‌افزارها و متخصصان این حوزه بهره ببرند. امروزه تنها صنعت بانکداری با این نوع داده‌ها در ارتباط نیست بلکه صنایع دیگری نظیر صنعت پرداخت و خدمات الکترونیکی نیز با این داده‌ها در ارتباط هستند. ضرورت تغییر در رویکرد حسابرسی در این صنایع نیز وجود دارد که بار اصلی این تغییر رویکرد از طریق جامعه‌ی حسابداران رسمی امکان‌پذیر است. به‌عنوان مثال تدوین رویه‌های رسیدگی متناسب با این روندها، تعیین بهای ارائه‌ی خدمات و...

«علی صالح آبادی:

استفاده از رویه‌ها و روش‌های سنتی برای حسابرسی عملیات و خدمات نوین بانکی بدون شک مثرمتر نیست و می‌تواند مشکلات مختلفی ایجاد کند. بنابراین برای حل این مشکل لازم است خدمات نوین بانکی با شیوه‌های جدید به تیم‌های حسابرسی آموزش داده شود.

«فرهاد نیلی:

با توجه به گستردگی و حجم بالای تراکنش‌های بانک که عموماً مربوط به جابجایی در اقلام چپ ترازنامه مربوط به انتقال وجه بین حساب‌های سپرده‌گذاران است و سایر رویدادهای مالی که سایر حساب‌های بانک و حساب‌های درآمدی و هزینه‌ای را متأثر می‌سازد، مستلزم شناخت تلفیقی از زبان حسابداری و حسابرسی با زبان برنامه‌های نرم‌افزاری است که بسیار حائز اهمیت است. بنابراین بهره‌گیری از دانش برنامه‌نویسی مهندسان نرم‌افزار در استخراج و پردازش اطلاعات مالی

ضروری به نظر می‌رسد.

لذا حسابرسان، حسابرسی سیستم‌های کامپیوتری را نیز می‌بایست در چک‌لیست حسابرسی خود بگنجانند و تسلط کافی را در این زمینه کسب کنند.

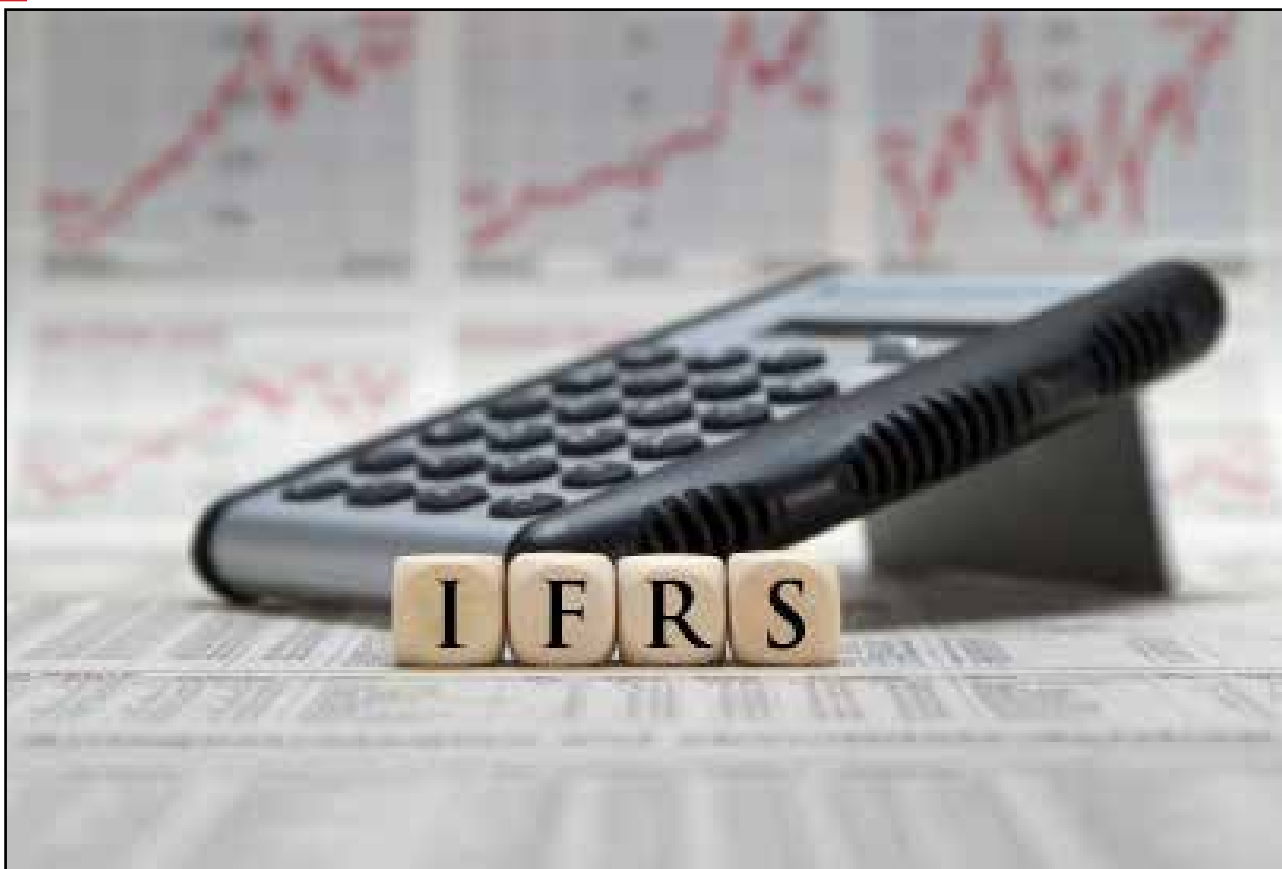
همچنین یافته‌های واحد حسابرسی داخلی بانک مبنی بر حسابرسی فرآیندهای سیستمی می‌تواند کمک شایانی به حسابرسان مستقل در زمینه‌ی بررسی و صحت‌گذاری بر عملکرد سیستم داشته باشد.

از سوی دیگر یکپارچگی سیستم‌های عملیاتی و گزارشگری در کلیه‌ی موارد استخراج شده از سیستم که منجر به نتایج یکسان و همسویی اطلاعات باشد، مؤید قابل اطمینان بودن گزارش‌ها و فرآیند سیستم خواهد بود.

چالش استانداردهای

بین‌المللی گزارشگری مالی

براساس ابلاغیه‌ی شماره‌ی ۴۴۰/۰۰۵/ب/۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۰۸/۲۵ سازمان بورس و اوراق بهادار، ناشران بزرگ بورس (با سرمایه‌ی ثبت شده ۱۰۰۰ میلیارد تومان و بالاتر)، علاوه بر تهیه و انتشار صورت‌های مالی طبق استانداردهای حسابداری ایران (طبق نمونه‌ی ارائه شده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار)، از ابتدای سال ۱۳۹۵ موظفند صورت‌های مالی دیگری براساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) تهیه و منتشر کنند. بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مشمول ابلاغیه‌ی مزبور، برای به‌کارگیری کدام یک از استانداردهای IFRS با موانع و چالش‌های جدی مواجه هستند؟ آیا زیرساخت‌ها و نرم‌افزارهای اطلاعاتی لازم برای تهیه‌ی صورت‌های مالی بانک‌های مشمول بر مبنای استانداردهای IFRS وجود دارد؟



◀ مرتضی اسدی:

به کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹: ابزارهای مالی، استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳: اندازه‌گیری ارزش منصفانه و استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱۲: مالیات بر درآمد و به‌طور کلی استانداردهایی که به کارگیری آن‌ها نیازمند ارزش‌های منصفانه و انجام برآورد و پیش‌بینی باشد با موانع و چالش‌های جدی مواجه است. طبق استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) کاهش ارزش براساس زیان اعتباری موردانتظار و ارزش منصفانه‌ی تسهیلات مالی اعطایی اندازه‌گیری می‌شود، این استانداردها مبتنی بر ارزش‌های روز (منصفانه) هستند. در شرایط اقتصادی بی‌ثبات و پرنوسان، گزارشگری بر مبنای قیمت‌های بازار می‌تواند ریسک شناسایی سودهای موهوم و یا کاهش ارزش قابل‌ملاحظه

را افزایش دهد. همچنین به کارگیری برخی از استانداردهای بین‌المللی (از جمله کاهش ارزش تسهیلات مالی اعطایی طبق IFRS ۹) نیازمند سیستم‌های اطلاعاتی قابل‌انکا برای محاسبه‌ی ارزش اقتصادی تسهیلات مالی اعطایی به تفکیک هر پرونده است که در حال حاضر بستر آن فراهم نشده است.

◀ جواد باغبان:

این که شرکت‌های بورسی بر اساس یک معیار مورد نظر سازمان بورس صرفاً مبلغ ۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال بالاتر میزان سرمایه، ملزم به تهیه‌ی صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای بین‌المللی (IFRS) بنماییم خود جای بحث دارد که در اینجا قصد بازگویی دلایل و نارسایی‌های آن را ندارم. اما بایستی بیان کنم که ارایه‌ی صورت‌های مالی شرکت‌های بورسی خصوصاً بانک‌ها

بر اساس استانداردهای بین‌المللی (IFRS) با توجه به ورود چالش اصلی در این زمینه یعنی تعیین مطالبات مشکوک‌الوصول در بانک‌ها به دلایلی به نظرم دشواری و پیچیدگی خاص خود را خواهد داشت. کاهش ارزش دارایی‌ها مفهومی است که در بانک‌ها بایستی با توجه به محدودیت‌های گفته شده از طرف همگان با نگاه دیگری به آن نگریست. علی‌احال پیاده‌سازی مدل کاهش ارزش تحقق‌یافته براساس استاندارد IAS ۳۶ در بانک‌ها به دلایلی از جمله قضاتی بودن و وجود نداشتن زیرساخت آی‌تی مناسب، با چالش روبه‌رو است. حل این مسئله مستلزم توسعه‌ی زیرساخت‌های آی‌تی و تدوین راهنمای به کارگیری مناسب است. بر اساس مدل زیان تحقق‌یافته‌ی مد نظر استاندارد IAS ۳۶، فقط زمانی می‌توان برای یک دارایی کاهش ارزش شناسایی کرد که شواهد عینی از

وجود رویداد زیان آور پس از شناسایی اولیه در دسترس باشد، بنابراین شناسایی هرگونه زیان‌های احتمالی و پیش رو مجاز نیست، در حالی که در بانک‌ها ذخیره‌ی عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول به‌عنوان یک زیان احتمالی در تضاد با استاندارد بین‌المللی در صورت‌های مالی شناسایی می‌شود. مضافاً به دلیل وجود برآوردهای فراوان، دامنه‌ی قضاوت در استانداردها بسیار بالا بوده و بسیاری از مفاهیم کیفی، به قضاوت مدیریت بانک‌ها نیاز دارد. همچنین شواهد عینی کاهش ارزش، به‌طور عمده کیفی بوده و نیاز به نظارت قوی بر مشتریان و جمع‌آوری مناسب و کامل اطلاعات مرتبط با آن‌ها و محیط اقتصادی پیرامون خود دارد. انجام صحیح این فرآیند نیازمند استقرار فرآیندهای قوی در بانک‌ها خواهد بود، با توجه به این که در حال حاضر در بیش‌تر موارد اطلاعات و نرم‌افزارهای لازم برای اندازه‌گیری و افشای ریسک‌ها در بانک‌ها وجود ندارد یا خیلی کم وجود دارد یا شیوه‌نامه‌ای برای این موضوع نیست، بانک‌ها با چالش‌های اساسی در این زمینه روبه‌رو خواهند شد. به نظر می‌رسد فراهم نشدن چنین زیرساختی ارایه‌ی صورت‌های مالی بانک‌ها را به صورت IFRS به مدینه‌ی فاضله‌ای تبدیل کرده که ضرورت تجدیدنظر و بازنگری به ابلاغیه‌ی سازمان بورس را بیش از پیش واجب کرده است.

کوروش پرویزیان:

قطعاً استفاده از الگوی IFRS نیازمند زیرساخت‌ها و امکاناتی است که باید وجود آن‌ها در مؤسسات گزارش‌گر و اعتباربخش بررسی شود. تنها تصمیم‌گیری در خصوص اجرا کفایت نمی‌کند و ما را به مقصد نمی‌رساند. اجرای بد یک نظام گزارشگری به‌مراتب بدتر از اجرا نکردن آن است. اجرای این نوع نظام‌ها همراه با تحمیل هزینه به

نهادهای گزارشگر است که اگر از منافع آن منتفع نشوند و یا بر چالش‌های آن بیفزایند با مقاومت روبرو خواهد بود. توصیه می‌شود از گرایش شکلی به این نوع نظام‌ها خودداری شود و متناسب با زیرساخت‌های موجود و قابل توسعه به‌صورت گام‌به‌گام و حساب‌شده، در این خصوص اقدام شود.

علی صالح آبادی:

استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRS) با رویکرد تأکید بر «ارزش منصفانه»ی دارایی‌ها و بدهی‌ها تهیه شده است. نظر به این که سرفصل تسهیلات اعطایی، بخش اعظم دارایی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری را تشکیل می‌دهد، از این رو شناسایی صحیح کاهش ارزش تسهیلات اعطایی به شرح مندرج در استاندارد گزارشگری IFRS ۹، از چالش‌برانگیزترین بحث‌ها در فرآیند به‌کارگیری استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی است. این استاندارد که از الگوی «زیان مورد انتظار» پیروی می‌کند مدلی آینده‌نگر بوده، صحت عملکرد آن مستلزم تجهیز سازمان‌ها به زیرساخت‌ها و نرم‌افزارهای اطلاعاتی است که بتواند زیان مورد انتظار را برای یک دوره‌ی زمانی با تکیه بر اطلاعات مربوط به حوادث گذشته، شرایط فعلی و پیش‌بینی شرایط اقتصادی آتی پیش‌بینی کند. توانایی تنزیل زیان‌های اعتباری موردانتظار به تاریخ گزارشگری با استفاده از نرخ بهره‌ی مؤثر به‌عنوان نرخ تنزیل، انعکاس جریان‌ات نقدی ناشی از وثیقه و سایر بهبودهای اعتباری به‌عنوان بخشی از شرایط قراردادی و ... از نیازمندی‌های این سیستم است.

در مورد بخش دوم سؤال در این زمینه که آیا زیرساخت‌های سیستمی (نرم‌افزاری) کفایت تهیه‌ی صورت‌های مالی را دارند، باید گفت رهنمودهای اجرایی استاندارد IFRS به این نکته

اشاره دارد که بسیاری از سیستم‌های نرم‌افزاری مالی موجود امکان تهیه‌ی کامل صورت‌های مالی استاندارد را نداشته و لذا بهبود، به‌روزرسانی و یا جایگزینی سیستم‌های نرم‌افزاری مشمول تهیه‌ی گزارش‌های استاندارد، در طول زمان قابل حصول است. در حال حاضر بانک توسعه‌ی صادرات به‌منظور تهیه‌ی صورت‌های مالی بر مبنای استاندارد IFRS، مبادرت به توسعه‌ی سیستمی منطبق با آن کرده است، که در آن برخی از یادداشت‌ها از دفاتر و برخی دیگر با ایجاد انبار داده و تهیه‌ی توابع نرم‌افزاری (پروسیجر)، از سایر سیستم‌ها از جمله CBRM و FBTI دیتا فراخوانی و گزارش‌های موردنظر تهیه می‌شود.

فرهاد نیلی:

با نهای‌شدن برجام و مذاکراتی که انجام شده بود ایران به دلیل پیوستن به بازارهای جهانی که یکی از بخش‌های آن نیز صنعت بانکداری بود ناگزیر به ارایه‌ی صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) شد. این مورد ابتدا در الزامات سازمان بورس و اوراق بهادار متجلی شد و فرصتی را فراهم آورد که صورت‌های مالی بانک‌های ایرانی با بانک‌های خارجی قابل مقایسه باشد. لیکن تا امروز هیچ بانکی صورت‌های مالی مبتنی بر IFRS خود را منتشر نکرده است. سازمان حسابرسی با ترجمه‌ی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در راستای همسان‌سازی استانداردهای ایران با استانداردهای مزبور گام برمی‌دارد. در این راستا، استانداردهای جدید ابزارهای مالی (ارائه و افشا) ترجمه شده، برای سال مالی که از ابتدای سال ۱۳۹۸ شروع می‌شود، لازم‌الاجراست و همچنین استاندارد ارزش منصفانه که از ابتدای ۱۴۰۰ لازم‌الاجرا می‌شود.



◀ مرتضی اسدی:

مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حساب‌بران در سال‌های اخیر به دلیل افزایش قابل توجه قوانین، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌هایی که کنترل رعایت آن از حساب‌بران مطالبه می‌شود، افزایش یافته است و به دنبال آن ریسک دعاوی حقوقی علیه حساب‌بران و جرایم انضباطی نیز افزایش چشمگیر داشته است. در حال حاضر با توجه به ضعف زیرساخت‌ها و نرم‌افزارهای کاربردی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و محدودیت‌های دسترسی حساب‌بران به سیستم‌های اطلاعاتی بانک‌ها و همچنین کمبود منابع انسانی متخصص در زمینه‌ی به کارگیری نرم‌افزارهای حسابداری و گستردگی و حجم بالای تراکنش‌های بانکی، حساب‌بران به میزان قابل توجهی در معرض ریسک عدم کشف مصداق‌های پول‌شویی در شبکه‌ی

حساب‌ها منظور شود.

چالش مبارزه با پول‌شویی طبق مقررات موجود،



حساب‌بران مستقل ملزم به اظهارنظر در خصوص موارد عدم رعایت ضوابط و مقررات مبارزه با پول‌شویی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری هستند. این مسئولیت در شرایطی است که بانک‌ها و مؤسسات اعتباری فاقد زیرساخت‌ها و بستر مناسب، از جمله نرم‌افزارهای کاربردی لازم، برای پیاده‌سازی بسیاری از این الزامات‌اند. در چنین شرایطی، حساب‌بران بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با چه ریسک‌هایی مواجه هستند و چه راهکارهایی برای مدیریت حذف یا کاهش این ریسک‌ها باید پیش‌بینی گردد؟

حلقه‌ی مفقوده، اندازه‌گیری ابزارهای مالی است که تاکنون ترجمه و ارائه نشده است. با ارائه‌ی ۹ IFRS این مشکل برطرف می‌شود. این استاندارد شامل به کارگیری ارزش منصفانه و بهای مستهلک‌شده در اندازه‌گیری ابزارهای مالی و طبقه‌بندی قضاوتی را برای ابزارهای مالی ارائه کرده است. همچنین در استاندارد مزبور ذخیره‌ی کاهش ارزش بر اساس تغییرات مدل زیان‌های اعتباری موردانتظار شناسایی می‌شود در حالی که در IAS ۳۹ مدل زیان‌های تحمل‌شده به کار گرفته شده و رویکرد کاملاً گذشته‌نگر بود. به کارگیری استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ نیازمند ارزیابی ریسک نکول در زمان اعطا و تاریخ گزارشگری است که بر اساس نتیجه‌ی آن زیان‌های اعتباری مورد انتظار ۱۲ ماهه یا زیان‌های اعتباری موردانتظار طی عمر ابزار در

بانکی قرار دارند.

علاوه بر فراهم کردن دسترسی به ابزارهای نظارتی و سیستم‌های موردنیاز و رفع محدودیت‌های ذکرشده، برای کنترل مؤثر رعایت این مقررات، پیشنهاد اصلی، رایزنی با تنظیم‌کنندگان قوانین و مقررات به منظور جداسازی این موارد از دامنه‌ی حسابرسی صورت‌های مالی سالانه و جداسازی گزارشگری موارد عدم رعایت‌های قوانین و مقررات مزبور از گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی است. زیرا ارایه‌ی موارد مزبور در گزارش حسابرس مستقل و انتشار عمومی آن نه تنها در سطح کلان باعث افزایش ریسک کشوری می‌شود، بلکه موجب کاهش اثربخشی و همچنین کیفیت گزارش حسابرس مستقل خواهد شد.

◀ جواد باغبان:

هر چند صحبت کردن درخصوص رعایت ضوابط و مقررات مبارزه با پول‌شویی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری با توجه به محدودیت‌های بین‌المللی و تحریم‌های بانکی کمی سخت و دشوار است چه در نحوه‌ی اجرا توسط مدیریت بانک و چه در نحوه‌ی نظارت و بازبینی این قوانین، ولی می‌توانم به ذکر جملاتی نه در جزئیات موضوع بسنده کنم. بر این اساس در اجرای ماده ۳۳ دستورالعمل اجرایی قانون مبارزه با پول‌شویی حسابرسان موظف به اظهارنظر درخصوص موارد عدم رعایت الزامات و قوانین و مقررات مبارزه با پول‌شویی هستند، از طرفی بانک‌ها به منظور مبارزه با پول‌شویی بسیار پرخطرانه‌اند و این موضوع منجر به تحمیل ریسک بسیار زیادی به حسابرسان شده است. درخصوص مبارزه با پول‌شویی قوانین و الزامات متعددی تدوین و تصویب شده لیکن در این خصوص بسترهای لازم به منظور پیاده‌سازی الزامات مقررات مربوطه فراهم نشده یا از آمادگی لازم برخوردار

نیست. در این خصوص می‌توان به این موضوع اشاره کرد که آیین‌نامه‌ی اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پول‌شویی در تاریخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۲ توسط هیأت دولت جهت تصویب شده که در سال ۱۳۹۸ کاملاً این موضوع مسکوت مانده، ولی در مرداد ماه ۱۳۹۹ اعضای کارگروه تخصصی بانک در جامعه‌ی حسابداران رسمی مبادرت به تهیه‌ی چکلیستی درخصوص ماده‌ی ۱۴ الحاقی قانون مزبور کردند که جهت اظهارنظر به مقامات مسئول بانک مرکزی ج.ا.ا. ارسال گردید. همچنین سازمان حسابرسی نیز در شهریور ماه ۱۳۹۹ مبادرت به تهیه‌ی چکلیست آیین‌نامه‌ی اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مزبور نموده که توسط رییس سازمان حسابرسی در آذر ماه ۱۳۹۹ جهت اجرا ابلاغ شده است.

در حالی که اکثر مدیران حاضر در شرکت‌ها از ابلاغ چنین چکلیستی خبردار نبوده چه برسد به این که مقررات و قوانین مربوط به آن را اجرا کنند. دوباره متذکر می‌شوم که مصوبه‌ی هیأت دولت در این خصوص به تاریخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۲ بوده است. به عنوان نمونه براساس الزامات آیین‌نامه‌ی الحاقی ماده ۱۴ قانون مبارزه با پول‌شویی، اشخاص مشمول مکلف به راستی‌آزمایی اطلاعات اخذ شده از مشتری در زمان شناسایی می‌باشند، لیکن تاکنون سامانه‌های اطلاعاتی جامع به منظور انجام این امر توسط دستگاه‌های ذی‌ربط و اقداماتی که بایستی توسط مدیران شرکت‌های مشمول، بانک‌ها، صرافی‌ها و ... انجام گیرد، ایجاد نشده است. لذا این موضوع در نبود امکانات و شرایط لازم و کافی به مسایل مخاطره‌انگیز در حسابرسی بانک‌ها تبدیل شده که می‌بایستی در این خصوص مدیران بانک‌ها جهت تعامل با بانک‌های جهانی (پسا برجام) اقدامات ویژه‌ای را به همراه سایر مسئولان ذی‌ربط انجام دهند.

◀ کورش پرویزیان:

بانک‌ها به عنوان پیش‌قراولان نظام مبارزه با پول‌شویی، عموماً مجهز به سامانه‌های مبارزه با پول‌شویی‌اند. هرچند تحمیل موضوعات بیش‌تر به حسابرسان ضرورت ندارد ولی حسابرسان به دلیل محدودیت‌های بودجه‌ای عموماً امکان استفاده‌ی کامل از متخصصان مربوطه را نداشته و یا زمان کافی برای رسیدگی بیش از تکمیل چکلیست جامعه را ندارند. بنابراین تدوین شیوه‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های رسیدگی متناسب با قوانین کشوری می‌تواند در این حوزه که بسیار حائز اهمیت است راهگشا باشد.

◀ علی صالح‌آبادی:

با ظهور محیط‌های تجاری جدید، متنوع و مکانیزه به همراه راهیابی نرم‌افزارها و سامانه‌ها به این محیط، دسترسی سریع و دقیق حسابرسان بسیار حایز اهمیت شده است و در مقابل، عدم دسترسی به اطلاعات مهم‌ترین شاخص حسابرسی مبتنی بر ریسک در سال‌های اخیر است. ارزیابی ریسک عدم وجود زیرساخت‌ها و نرم‌افزارهای کاربردی مناسب و عدم کشف می‌تواند به طور مستقیم بر اثربخشی و کارایی، توزیع منابع و نیروی کار، کیفیت حسابرسی و تعیین راهبردهای حسابرسی مؤثر واقع شود و مضاف بر آن به علت ماهیت محیط عملیات در سامانه‌های مبارزه با پول‌شویی و حجم عملیات، پیچیدگی و عدم آشنایی و نبود چکلیست‌های کنترلی از سامانه‌ها و نرم‌افزارهای مبارزه با پول‌شویی ریسک عملیاتی واحد حسابرسی افزایش می‌یابد. ضعف در زیرساخت‌ها و بسترهای مبارزه با پول‌شویی می‌تواند اثرات مخربی بر شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و در نتیجه بر اقتصاد جامعه داشته باشد، این ضعف می‌تواند منجر



چالش کرونا

تأثیر ریسک ناشی از شیوع گسترده‌ی کووید ۱۹ بر عملیات و خدمات صنعت بانکداری و نیز تأثیر آن بر افزایش ریسک تحریف بااهمیت گزارشگری مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، در کدام حوزه‌ها برجسته است. حسابرسان مستقل باید در حسابرسی صورتهای مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در زمینه‌ی چالش‌ها و تهدیدات ناشی از شیوع کووید ۱۹، کدام ریسک‌های تحریف بااهمیت را در برنامه‌ریزی و اجرای عملیات حسابرسی، مورد توجه قرار دهند؟

◀ مرتضی اسدی:

شیوع بیماری کرونا بازپرداخت تسهیلات اعطایی بانک‌ها را در سررسید با مشکل مواجه کرده است، لذا ریسک اعتباری افزایش یافته و این موضوع بر زیان اعتباری موردانتظار و کاهش ارزش تسهیلات اعطایی مؤثر است. با توجه به ماهیت فعالیت بانک‌ها که واسطه‌گری مالی را انجام می‌دهند مهم‌ترین پیامد اقتصادی شیوع ویروس کرونا رکود اقتصادی فراگیر در دنیا بوده که طبق گزارش‌های منتشره توسط بانک تسویه‌ی بین‌المللی منجر به نکول وام‌های مشتریان شده و به تبع آن ریسک نقدشوندگی مطالبات و اعتبارات را افزایش داده و منجر به کاهش انعطاف‌پذیری بانک‌ها در بازپرداخت منابع سپرده‌گذاران و یا تأمین مالی با هزینه‌ی بالاتر شده است. این امر می‌تواند به دست‌کاری در طبقه‌بندی دارایی‌های اعتباری به منظور مدیریت سود، کاهش ذخایر و یا شناخت درآمدهای موهوم منجر شود.

◀ جواد باغبان:

چالش‌های ناشی از شیوع و اپیدمی ویروس کرونا مانند نابه‌سامانی

مطابق با استانداردهای حسابداری قابل‌اجرا در سایر کشورها باشد، بانک‌ها باید اعتبارسنجی و صورتهای مالی بر اساس استاندارد IFRS را دقیق انجام دهند (قوانین مربوط به تضامین لازم برای تخصیص اعتبارات و مطالبات معوق).

در واقع ریسک بالای بانک‌ها و عدم شفافیت بازارها عاملی است که باعث شده بسیاری از شرکت‌ها و بانک‌های جهانی با وجود بازار جذاب ایران حاضر به همکاری نباشند و لازم است ساختار بانکی و مالی کشور مباحث مربوط به مبارزه با پول‌شویی، استانداردهای حسابداری، کفایت سرمایه و حاکمیت شرکتی را به‌طور جدی در اولویت خود قرار دهند.

◀ فرهاد نیلی:

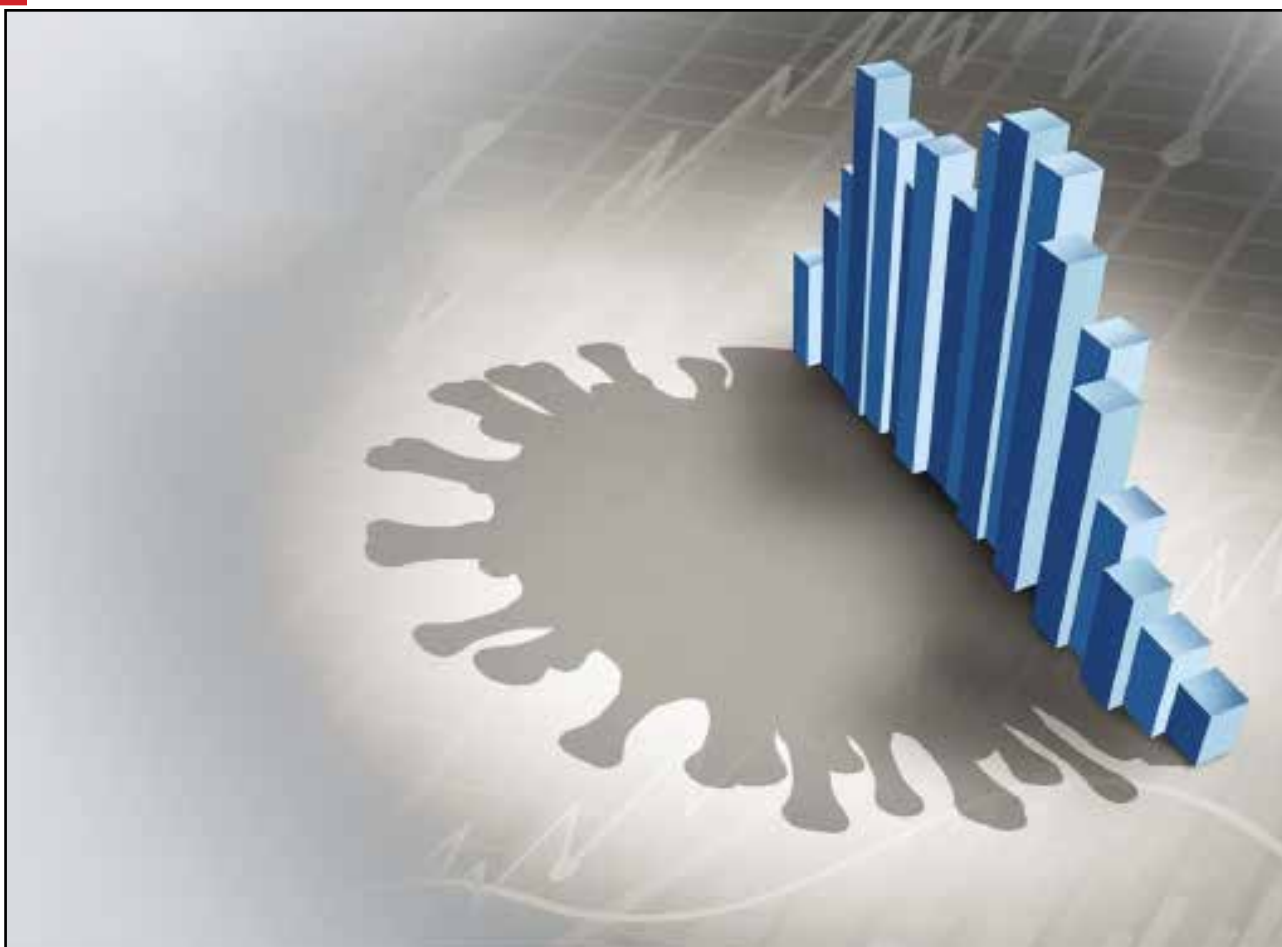
طبق ماده‌ی ۳۰ آیین‌نامه‌ی اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پول‌شویی، جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران مکلف است امکان استعلام برخط و بدون محدودیت صورتهای مالی حسابرسی‌شده و ضمایم، گزارش‌های حسابرسی، گزارش‌های بازرس قانونی و سایر گزارش‌های منضم به صورتهای مالی را برای اشخاص مشمول فراهم کند. بانک‌ها با استقرار نرم‌افزارهای مورد تأیید بانک مرکزی و راه‌اندازی آن بر عملیات بانکی در خصوص موارد مرتبط با قانون مبارزه با پول‌شویی نظارت می‌کنند. حسابرس مستقل نیز با برقراری ارتباط مؤثر با ادارات مبارزه با پول‌شویی بانک‌ها ضمن اطلاع از نحوه‌ی نظارت، کنترل عملیات و اخذ گزارش‌های روزانه‌ی ادارات مذکور، اقدامات صورت‌گرفته توسط بانک‌ها را با مقررات مربوطه مطابقت و از ریسک‌هایی همچون عدم رعایت قوانین و مقررات، حقوقی، شهرت و پول‌شویی اطمینان لازم را کسب می‌کند.

به افزایش ریسک حسابرسی، افزایش حجم فعالیت و هزینه‌ی حسابرسان و کاهش دقت گزارش‌ها شده و مضاف بر آن ریسک کاهش فعالیت‌ها و ارتباطات داخلی و بین‌المللی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری را در پی داشته و باعث کاهش سودآوری و اعتبار بانک‌ها شود و به دنبال آن تغییر حسابرسان و مؤسسات حسابرسی، افزایش حجم کار و فعالیت حسابرسان و کاهش اعتبار و شهرت مؤسسات حسابرسی را به دنبال داشته باشد.

به‌علاوه ریسک افزایش شکایات و مشکلات حقوقی و دادرسی را برای حسابرسان در پی خواهد داشت. از طرفی به استناد تبصره‌ی ذیل بند ۷ ماده ۷ قانون اصلاح قانون مبارزه با پول‌شویی، حسابرسان دستگاه‌های اجرایی مرتبط با قانون مبارزه با پول‌شویی (دولتی و غیر دولتی) در صورت عدم انجام تکالیف مقرر مشمول انفصال از خدمت و جزای نقدی خواهند شد.

راهکارهایی که برای حذف یا کاهش این ریسک‌ها می‌توان پیش‌بینی کرد عمدتاً به‌روزرسانی قوانین، رویکردها و روش‌های عملیاتی است. در این زمینه، فرآیندها و دستورالعمل‌های اجرایی باید به‌درستی و کامل طراحی شوند و همچنین بسیاری از روش‌های موجود برای همگام شدن با نظام بانکی جهانی نیازمند اصلاحات قابل‌توجهی است. از مهم‌ترین چالش‌های مورد توجه می‌توان به فرآیندهای اصلی در شناسایی مشتریان، ردیابی فعالیت مشتریان و حصول اطمینان از ردیابی صحیح تراکنش‌های مشتریان اشاره کرد که باید کامل و بدون نقص انجام شود و اطمینان از سیستم کنترل، ارزیابی کارایی و به‌روزرسانی سیستم‌هایی که برای کنترل و نظارت بر عملکرد مالی مشتریان است حاصل شود.

از طرف دیگر استانداردهای حسابداری در نظام پولی و بانکی باید



که از ستاد ملی مبارزه با کرونا جهت امهال تسهیلات به‌ناگزیز صادر شده)، مطالبات معوق بیش‌تری در بانک‌ها به مطالبات مشکوک‌الوصول تبدیل خواهند شد. بنابراین بیش‌ترین ریسک‌هایی که در حسابرسی صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دچار چالش خواهد شد موضوعات یادشده خواهد بود. حسابرسان بیش‌تر بایستی در این زمینه‌ها برنامه‌ریزی کنند و در اجرای عملیات حسابرسی به این قسمت‌ها توجه شایانی داشته باشند تا هم بتوان مقررات مربوط به بخشنامه‌های صادره و آیین‌نامه‌های مربوطه (تسهیلات امهالی که توسط ستاد ملی مبارزه با کرونا جهت حفظ شرایط اقتصادی کسب‌وکارهایی که آسیب دیده‌اند وضع نموده) را به نحو صحیح و دقیق بررسی و اطمینان معقول کسب کنند. ادامه‌ی

بانکی گفته می‌شود. یعنی این‌که در یک نظام بانکداری هنگامی که تعداد زیادی از مشتریان سپرده‌های‌شان را هم زمان از نهاد مالی خارج می‌کنند و آن را در محلی که به نظرشان امن‌تر است، سرمایه‌گذاری کنند. در نتیجه بانک‌ها با کاهش نقدینگی، عدم‌توانایی در تسهیلات‌دهی و پرداخت دیون مواجه خواهند شد. در نهایت این نوع ریسک سیستماتیک، بانک را تا مرز ورشکستگی پیش خواهد برد. بخشی از مشتریان نیز به دلیل محدودیت‌های مالی و فضای کسب‌وکار، کاهش عایدی و رکود نسبی، قادر به پرداخت معوقات خود نیستند. لذا علاوه بر این‌که بانک دچار کمبود نقدینگی خواهند شد، مطالبات غیرجاری آن‌ها نیز افزایش خواهد یافت. به همین دلیل در ۱۸ ماه آتی (با توجه به بخشنامه‌های حاکمیتی

اقتصادی، رکود بازار و نقدینگی، بر تراز تجاری بانک‌ها تأثیرگذار است. در حال حاضر، بانک‌ها از سه حیث در جامعه تحت تأثیر قرار گرفتند: اول، عده‌ای از تسهیلات‌گیرندگان از بازپرداخت وجوه دریافتی خودداری می‌کنند. دوم، برخی از مردم بیش از پیش از بانک نقدینگی مطالبه می‌کنند که در بازارهای دیگری که نرخ سود بالاتری از نرخ سود بانکی (به دلیل قرار گرفتن در شرایط جدید)، بیش‌تری دارند، سرمایه‌گذاری کنند. گروه سوم کسب‌وکارهایی هستند که از شرایط فعلی منتفع شده‌اند و در واقع می‌توان ادعا کرد که بانک‌ها در صورت سهام‌داری این شرکت‌ها می‌توانستند درآمد زیادی کسب کنند. در پی گسترش این بیماری، نوعی ریسک در سپرده‌گذاران بانکی ایجاد می‌کند که به آن اصطلاحاً ریسک هجوم

این روند شاید باعث کاهش عملیات و فعالیت بانک و عدم توانایی بانک در عمل به تعهدات به موقع خود شود.

در این جا پیشنهادهایی برای کاهش آسیب پاندمی کرونا به صنعت بانکداری ارائه می‌نمایم که برخی از آن‌ها شامل افزایش نرخ بهره جهت تشویق مردم به عدم خروج سپرده‌های بانکی، تسهیلاتی که بین صاحبان مشاغل توزیع شده است، برحسب سودآوری و عدم سودآوری کسب‌وکارها در دوران شیوع کرونا تقسیم شود. اگر مشاغل سودآور در این دوره از بازپرداخت تسهیلات خودداری کردند، بر آن‌ها جریمه‌ی تأخیر تأدیه‌ی سنگین‌تر وضع شده و از محل این جریمه‌ها به صاحبان کسب‌وکارهای کم‌سود در این دوران اعتبار داده شود تا زیان آن‌ها جبران شود. جریمه‌های نکول کسب‌وکارهای کم‌سود این دوران نیز با تخفیف از محل تسهیلاتی که قرار است دریافت کنند، کسر شود. بانک‌هایی که نسبت به سایرین سرمایه‌گذاری کم‌تری در کسب‌وکارهای سودآور این دوران داشتند و هم نکول بالایی متوجه شان شده، لازم است برای جبران نقدینگی، بانک مرکزی جریمه‌ی دریافتی از آن‌ها را در قبال استقراض از بانک مرکزی به نسبت سایر بانک‌ها کاهش دهد.

◀ کورش پرویزیان:

در تمامی دنیا تأثیر اصلی کرونا پس از حوزه‌ی سلامت فردی بر حوزه‌ی اقتصاد و کسب‌وکار بوده است. بانک‌ها به عنوان رکن اصلی فعالیت‌های اقتصادی بیش‌ترین تأثیر را از عملکرد فعالین اقتصادی طی سال اخیر متحمل شدند. البته در راستای حل مشکلات فعالان اقتصادی، بانک‌ها بیش‌ترین تعامل را با ایشان داشته و مصوبات ستاد ملی کرونا را سریعاً اجرا کرده‌اند. همچنین ظهور این بیماری بخش‌هایی از اقتصاد را با رکود مواجه کرده است ولی برخی از بخش‌های دیگر را فعال کرده و رونق

بخشیده است (خدمات گردشگری، هتل‌داری عمیقاً راکد ولی بخش‌هایی از سلامت با رشد مواجه شد). این بخش‌ها توانستند با جذب منابع حمایتی از رشد اقتصادی خوبی برخوردار بوده و بخشی از رکود اقتصادی را تبدیل به رونق کنند. در کل به نظر نمی‌رسد جز مواردی نظیر ذخایر مطالبات و شناسایی درآمد که در سؤال اول و دوم توضیح داده شد کرونا تأثیر دیگری در گزارشگری بانک‌ها داشته باشد.

◀ علی صالح آبادی:

همه‌گیری کرونا چالش‌های جدی در محیط کسب‌وکار و بازار پولی و مالی کشورها به وجود آورده است. نظر به این که بانک‌ها و نظام بانکداری کشورها نقش تعیین‌کننده‌ی در رونق اقتصادی و توسعه‌ی بازار کسب‌وکار در جامعه دارند، بانک‌های کشورها نیز از تعرضات گسترده‌ی این ویروس مصون نمانده است. به اختصار می‌توان برخی از پیامدها و چالش‌های عمده‌ی را که شیوع ویروس کرونا بر نظام بانکداری و بانک‌ها و مؤسسات مالی و پولی کشورها وارد کرده است می‌توان به شرح زیر بیان کرد:

الف) چالش‌های همه‌گیری کرونا

برای نظام بانکی:

ویروس کرونا روش‌ها و رفتارهای سنتی و متعارف بانکداری و ارائه‌ی خدمات بانکی به صورت حضوری و یا فیزیکی را به چالش کشانده و در عمل محدودیت‌های زیادی را در فعالیت بانکی ایجاد کرده است. امروزه استفاده از سکه‌ها و یا اسکناس‌های بانکی به دلیل تأثیر در شیوع پاندمی ویروس کرونا به شدت محدود شده، و با هزینه‌های زیاد ضدعفونی شده و حتی استفاده از آن در برخی از نظام‌های بانکداری متوقف شده است. در نتیجه شیوع پاندمی ویروس کرونا

بانک‌های دنیا به‌ویژه بانک‌های اروپایی در دادن تسهیلات اعتباری و وام‌های طولانی‌مدت برای کسب‌وکارهای بزرگ از خود مقاومت نشان داده و در اعطای وام‌های کوتاه‌مدت و کم‌حجم و با ریسک‌های پایین نیز با احتیاط برخورد می‌کنند. این امر جریان نقدینگی را در بازار پولی و مالی با مشکل جدی مواجه می‌کند. پیش‌بینی می‌شود بازارهای بانک‌محور نظیر آلمان در اروپا بیشترین آسیب را از این ناحیه متحمل شوند.

اشخاصی که از بانک‌ها وام و یا تسهیلات بانکی دریافت کرده‌اند، به دلیل از دست دادن مشاغل و کسب‌وکار خود و یا کاهش فروش کالا و خدمات و یا سود متعلقه به آن، قادر به ایفای تعهدات خود در پرداخت اقساط بانکی نیستند و این امر موجبات بروز اختلافات گسترده‌ی فی‌مابین مشتریان بانکی و بانک‌های ذی‌ربط ایجاد نموده است.

مشتریان بانک‌ها به دلیل ناتوانی در پرداخت بدهی خود به دنبال حمایت‌های مالی و پولی بانک‌های مرکزی، بانک‌های عامل و حتی دولت‌ها در این خصوص هستند. در اکثر کشورها، بانک‌های مرکزی و یا دولت‌ها به بانک‌های عامل دستور و یا توصیه کرده‌اند که آن‌ها مشکلات امروزه بدهکاران بانکی را در نظر بگیرند، و به‌ویژه آن که مطالبات اقساط خود را برای چندین ماه به تعویق بیندازند. بانک‌های عامل نیز از اختلال یا توقف بازار کسب‌وکار متضرر شده‌اند و لذا به دنبال مشوق‌هایی هستند تا با حفظ کارکنان خود و عدم تعدیل گسترده‌ی نیروی انسانی، فضای مناسبی برای استمرار در فعالیت‌های بانکی خود ایجاد کنند. در این راستا، بانک‌ها تلاش می‌کنند تا ضمن ملاحظات پروتکل‌های بهداشتی و رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی، محیط کسب‌وکار خود را از حالت رکود به حالت نیمه‌فعال نگه‌دارند. باید به این نکته نیز توجه داشت که

پروتکل حاکم بر مقررات فاصله‌گذاری اجتماعی به معنای آن است که تعداد کمتری از مشتریان می‌توانند به صورت حضوری به بانک‌ها مراجعه کنند و عملاً فشار سنگینی را بر استفاده از زیرساخت‌های دیگر ارتباطی نظیر پشتیبانی تلفنی، آن‌لاین اینترنت بانکی و دیگر فضای مجازی رسانه‌ای ایجاد کرده است.

توقف فعالیت‌های بنگاه‌های اقتصادی از خطوط هواپیمایی و حمل‌ونقل تا سیاحت و گردشگری، آسیب‌های وارده بر مشتریان بانکی صاحبان مشاغل تولیدی و تجاری؛ ضعیف شدن بنیه مالی مصرف‌کنندگان تسهیلات بانکی و تبدیل شدن آن‌ها به بدهکاران بزرگ بانکی کشورها، سودآوری نظام بانکی را متأثر ساخته و عملاً توازن صورت‌های مالی بانکی را به هم زده است. مؤسسه‌ی رتبه‌بندی استاندارد و پور هشدار داده است که صنعت بانکداری آمریکا که در سال گذشته ۱۹۵ میلیارد دلار سود برده بود، ممکن است در سال ۲۰۲۰ میلادی با زیان ۱۵ میلیارد دلاری مواجه شود.

کاهش فعالیت‌های کسب‌وکار، کاهش بهره‌های بانکی، افزایش هزینه‌های بانکداری، از دست دادن درآمدهای ناشی از وام‌های اعطایی بانکی، و دیگر پی‌آمدهای شیوع ویروس کرونا جاده‌ی یک‌طرفه‌ای را ساخته است که از یک طرف ممکن است اعتبار بانک را در رعایت مسئولیت اجتماعی بانک‌ها محک بزند و از طرفی ممکن است غول نظام بانکداری جهانی را به زمین زده و باعث سقوط آن گردد.

اگرچه شیوع ویروس کرونا جهان را به سوی رکود عمیق اقتصادی فرو خواهد برد، و سقوط اقتصاد در شیب تندی اتفاق خواهد افتاد، ولی دوره‌ی عبور از پی‌آمدهای کرونایی معلوم نبوده و ممکن

است خیلی طولانی باشد. به‌عنوان مثال، با آن که مؤسسات اتحادیه‌ی اروپا و ملت‌های اروپایی از قبل بیش از ۳.۳ تریلیون یورو (معادل ۳.۶ تریلیون دلار) را برای کمک به خدمات بهداشتی، محیط‌های کسب‌وکار آسیب دیده از قبیل رستوران‌ها و گردشگری، و کمک مالی به اشخاص بیکار شده اختصاص داده است، پیش‌بینی به عمل آمده حاکی از آن است که اقتصاد منطقه‌ی اروپا کاهش ۷.۵٪ تا ۱۰٪ از توان اقتصادی در هر فصل را تجربه خواهد کرد.

ب) پی‌آمدهای همه‌گیری کرونا برای نظام بانکی:

مدیریت اعتباری^۱: به‌دلیل رکود حاکم در بازار متأثر از شرایط قرنطینه و محدودیت‌های اقتصادی، مشتریان بانک امکان بازپرداخت معوقات خود را نداشته و پرداخت اصل و بهره‌ی تسهیلات بانکی با اختلال مواجه خواهد شد. یکی از راهکارهای برون‌رفت از این مشکل، اقدامات حمایتی دولت، تمدید اعتبارات، ارتقای بانکداری دیجیتال و جهت مدیریت تمدید اعتبارات بانکی و غیره است؛

انقباض درآمدی^۲: کاهش درآمدهای بانکی در شرایط کرونایی ممکن است دلایل متعددی از قبیل کاهش نرخ سود بانکی، معوق شدن بازپرداخت بدهی‌ها، کاهش تأمین مالی تجاری، و توقف یا تعلیق در پرداخت‌های فرامرزی و بین‌المللی بانکی، داشته باشد.

خدمات مشتریان^۳: در شرایط کرونایی به دلیل ضرورت قرنطینه‌ی همه‌گیر و پس از آن محدودیت‌های ناشی از فاصله‌گیری اجتماعی، خدمات قابل‌ارائه به مشتریان بانکی کاهش پیدا می‌کند. برخی از راهکارهای برون‌رفت از این بحران، آموزش مشتریان برای استفاده

از خدمات آن‌لاین بانکی؛ کاهش ریسک شیوع ویروس کرونا از طریق کاهش ارتباط فیزیکی، ارائه‌ی مشاوره‌ی شخصی و اختصاصی به مشتریان با استفاده از فضای مجازی و هوشمند اینترنتی؛ حمایت از مدیران بنگاه‌های کوچک اقتصادی؛ و فروش و تسریع در معاملات دیجیتالی کالا و خدمات است. عملیات بانکی و کنترل هزینه و نوآوری‌ها؛ لازم است در شرایط کرونایی، بانک‌ها جهت طراحی خلاقیت‌ها و نوآوری‌های برون‌رفت از بن‌بست‌ها اتاق جنگ تشکیل گردد؛ هزینه‌های پروژه‌ها موضوع تسهیلات و اعتبارات بانکی مورد بازبینی قرار گیرد؛ با مشتریان بانکی، پیمانکاران و ارائه‌دهندگان خدماتی به صورت انعطافی برخورد شود؛ و مهم‌تر از همه‌ی این موارد، سرمایه‌گذاری گسترده در حوزه‌ی سلامت و بهداشت و تهیه‌ی تجهیزات پزشکی جهت از بین بردن کرونا انجام شود.

قطعاً یکی از اساسی‌ترین محورهای چالش‌برانگیز ناشی از شیوع گسترده‌ی کووید ۱۹، ریسک اعتباری بانک ناشی از عدم بازپرداخت اقساط و انباشته شدن حجم بالای مطالبات بانکی است. در همین راستا مطالبات بانک‌ها افزایش یافته و از سوی دیگر رشد فزاینده‌ی سوددهی برخی بازارهای جدید مانند رمزارزها موجب خروج نقدینگی (سپرده) از بانک را در برداشته و همزمانی این دو مسئله، ضمن افت نسبت کفایت سرمایه در بانک‌ها، مخاطراتی از جمله افزایش ریسک نقدینگی را در برخواهد داشت.

شیوع کووید-۱۹ برای صنعت بانکداری هم تهدید و هم فرصت را رقم زده است. دولت اعلام کرده به مشاغل آسیب دیده از کووید-۱۹ تحت شرایط خاصی، وام با نرخ بهره‌ی پایین‌تر اعطا خواهد کرد. چنانچه اعطای این وام

به صورت استمهال یا تسویه وام‌های قبلی باشد، فاقد جریان نقدی بوده و صرفاً موجب تعویق انتقال مطالبات بانک‌ها به طبقاتی غیر جاری خواهد شد. با تداوم تبعات اقتصادی کووید-۱۹ و رکود اقتصادی تا پایان سال، ریسک اعتباری بانک‌ها افزایش می‌یابد. لذا بخشی از وام‌ها در پایان سال به صورت وام‌های غیر جاری در ترازنامه انعکاس یافته و مطالبات غیر جاری بانک‌ها افزایش خواهد یافت. این موضوع احتمال افزایش ذخایر خاص تسهیلات و کاهش درآمدهای شناسایی شده را در پی دارد. تبعات منفی کووید-۱۹ بر بخش‌های اقتصادی و به تبع آن صنعت بانکداری اجتناب‌ناپذیر است. در مورد کارمزدها نیز اگرچه منجر به کاهش درآمد کارمزد خدمات حضوری شده اما با مراجعه کمتر مشتریان به بانک‌ها و انتقال وجوه از طریق درگاه‌های بانکداری الکترونیک، فرصتی برای افزایش درآمد کارمزد بانک‌ها پدید آمده است. شیوع کووید-۱۹ ضرورت گسترش بانکداری الکترونیک را یادآوری کرده که این موضوع باعث تقویت زیرساخت‌های بانکداری الکترونیک و اتکاپذیری آن و جلب اعتماد عمومی در خصوص بانکداری دیجیتال خواهد بود. بسیاری از مشتریانی که در گذشته حاضر به استفاده از بانکداری الکترونیک نبوده یا امکان آن را نداشته‌اند، به سمت استفاده از این خدمات گرایش یافته‌اند. با گرایش افراد به بانکداری الکترونیک، تعدد شعب فیزیکی بانک‌ها فاقد توجیه اقتصادی بوده و از کارایی و اثربخشی اقتصادی لازم برخوردار نیست. بانکداری الکترونیک اجازه‌ی تعامل با بانک، بدون واسطه و از طریق کانال‌های متنوعی از قبیل اینترنت، موبایل، دستگاه‌های خودپرداز، تلویزیون هوشمند و تلفن را به مشتریان می‌دهد. عدم نیاز به حضور فیزیکی افراد به منظور برخورداری از خدمات مالی مختلف و همچنین

ارائه‌ی خدمات الکترونیکی مختلف از سوی بانک‌ها باعث سهولت دسترسی به خدمات و نیز تنوع ارائه‌ی خدمات شده است که موجب کاهش هزینه و زمان مشتریان خواهد شد. روشن است که گسترش بانکداری الکترونیک به واسطه‌ی سهولت دسترسی مشتریان به خدمات بانکی موجب افزایش درآمدهای غیرمشاع بانک‌ها می‌شود. درآمدهای غیرمشاع بانک به واسطه‌ی دریافت کارمزد خدمات ارائه شده و ارائه‌ی مشاوره‌های مالی و سرمایه‌گذاری حاصل می‌شود. از جمله‌ی این درآمدها: خدمات اعتبار اسنادی، خدمات ضمانتنامه‌ی بانکی، خدمات بانکداری الکترونیک، خدمات بانکداری بین‌المللی و ارزی، کارمزد نگهداری اسناد و اوراق بهادار مشتریان، صدور انواع چک‌ها و غیره است. درآمدهای غیرمشاع تأثیر بیشتری در سودآوری بانک‌ها به عنوان یک درآمد نقدی از خود نشان می‌دهد. همین امر باعث شده تا بانک‌ها به اهمیت کسب این درآمد پی برده و با تبلیغات خدمات متنوع خود سعی در کسب سهم بیشتری از این نوع درآمد در بازار باشند. در واقع این درآمدها نشان می‌دهد که فعالیت‌های اقتصادی بانک‌ها چه میزان خدمات محور بوده است.

۹

چالش تحریم‌ها

پس از خروج یک‌جانبه‌ی آمریکا از برجام و تشدید تحریم‌های اقتصادی و بانکی بین‌المللی علیه ایران، چه محدودیت‌هایی بر نظام بانکی و صنعت بانکداری کشور تحمیل گردیده و آثار آن در اقتصاد ایران چگونه نمود پیدا کرده است؟ با بازگشت آمریکا به برجام و در فضای پس‌اتحریم چه گشایشی در نظام بانکی رخ خواهد داد؟ آیا امکان استفاده‌ی حداکثری از فرصت‌هایی که ایجاد می‌شود، وجود دارد؟ چه

موانع و محدودیت‌هایی ممکن است استفاده‌ی حداکثری از فرصت‌های مزبور را در معرض تهدید قرار دهد؟

◀ مرتضی اسدی:

تشدید تحریم‌های بین‌المللی اقتصادی و بانکی علیه ایران به واسطه‌ی خروج آمریکا از برجام که منجر به توقف فعالیت‌های بانکی شعب و واحدهای خارج از کشور و قطع مرادفات کارگزاران خارجی با بانک‌های داخل شد، درآمدهای حاصل از سود و کارمزد تسهیلات اعطایی و اعتبارات گشایش شده را به شدت کاهش داده است. همچنین افت قابل‌ملاحظه‌ی ارزش ریال، بسیاری از واحدهای تولیدی را که از محل اعتبارات صندوق توسعه‌ی ملی و یا منابع داخلی بانک‌ها تسهیلات ارزی دریافت کرده‌اند، در بازپرداخت اقساط به صورت ارزی با مشکل مواجه کرده است. علاوه بر این، هزینه‌ی جابه‌جایی و انتقال پول به دلیل تحریم افزایش یافته و از طریق بازارهای موازی از جمله صرافی‌های بخش خصوصی انجام می‌شود که کاهش درآمدهای کارمزدی بانک‌ها را تشدید کرده است. همچنین بسیاری از واحدهای تولیدی به واسطه‌ی تحریم با ریسک عملیاتی، کاهش ظرفیت عملی تولید و کاهش درآمد صادراتی مواجه شده‌اند، که با عدم بازپرداخت اقساط به دلیل درماندگی مالی ریسک اعتباری بانک‌ها را افزایش داده است.

پیش‌نیاز اصلی جذب سرمایه‌گذاری خارجی و اجرای توافق‌نامه‌های تجاری بلندمدت، ثبات اقتصادی و سیاست‌گذاری نظام حکمرانی کشور است. حتی در صورت گشایش‌های اقتصادی موقت و انجام برخی فعالیت‌های بانکی با طرف‌های خارجی در صورت رفع نشدن عدم اطمینان و ابهام‌های پیش روی سرمایه‌گذاران،



کارگزاران بزرگ خارجی تمایلی به مشارکت در سرمایه‌گذاری در کشور نخواهند داشت. در صورت لغو تحریم‌ها، بانک‌ها برای امکان حضور در عرصه‌ی بین‌المللی ناچار به اصلاح سیستم‌های عملیاتی منطبق با استانداردهای روز دنیا و بهبود نسبت‌های مالی به‌ویژه نسبت کفایت سرمایه و نسبت‌های سودآوری خواهند بود.

◀ جواد باغبان:

به‌طور قطع رفع تحریم‌های بین‌المللی تأثیرات مثبتی در بازار پولی و شبکه‌ی بانکی کشور خواهد گذاشت. این فرصت فراهم می‌شود که بانک‌های کشور مبادلات مالی بین‌المللی در سطح قبل از تحریم و حتی فراتر از آن را داشته باشند. ازجمله مزایای مهم رفع تحریم‌ها آزادسازی پول‌های

بلوکه‌شده‌ی بانک‌ها و کاهش ریسک کار با کارگزاری‌های نامطمئن است. تحریم اقتصادی از دو مسیر بانک‌های ایرانی را در تنگنا قرار داد. بخشی از تحریم به صورت مستقیم نظام بانکی را هدف قرار داد و بانک‌های ایرانی را از کار کردن با شرکای خارجی و امکان ادامه‌ی فعالیت در عرصه‌ی بین‌المللی محروم کرد و در نتیجه سودآوری بانک‌ها به‌شدت کاهش یافت. اثر غیر مستقیم تحریم اقتصادی آن بود که هزینه‌ی مبادله در اقتصاد افزایش یافت و بنگاه‌های اقتصادی با مشکلات جدی مواجه شدند. نتیجه آن که نیاز به نقدینه‌خواهی آن‌ها از بنگاه‌های اقتصادی افزایش یافت و در کنار آن بنگاه‌ها در بازپرداخت بدهی خود به نظام بانکی دچار مشکل شدند. نتیجه‌ی این امر نیز منجر به کاهش سودآوری

بانک‌ها و افزایش مطالبات غیرجاری آن‌ها بود. می‌توان انتظار داشت که با رفع تحریم، آن دسته از مشکلاتی که به دلیل تحریم اقتصادی چه به صورت مستقیم و چه به صورت غیرمستقیم بر نظام بانکی تحمیل شده، دیگر در نظام بانکی کشور وجود نداشته باشند و یا از عمق و وسعت آن کاسته شود و از این مسیر برخی از نارسایی‌های نظام بانکی کشور بهبود یابد. با کاهش هزینه‌ی مبادله در اقتصاد، نیاز نقدینه‌خواهی بنگاه‌ها و تقاضا برای تسهیلات از این محل کاهش می‌یابد و از شدت تنگنای اعتباری موجود کاسته می‌شود. همچنین به‌دلیل کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در کشور منابعی از داخل و خارج کشور وارد اقتصاد ایران خواهد شد که بخشی از آن به‌طور طبیعی نزد بانک‌ها سپرده‌گذاری

می‌شوند و از این سمت جریان منابع سیستم بانکی تقویت خواهد شد و شدت تنگنای اعتباری موجود را کاهش می‌دهد. به دلیل امکان حضور بانک‌های کشور در عرصه‌ی بین‌المللی، سودآوری آن‌ها از این محل افزایش خواهد یافت. همچنین به دلیل کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در کشور و رونق فعالیت‌های اقتصادی می‌توان انتظار داشت که مسأله‌ی بدهی بخش غیر دولتی به سیستم بانکی کاهش یافته و نسبت مطالبات غیرجاری در نظام بانکی به‌صورت قابل‌توجه کاهش یابد و به استانداردهای جهانی نزدیک شود. همزمان ورود بانک‌های خارجی به اقتصاد ایران می‌تواند منجر به گسترش فضای رقابتی در بازار پولی کشور و ورود ابزارها و تکنولوژی‌های جدید در این حوزه شود. این بانک‌ها به دلیل روابط بین‌المللی قوی خود می‌توانند جریان جذب منابع بیش‌تر از سوی سرمایه‌گذاران خارجی را شدت بخشیده و بر عمق و وسعت این بازار بیفزایند. اما با رفع تحریم‌ها برخی از موارد به صورت خودکار رفع نخواهند شد و کماکان وجود خواهند داشت. برای اصلاح این دسته از مشکلات باید سیاست‌گذاران اقتصادی کشور دست به اصلاحات جدی بزنند. این موارد عبارت است از کماکان ابزار دخالت دولت در نظام بانکی کشور و سلطه‌ی بخش مالی و پولی وجود خواهد داشت که می‌تواند موجب اخلال و برهم خوردن توازن منابع و مصارف در بازار پول شود. مشکلاتی نظیر چگونگی تعیین نرخ سود (تسهیلات اعطایی و سپرده‌ها)، تسهیلات تکلیفی، موضوعات مرتبط با بانکداری اسلامی و غیره مواردی هستند که مستقل از وجود و یا عدم‌وجود تحریم در اقتصاد ایران سابقه‌ی بحث طولانی دارند. نواقص قانونی و سیاست‌گذاری احتمالی در کلیه‌ی بخش‌های اقتصادی نظیر

بازار کار و غیره وجود خواهد داشت که می‌تواند اثربخشی سرمایه‌گذاری داخلی و همچنین جذابیت برای ورود منابع از سوی سرمایه‌گذار خارجی را کاهش دهد که اثر غیرمستقیم آن در رونق فعالیت بانک‌ها خواهد بود. وضعیت تراز و حسابرسی صورت‌های مالی بانک‌ها در شرایط مطلوبی قرار ندارد و در کنار آن بانک‌های داخلی از استانداردهای ارائه شده از سوی کمیته‌ی بال دور هستند. این امر سبب خواهد شد که شرکای خارجی برای همکاری مشترک با بانک‌های داخلی دچار تردید شوند. بنابراین بایستی در این بخش به ایجاد فرصت‌ها و یا در معرض قرار گرفتن تهدیدها از هر دو جنبه جهت گشایش اقتصادی و بازار پولی کارا و موفق تلاش ویژه‌ای کرد.

◀ علی صالح آبادی:

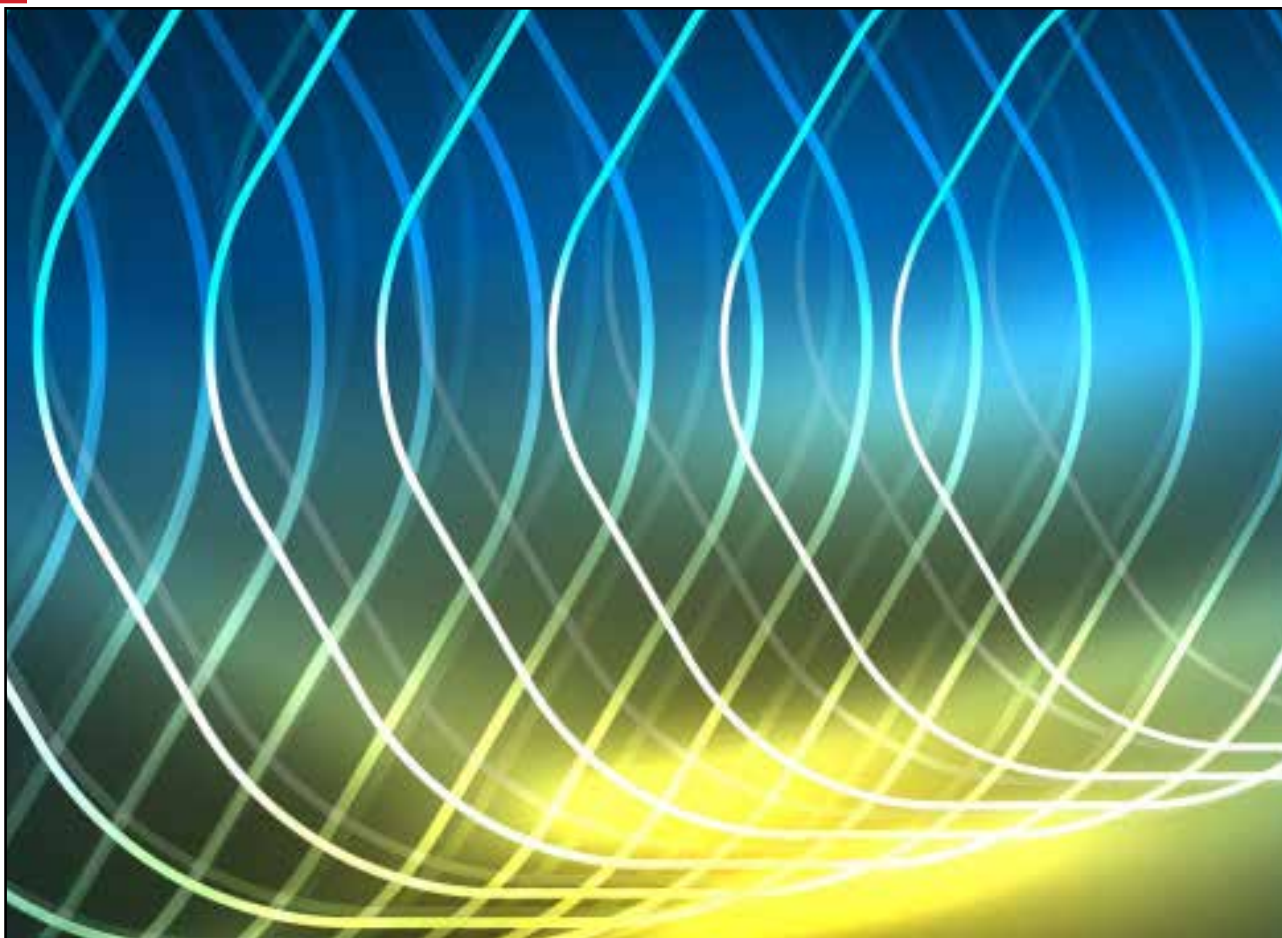
متعاقب امضای برنامه‌ی جامع اقدام مشترک موسوم به برجام توسط ج.ا.ایران و شش قدرت بزرگ سیاسی اقتصادی دنیا، محدودیت‌های تحمیل‌شده ناشی از تحریم‌های ظالمانه بر نظام بانکی کشور برداشته شده و راه برای همکاری بانکی با بانک‌های سایر کشورها هموارتر شد. لغو تحریم‌ها و اتصال مجدد به شبکه سوئیفت تا حدودی زمینه را برای برقراری ارتباطات بانک‌های ایرانی و امکان دسترسی به خدمات کارگزاری بانک‌های مستقر در خارج از کشور به‌منظور ارائه‌ی خدمات بانکی بین‌المللی به مشتریان با استفاده از انواع ابزارهای پرداخت بین‌المللی و دسترسی به منابع ارزی تحت خطوط اعتباری فراهم کرد. هرچند لازم به ذکر است در آن مقطع موانع دیگری پیش روی بانک‌های ایرانی برای همکاری با بانک‌های سایر کشورها وجود داشت که از آن جمله می‌توان به کارشکنی‌هایی که ایالات متحده برای بانک‌های همکار ایران ایجاد می‌کرد (به‌واسطه‌ی سایر

تحریم‌های غیر مرتبط با برنامه‌ی هسته‌ای ایران) اشاره کرد که موجب اتخاذ سیاست‌های محتاطانه در قبال ایران توسط بانک‌های دیگر به‌ویژه بانک‌های بزرگ و شناخته شده‌ی بین‌المللی در گذشته و پس از برجام شد.

متأسفانه پس از خروج یک‌جانبه‌ی ایالات متحده و احیای تحریم‌های هسته‌ای و حتی تحریم‌هایی شدیدتر علیه بانک‌های کشورمان، مسیری که به‌واسطه‌ی برجام برای بانک‌های کشور شکل گرفته بود با قطع مجدد سوئیفت و اعمال انواع تحریم‌ها دوباره بسته شد. حساب‌های بانک‌ها مسدود و بهره‌برداری از منابع موجود در آن‌ها غیرممکن شد. حلقه‌ی تحریم به‌مرور حتی کار را برای برخی بانک‌های ایرانی مستقر در خارج از کشور نیز که قادر بودند با برخی بانک‌های خارجی ارتباط و همکاری داشته باشند دشوارتر کرد. به نحوی که در حال حاضر معدود بانک‌های غیرتحریمی ایرانی می‌توانند با تعداد کمی بانک نسبتاً کوچک در چند کشور خاص آن‌هم فقط در قالب تجارت اقلام بشردوستانه و غیر تحریمی مبادلات مالی داشته باشند.

اقتصاد کشور به تبع تنگنای ایجاد شده علی‌الخصوص در روابط بانکی با کاهش درآمدهای ارزی، افزایش نرخ ارز، کاهش درآمدهای کشور ناشی از عدم‌امکان فروش نفت، گاز، فولاد و سایر اقلامی که تحریم بر آن‌ها اعمال شده بود مواجه شد و درآمدهای صادراتی کشور به‌دلیل تحریم بر شبکه‌ی بانکی به‌سختی قابل وصول بود. بانک‌ها به دلیل عدم امکان استفاده وسیع از ابزارهای تجاری و محدودیت در خدمت‌رسانی به مشتریان خود در حوزه‌ی بین‌الملل با کاهش درآمد مواجه شدند.

در صورت احیای برجام و رفع تحریم‌های بانکی موصوف از جمله



اتصال به شبکه‌ی جهانی سوئیفت، بانک‌های خارجی ارتباط با بانک‌های ایرانی را مجدداً بررسی نموده و احتمالاً همکاری را با احتیاط از سر بگیرند. پیش‌بینی می‌شود که در این صورت بسیاری از بانک‌های بزرگ و بین‌المللی از ارتباط با بانک‌های ایرانی خودداری کنند و در گام نخست همان بانک‌های کارگزار منتخب کوچک و متوسط قبلی که طی سال‌های اخیر با بانک‌های ایرانی همکاری می‌کرده‌اند وارد توسعه‌ی روابط با بانک‌های ایرانی شوند. از جمله دلایل آن می‌توان به عدم‌تغییر و پابرجا ماندن تحریم‌های غیر هسته‌ای (تروریسم و...) و پرهیز بانک‌ها از جرایم سنگین ایالات متحده به دلیل نقض تحریم‌های موصوف اشاره کرد.

به نظر می‌رسد در صورت رفع تحریم‌های اعمال‌شده از سوی آمریکا

ریسک کشور ایران در کوتاه‌مدت از سوی بانک‌های تراز اول جهان (به دلیل سابقه‌ی آمریکا در عدم‌ثبات رفتاری و احتمال بازگرداندن تحریم‌ها) همچنان بالا بوده که این عامل می‌تواند یکی از مهم‌ترین موانع در استفاده‌ی حداکثری از فرصت رفع تحریم ارزیابی شود.

◀ **فرهاد نیلی:**

باتوجه به محدودیت‌های ناشی از تحریم ظالمانه‌ی آمریکا عملاً انجام مبادلات بین‌المللی به پایین‌ترین سطح خود رسیده، که این موضوع ضررهای هنگفتی به اقتصاد کشور خصوصاً صنعت بانکداری وارد کرده است. کاهش درآمد کارمزدی حاصل از گشایش اعتبارات اسنادی خارجی، صدور ضمانتنامه‌های گمرکی برای بازرگانان و واردکنندگان کالا، صدور مسترکارت‌ها و سایر خدمات

بانکی و همچنین عدم دسترسی به منابع مالی مسدود شده در بانک‌های خارجی همه و همه از جمله مواردی بوده که درنهایت باعث کاهش خدمات بانکی شده و بانک‌ها را از دریافت درآمدهای کارمزدی غیرمشاع محروم کرده است. با برطرف‌شدن محدودیت‌های تحریمی در دوران پسابرجام فرصت مناسبی به‌وسیله‌ی ارائه‌ی خدمات بانکی و دسترسی به منابع مالی نزد بانک‌های خارجی می‌تواند اثرات مثبتی در جهت تحقق درآمدهای با کیفیت ایجاد کند. از سوی دیگر با بازگشت آمریکا به برجام سرمایه‌گذاران خارجی نیز برای ورود به عرصه‌ی سرمایه‌گذاری در ایران نیازمند خدمات مالی و بانکی بانک‌های ایرانی بوده که این مهم نیز به نوبه‌ی خود می‌تواند نظام بانکی کشور را ذی‌نفع نماید. آنچه حائز اهمیت است آمادگی

۱۰

لازم برای ایجاد بستر خدمت‌رسانی مناسب به کلیه مخاطبان بانکی است و می‌بایست بیش از هر زمان دیگری احیای زیرساخت‌های لازم را در این عرصه فراهم و به تبع آن از منافع حاصل از آن بهره‌برداری کرد.

چالش نظام الکترونیک

بانک‌ها

نظام CBS یا سیستم کربن‌کینگ (نظام الکترونیک بانک‌ها)، امکانات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری جامعی است که کلیه عملیات و خدمات بانکی و تراکنش‌های مربوط، همچنین نظام جامع اطلاعاتی و یک‌پارچه‌ی بانک‌ها را پوشش می‌دهد. مدیریت و نظارت بر عملیات بانکی بدون طرح و استقرار نظام جامع مزبور با نواقص جدی مواجه بوده و عملاً غیرممکن خواهد بود. استفاده از سیستم‌های نرم‌افزاری متفاوت در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری ایران چه توجیهی دارد و چه آسیب‌هایی را متوجه نظام اطلاعاتی بانک‌ها در سطح کلان و ملی خواهد ساخت؟ مسئولیت بانک مرکزی در این زمینه چیست؟ با توجه به صرف هزینه‌های هنگفت برای طرح و استقرار نرم‌افزارهای مختلف بانکی، آیا کلیه اطلاعات و گزارش‌های کلیدی مورد نیاز بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، از طریق نرم‌افزارهای مورد عمل تهیه می‌گردد؟ اطلاعات و گزارش‌هایی که به صورت دستی و یا از طریق نرم‌افزار اکسل تهیه می‌شود، کدامند؟ حساب‌رسان مستقل برای آزمون محتوای اطلاعات و گزارش‌های اخیر که خارج از سیستم نرم‌افزاری بانک‌ها تهیه می‌شود، با کدام چالش‌ها مواجه هستند؟

مرتضی اسدی:

به‌رغم الزامات بانک مرکزی برای

استقرار سیستم‌های اطلاعاتی یکپارچه و متمرکز، به‌دلیل نبود نقشه‌ی راه مشخص در هیأت مدیره‌ی بانک‌ها، بخش فناوری اطلاعات با تحمل هزینه‌های گزاف رویکرد جزیره‌ای را پیش گرفته که نه تنها نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی را تأمین نمی‌کند بلکه عمده‌ی کارکنان شعب نیز برای رفع نیازهای اطلاعاتی و پاسخ‌گویی روزمره از نرم‌افزار اکسل استفاده می‌کنند. با توجه به تحریم‌ها، امکان انتقال دانش فنی و خرید نرم‌افزارهای روز دنیا و پشتیبانی آن فراهم نبوده و در نبود مدیریت منسجم، هر بانک با الگو و اولویت متفاوتی در این زمینه سرمایه‌گذاری و پروژه‌های متعدد تعریف می‌کند. بانک مرکزی به‌عنوان ناظر و متولی بازار پول می‌تواند کارگروهی را به منظور طراحی نرم‌افزار جامع با کدینگ استاندارد تشکیل دهد که همه‌ی نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان را تأمین کند. این امر علاوه بر هم‌افزایی ناشی از به‌کارگیری تجربیات همه‌ی بانک‌ها می‌تواند با سرشکن کردن هزینه‌های طراحی و توسعه، هزینه‌های پشتیبانی بانک را کاهش دهد.

یکی از مهم‌ترین چالش‌های حساب‌رسان در حال حاضر علاوه بر وجود سیستم‌های جزیره‌ای (که در برخی موارد با یکدیگر مغایرت دارند)، عدم پیش‌بینی ایجاد دسترسی کاربر صرفاً با قابلیت گزارش‌گیری در برخی نرم‌افزارهای مالی است که منجر به محدودیت در دسترسی برای حساب‌رسان مستقل شده است. علاوه بر آن اطلاعات ارایه‌شده در قالب فایل‌های اکسل با توجه به قابلیت دستکاری از قابلیت اتکای کافی برخوردار نیستند.

◀ جواد باغبان:

همان‌گونه که در پاسخ به پرسش شماره ۵ بیان شد به‌طور کلی می‌توان گفت غالب بانک‌ها فاقد سیستم‌های

نرم‌افزاری جامع هستند که متناسب با ماهیت صنعت بانکی باشد، یا در صورت وجود، این نرم‌افزارها فاقد اطلاعات صحیح و به‌روزرسانی شده‌اند یا برخی از بانک‌ها از نرم‌افزارهای مختص به بانک خود استفاده می‌کنند که در حوزه‌ی بانکداری متمرکز است و اصلاً توجیه منطقی و سیستماتیک ندارد. وجود چنین نرم‌افزارهایی موجب آسیب‌رسانی‌های جدی به ارایه‌ی اطلاعات و گزارش‌گیری صحیح چه در سطح ملی و چه در سطح سهام‌داران و سپرده‌گذاران خواهد شد.

بار دیگر تأکید می‌کنم که بانک مرکزی به‌عنوان مهم‌ترین بازوی نظارتی بر عملکرد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در این خصوص وظیفه‌ی خطیری برعهده خواهد داشت. به عبارت دیگر، مسئولیت اصلی نظارت در این قسمت جهت استقرار سیستم نرم‌افزاری مناسب و متمرکز و جامع با توجه به تکالیف قانونی و داشتن احکام حاکمیتی و ... برعهده‌ی بانک مرکزی ج.ا.ا. و مدیران بانکی است. بر این اساس با توجه به صرف وقت و هزینه‌های سنگین عدم ارایه‌ی اطلاعات گزارش‌گیری بانک‌ها جهت استفاده‌ی ذی‌نفعان در هر مرجع و جایگاهی باعث شده که از راه‌های دیگری مدیران بانک‌ها گزارش‌های مربوطه‌ی خود را تهیه و ارایه کنند. در این خصوص می‌توان به مواردی از قبیل محاسبات ذخایر عمومی و اختصاصی در فایل صفحات گسترده (اکسل)، انجام محاسبات دستی درخصوص درآمدها، نبود سامانه‌ی جامعی به‌منظور شناسایی ذی‌نفع واحد طبق مفاد دستورالعمل تسهیلات و تعهدات کلان، نبود صورت ریز کاملی از اشخاص مرتبط طبق الزامات بانک مرکزی و انجام محاسبات نسبت کفایت سرمایه در فایل صفحات گسترده (اکسل) و ... اشاره کرد.

از طرف دیگر، با توجه به حجم گسترده‌ی عملیات بانکی وجود مقررات و الزامات متعدد در نبود کنترل‌های داخلی در سیستم‌های نرم‌افزاری، اظهارنظر برای حساب‌رسان در خصوص موارد عمده‌ی صورت‌های مالی بانک‌ها را بسیار پر مخاطره ساخته است. این مخاطره‌ها و چالش‌ها منجر به بالاتر رفتن ریسک حسابرسی و گزارشگری ناصحیح در سیستم بانکی و حسابرسی صورت‌های مالی خواهد شد. تمامی ارکان اعم از نظارتی، مدیران بانک مرکزی و حساب‌رسان بانک‌ها، به خصوص در راستای نظارت بر بخشنامه‌های مصوب در این خصوص و ارکان راهبری مدیران بانکی می‌توانند با ایجاد نرم‌افزارهای بهینه و تقویت ساختار کنترل داخلی مناسب این ریسک و مخاطره را کاهش دهند.

◀ کورش پرویزیان:

استقرار سامانه‌های جامع نظام بانکی که از مصوبات قانون برنامه‌ی توسعه بود، پیش‌تر و از دهه‌ی ۱۳۸۰ در نظام بانکی با ظهور بانک‌های خصوصی رونق و شدت گرفته است. آنچه سبب جزیره‌ای شدن این سامانه‌ها شده است یکی به دلیل نوظهور بودن آن در صنعت بانکداری کشور و دیگری به دلیل عدم وجود سند جامع نرم‌افزاری از سوی نهاد ناظر است. به نظر می‌رسد تدوین سند بالادستی در تعیین چارچوب کلان این نوع سامانه بسیار حیاتی و مؤثر باشد و بتواند به کاهش هزینه‌های عملیاتی و سرمایه‌ای بانک‌ها و تعیین جهت فعالان صنعت نرم‌افزار کمک شایانی بکند. البته ساختار خاص نظام بانکی ایران (قانون بانکداری بدون ربا) و تمایز آن در حوزه‌ی تسهیلات با دنیا و همچنین ملاحظات امنیتی، از جمله عوامل بازدارنده در بهره‌گیری از تجربیات و تعاملات با متخصصان بین‌المللی در این حوزه بوده است. به کارگیری

ابزارهایی نظیر اکسل و اکسس در تمام دنیا در حوزه‌ی مالی رواج دارد و منعی از این بابت نیست. صحت عمل در این نرم‌افزارها حائز اهمیت است. قطعاً حساب‌رسان نیز به تناسب افزایش سامانه‌های هر بانک باید با ابزارهای جدید و نیروی انسانی بیش‌تر تجهیز شوند تا بتوانند در خصوص اعتباربخشی صورت‌های مالی اقدام کنند.

◀ علی صالح‌آبادی:

الف - آیا تعدد سیستم‌های CBS بانک‌ها توجیه دارد؟ و آیا این تعدد به نظام اطلاعاتی بانک‌ها در سطح ملی آسیب می‌رساند؟ تعدد سیستم‌های CBS مشکلی نداشته، بلکه تدوین الزامات کارکردی رعایت قوانین و مقررات، تکلیف سیستم‌ها را مشخص می‌کند که چنین مستندی در سطح ملی مشاهده نشده است و فقدان آن به نظام اطلاعاتی کلان بانک‌ها و در سطح ملی آسیب می‌رساند.

ب - مسئولیت بانک مرکزی در این زمینه چیست؟ سند الزامات کارکردی رعایت قوانین و مقررات در حوزه‌های صورت‌های مالی، مبارزه با پول‌شویی و ... می‌تواند توسط بانک مرکزی به عنوان دستگاه ناظر یا هر دستگاه مسئول دیگری تدوین و در اختیار بانک‌ها قرار گیرد.

ج - آیا سیستم‌های CBS موجود در کشور، توانایی تهیه‌ی گزارش‌های کلیدی بانک‌ها را دارند؟ در صورت تدوین سند مورد اشاره در بند ۱۰- ب عمده سیستم‌های CBS موجود قابلیت تغییرات را دارند. مگر این که سیستم قدیمی و متعلق به نسل‌های اولیه CBS باشد.

د - آزمون محتوای اطلاعات و گزارش‌های غیر سیستمی - به صورت اکسل - با چه چالش‌هایی مواجه هست؟ آزمون محتوای اطلاعات و گزارشات غیرسیستمی - دستی - محتمل به خطا

بوده و قابل اتکا نیست.

لذا تهیه‌ی سیستم‌های نرم‌افزاری قابل اتکا و یکپارچه منطبق بر فرایندهای اصلی کسب‌وکار به همراه رعایت الزامات بالادستی آن توصیه می‌گردد. علی‌القاعده چنین سیستم‌هایی سنجه‌های قابل اندازه‌گیری (KPI) مورد نظر گزارشگری مالی را نیز پوشش می‌دهند.

◀ فرهاد نیلی:

اساساً بانک‌ها از سیستم مکانیزه‌ی عملیاتی که اصطلاحاً به آن CORE BANKING می‌گویند از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی این نرم‌افزار که دارای مجوز از شورای انفورماتیک ایران و معتمد بانک مرکزی ج.ا.ا باشند بهره‌برداری می‌کنند. سیستم مکانیزه‌ی مذکور یک سیستم عملیات خدمات بانکداری لایو است و انتظار گزارش‌گیری از سیستم عملیاتی لایو با عنایت و توجه به تنوع ارائه‌ی خدمات بانکی و حسب مورد گزارش‌های مرتبط با آن‌ها واقع‌بینانه نیست. بر این اساس، با توجه به گستردگی و تنوع گزارش‌ها و نیازهای اطلاعاتی، بانک‌ها از ابزارها و نرم‌افزارهای جانبی دیگری که تغذیه‌ی آن از انبار داده‌های دریافتی از سیستم عملیاتی است در امر گزارش‌گیری بهره می‌برند و یا از شرکت ارائه‌کننده‌ی کربن‌کینگ اطلاعات موردنیاز خود را دریافت می‌دارند و به‌رحال محدودیتی در دریافت و ارائه‌ی اطلاعات وجود ندارد. شایان ذکر است نیاز اطلاعاتی در سطوح مختلف کارشناسی بانک برای تجزیه و تحلیل فعالیت‌ها و مقایسه‌ی عملیات به‌صورت روزانه و جزء استخراج و بهره‌برداری می‌شود و نتیجه‌ی بررسی‌ها و تحلیل‌ها برای تصمیم‌گیری مدیران ارشد ارائه می‌شود. روشن است که گزارش‌های استخراجی از نرم‌افزارها، به‌صورت چاپی و یا در قالب فایل‌های متعدد از جمله در قالب اکسل قابل دریافت، پردازش و بهره‌برداری است. ■

شغل

حرفه و صنعت حسابرسی

سید محمد علوی

حسابداران رسمی ایران حدود پانزده هزار نفر مشغول ارائه‌ی خدمات حسابرسی هستند. بی‌شماری کارمند، برخی خویش‌فرما و اندکی صاحب صنعت به شمار می‌روند. داشتن آینده و آتیه‌ی مطمئن در گرو فعالیت در حرفه و صنعت است.

رؤیای ما در کدام بخش آرمیده است؟ این بستگی به پارادایم، آینده‌نگری، استعداد و توانایی‌مان دارد. حسابرسی را به اجبار باید با شغل شروع کنیم ولی این‌که تا بازنشستگی هم اجیر و مزدبگیر باشیم یا نه، کاملاً به خودمان وابسته است. نردبان را فقط در شغل نگه داریم یا به حرفه و صنعت هم صعود کنیم؟ ورود به شغل نیازمند شروط لازم است، برای ورود به حرفه علاوه بر آن باید شروط کافی هم وجود داشته باشد و ورود به صنعت اما نیازمند مردان کهن است چراکه کار هر کس نیست خرمن کوفتن.

سلسله‌مراتب و ساختارهای شغلی به‌فرموده و انتصابی و سازوکارهای حرفه دموکراتیک و انتخابی است. شغل تصدی‌گری، حرفه نظارت‌گری و صنعت رسالت‌گری است. تصدی شغل فقط نیازمند تخصص است، حرفه اما به تعهد و تخصص توأمان نیاز دارد و

فرایند است با حذف زمان و باز کردن دایره‌المعارف دیگر حل کردن جدول هنری ندارد. خاصیت حسابرسی از پادزهر در کشورهای پیشرفته تا فقط حکم گل گاو زبان در برخی کشورهای جهان سوم سیال است. وقتی معامله‌ای جهت خرید اموال غیر منقول به صورت مبیعه‌نامه انجام می‌دهیم تا زمان انتقال «رسمی» سند مالکیت در دفتر اسناد «رسمی» نگران و نااطمینان هستیم. پس از انجام فرایندهای مربوط و انتقال مالکیت در دفتر اسناد «رسمی» به اطمینان خاطر دست پیدا می‌کنیم. فلسفه‌ی حسابدار «رسمی» نیز همین است. این اطمینان‌بخشی باید توسط اشخاص ذی‌نفع، ذی‌ربط و ذی‌علاقه احساس و درک شود. در صورت عدم التزام عملی به مبانی ذکر شده و اصول بنیادین اخلاق حرفه‌ای کارایی و اثر بخشی حسابرسی به چالش کشیده می‌شود و به تدریج از بین می‌رود. آسیب کوتاه مدت آن عدم امکان اجرای عملیات اصولی و عواقب بلند مدت آن عدم امکان توسعه‌ی ضریب نفوذ حسابرسی است حسابرسی هم دولتی دارد و هم خصوصی. در دیوان محاسبات کشور، سازمان حسابرسی و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه‌ی

چون غرض آمد هنر پوشیده شد

صد حجاب از دل به سوی دیده شد (مولوی)

از سه آجرچین پرسیدند: چه کار می‌کنید؟ اولی گفت: آجر می‌چینم. دومی گفت: مسجد می‌سازم. سومی گفت: خانه‌ی خدا می‌سازم. آجرچین اولی یک شغل، دومی یک حرفه و سومی یک صنعت داشت. شغل به معنی انجام کاری صرفاً برای امرار معاش، حرفه یعنی دانش و مهارت و صنعت مساوی توانایی و فناوری است.

حسابرسی کسب‌وکاری جهان‌شمول است و به‌مثابه علم، شغل، حرفه و صنعت تجلی دارد. حسابرسی کاری سهل و ممتنع است. اجرای عملیات آن آدم تیز و فرز می‌خواهد، مثل حل کردن جدول، فقط با وجود یک حرف از سمت بالا، پایین، چپ و یا راست کلمه‌ی مورد نظر را به درستی حدس بزند و متقاعد شود، منطق حسابرسی همین است. برای مدیریت آن باید درکی عمیق از مسئولیت‌های حرفه‌ای و شناخت کافی از فرایندها و ریسک‌های کسب‌وکار داشته باشد و مجتهدی حرفه‌ای باشد. زمان و معلومات عناصر اساسی در این



سرانجام صنعت وابسته به تعهد، تخصص و فناوری است. پشتوانه‌ی اصلی شغل دانش و مهارت فرد است، اما پشتوانه‌ی حرفه اخلاق و مراجع حرفه‌ای است، و پشتوانه‌ی صنعت فهرست بلندی است که از اخلاق حرفه‌ای تا فناوری و رسالت حرفه‌ای را دربر می‌گیرد. شغل خانه‌ی سازمانی، حرفه خانه‌ی شخصی و صنعت سرزمین و دیار است. شغل مفتر، حرفه مقر و صنعت دژی است که در پناه آن قوام می‌یابیم. در شغل باید برده‌وار کار کنی و همچون آفتاب‌پرست انعطاف‌پذیر و مطیع باشی! در حرفه و صنعت اما خودت هستی، خود واقعی‌ات با قابلیت‌ها، توانایی‌ها و تلاش‌هایی خستگی ناپذیری که بدون داشتن آن‌ها هیچ‌کس قادر نیست یاری‌ات کند. شغل بعد از مدتی بوی تکرار و کهنگی می‌دهد، اما در مقابل حرفه همیشه عطر زندگی و تازگی می‌تراود و صنعت رایحه‌ی آرزوها و رؤیاهاست. شغل بعد از بازنشستگی شاید احساسی باشد از تفاله‌ی حاصل آب‌میوه، بدون دستاوردی معنوی. اما در حرفه و صنعت بازنشستگی معنایی ندارد. شغل

به ساعت شنی می‌ماند، ثانیه‌شماری می‌کنید تا این چرخه‌ی روزانه تمام بشود و به بازنشستگی برسید. در حرفه از کار لذت می‌برید و در صنعت به آن از منظر جاودانگی نگاه می‌کنید. شغل ضرورتاً به ساعت کار معین و حضور فیزیکی نیاز دارد، اما حرفه و صنعت شبانه‌روزی و بیش از حضور فیزیکی مستلزم حضور معنوی است. شغل مستعد پوچی است، اما حرفه تاب بیهودگی ندارد و روزمرگی جایی در صنعت نمی‌یابد. شغل زوال‌پذیر، حرفه استحاله‌پذیر اما صنعت انعطاف‌پذیر است. در شغل مقلد بار می‌آید، در حرفه مجتهد، و در صنعت جامع‌الشرایط می‌شوید. در شغل می‌گویند چه‌گونه فکر کنید، ولی در حرفه و صنعت یاد می‌گیرید که باید به چه فکر کنید، شغل منقولات و حرفه معقولات و صنعت فناوری است. شغل فروش زمان، حرفه ارزش و صنعت برند و نوآوری است. منافع مادی مستقیم شغل کم و افزایش آن تابع قانون است و گاه منافع غیرمستقیم آن مستلزم گرفتارشدن در منجلاب رانت‌جویی و فساد و حاشیه‌ها

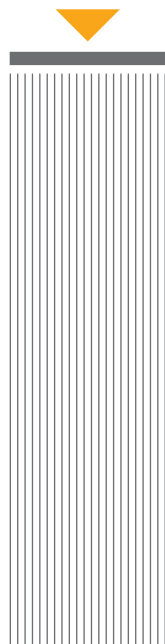
است. منافع مالی کسب‌وکار در هرم حرفه‌ای با شیبی تند رشد می‌کند و نوعی سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود و رابطه‌ی مستقیم با تلاش، زحمت و خلاقیت دارد و بری از رانت، فساد و انواع حاشیه‌ها است. رانت میز و سمت، در کسب‌وکار قائم به توانایی شخص حرفه‌ای است و قربانی آینده‌ی بلندمدت آن نمی‌شود. شغل فقط خرد فنی و ابزاری می‌خواهد تنها باید استانداردهای حسابداری، حسابرسی و قوانین و مقررات مرتبط را بلد باشید، در حرفه باید الزامات مؤسسه‌داری، کارآفرینی، اصول مدیریت، مفاهیم اقتصادی، تحلیل آماری، فناوری اطلاعات، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، و بسیاری از دانش‌های دیگر را بلد باشید. در صنعت باید اصول بنگاه‌داری، کارآفرینی، ارزش‌آفرینی، نوآوری، برندسازی، فناوری، تحقیق و توسعه، ایجاد سرمایه‌ی انسانی، مهارت‌های یادگیری، کار گروهی، حل مسئله، مذاکره، بازاریابی، ارتباط با مشتری، تبلیغات، کار با رسانه‌ها، برانگیختن تقاضا، شبکه‌ی کاری مشترک، پیوندهای جهانی و بسیاری از دانش‌ها را

بدانید و بر آن مسلط باشید. در شغل باید عمدتاً به فکر نان زن و بچه باشید، در حرفه باید به فکر معیشت خانوادگی همکاران هم باشید، اما در صنعت باید به فکر مسئولیت اجتماعی در قبال اشتغال فارغ التحصیلان حسابداری جویای کار باشید. شغل کارمندی است، حرفه مدیریت است و صنعت راهبری. شغل مدرسه، حرفه دانشگاه و صنعت مکتب‌سازی فکری است. در شغل مالیات می‌دهید، در حرفه خمس و در صنعت زکات، شغل کاشتن گندم، حرفه کاشتن درخت و صنعت باقیات صالحات است. از دماغ فیل افتادن فقط در شغل تجلی دارد. در کسب‌وکار باید از مادر زاده شده باشی و انسان باشید. استفاده از القاب و عناوین تنها قابلیت شغل است. در کسب‌وکار عناوین پروفیسور، دکتر، استاد، عضو هیأت علمی، کارشناس رسمی و... مثل «حروف والی» می‌ماند نوشته می‌شود ولی خوانده نمی‌شود. در شغل در استان خودت سفر کرده باشی کفایت می‌کند، در حرفه باید در کل کشور سیر کرده باشید و در صنعت باید دنیادیده باشید. در شغل مدرک‌بازی، سهمیه‌بازی، رفیق‌بازی، کاهش ساعت کار، حضور یک‌سوم و... مرسوم است. کسب‌وکار اما عاری از ظواهر، زدوبند و بده‌بستان است. در شغل در انتظار پست و مقام پیر می‌شوید اما در کسب‌وکار پست‌آفرین هستید. در بسیاری از کشورهای جهان سوم خارج از روال معمول ما را با شغل سرگرم، خسته، سیراب و بازنشسته می‌کنند و بعد تحویل حرفه و صنعت می‌دهند در صورتی که کسب‌وکار به آدم‌های تازه‌نفس، خلاق، بانگیزه و تشنه احتیاج دارد. همچنین بسیاری از افراد مستعد حرفه‌ای با توجه به تحمل هزینه‌های کاشت و داشت، آن گاه که زمان برداشت می‌رسد حرفه را ترک می‌کنند.

شغل حسابرسی به‌واقع از نوع مشاغل سخت و زیان‌آور است. یک‌بار تلاش کردم که قانون نیز آن را چنین بشناسد، اما

کارشناس مربوط به من گفت کارگروه تخصصی بعد از بررسی درخواست شما، شغل حسابرسی را زیان‌آور تشخیص داد، ولی برای صاحب‌کار، نه برای خودتان! این درس عملی فاصله‌ی انتظارات برای من بود! بعد از پنج سال تعامل پیوسته برای ثبت روز حسابداری در تقویم رسمی کشور چند ثانیه تعلل در انتشار خبر آن باعث شد در شبکه‌های اجتماعی بسیاری این اقدام عمومی را دست‌آورد خود بیان کردند! وقتی نوجوان بودم پدرم سر به سرم می‌گذاشت. ما در فامیل به دلیل مسایل ژنتیکی یک فرد «کوتاه‌قامت» داشتیم به نام «مرتضی». پدرم به من می‌گفت نباید فراموش کنید که ما شما را «بزرگ» کردیم! من به شوخی می‌گفتم اگر راست می‌گویید چرا نتوانستید «مرتضی» را «بزرگ» کنید! حرفه و صنعت افراد را «بزرگ» می‌کنند اما شغل مستعد آن است که افراد «کوتاه‌قامت» و حقیر شوند. فعالیت شغلی معمولاً فارغ از نظارت عمومی است، حرفه مشمول نظارت همگانی و اعمال تنبیهات انضباطی است. در صنعت علاوه بر آن در معرض داوری افکار عمومی هستیم. نظام‌های حکمرانی برای حفظ منافع عمومی به تأسیس حرفه‌ها اقدام کردند. زیرا فعالیت‌های شغلی به‌طور کامل تضمین‌کننده‌ی حفظ منافع عمومی نبودند. حرفه‌ای‌ها هم برای تأمین منافع خود به برقراری مناسبات صنعت در ارایه‌ی خدمات تخصصی و حرفه‌ای اقدام نمودند. مؤسسه‌داری حرفه‌ای اصولاً برآورده‌کننده‌ی منافع حداکثری تمامی اهالی حرفه نیست. از این رو به سمت بنگاه‌داری فراحرفه‌ای، برندسازی و تشکیل غول‌های صنعت خدماتی تغییر مسیر داده شد. در صنعت خدمات حسابرسی و مشاوره مشتمل بر مؤسسات حسابرسی چهارگانه BIG FOUR و مؤسسه‌ی مشاوره‌ی مک‌کینزی به‌عنوان اولین‌ها و برترین‌های این حوزه توسط حسابداران و حساب‌رسان دوراندیش و بلندنظر بنیان نهاده شدند.

معمولاً مناسبات شغل و گاه مناسبات حرفه به‌فرموده از بالا به پایین جاری می‌شود، لیکن شکل‌گیری صنعت و دوام و قوام آن مستلزم بلوغ فکری است و از پایین به بالا صورت می‌گیرد. اصول و ضوابط معین و مقررات‌گذاری برای ورود و فعالیت در حرفه‌ها تدوین و جاری شده است. ولی از بخت بد ما، بسیاری از دولتمردان جهان سوم تنها استعدادشان در وضع مقرراتی است که روح آزاد انسان را همواره آزار می‌دهد و خرد می‌کند. باید توجه داشته باشیم که جامعه منطقاً انتظار دارد وقتی کسی «حسابرس» می‌شود اگر به او بنگرند دقیقاً یک «حسابرس» را ببینند نه یک «مؤدی مالیاتی»، «مدیر مالی»، «مشاور مالی» و یا «کارمند زیردست». اگر آهنگساز گوشش را، نقاش چشمش را، آشپز چشایی‌اش را و فیلسوف خردمندی‌اش را از دست بدهد چه اتفاقی می‌افتد؟ حسابرس نیز اگر صلاحیت، استقلال و شرافت خود را از دست بدهد چه می‌شود؟ کبریت بی‌خطر؟ زینت‌المجالس؟ محلل؟ ناپلئون فرتوت و یا محافظه‌کار، که دیگر جریزه‌ی نبرد ندارد؟ برای همین آیین و آداب اخلاقی و نظارت بر فعالیت حرفه‌ای وضع شد و پای‌بندی به اخلاق حرفه‌ای به‌عنوان سرشت فعالیت حرفه‌ای پدیدار شده است. ولی نباید به این بهانه هم ما صورتی آرمانی و مقدس به حسابرسی بدهیم، بالاخره نوعی کسب‌وکار است، اخلاق حرفه‌ای در اخلاق عمومی جامعه معنی پیدا می‌کند، نه فراسوی آن. اخلاق در ورزش حرفه‌ای هم حد و مرزی دارد و نامیرا نیست، هر باغ و باغچه و بوستان را با وضوح بیش‌تر نگاه کنی و شخم بزنی انواع انگل‌ها را پیدا می‌کنید. فرهنگ جامعه گاه ما را به هیولا تبدیل می‌کند. ولی نام و نان مغرضین همیشه در گرو دیدن، بیان و اشاعه‌ی نیمه‌ی خالی لیوان بوده است. گل بدون خار مگر می‌شود؟ به‌قول شکسپیر؛ شرارت بعد از مرگ انسان‌های شرور هم ادامه پیدا می‌کند



ولی خوبی با مرگ انسان‌های درست‌کار از بین می‌رود. ما حیات‌مان، هوای‌مان و همه‌ی خواسته‌هایمان را در این حرفه دفن کرده ایم، این حرفه وطن ماست. برای حفظ، آبادانی و پیشرفت آن باید جان بکنیم. به قول گابریل گارسیا مارکز، وقتی کسی مرده‌ای زیر خاک ندارد، به آن خاک تعلق نمی‌یابد. داعیه‌خواهی مگر بدون شناسنامه و کارنامه‌ی حرفه‌ای می‌شود؟ کار در حرفه و صنعت مثل پیامبری می‌ماند ما فقط با «سندروم کاروشی» از آن جدا می‌شویم. ما حساب‌رسان سزیف‌های این زمانه هستیم که به مرگ محکوم نشده‌ایم بلکه به کار محکوم شده‌ایم. در زندگی نامریی و به کار پناهنده شده‌ایم. با شروع کار در حرفه به کرونا‌ی حساب‌رسی مبتلا شده‌ایم.

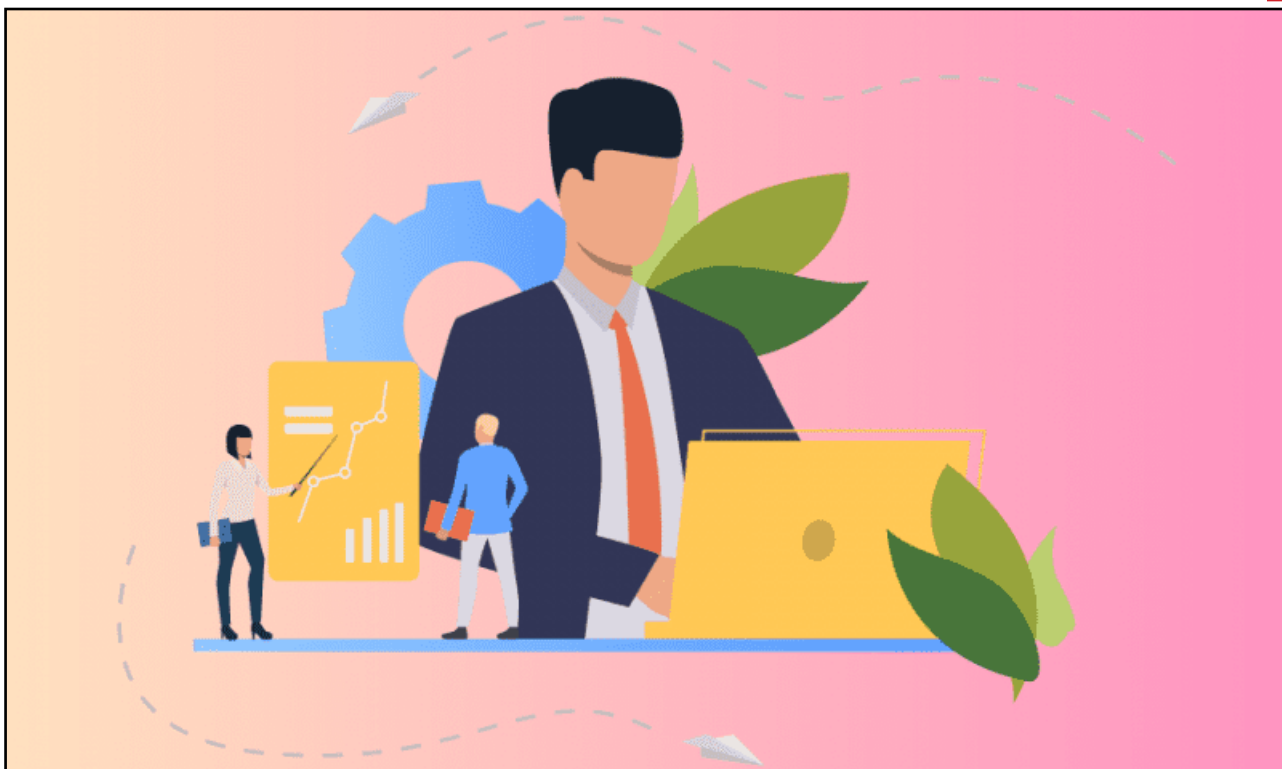
در آخرین روزهای زندگی دخترم در بیمارستان باهم درددل می‌کردیم به من می‌گفت پدر چرا هیچ‌وقت به جلسات مدرسه‌ی من نیامیدی؟ گفتم پوزش می‌خواهم و پشیمانم ولی واقعاً همه‌ی آن اوقات کار داشتم، گفتم پس آن پدرها که به جلسه می‌آمدند مگر کار نداشتند؟ گفتم چرا اما آن‌ها حساب‌رس نبودند؟ هیچ آرمانی ارزش این‌همه سرافکندگی را ندارد. ما آن‌چه با خود به گور می‌بریم شرم زندگی نکردن است. کسب‌وکار آدم جامع الاطراف نیاز دارد. آدم غایب از زندگی تک‌افتاده، منزوی و تک‌بعدی به درد هیچ حرفه و صنعتی نمی‌خورد. مگر می‌شود روابط‌مان منحصر به مراسم‌های حداقلی سوگواری و جشن باشد. من غایب از تحولات خانوادگی، خویشاوندی، دوستی، حرفه‌ای، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، هنری، ورزشی، جهانی و... چه‌گونه می‌توانم در حرفه و صنعت تاثیر گذار باشم. با اصحاب کهف مگر می‌شود کسب‌وکار اداره کرد؟ کسب‌وکار مثل قارچ نیست که توی سایه، تاریکی و رطوبت یک‌شبه رشد کند. کسب‌وکار فرایندی مدنی، اقتصادی و نیازمند زحمت، تعامل، ارتباط، تحمل، کار گروهی و پیوند جهانی

است. در شغل عمدتاً مناسبات غیر حرفه‌ای حاکم است و مؤلفه‌های غیر حرفه‌ای کم‌تر فرد را به جایی می‌رساند. ولی در حرفه و صنعت فقط خودت، می‌توانی خود را به جایی برسانی. در شغل، تقسیم کار آدم اسمیتی، سمت‌ها، قیود و مقررات نانوشته حکم‌فرماست. یک نفر متخصص ریاست، گروهی متخصص هیأت‌مدیره، گروهی متخصص معاونت، کسی متخصص شرکت تعاونی، کسی متخصص نظارت عالی، کسی متخصص حراست، گروهی هم همیشه استادند و... اما در کسب‌وکار از دروازه‌ها و جهش‌های نا‌عادلانه خبری نیست و تنها شایسته‌سالاری محض حاکم است. باید آهسته و پیوسته پله، پله رشد کنید، ذره، ذره یاد بگیرید و مثقال، مثقال جمع کنید. کسب‌وکار آدم صبور می‌خواهد. آدم بی صبر و حوصله جایگاهی در کسب‌وکار پیدا نمی‌کند. شراکت به آدم‌های پخته و صبور نیاز دارد، آدم نپخته و عجول یعنی دردسر و گرفتاری. گذشت و تحمل نسل قبلی و صبوری نسل جدید مواد مورد نیاز برای تدارک کسب‌وکار محسوب می‌شود. آسیاب به نوبت است و جانشینی در کسب‌وکار دیر و زود دارد ولی سوخت‌وسوز ندارد. در شغل طرف استخدام و درنهایت بازنشسته می‌شود و مشاغل قدرت مانور ندارند ولی یکی از کارکردهای صنعت و کسب‌وکار، تعلیم و تربیت سرمایه‌های انسانی است. مثل فرزندان که بعد از رنج، اضطراب و هزینه‌ای که به زندگی‌مان تحمیل می‌کنند به راحتی راه‌شان را جدا و از زندگی‌مان بیرون می‌روند. این قانون طبیعت و قاعده‌ی کسب‌وکارهای جدید به شمار می‌رود.

جامعه‌ی ما هنوز هم قبیله‌ای است؛ هرچند خانواده‌های ما گسسته هستند. ما زندگی کنار نسل‌ها و سلاقی مختلف را تجربه نکردیم و در مدرسه و دانشگاه نیز نیاموختیم؛ از این‌رو در کسب‌وکار نیز نتوانستیم همدیگر را تحمل و با هم مدارا کنیم؟ ما حساب‌رسی را با مؤسسات حساب‌رسی خصوصی، بین‌المللی، شرکت

سهامی، بنیاد، صنایع ملی، شاهد، سازمان، وزارت دفاع، مفید راهبر و... شروع کردیم بارده‌ها، خاستگاه‌ها و علایق کاملاً متفاوت و متمایز. انصافاً تعامل، همکاری، مشارکت میان اعضای اتحاد جماهیر حرفه‌ای ایران کاری پیچیده و سخت است. در این زمینه راهی جز تن دادن به روابط و قواعد دموکراتیک و تعاونی نداریم. ولی کفش ما برای پیمودن این مسیر لنگه به لنگه است. یک لنگه پای در سنت دارد و دیگری در مدرنیته و این باعث شده لنگ‌لنگان راه برویم. مرغ یک پا مگر می‌تواند راه برود؟ از همین رو، به دموکراسی هم تا جایی اعتقاد داریم که فقط منافع خودمان تأمین بشود. فرهنگ یک‌شبه به وجود نمی‌آید راه طولانی آموزش مفاهیم نظری، ممارست، مشاهده، درک، استنباط، آگاهی، آزمون و خطا و... باید پیموده شود. به نظر می‌رسد هیچ‌کدام صبر، حوصله و تحمل گمنامی را نداریم، همه دوست داریم همواره رئیس و در راس باشیم. عمدتاً دوست داریم اسم‌های‌مان طنین جاودانی داشته باشند، ولی کم‌تر همت کردیم، رسمی را به یادگار بگذاریم. اصولاً ما حساب‌رس‌ها فقط خودمان را قبول داریم و لاغیر، خود را قطب عالم حرفه‌ای و شاهنشاه آن می‌پنداریم البته از نوع عاری از مهرش. چند پادشاه در یک اقلیم مگر می‌گنجند؟ افرادی که دوره‌ی کارورزی ما را دیده‌اند یا ارشدتر از ما بوده‌اند چطور مجاب کنیم که اکنون ما شریکیم! برابریم!

می‌ترسیم بزرگ بشویم، چون فکر می‌کنیم جا نداریم و می‌ترسیم! از بین می‌رویم! مثل باد زدن در پنجره‌ی سنتی که درجه و زنگ هشدار ندارد و به جای سخاوت، خساست به خرج می‌دهیم مبدا بترکد؟ کم‌تر باد می‌زنیم و در نتیجه باعث می‌شویم چرخ مستهلک شود و نهایتاً هزینه‌ی بیش‌تری بپردازیم. ما در زندگی مدیون کمک‌ها، از خودگذشتگی، آینده‌نگری، راهنمایی‌ها، مراقبت‌ها و نظارت‌های والدین و خانواده‌هایمان



هستیم که بدون چشم‌داشت عامل پیشرفت ما بودند. در خانواده‌ی حرفه‌ای هم همین است تا پدران، بزرگان و کنشگران حرفه نقش خود را در این زمینه به صورت کامل بازآفرینی و ایفا نکنند سرنوشتی مانند خانواده‌های بی‌سرپرست و بدسرپرست خواهیم داشت.

برخی از ما حسابرس‌ها حتی به تنهایی هم قابل هضم نیستیم. وای از آن روز که جمع شویم! در کار گروهی گاهی مفتضح هستیم. به نظر می‌رسد در تهمت زنی، کینه‌جویی و انتقام رتبه‌ی اول و در مهرورزی، بخشش و قدردانی همیشه آخرینیم. گاهی فقط وقتی می‌فهمیم که همکار و شریک‌مان چند روز بیش‌تر زنده نیست اندکی مهربان می‌شویم. اما غافل‌گیری مرگ معمولاً امان نمی‌دهد و این فرصت ابراز محبت مصنوعی را هم از ما می‌ستاند. بسیاری از مواقع وقتی حق‌مان را می‌گیریم که پیش‌تر چنگ و دندان به‌هم نشان داده‌ایم. چرا باید همه به نوعی دانگ‌مان را از اعتماد و خیانت بپزدازیم؟ غرور و خودشیفتگی اولین

چیزی است که باید در کسب‌وکار از شرش خلاص شویم.

کم کردن اشتها نخستین رمز عمر طولانی است، در کسب‌وکار هم دقیقاً همین فرمول جواب می‌دهد. طمع، بی‌تابی، خودخواهی و خودمحوری مثل موریانه کسب‌وکار را از درون متلاشی می‌کند. سندروم جان بی‌قرار باعث شده ما از زمین و زمان و حتی از انتخاب‌های خودمان هم همواره ناراضی و عصبی باشیم. عمدتاً اپوزیسیون و منتقد هستیم و هیچ‌گاه راضی نشده‌ایم. بیاییم زمان و توان‌مان را بیهوده از دست ندهیم. آنان که از گذشته درس نمی‌گیرند مجبورند دوباره آن را تجربه کنند و گذشت زمان برای حل امور ساده‌ترین روش اما پرهزینه‌ترین آن محسوب می‌شود.

صنعت خدمات حسابرسی ایران با ۲۵۰ مؤسسه‌ی حسابرسی و حدود دوازده هزار نفر شاغل در سال ۱۳۹۹ نزدیک به ۱۲۰۰ میلیارد تومان درآمد داشته است. صنعت خدمات کارگزاری بازار سرمایه با ۱۱۰ شرکت کارگزاری و حدود شش

هزار نفر شاغل در همین دوره نزدیک به مبلغ ۱۳۰۰۰ میلیارد تومان درآمد کسب نموده است به‌صورتی که سود خالص شرکت کارگزاری «م» بیش از دو برابر کل حق‌الزحمه حسابرسی در ایران بوده است. در صورتیکه بخش اعظم وقت ارکان اجرایی جامعه صرف موافقت و ارایه‌ی مجوز جهت انعقاد قرارداد حسابرسی برای حق‌الزحمه‌های کم‌تر از حداقل‌های مصوب صرف می‌شود. باید از این دور باطل خارج شویم. با اندکی گذشت از منافع کوتاه‌مدت، دوراندیشی، بردباری، تعامل و همراهی می‌توان همین بازار را در شرایط کنونی تا چند برابر رشد داد. فقط اندک‌شماری از افراد گرفتار در باتلاق روزمره‌گی‌ها چشم به ستارگان می‌دوزند و ساربانان جزیره‌ی سرگردان صنعت هستند. بر مبنای شواهد تجربی فراوان فقط صنعت بستر مستعد رویش بذر اهداف بزرگ را دارد. صنعت حسابرسی به معنای واقعی حسابداری و حسابرسی را متعالی می‌کند. تأمین منافع اهالی حرفه در شکل‌گیری صنعت کارآمد حسابرسی نهفته است. ■

عوامل تأثیرگذار بر

حق الزحمه‌ی حسابرسی

غلامحسین دوانی



ذی حق است یا نیست. ثانیاً ذی‌نفع بودن از شرایط اقامه‌ی دعواست ولی وجود حق منجز از شرایط پیروزی در ماهیت دعواست نه از شرایط اقامه‌ی دعوای. حال با توجه به مفاد بسیاری مواد اصلاحیه‌ی قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ و قانون بازار سرمایه مصوب ۱۳۸۴ پیرامون ذی‌نفعان شرکت و بازار سرمایه نفع به مفهوم سود، منفعت و مقابل زیان و ضرر آمده است.

شخصی که اقامه‌ی دعوای می‌نماید، باید توجیه کند که اگر دعوای اقامه شده به صدور حکم علیه خوانده منجر شود قابلیت این را دارد که سودی به او برساند. قاعده‌ی قدیمی معروف فرانسوی «نفع، مقیاس دعاوی است و هر جا نفع نیست، دعوای هم نیست» مبنای این شرط است. ماده‌ی ۲ قانون آیین دادرسی مدنی برایین معنا است که مقرر می‌دارد «هیچ دادگاهی نمی‌تواند به دعوایی رسیدگی کند مگر این که شخص یا اشخاص ذی نفع یا وکیل یا قائم مقام یا نماینده‌ی قانونی آنان رسیدگی به دعوای را برابر قانون درخواست نموده باشند». گستردگی مفهوم ذی‌نفع «زیرا نفع به هر اندازه‌ای که وجود داشته باشد کافی است و می‌تواند مادی یا معنوی باشد» آن چنان است که حوزه ریسک گزارش‌های حسابرسی را دوصد چندان می‌نماید و این از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی است که در ایران اساساً بدان پرداخته نمی‌شود. از طرف دیگر خرید در زمره عقود است ووفق قانون ومقررات عقد عبارت است از این که یک یا چند نفر در مقابل یک یا چند نفر دیگر تعهد به امری نمایند و مورد قبول آن‌ها باشد. در اصطلاح حقوقی به داشتن اختیار به هم زدن معامله خیار می‌گویند. در ماده‌ی ۳۹۶ قانون مدنی انواع اختیارات یا همان اختیاراتی که به فروشنده و مشتری به طور قانونی داده شده تا معامله را فسخ کنند ده مورد شامل خیار مجلس، خیار شرط، خیار تأخیر ثمن، خیار رؤیت و تخلف از وصف، خیار غبن، خیار عیب، خیار تدلیس، خیار تبعیض صفقه، خیار تخلف شرط و

خدمت به این خریدار خاص را برآورد و مطالبه می‌کنند. ذی‌نفع در مفهوم حقوقی و قضایی کسی است که از طرح دعوای نزد مراجع قضایی، نفع و فایده مشخصی می‌برد؛ در دعوای مدنی و حقوقی، خواهان حتماً ذی‌نفع در دعوای می‌باشد و اگر شخص، ذی‌نفع نباشد، دادگاه دادخواست وی را رد می‌کند اما در دعوای عمومی که علیه دولت یا مأموران دولتی مطرح می‌شود، لزوم نفع مستقیم در دعوای ملاک رسیدگی نبوده و از این جهت، تفاوت‌های ماهوی بین مفهوم ذی‌نفع در دعوای مطروحه در دادگستری با دعوای طرح شده در دیوان عدالت اداری وجود دارد. این که ذی‌نفع باید نفع مستقیم از طرح دعوای ببرد یا این که نفعی ولو غیرمستقیم هم به وی برسد، کافی در طرح دعوای خواهد بود، موضوعی است که با مذاقه در شرایط و ماهیت ذی‌نفع در قانون آیین دادرسی مدنی و قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مشخص می‌شود. نکته حائز اهمیت در این رابطه تفاوت ذی‌نفع و ذی‌نفع می‌باشد چرا که اولاً برای اقامه‌ی دعوای ذی‌نفع بودن بر ذی‌نفع بودن ارجح است ابتدا باید ذی‌نفعی خواهان احراز شود سپس در روند رسیدگی احراز شود که او

در مباحث اقتصادی یکی از مهم‌ترین موارد کلیدی مبحث قیمت‌گذاری کالا و خدمات برشمرده شده است. در واقع تولید و عرضه‌ی کالا و خدمات، از شاخص‌های شناخته‌شده‌ی تولید ارزش اقتصادی محسوب می‌شوند. با نگاهی به موارد مصرف کالا و خدمات در می‌یابیم که برخی از کالاها و خدمات اگرچه در آن واحد دارای یک فروشنده هستند اما با تعدد خریدار مواجه بوده و جالب آن که فقط یکی از خریداران بهای آن خدمت یا کالا را پرداخت می‌کند در حالی که همه‌ی آن خریداران از آن استفاده و یا شاید برخی که در پرداخت بهای آن «کالا و خدمت» مشارکت ندارند بسیار بیش‌تر از سایر خریداران از آن بهره‌مند شوند. اگرچه در تئوری حسابداری گفته شده استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی متعدد و به آن‌ها ذی‌نفعان اطلاق می‌شود ولی در عمل ما با خریدار و «نه ذی‌نفع» به تنهایی مواجه هستیم. در واقع چشم اسفندیار حلقه‌ی مفقوده حق الزحمه‌ی حسابرسی دقیقاً در بازایی تعریف خریدار خدمت حسابرسی نهفته شده زیرا حساب‌سازان برایین تصور هستند که خدمت آن‌ها صرفاً در قالب قرارداد حسابرسی با صاحب‌کار و لذا بهای

خيار حيوان است كه عمده اين خياريات مشمول خدمات حسابرسي نمي گردند؟! اين بدان معني است كه حسابرسان از يك جهت فروشنده خدمات خود هستند ولي خريدار گزارش علي رغم آن كه در قرارداد حسابرسي به هر حال شخص خاصي به نام صاحب كار آن را امضا مي نمايد، مشخص نيست. مضافاً موضوع مورد معامله كالا نيست كه مقررات كالايي بر آن تسري يابد. اگر بدانيم كه گزارش حسابرسي عملاً توليد ريسك بوده و بايد بهاي اين توليد ريسك را برآورد و مطالبه كنيم آنگاه ناچار خواهيم بود به جاي پناه بردن به جدول حق الزحمه رده بندي حسابرسان به برآورد ابعاد ريسك خريداران متعدد گزارش حسابرسي به پردازيم، در چنين حالي بدون شك حق الزحمه خدمات حسابرسي نه ۷۰ درصد و يا ۱۷۰ درصد كه شايد با توجه به ريسك خريداران خاص به چندين برابر افزايش يابد. شايد آشنائي با چند مفهوم كليدي اقتصادي بتواند راهگشاي تعيين حق الزحمه ي حسابرسي شود.

در تعريف كالا گفته شده كه كالا يك شئ خارجي است كه اولاً به وسيله ي خواص آن، يكي از نيازهاي انسان را برآورده ساخته و ثانياً هدف از توليد آن، نه مصرف مستقيم توليد كننده بلكه مبادله با كالاي ديگري است و اين خصيصه ي دوم كالا كه آن را از محصولات ساير اشكال فعاليت هاي توليدي انسان متمايز مي سازد دقيقاً در بستر مناسبات خدمات اعتباربخشي «حسابرسي» نيز واجد اهميت بسيار است. توليد كالا نتيجه ي مستقيم تقسيم كار اجتماعي است يعني بدون تقسيم كار اجتماعي توليد كالايي وجود نخواهد داشت و البته توجه به اين نكته، بسيار مهم است كه عكس اين موضوع صادق نيست، به بيان ديگر مي توان در يك جامعه، تقسيم اجتماعي كار را شاهد بود بدون آن كه الزاماً مناسبات كالايي در آن جامعه وجود داشته باشد. شاخص هاي تفاوت كالا و خدمات چيست؟



يك بررسي اجمالي در شاخص كالا نشان مي دهد كه عموم كالاهاي داراي قابليت انباشت شدن، ملموس بودن و امكان ذخيره سازي بوده مضافاً در كالاهاي مي توان توليد و استفاده ي هم زمان صورت گيرد كه اين خصلت در خدمات حسابرسي اساساً متصور نيست. يعني يك مؤسسه ي حسابرسي نمي تواند يك گزارش حسابرسي از يك بانك نامعلوم تهيه كند «حتي اگر به داده هاي اطلاعاتي آن دسترسي يافته باشد» و آن را آماده نگه دارد تا اگر بانك خواست گزارش را به او بفروشد؟! لذا اين اصل كه مي ان كالا و خدمت تفاوت هايي وجود دارد، تا حد زيادي معقول، مقبول و منطقي است بدين معني كه چون توليد دو چرخه يا اتومبيل با خدمات حسابرسي.

«توليد ريسك» از يك مقوله و جنس نيستند لذا نبايد در قيمت گذاري آن ها از يك ابزار يكسان استفاده كرد. خصوصيات بر شمرده بالا خصيصه هاي بنيادين تفاوت كار حسابرسي با توليد هرگونه محصول ديگراست زيرا به طور مثال طلا ساز و جواهر ساز، محصول خود را - بدون اين كه بدانند چه كسي آن را خواهد خريد - توليد کرده به نمايش مي گذارند؛ و مي فروشند. اما آيا حسابرسان هم مي توانند چنين كنند؟ آيا حسابرسان مي توانند با توجه به شناختي كه از بازار سرمايه و صاحب كاران دارند انواع گزارش هاي حسابرسي را آماده كنند تا چنانچه مصرف كننده ي خدمات حسابرسي «صاحب كاران» به آن ها مراجعه كردند، اين گزارش هاي آماده را به آن ها عرضه نمايند؟ و آيا اساساً امكان دارد حتي در صورت خريدار خدمات حسابرسي، بتوان هم زمان گزارش حسابرسي را آماده كرد و يا از انبار انباشت گزارشات يكي را استخراج و به صاحب كار «خريدار» بدهيم؟! جواب به طور قطع و يقين منفي است زيرا حسابر، پزشك يا يك وكيل زماني مي توانند خدمات خود را عرضه كنند كه يك بيمار، موكل، يا صاحب كار «خريدار خدمات» وجود داشته باشد به

همين علت در بهترين حالت خدمات ويژه نظير حسابرسي مشابه توليدات سفارشي است كه براي خريداران خاص با دريافت پيش پرداخت شروع به ساخت و تهيه مي شود و لا غير. در واقع به همين به همين علت، در توصيف خدمت مي گویند كه خدمت، نيازمند همكاري در خلق و توليد (Co-creation / Co-production) است. تدقيق و تعميق در اين مقوله بيانگر اين موضوع است كه تقاضا براي خدمات حسابرسي و ويژگي هاي ارزشمند محصول نهايي فرايند حسابرسي از ديده گاه استفاده كنندگان اطلاعات مبتني بر «بررسي و ارزيابي ريسك» است كه تاكنون كم تر بدان پرداخته شده است. تحليل هاي اقتصادي متداول براي شرح ماهيت عرضه ي يك كالا يا خدمت، معمولاً با شناسايي تابع توليد آن كالا يا خدمت آغاز مي شود. هر تابع توليد با در نظر گرفتن عوامل توليد مانند سرمايه و نيروي كار، حجم محصول توليد شده را تعيين مي كند. در تابع توليد، وجود كارايي فني و گزينش بهترين تركيب داده ها از سوي مديريت براي توليد حجم معيني از محصول، پيش فرض هاي اوليه اند. در حالي كه در بررسي خدمات حسابرسي توجه به داده هاي فرايند حسابرسي و نتايج آن، پيامدهاي اطلاعات نامتقارن و موانع بالقوه براي ورود به عرضه ي ارائه ي خدمات حسابرسي مورد بررسي و تجزيه و تحليل قرار مي گيرد. از ديده گاه خريداران بالقوه و بالفعل خدمات حسابرسي و اعتباربخشي گزارش حسابرسي به علت بررسي داده هاي مندرج در گزارش حسابرسي بسيار با ارزش و اين ارزش تابعي از افزايش احتمال كشف اشتباهات با اهميت و موارد عدم رعايت اصول پذيرفته شده حسابداري و ميزان پوشش بيمه اي ايجاد شده براي افراد و گروه هاي خريدار كه به نام ذي نفع مشهور شده اند، مي باشد. همين نگرش جديد مويد آن است كه در اجراي فنون حسابرسي براي توليد گزارش حسابرسي عوامل اصلي توليد (سرمايه و نيروي

کار و مدیریت نیز با ترکیب‌های متفاوت به کار گرفته می‌شود. یعنی در چرخه‌ی تولید گزارش‌های حسابرسی دقیقاً مشابه تولید کالایی از ترکیب‌های گوناگون عوامل سرمایه و نیروی کار و مدیریت استفاده شده و هنر حسابرسان در این مفهوم کلیدی نهفته است که در اجرای آزمون‌های حسابرسی مربوط به رسیدگی به یک واحد اقتصادی، ضرورتاً در مورد چگونگی ترکیب این عوامل، تصمیم‌گیری نمایند. با توجه به این که در عصر جهانی شدن و جهان متداوم متغیر، رعایت استانداردهای حسابرسی وظیفه‌ای دائماً در حال تغییر است و این تغییر، حاصل دگرگونی در شرایط محیطی و تغییر در الزامات حاکم بر گزارشگری مالی است. لذا وجود شرایط متغیر در به کارگیری ترکیب‌های متفاوت عوامل تولید برای اجرای فنون مختلف حسابرسی با لحاظ پاره‌ای از محدودیت‌ها، از ویژگی‌های خدمات حسابرسی شده است. مبانی علم اقتصاد به ما می‌آموزد که قیمت تمام شده در هر واحد تولیدی - خدماتی «شامل مؤسسات حسابرسی»، تابعی از سه عامل عمده‌ی «نرخ بازده فرایند تولید، حجم کل تولید مورد انتظار و برنامه‌ی زمانی تحویل محصول به مشتریان» است. بر پایه همین مبانی با افزایش نرخ بازده فرایند تولید و خدمات، انتظار می‌رود مخارج این فرایند نیز افزایش و با افزایش حجم تولید و خدمات نیز تصور بر آن است که بهای هر واحد تولید شده کاهش یابد و از طرف دیگر با افزایش فاصله‌ی زمانی تحویل محصول به مشتریان، مخارج مربوط نیز در محدوده‌ی ظرفیت عادی تولید کاهش یابد. در حالی که باید توجه داشت که محصول خدمات حسابرسی یک محصول سفارشی است که طی یک دوره‌ی خاص تهیه می‌شود و با محصولات آماده سیستماتیک تفاوت دارند لذا بهای این محصول همگون سایر کالاها و خدمات سفارشی متفاوت از کالاها و خدمات معمولی است. از دیگر منظر باید توجه داشت که اجرای عملیات

حسابرسی مستقل سالانه و سال مالی واحدهای مورد رسیدگی در بیش تر موارد بر سال تقویمی منطبق است، لذا عرضه‌ی محصول نهایی فرایند حسابرسی (گزارش حسابرسان مستقل) عمدتاً در چهار ماه اول سال بعد عملیات تقویمی صورت می‌گیرد. اگرچه حسابداران رسمی و واحدهای مورد رسیدگی «یکی از خریداران گزارش حسابرسی» در صدد هستند تا با توسل به اقداماتی نظیر تغییر سال مالی صاحب‌کاران، افزایش بررسی میان دوره‌ای و آزمون‌های رعایت از سوی حسابرسان مستقل، بهای خدمات حسابرسی را کاهش دهند اما محدودیت‌های زمانی حاکم بر رسیدگی‌های حسابرسی و تاکید بر مهلت قانونی تجویز شده از سوی مراجع نظارتی در مورد مقطع زمانی تحویل گزارش حسابرسان مستقل، در بیش تر موارد موجب افزایش مخارج حسابرسی می‌شود. وجود چنین قوانین و مقرراتی سبب شده تا در هر سال، حسابداران رسمی بیش از ساعات متعارف کار کنند که این امر موجب تحمیل هزینه‌های جانبی نظیر مخارج اضافه کاری کارکنان، هزینه آب و برق و ملزومات مصرفی محل فعالیت فعالیت حسابرسی می‌شود زیرا با افزایش حجم تولید، مخارج مرتبط با آن نیز افزایش پیدا می‌کند، در حالی که چنین ویژگی محدودیتی در تولید کالاها وجود ندارد مثلاً در صورت فشار مشتریان «خریداران» برای خرید خودرو قراردادهای پیش فروش منعقد و با اعطای سود به خریداران تطویل مدت تحویل کالا را جبران می‌کنند که چنین مواردی در خدمات حسابرسی غیرممکن است.

کالا چیست؟

کالا یک شیء خارجی است که اولاً به وسیله‌ی خواص خویش یکی از نیازهای انسان را برآورده می‌سازد و ثانیاً هدف از تولید آن، نه مصرف مستقیم تولیدکننده بلکه مبادله با کالای دیگری است و این خصیصه‌ی دوم کالا که آن را از محصولات

سایر اشکال فعالیت‌های تولیدی انسان متمایز می‌سازد، واجد اهمیت بسیار است: تولید کالا نتیجه‌ی مستقیم تقسیم کار اجتماعی است یعنی بدون تقسیم کار اجتماعی تولید کالایی وجود نخواهد داشت و البته توجه به این نکته، بسیار مهم است که عکس این موضوع صادق نیست. به بیان دیگر می‌توان در یک جامعه، تقسیم اجتماعی کار را شاهد بود بدون آن که الزاماً مناسبات کالایی در آن جامعه وجود داشته باشد. مارکس جوامع بدوی هندی و نیز تقسیم کار در یک کارخانه را که در آن کار بر مبنای نظم معینی تقسیم می‌شود، به عنوان نمونه‌هایی از این موضوع نام می‌برد. اهمیت این دیدگاه مارکس زمانی آشکار می‌شود که آن را با دیدگاه «آدام اسمیت» مقایسه کنیم که تقسیم کار را ناشی از «میل مشخص طبیعت آدمی» به مبادله می‌داند. دیدگاه مارکس، شکل کالایی مناسبات اقتصادی را تنها به عنوان یکی از اشکال ممکن زندگی اقتصادی درک می‌کند و نه شکل منحصر به فرد آن که برآمده از «طبیعت آدمی» است. این رویکرد به معنی وجود آغازی تاریخی برای شکل‌گیری مناسبات کالایی است؛ امری که تعارضی قاطع با ادعای ازلی و ابدی بودن این شکل خاص از زیست اقتصادی دارد.

ارزش مصرفی کالا

کالاها باید بتوانند نیازی از انسان‌ها را مرتفع سازند به عبارت دیگر مصرف کالاها به دلیل خواص مندرج در آنهاست که قادر به برطرف کردن نیازمندی خاصی - فیزیکی یا روانی - از انسان می‌شود. ارزش مصرف کالا، ناشی از خواص فیزیکی، شیمیایی و... هر کالا است که بر مبنای آن هر کالا می‌تواند نیاز یا نیازهایی را از انسان ارضا کند. شناخت و کشف خواص گوناگون کالاها امری تاریخی است و از سوی دیگر ارزش مصرف نمایانگر رابطه‌ای میان مصرف‌کننده و کالا است اما باید به یاد داشته باشیم که محصول



یا کالایی که فاقد ارزش مصرف باشد اصولاً قابل مبادله نخواهد بود و به گفته‌ی مارکس «ارزش‌های مصرف در عین حال قوای مادی ارزش مبادله هستند. همین خصوصیات در مورد خدمات نیز حاکم و تسری دارد.

رابطه‌ی ارزش و ارزش مصرفی

در باره‌ی رابطه‌ی میان «ارزش» و «ارزش مصرف» یادآوری چند نکته ضروری است: ممکن است چیزی دارای «ارزش مصرفی» باشد اما دارای «ارزش» نباشد؛ تمامی اشیایی که بدون انجام کار انسان بر روی آن‌ها برای بشر مفیدند در این مقوله می‌گنجند: هوا، آب رودها، مراتع طبیعی و مانند آن. در مقابل اما اگر شئی فاقد «ارزش مصرف» باشد لزوماً فاقد «ارزش» نیز هست حتی اگر برای تولید آن نیروی کار مصرف شده باشد؛ نیروی کاری که برای تولید شئی بی‌مصرفی صرف شده در حقیقت به هدر رفته و به زعم مارکس حتی «آن کار، کار شمرده نمی‌شود و بنابراین ارزشی هم به وجود نمی‌آورد»

ارزش مبادله

چنان که بیان شد کالا اصولاً برای مبادله

با سایر کالاها تولید می‌شود یعنی هدف از تولید آن نه مصرف مستقیم توسط تولیدکننده بلکه مبادله با یک ارزش مصرف دیگر است. ارزش مبادله، برخلاف ارزش مصرف، یک امر عَرَضی است و تنها هنگامی نمود می‌یابد که یک کالا در برابر کالای دیگر قرار گیرد: مقدار خاصی از گندم با مقدار خاصی از گوشت، نمک، طلا و... مبادله می‌شود. به بیان دیگر «ارزش مبادله» بیان کمی نسبت‌های معینی از ارزش‌های مصرف گوناگون است که قابل تحویل به یکدیگرند. این خصیصه در مورد خدمات به صورت جزئی صادق نبوده اما در باره کلیت خدمات «ز جمله خدمات حسابرسی» نیز صادق است، چرا که با ارائه یا مبادله گزارش‌های حسابرسی به سایر خواستاران «ز جمله بانک‌ها، سازمان مالیاتی، بستانکاران، سازمان محیط زیست و...» عملاً این مبادله به صورت استفاده‌ی چندجانبه از گزارش‌های حسابرسی انجام می‌گیرد.

در نگاه اول به نظر می‌رسد بر مبنای این تعریف از «ارزش مبادله» که به صورت نسبت‌های خاص کالاها بیان شده است، ما با ارتباط میان کالاها مواجه ایم اما آنچه که در این میان نباید مغفول

بماند، مناسبات اجتماعی خاصی است که «ارزش مبادله» تنها نمود بیرونی آن است؛ ارزش مبادله بیانگر رابطه‌ی اجتماعی ویژه‌ای است میان صاحبان/تولیدکنندگان محصولات گوناگون که در این رابطه‌ی ویژه، محصولات به صورت کالا در می‌آیند؛ مناسبات خاصی که طی آن محصولات انواع مختلف کار، به صورت مستقل و نیز برای مبادله‌ی افراد خصوصی تولید شده‌اند. در این وضعیت چون تولیدکنندگان/صاحبان محصولات، به واسطه مبادله محصولات خویش با هم تماس برقرار می‌کنند لذا خصلت اجتماعی خاص کارهایشان نیز از همین منظر درک می‌شود.

رابطه‌ی ارزش و ارزش مبادله

ارزش مبادله «نمود» ارزش مستتر در کالا یا به عبارت دیگر شکل پدیداری ارزش است؛ شکلی که به واسطه حذف ارزش مصرف کالاها در فرآیند مبادله، «ارزش» خود را از طریق آن متجلی می‌سازد و اهمیت بررسی این شکل ارزش از آن روست که بررسی شکل طبیعی یا «ارزش مصرف» کالاها نه تنها قادر نیست تا ما را به درک «ارزش» رهنمون سازد بلکه



یا اکتسابی است یا مربوط به استعدادهای روانی و جسمانی یک فرد است و یا ترکیبی از هر دو مورد، لذا به بررسی موارد مذکور می‌پردازیم:

مهارت اکتسابی

به عنوان نمونه چنانچه یک حسابرس برای آموزش انجام کاری نیاز به T ساعت کار داشته باشد (شامل کار خود فرد آموزش‌گیرنده و نیز مربیان) و مدت زمان عمر کاری یک حسابرس P باشد، آنگاه خواهیم داشت:

ارزش هر ساعت کار حسابرس آموزش‌ندیده (کار ساده): $P/P = 1$
 ارزش هر ساعت کار حسابرس آموزش‌دیده (کار پیچیده): $T/P + 1 = P + T/P$
 لذا ارزش هر ساعت کار حسابرس آموزش‌دیده T/P بیش از ارزش هر ساعت کار ساده خواهد بود.

استعداد ذاتی

اگر تفاوت مهارت دو نفر حسابرس به استعدادهای فیزیکی یا ذهنی مربوط باشد و این توانایی موردی عمومی و مستقل از رشته تولیدی خاص باشد (نظیر هوش یا قدرت بدنی) آنگاه می‌توان با انتقال آن دو

کالاها و خدمات صرفاً بر اساس زمان کار اجتماعی لازم محاسبه شود، تفاوت در میزان مهارت تولیدکنندگان و ارائه دهندگان خدمت چگونه بروز می‌یابد؟ هر کار پیچیده عبارت است از ضربی از کار ساده و لذا هر واحد از کار پیچیده با کمیت بیش‌تری از کار ساده محاسبه می‌شود. این شیوه تبدیل و بیان کار پیچیده به کار ساده، از سوی برخی منتقدان نظریه‌ی ارزش مورد اعتراض قرار گرفته است و برخی از آنان این شیوه‌ی حل مساله را مستلزم استدلال دوری (دور باطل) دانسته‌اند زیرا از دید این دسته از منتقدان تولید ارزش بیش‌تر، توسط یک واحد کار پیچیده در مقایسه با یک واحد کار ساده، از طریق بررسی ارزش محصول دو نوع کار و در نتیجه مزد دریافتی رده‌های مختلف حساب‌رسان صورت می‌گیرد و بنابراین، این شیوه‌ی استدلال دایره‌وار مردود است اما برای نشان دادن بطلان این نظر کافی است تا نشان داده شود که ارزش کار پیچیده نه بر مبنای ارزش متفاوت محصولات دو نوع کار بلکه بر مبنای چگونگی تحصیل مهارت لازم برای انجام کار پیچیده محاسبه شده است: مهارت لازم برای انجام یک کار پیچیده

تنها پس از نادیده‌گرفتن این «ارزش‌های مصرف» یا اشکال طبیعی کالاها در فرآیند مبادله است که امکان درک کالا به عنوان چیزی واجد ارزش فراهم می‌آید. در حقیقت از آنجایی که ارزش مبادله تنها در وضعیتی وجود دارد که کالاها در برابر یکدیگر قرار گیرند و «در جمع حاضر باشند». لذا ارزش مبادله از یک منظر رابطه‌ی میان کالاهای متفاوت است اما هر کالا دارای کیفیتی اجتماعی است که این کیفیت خود را به صورت کمی در ارزش مبادله نمایان می‌کند. در نتیجه می‌توان به جای این گفته که کالاها ارزش مصرف و ارزش مبادله هستند، به صورت دقیق‌تر گفت که هر کالا یک «ارزش مصرف» و یک «ارزش» است.

کار ساده و کار پیچیده

آیا میزان ارزش کار یک کارگر ساده و آموزش‌ندیده با یک کارگر ماهر یکسان است؟ یا به تعبیری دیگر میزان ارزش یک حسابرس با حسابرس ارشد و یا سرپرست با مدیر حسابرسی یکسان است؟ می‌دانیم که برای تولید کالاها و یا ارائه‌ی خدمات گوناگون، میزان متفاوتی از مهارت و میزان آموزش لازم است لذا چنانچه ارزش

نفر حسابرس به یک رشته مشترک تفاوت کارایی آن‌ها را بر حسب مفاهیم فیزیکی سنجید. اما در جهان واقعی افراد متعددی وجود دارند که استعداد آن‌ها تنها در زمینه خاصی است و نمی‌توان با انتقال آن‌ها به یک رشته‌ی تولیدی یا خدماتی دیگر آن‌ها را اندازه گرفت نظیر «خوانندگان، ورزشکاران حرفه‌ای و حسابرسان» اما اگر چه این موارد افراد متعددی را شامل می‌شوند اما قابلیت تولیدشان در مقایسه با کل تولید به هیچ وجه قابل مقایسه نیست و تنها استثناهایی بر قاعده محسوب می‌شوند. از سوی دیگر سطح متوسط توانایی و استعداد طبیعی در هر رشته خاص تقریباً یکسان است و لذا تفاوت در میانگین متوسط مهارت لازم یک رشته تولیدی را در مقایسه با سایر رشته‌ها می‌توان با تقریب مناسبی تنها نتیجه‌ی تفاوت در آموزش فرض کرد. پیش از ادامه بحث ذکر این نکته ضروری است که طرح مسأله ارزش به شیوه‌ای که در بالا بیان شد، در سطح بالایی از تجرید صورت گرفته است؛ کالاهای در جهان واقعی لزوماً بر مبنای ارزش خود مبادله نمی‌شوند و عواملی چون عرضه و تقاضا، نرخ عمومی سود، هزینه‌ی تولید و ... بر «قیمت» آن‌ها تأثیرگذار است که حرفه‌ی حسابرسی نیز چندان از این موضوع دور نیست. در حقیقت ارزش‌های مصرف کالاها و خدمات گوناگون نشانگر اختلافات کیفی آن‌ها هستند و دقیقاً به دلیل همین اختلافات است که صاحبان آن‌ها اقدام به مبادله آن‌ها می‌کنند زیرا «هیچ کس گندم را با گندم مبادله نمی‌کند» اما ارزش مبادله یکسان میزان واحدهای مختلف از کالاهای گوناگون، بیان‌کننده یکسان بودن کمیت آن عامل مشترک در واحدهای مشخص کالاهای مبادله‌شده است. با تجرید و کنار گذاشتن ارزش مصرف کالاها، آن عامل مشترک عیان می‌شود؛

تمامی این محصولات فرآورده‌های کار آدمی هستند و در حقیقت فرآورده‌های انواع گوناگون کار آدمی، که منجر به ایجاد خواص مختلف و متفاوت این محصولات شده است اما اگر ما ارزش مصرف کالاها را کنار گذاشتیم، این عمل به آن معنی است که عوامل پدیدآورنده‌ی آن‌ها را نیز تجرید کرده‌ایم. با اوصاف و از آنجا که گزارش حسابرسی چند خریدار است که باید همه آنها به نسبت استفاده از این گزارش به پرداخت وجه آن «ارزش مبادله» اقدام نمایند اما حسابرسان چگونه می‌توانند مبنایی را شناسایی کنند که بر آن مبنای نسبت به تعیین حق الزحمه‌ی خود اقدام و آن را مطالبه نمایند. در این ارتباط باید دید ماحصل کار حسابرسان مورد علاقه «خرید» چه کسانی است. و علاقمندی مشترک استفاده‌کنندگان از گزارش‌های حسابرسی کدام است؟ واقعیت آن است که سهام‌داران، دولت و بانک «به‌عنوان تأمین‌کننده‌ی منابع مالی شرکت» و سایر مطالبه‌کنندگان گزارش حسابرسی همه‌ی توجه خود را معطوف به درآمدهای بنگاه از منظر سوددهی و مجموع دارایی‌های بنگاه از منظر پوشش تأمین ریسک‌های آتی آن مبذول می‌دارند لذا بدیهی است که حق الزحمه‌ی حسابرسی در بازار جهانی خدمات حسابرسی به همین دو عامل اصلی گره خورده است یعنی برای این که بتوان قیمت کار حسابرسی را از همه خریداران گزارش حسابرسی «نه فقط خود شرکت» دریافت نمود، باید اساس قیمت‌گذاری فعالیت حسابرسی را به عامل مشترک و مورد علاقه‌ی همه‌ی استفاده‌کنندگان از گزارش حسابرسی مربوط ساخت. چرائی موضوع باز می‌گردد که ماحصل همه فعالیت‌های شرکت «مشتمل بر انواع ریسک» در کسب درآمد شرکت

از یک طرف و مجموع دارایی‌های آن شرکت از طرف دیگر خلاصه می‌شود لذا چون نتیجه کار حسابرسان تولید ریسک می‌باشد برای اندازه‌گیری این ریسک متضمن حق الزحمه مناسب، حق الزحمه‌ی حسابرسی بر دوپایه «درآمد و دارایی» تعیین و شناسائی می‌شود. امری که تاکنون در ایران متأسفانه بدلیل دیدگاه سنتی و فرسوده حق الزحمه ساعتی مصوب شورای اقتصاد و یا حق الزحمه مبتنی بر درصدی بیش از سال قبل، عملاً حرفه‌ی حسابرسی را از جایگاه واقعی خود در نگاه داشته است.

بررسی اجمالی تحقیقات فدراسیون بین‌المللی حسابداران جهان «IFAC» و همچنین تحقیقات مستند مجله بین‌المللی حسابداری «IAB» موید آن است که دیرزمانی است متوسط حق الزحمه‌ی حرفه‌ی حسابرسی بخصوص در بورس‌های جهان، به صورت درصدی از درآمد واحد مورد رسیدگی و یا درصدی از دارایی‌های آن وحدت تعیین شده به طوری که گفته می‌شود حسابرسان با تمرکز بر گردش وجوه نقد واحد مورد رسیدگی عملاً فرایند ریسک و حوزه‌ی ریسک را مورد کنکاش قرار داده و توجه خود را به شناسایی ریسک‌های مندرج در درآمدها و دارایی‌ها «به‌عنوان عالی‌ترین و مهم‌ترین پدیده‌های اثرگذار بر گزارش حسابرسی» معطوف داشته و ماحصل کار خود را با این دو عامل می‌سنجند. بدیهی است پناه بردن به هر فرمول دیگری نظیر افزایش درصدی نسبت به سال قبل، مناقضات از پیش تعیین شده، نرخ شکنی‌های خودزنی و ... باعث ناتوانی حرفه و به‌ویژه مؤسسات حسابرسی در تداوم فعالیت و جذب نیروی کارآمد و نهایتاً صدور گزارش‌های آبکی فاقد ارزش‌مندی برای استفاده‌کنندگان خریدار گزارش خواهد شد. ■

منابع:

- ۱-Audit Fees Survey: An Analysis of Audit Fees as a Percentage of Corporate Revenue-IFAC
- ۲-<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-Audit-Fees-Survey-V3.pdf>
- ۳-<https://hpmgroup.co/wp-content/uploads/۲۰۱۸/۰۳/fei-audit-fee-۲۰۱۷-report-final.pdf>
- ۴-<https://www.auditanalytics.com/products/sec/audit-fees>



مشکلات اجرای استانداردهای حسابداری

سید محمد باقر آبادی

بند ۴۸ در خصوص الزام به بررسی دوره‌ای عمر مفید دارایی ثابت، چرا که در ایران عملاً شرکت‌ها ملزم به رعایت مفاد ماده ۱۴۹ ق.م.م هستند و عملاً تمام دارایی‌ها از این بابت اشتباه محاسبه می‌شوند:

«بند ۴۸: عمر مفید یک دارایی باید حداقل در پایان هر دوره مالی بازنگری شود.»

بند ۴۹ و ۵۰ در خصوص الزام به محاسبه ارزش باقی مانده، چرا که شرکت‌های ایرانی به دلیل الزام ق.م.م عملاً ارزش باقیمانده رامعادل ارزش اسقاط و صفر در نظر می‌گیرند:

«بند ۴۹: استهلاک دارایی تا زمانی شناسایی می‌شود که ارزش باقیمانده از مبلغ دفتری کمتر باشد، حتی اگر ارزش منصفانه‌ی دارایی بیش از مبلغ دفتری آن باشد»

«بند ۵۰: مبلغ استهلاک‌پذیر دارایی پس از کسر ارزش باقیمانده آن تعیین می‌شود»

در این خصوص لازم به ذکر است که ارزش باقیمانده لزوماً کم ارزش نیست، فقط زمانی می‌توان به این استدلال بسنده کرد که عمر مفید معادل عمر

تأکید ۴۰ IAS بر اندازه‌گیری به روش ارزش منصفانه است، و در شرایط خاص که اجازه اندازه‌گیری به بهای تمام شده را می‌دهد باز هم افشای ارزش منصفانه را الزام می‌کنند که علی‌رغم مشکلات مربوط به اندازه‌گیری ارزش منصفانه در محیط ایران، چارچوب نظری گزارشگری فعلی ایران بیش‌تر متوجه استفاده از بهای تمام شده (به دلیل قابلیت اتکا) است.

۲- در خصوص استاندارد حسابداری شماره‌ی ۱۱ «دارایی ثابت مشهود» موارد زیر قابل بیان است:

بند ۳۲ در خصوص تناوب تجدید ارزیابی که با توجه به شرایط کشور ما در واقعیت هر دوره می‌تواند مشمول تجدید ارزیابی قرار گیرد ولی عملاً شرکت‌ها تناوب تجدید ارزیابی را در فواصل ۳ و ۵ ساله انجام می‌دهند:

«بند ۳۲: تناوب تجدید ارزیابی به تغییرات ارزش منصفانه دارایی‌های تجدید ارزیابی شده بستگی دارد. چنانچه ارزش منصفانه دارایی‌های تجدید ارزیابی شده، تفاوت با اهمیتی با مبلغ دفتری آن داشته باشد، تجدید ارزیابی بعدی ضرورت دارد»

یکی از مشکلات اجرایی استانداردهای حسابداری در محیط ایران متوجه این مطلب است که در برخی موارد الزامات استاندارد متناسب با محیط ایران نیست، و در نتیجه توسط استفاده کنندگان رعایت نمی‌گردد و بعضاً توسط حساب‌رسان نیز خیلی مورد توجه و تأکید قرار نمی‌گیرد که همین امر در نهایت منجر به بی‌اثر شدن استانداردها در محیط حسابداری کشور می‌گردد، در ادامه چند مورد از الزامات استانداردهای حسابداری که در اجرا مشکل دارند ذکر می‌شود:

۱- طبق بند ۵۵ استاندارد حسابداری شماره‌ی ۱ شرکت‌ها به عنوان یکی از حداقل اقلام صورت وضعیت مالی باید سرمایه‌گذاری در املاک را گزارش کنند، در حالی که بابت حسابداری و اندازه‌گیری و گزارشگری سرمایه‌گذاری در املاک در ایران استاندارد وجود ندارد و طبق الزامات استاندارد ۳۴ در خصوص شرایط مشابه باید شرکت‌ها از استاندارد ۴۰ IAS استفاده کنند که این استاندارد در خیلی از موارد مرتبط با اندازه‌گیری و افشا الزاماتی متفاوت با چارچوب نظری گزارشگری ایران دارد.

اقتصادی باشد.

بند ۵۳ در خصوص نحوه محاسبه عمر مفید دارایی‌ها، چرا که عملاً شرکت‌ها عمر مفید دارایی‌ها را برآورد نمی‌کند و طبق الزامات ق.م.م از عمر اقتصادی به جای عمر مفید استفاده می‌کنند:

«بند ۵۳: عمر مفید یک دارایی برحسب استفاده مورد انتظار واحد تجاری از دارایی تعریف می‌شود. خط‌مشی مدیریت دارایی در واحد تجاری ممکن است متضمن واگذاری دارایی پس از مدتی معین یا پس از مصرف بخش مشخصی از منافع اقتصادی آن باشد. بنابراین عمر مفید یک دارایی ممکن است کوتاه‌تر از عمر اقتصادی آن باشد.»

بند ۵۶ در خصوص انتخاب روش استهلاک متناسب با الگوی مصرف دارایی، چرا که شرکت‌های ایرانی طبق الزام ق.م.م عملاً فقط از روش خط مستقیم و در موارد خاص نزولی استفاده می‌کنند و به هیچ عنوان الگوی مصرف دارایی مد نظر قرار نمی‌گیرد:

«بند ۵۶: روش استهلاک مورد استفاده، باید منعکس‌کننده الگوی مصرف منافع اقتصادی آتی مورد انتظار دارایی توسط واحد تجاری باشد»

بند ۵۷ در خصوص بازبینی روش مورد استفاده برای استهلاک در هر دوره، چرا که شرکت‌های ایرانی به هیچ وجه این اقدام را به دلیل محدودیت قانون م.م. انجام نمی‌دهند:

«بند ۵۷: روش استهلاک مورد استفاده برای دارایی باید حداقل در پایان هر دوره مالی بازنگری شود. در صورت تغییر قابل ملاحظه در الگوی مصرف منافع اقتصادی آتی مورد انتظار دارایی مربوط، جهت انعکاس الگوی جدید، روش استهلاک باید تغییر یابد.»

بند ۴۲ بر خلاف استانداردهای بین‌المللی و حتی چهارچوب نظری گزارشگری مالی در استاندارد ایران اجازه‌ی افزایش سرمایه از محل مازاد تجدید ارزیابی که یک درآمد تحقق

نیافته است داده شده است:

«بند ۴۲: مازاد تجدید ارزیابی به عنوان یک درآمد غیرعملیاتی تحقق نیافته در سرفصل حقوق صاحبان سرمایه منعکس می‌گردد. از آنجا که مازاد مزبور درآمد تحقق نیافته است، لذا افزایش سرمایه به طور مستقیم، از محل آن مجاز نیست، مگر در مواردی که به موجب قانون تجویز شده باشد.»

۳- در خصوص استاندارد حسابداری ۱۶ بند ۲۹-ب موارد زیر قابل بیان است:

«بند ۲۹-ب: تفاوت‌های تسعیر بدهی‌های ارزی مربوط به تحصیل و ساخت دارایی‌ها، ناشی از کاهش شدید ارزش ریال، در صورت احراز تمام شرایط زیر، تا سقف مبلغ قابل بازیافت، به بهای تمام شده دارایی مربوط اضافه می‌شود: الف. کاهش ارزش ریال نسبت به تاریخ شروع کاهش ارزش، حداقل ۲۰ درصد باشد. ب. در مقابل بدهی حفاظی وجود نداشته باشد.»

در این خصوص دو نکته وجود دارد:

الف- با توجه به این که استاندارد ایران ترجمه‌ی استاندارد مشابه بین‌المللی است ولیکن این موضوع در استاندارد بین‌المللی مجاز نیست.

ب- این امکان ایجاد شده در استاندارد ایران بر خلاف مفاد چارچوب نظری گزارشگری ایران در خصوص تعریف دارایی است:

«تعریف دارایی در چهارچوب نظری ایران: دارایی عبارت است از حقوق نسبت به منافع اقتصادی آتی یا سایر راههای دستیابی مشروع به آن منافع که در نتیجه معاملات یا سایر رویدادهای گذشته به کنترل واحد تجاری درآمده است.»

قطعاً انتقال زیان تسعیر ارز به حساب بهای تمام شده دارایی با این تعریف تناقض دارد.

۴- در خصوص استاندارد ۱۷ دارایی ثابت نامشهود مباحث مربوط به استهلاک دارایی‌های دارای عمر مفید

معین همانند بحث دارایی ثابت مشهود است.

۵- استاندارد حسابداری شماره ۲۵ که کلاً در ایران اجرا نمی‌شود؛ یعنی عملاً شرکت‌های بسیاری که دارای قسمت‌های جغرافیایی و یا تجاری قابل گزارش هستند اقدام به رعایت الزامات استاندارد در خصوص گزارش دقیق قسمت‌ها نمی‌کنند.

۶- استاندارد ۲۸ فعالیت‌های بیمه عمومی در خیلی موارد از جمله ذخیره برگشت حق بیمه و ذخیره خطرات طبیعی با الزامات شورای عالی بیمه تناقض دارد که این امر منجر به عدم رعایت استاندارد در این خصوص توسط شرکت‌های بیمه‌ای به طور همیشگی می‌شود.

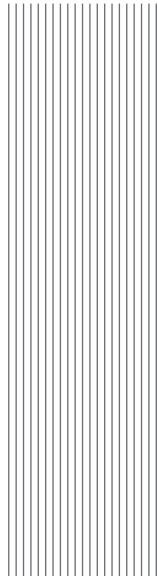
۷- استاندارد ۳۲ عملاً در شرکت‌های ایرانی به درستی اجرا نمی‌شود به دلیل آن که با توجه به شرایط اقتصادی حاکم بر ایران و ضعف نیروی انسانی متخصص عملاً اندازه‌گیری ارزش اقتصادی توسط شرکت‌ها سخت و پرهزینه و حتی ناممکن می‌باشد و لذا حتی در صورت ارزیابی کاهش ارزش عملاً ارزش دفتری با خالص ارزش فروش مقایسه می‌شود.

۸- استاندارد ۳۴ قسمت «ت» بند ۳۰ با توجه به این که در ایران شرکت‌ها کجای به اجرای زودتر از موعد استانداردهای حسابداری نیستند عملاً بی اثر است:

«قسمت ت بند ۳۰ در خصوص استانداردهای جدیدی که هنوز لازم الاجرا نیستند: تاریخی که واحد تجاری تصمیم دارد استاندارد حسابداری جدید را برای نخستین بار به کار گیرد»

۹- در خصوص استاندارد حسابداری ۳۵ اهم مواردی که باعث اجرا نشدن استاندارد مذکور می‌شود، به شرح زیر است:

همان طور که می‌دانیم هدف صورت‌های مالی ارائه‌ی اطلاعات مفید به استفاده‌کنندگان برای اخذ تصمیمات اقتصادی است اما هدف اصلی دولت از



وضع و اخذ مالیات، تامین منابع برای مخارج دولت می‌باشد؛ لذا این تفاوت در هدف باعث می‌شود که برخی مبانی محاسباتی سود در حسابداری و قوانین مالیاتی متفاوت باشد. اگر چه در موارد زیادی شناسایی درآمدها و هزینه‌ها برای مقاصد مالیاتی و حسابداری مشابه است، ولی تفاوت‌هایی نیز بین این دو مبنا وجود دارد (از جمله استهلاک دارایی‌های ثابت، هزینه مرخصی استفاده نشده کارکنان، تجدید ارزیابی دارایی‌ها در مواردی که شرکت قصد افزایش سرمایه از این محل را نداشته باشد و...) که نحوه حسابداری آن‌ها در استاندارد حسابداری ۳۵ بیان شده است.

- الزامات این استاندارد در مورد همه‌ی صورت‌های مالی که دوره مالی آن‌ها از تاریخ ۱۳۹۹/۱/۱ و بعد از آن شروع می‌شود، لازم‌الاجراست. یعنی شرکت‌هایی که شروع دوره مالی آن‌ها از ۱ فروردین ماه ۱۳۹۹ به بعد باشد، ملزم به اجرای استاندارد فوق می‌باشند. از طرفی طبق بند ۱ بخش الف ماده ۶ فصل پنجم آیین‌نامه اجرایی تحریر دفاتر (موضوع ماده ۹۵ ق.م.م) رویدادهای مالی باید بر اساس استانداردهای حسابداری و روزانه به ترتیب تاریخ وقوع در دفتر روزنامه ثبت و حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به دفتر کل منتقل شود. با توجه به الزامات اجرای استاندارد و نیز نحوه تحریر آن در دفاتر قانونی، شرکتی را فرض نمایید که سال مالی آن ۲۹ اسفند هر سال می‌باشد، لذا از فروردین ماه ۱۳۹۹ مشمول اجرای استاندارد بوده ولی در قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴، آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده‌ی ۲۱۹ ق.م.م مصوب ۱۳۹۸ و حتی لایحه‌ی ۱۱۹ بندی پیشنهادی برای اصلاح قانون مالیات‌ها در سال ۱۳۹۸ که هنوز مصوب نشده است، مواردی بابت این استاندارد پیش‌بینی نشده است و



این مورد باعث سردگمی مودیان بابت اجرای آثار استاندارد و انجام ثبت‌های حسابداری ناشی از آن در دفاتر قانونی دارد که تبعات احتمالی مالیاتی بعدی نداشته باشد. بیان مثال‌های ذیل بخشی از این دغدغه‌ها را روشن‌تر می‌نماید.

- شرکت به دلیل یک (یا چند مورد) از تفاوت‌های موقتی، سود قبل از مالیات حسابداری و سود مشمول مالیات وی متفاوت باشد، آیا امکان این تفاوت در آیین‌نامه‌ی تحریر دفاتر نباید پیش‌بینی شود؟ اگر فرض شود به دلیل یک بدهی مالیات انتقالی مثلاً بابت مازاد تجدید ارزیابی یک دارایی استهلاک‌پذیر، سود قبل از مالیات حسابداری ۱۰,۰۰۰ واحد و سود مشمول مالیات طبق اظهارنامه‌ی مالیاتی ۷,۵۰۰ واحد باشد، سازمان مالیاتی با توجه به عدم پیش‌بینی این مورد نسبت به مبلغ منعکس در دفاتر و صورت‌های مالی بابت سود قبل از مالیات، مالیات را از مودی مطالبه ننماید.

- در آیین‌نامه‌ی اجرایی مقررات و ضوابط اجرایی استهلاک‌ها موضوع ماده ۱۴۹ ق.م.م.م وفق ماده‌ی ۱۹ آن موسسات تنها مجاز می‌باشند که دارایی‌های استهلاک‌پذیر خود را بیش از مدت و یا با نرخ کمتر از نرخ‌های مقرر در جدول پیشنهادی مستهلک نمایند (البته یکسری شرایط برای آن پیش‌بینی شده)، یعنی تنها می‌تواند هزینه‌ی استهلاک شرکت بابت دارایی‌ها کمتر از نرخ‌های مقرر در جدول پیشنهادی قانون باشد، در حالی که وفق اختیارات به شرکت در برآورد استهلاک دارایی‌ها طبق استهلاک حسابداری شماره ۱۱

می‌تواند شرکت عمر مفید را کمتر از نرخ‌های قانونی برآورد نماید، حال آیا این مورد که در آیین‌نامه‌ی استهلاک‌ها پیش‌بینی نشده توسط سازمان امور مالیاتی مورد پذیرش قرار می‌گیرد؟ آیا نیاز به اصلاح آیین‌نامه‌ی ماده‌ی ۱۴۹ ق.م.م.م وجود ندارد؟ و یا این که قرار است مانند گذشته عمل شود و شرکت دارایی‌هایی داشته باشد که در حال استفاده از آن است، لیکن به صورت ۱ ریالی نگهداری می‌شود.

به این مثال توجه کنید. اطلاعات جدول یک در ارتباط با ساختمان شرکت نمونه در اختیار است:

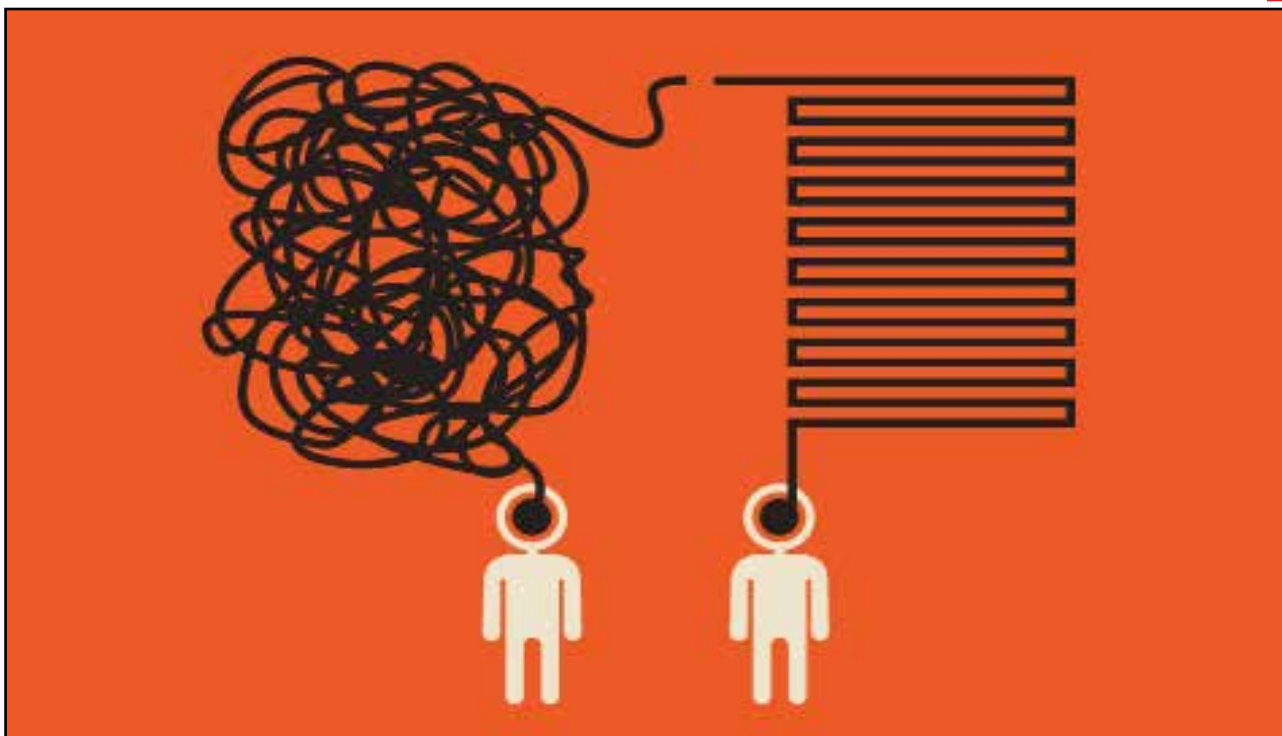
لازم به ذکر است که در این مثال ارزش باقیمانده صفر فرض شده است. مبلغ دفتری و مبنای مالیاتی تا پایان عمر مفید به شرح جدول دو است:

نکته‌ای که باید به آن توجه شود این است که در حال حاضر امکان شناسایی مالیات انتقالی ناشی از تفاوت استهلاک وجود ندارد. زیرا مبلغ هزینه استهلاک مازاد بر قانون مالیات‌ها توسط اداره‌ی دارایی برگشت داده می‌شود و به دلیل قوانین موجود، امکان استفاده از این هزینه‌ها در سنوات بعد نیست. لذا بابت تفاوت هزینه استهلاک نمی‌توان مالیات انتقالی شناسایی کرد.

- یکی دیگر از مواردی که باعث ایجاد مالیات انتقالی می‌شود، هزینه بازخرید مرخصی کارکنان است. طبق استانداردهای حسابداری، هزینه مرخصی نشده کارکنان، هزینه آن دوره‌ای است که مرخصی به کارکنان

جدول یک

تاریخ خرید	۱۳۹۹/۰۱/۰۱
بهای تمام شده - ریال	۳.۰۰۰.۰۰۰
عمر مفید طبق قانون	۵ سال
عمر مفید طبق نظر کارشناس	۳ سال



تعلق می‌گیرد و در صورت امکان انتقال به سنوات آتی، باید برای آن ذخیره شناسایی شود. در حالی که طبق مقررات مالیاتی، هزینه‌ی مرخصی در صورت پرداخت، هزینه‌ی قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود. فرض کنیم شرکت در سال جاری مبلغ ۱۰۰۰ ریال بابت بازخرید مرخصی کارکنان هزینه شناسایی کرده که از این مبلغ چیزی پرداخت نکرده است. حال اگر شرکت در سال بعد بخشی از این ذخیره را به کارکنان خود پرداخت کند، آیا به عنوان هزینه‌ی قابل قبول تلقی می‌شود؟ پاسخ خیر است، بنابراین تفاوت ایجاد شده نوعی تفاوت دائمی محسوب می‌شود. زیرا تفاوتی است که در نهایت برگشت نمی‌شود و بر مالیات انتقالی موثر نیست. - فرض نماییم شرکتی بدهی مالیات انتقالی بابت تفاوت‌های موقتی شناسایی نماید، بدلیل این که در ضوابط مالیاتی پیش‌بینی نشده است، آیا توسط سازمان مالیاتی با استناد به این که خود مودی شناسایی نموده، مطالبه نمی‌گردد؟ آیا به‌جز مطالبه بابت اصل آن، جرائم ماده

۱۹۹ ق.م.م نیز مطالبه نمی‌گردد؟ - آیا حساب سود و زیان که بابت شناسایی زیان‌های تأیید شده مالیاتی بستانکار می‌گردد (به طرفیت دارایی مالیات انتقالی) و یا آثار ناشی از اجرای اولین بار استاندارد ۳۵ بابت آثار مالیات انتقالی با عطف به ماسبق بابت ایجاد دارایی یا بدهی مالیات انتقالی، شناسایی گردد، آیا سازمان مالیاتی با استناد به این که درآمد فوق در قانون مالیات‌ها

به عنوان معافیت و اقلام نرخ صفر پیش‌بینی نشده از آن مالیات مطالبه نخواهد نمود؟ - طبق استاندارد حسابداری ۳۵، هزینه مالیات (درآمد مالیات) کل مبلغی است که در محاسبه‌ی سود یا زیان دوره، در ارتباط با مالیات جاری و مالیات انتقالی، به حساب گرفته می‌شود. یعنی هزینه‌ی مالیات (درآمد مالیات)، متشکل از هزینه‌ی مالیات جاری (درآمد مالیات

جدول دو

شرح	سال اول	سال دوم	سال سوم	سال چهارم	سال پنجم
هزینه‌ی استهلاك طبق قانون	۶۰۰.۰۰۰	۶۰۰.۰۰۰	۶۰۰.۰۰۰	۶۰۰.۰۰۰	۶۰۰.۰۰۰
هزینه‌ی استهلاك طبق کارشناس	۱.۰۰۰.۰۰۰	۱.۰۰۰.۰۰۰	۱.۰۰۰.۰۰۰	-	-
استهلاك انباشته - قانون	۶۰۰.۰۰۰	۱.۲۰۰.۰۰۰	۱.۸۰۰.۰۰۰	۲.۴۰۰.۰۰۰	۳.۰۰۰.۰۰۰
استهلاك انباشته - کارشناس	۱.۰۰۰.۰۰۰	۲.۰۰۰.۰۰۰	۳.۰۰۰.۰۰۰	-	-
مبنای مالیاتی	۲.۴۰۰.۰۰۰	۱.۸۰۰.۰۰۰	۱.۲۰۰.۰۰۰	۶۰۰.۰۰۰	-
مبلغ دفتری	۲.۰۰۰.۰۰۰	۱.۰۰۰.۰۰۰	-	-	-
تفاوت موقت	۴۰۰.۰۰۰	۴۰۰.۰۰۰	۴۰۰.۰۰۰	(۶۰۰.۰۰۰)	(۶۰۰.۰۰۰)
دارایی مالیات انتقالی	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	۱۰۰.۰۰۰	(۱۵۰.۰۰۰)	(۱۵۰.۰۰۰)
مانده دارایی مالیات انتقالی	۱۰۰.۰۰۰	۲۰۰.۰۰۰	۳۰۰.۰۰۰	۱۵۰.۰۰۰	-



ابزارهای مالی، باعث قطع زنجیره ارائه و افشا و همچنین نقص در اجرای استانداردهای ۳۶ و ۳۷ خواهد شد.

۱۱- عدم انطباق چارچوب نظری گزارشگری فعلی ایران با استانداردهای جدید چرا که چارچوب نظری گزارشگری ایران ترجمه‌ی نسخه ۱۹۸۹ چهارچوب نظری بین‌المللی است ولیکن در سطح بین‌الملل چارچوب نظری در سال ۲۰۱۰ تغییر کرد و در ویژگی‌های کیفی بیان صادقانه جایگزین قابلیت اتکا شد و لذا در استانداردهای جدید بین‌المللی بعد از آن تاریخ گرایش اندازه‌گیری‌ها و افشاها به سمت ارزش‌های منصفانه است و نه بهای تمام‌شده، لذا با توجه به تغییر استانداردهای ایران که عملاً ترجمه‌ی نسخه‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ استانداردهای بین‌المللی است این تناقض در خیلی موارد دیده می‌شود.

با توجه به موارد فوق به نظر می‌رسد لزوم چاره‌اندیشی در خصوص هماهنگی بیش‌تر استانداردهای حسابداری و محیط کسب‌وکار باید بیش‌تر مد نظر قرار گیرد. ■

سازمان مالیاتی که در قانون پیش‌بینی شده) برای درآمد مشمول مالیات آتی با استناد به این‌که در قانون فعلی مسکوت می‌باشد، میسر هست؟

۱۰- نکات قابل توجه در خصوص استانداردهای مربوط به ابزارهای مالی به شرح زیر است:

- استانداردهای ۳۶ و ۳۷ که با توجه به بند ۲ تمام واحدهای تجاری را الزام به اجرا می‌کند، در حالی که در ایران و با توجه به اندازه شرکت‌ها برای شرکت‌های کوچک و متوسط رعایت دقیق الزامات این استاندارد بسیار پر هزینه می‌باشد و عملاً در شرکت‌ها رعایت نمی‌گردد.

- نبود استاندارد برای اندازه‌گیری

جاری) و هزینه مالیات انتقالی (درآمد مالیات انتقالی) است. همان‌طور که از تعریف مالیات مشخص است، ممکن است شرکت به جای هزینه‌ی مالیات در صورت سود یا زیان (و یا صورت سود یا زیان جامع) درآمد مالیات داشته باشد. به اطلاعات جدول سه توجه کنید:

همان‌طور که ملاحظه می‌شود شرکت در پایان سال مالی درآمد مالیات دارد. با توجه به آشنا نبودن سازمان امور مالیاتی با مفهوم درآمد مالیات، ممکن است از درآمد مالیات، مالیات مطالبه کند.

- آیا استهلاك دارایی مالیات انتقالی (به جز بابت زیان‌های تأیید شده توسط

جدول سه

مبلغ - میلیون ریال	
۵	دارایی مالیات انتقالی در ابتدای سال
۱۰	دارایی مالیات انتقالی در پایان سال
۵	درآمد مالیات انتقالی
۳	هزینه‌ی مالیات سال جاری
۲	درآمد مالیات سال



چارچوب بین‌المللی:

راهبری خوب

در بخش عمومی

مترجمان: مرتضی اسدی - ساناز حجی

هدف چارچوب

هدف راهبری خوب در بخش عمومی (چارچوب)، تشویق کردن ارائه‌ی خدمات بهتر و بهبود پاسخ‌گویی با ایجاد معیار برای جنبه‌های مدیریت خوب در بخش عمومی است. این موضوع مدنظر قرار گرفته است که این تشویق، برای تمام افرادی که در بخش عمومی فعالیت می‌کنند، اعمال شود.

چارچوب قصد ندارد جایگزین قوانین

ملی و عمومی دولت شود. در عوض، پیش‌بینی می‌شود کسانی که آیین‌های مدیریتی را برای بخش عمومی ایجاد و تنظیم می‌کنند، در بروزرسانی و بررسی آیین‌های خود به چارچوب اشاره خواهند کرد. جایی که ضوابط آیین‌ها و چارچوب‌ها وجود ندارد، این چارچوب یک محرک قدرتمند برای اقدام مثبت فراهم می‌کند.

با این وجود، چالش واقعی برای واحدهای

راهبری شامل تمهیداتی است برای اطمینان از اینکه نتایج موردنظر برای ذی‌نفعان تعریف شده و به دست می‌آیند. وظیفه اساسی مدیریت خوب در بخش عمومی این است که این اطمینان حاصل شود در حالی که واحدها در جهت منافع عمومی در همه زمان‌ها عمل می‌کنند، به نتایج مورد نظر خود نیز دست یابند.

بخش عمومی همچنان در پیاده‌سازی چنین آیین‌ها و چارچوب‌هایی است، زیرا اغلب برنامه‌ها در عمل ناکام می‌مانند. مکمل چارچوب، به تفصیل، موارد توضیحی برای هر یک از این اصول را ارائه می‌دهد - مجموعه‌ای از نمونه‌ها، سوالات ارزیابی کننده و دیگر منابع اطلاعاتی. هدف این است که به بخش عمومی در تفسیر اصول، به نحوی

که مناسب ساختار آنها است و با توجه به تدابیر قانونی و قانون اصلی و پایه که بر آنها پایبند هستند، کمک نماید.

اصول حاکمیت خوب در بخش عمومی

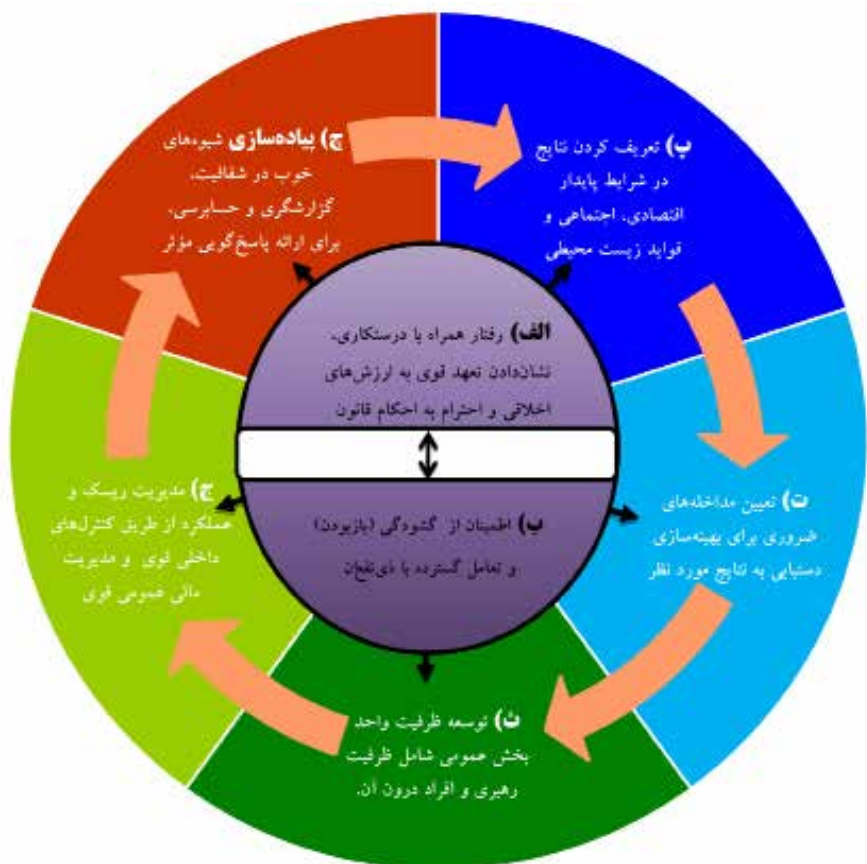
نمودار زیر نشان می‌دهد که چگونه اصول مختلف راهبری خوب در بخش عمومی با یکدیگر در ارتباط هستند. اصول الف و ب پیاده‌سازی اصول پ تا ج را نشان

می‌دهد. این نمودار همچنین نشان می‌دهد که راهبری خوب، پویا است و واحدهای بخش عمومی به‌طور کلی باید متعهد باشند که از طریق فرایند ارزیابی و بررسی مداوم، راهبری را بهبود بخشند. محور نمودار ویژگی‌های سطح بالای راهبری خوب در بخش عمومی را بیان می‌کند و تعدادی از مفاهیم مرتبط را به هم پیوند می‌دهد. اصول پ تا ج از طریق چرخه "برنامه-اجرا-بررسی-اقدام" با یکدیگر مرتبط می‌شوند.

پیاده‌سازی اصول

برای رسیدن به راهبری خوب در بخش عمومی، هم ارکان راهبری و هم افرادی که برای واحدهای عمومی کار می‌کنند، باید سعی در دستیابی به اهداف سازمانی خود داشته باشند، در عین حال که در جهت منافع عمومی در همه زمان‌ها، مطابق با الزامات قانونی و سیاست‌های دولتی عمل می‌کنند، از منافع شخصی و در صورت لزوم، منافع سازمانی اجتناب کنند. عمل در جهت منافع عمومی منجر به توجه اولیه به منافع برای جامعه می‌شود، که باید به نتایج مثبت برای استفاده‌کنندگان خدمات و دیگر ذی‌نفعان منجر شود. بنابراین لازم است:

علاوه بر الزامات کلیدی در اصول الف و ب برای عمل به منافع عمومی، دستیابی به راهبری خوب در بخش عمومی نیازمند تدابیر مؤثر لحاظ شده در ذیل نیز می‌باشد:



واحدهای بخش عمومی نه تنها در قبال هزینه‌های انجام شده خود پاسخ‌گو هستند، بلکه نسبت به نحوه استفاده از منابع تحت نظارت خود نیز پاسخ‌گو هستند. این مسئولیت شامل پاسخ‌گویی در برابر تمامی خروجی‌ها یا نتایج مثبت و منفی است که از تصمیمات آنها حاصل شده است. مؤسسات بخش دولتی برای اعمال قدرت مشروع در جامعه پاسخ‌گو هستند. این امر ضروری است که هر واحد به‌طور کلی بتواند مناسب‌ترین اقدامات خود را انجام داده و راه کارهایی برای تقویت و پیروی از ارزش‌های اخلاقی و احترام به حاکمیت قانون داشته باشد.	الف) رفتار همراه با درستکاری، نشان دادن تعهد قوی به ارزش‌های اخلاقی و احترام به حاکمیت قانون
واحدهای بخش عمومی که در راستای منافع عمومی تأسیس و اداره می‌شود باید از گشودگی (بازبودن) در فعالیت‌هایشان اطمینان داشته باشند. واضح است که به وسیله کانال‌های ارتباطی قابل اطمینان و مشاوره باید به‌طور مؤثر با تمام گروه‌های ذی‌نفع، مانند شهروندان، استفاده‌کنندگان از خدمات و همچنین مالکان نهادی، تعامل داشته باشند.	ب) اطمینان از گشودگی (بازبودن)^۲ و تعامل گسترده با ذی‌نفعان

طبیعت بلندمدت و تأثیر بسیاری از مسئولیت‌های بخش عمومی به این معنی است که باید نتایج تعریف و برنامه‌ریزی شود و این باید پایدار باشد. ارکان راهبری باید اطمینان حاصل کنند که بیشتر تصمیماتشان بر مبنای هدف سازمان بوده، به مزایا و نتایج مورد نظر کمک نموده و در محدوده قدرت و منابع موجود قرار می‌گیرند. ورود گروه‌های مختلفی از ذی‌نفعان، مانند شهروندان، استفاده‌کنندگان از خدمات و ذی‌نفعان نهادی، برای موفقیت این فرایند و در تعادل خواسته‌های رقابتی در تعیین اولویت‌ها برای منابع محدود موجود، ضروری است.	پ) تعریف نتایج در شرایط پایدار اقتصادی، اجتماعی و فواید زیست محیطی
بخش عمومی با ارائه آمیزه‌ای از مداخلات قانونی، نظارتی و عملی، به نتایج مورد نظر خود دست می‌یابد. تعیین ترکیبی مناسب از این مداخلات، یک انتخاب استراتژیک بسیار مهم است که ارکان راهبری بخش‌های عمومی برای اطمینان از دستیابی به نتایج منتخب خود، باید فراهم کنند. واحدهای بخش عمومی نیازمند یک مکانیزم تصمیم‌گیری قوی هستند تا این اطمینان حاصل شود که نتیجه تعریف شده به گونه‌ای حاصل می‌شود که ترکیب بهینه مصرف منابع را فراهم می‌کند و در عین حال قادر به انجام عملیات مؤثر و کارآمد نیز می‌باشد. تصمیم‌گیری‌ها باید به صورت مستقیم از سوی ارکان راهبری بررسی شوند تا اطمینان حاصل شود که دستیابی به نتایج به شکل بهینه بوده است.	ت) تعیین مداخلات لازم برای بهینه‌سازی دستیابی به نتایج مورد نظر.
واحدهای بخش عمومی نیاز به ساختار و رهبری مناسب، و همچنین افرادی با مهارت‌های مناسب، صلاحیت و تفکر مناسب، برای کارایی مؤثر و دستیابی به نتایج منتخب خود در طی دوره‌های مشخص شده، دارند. ارکان راهبری باید اطمینان حاصل کنند که توانایی لازم را برای انجام وظایف خود داشته و سیاست‌های موجود برای تضمین اینکه مدیریت واحد دارای ظرفیت عملیاتی لازم است، کفایت می‌کند. از آنجا که افراد و محیطی که واحد در آن عمل می‌کند با گذشت زمان تغییر خواهد کرد، نیاز مستمر به توسعه ظرفیت واحد و همچنین مهارت‌ها و تجربه رهبری اعضا وجود خواهد داشت.	ث) توسعه‌ی ظرفیت واحد، از جمله ظرفیت رهبری و افراد درون آن
واحدهای بخش عمومی باید اطمینان حاصل کنند که اشخاصی که بر آنها نظارت می‌کنند، یک سیستم مدیریت عملکرد کارآمد را فراهم نموده که می‌تواند ارائه خدمات مؤثر و کارآمد را برنامه‌ریزی کند. مدیریت ریسک و کنترل داخلی بخش مهم و غیرمستقیم سیستم مدیریت عملکرد است و برای دستیابی به نتایج بسیار بااهمیت است. و شامل یک فرایند مداوم بوده که برای شناسایی و رفع خطرات قابل توجه در دستیابی به نتایج یک سازمان طراحی شده است. یک سیستم مدیریت مالی قوی برای پیاده‌سازی سیاست‌های بخش عمومی و دستیابی به نتایج منتخب ضروری است؛ زیرا می‌تواند نظارت مالی، تخصیص استراتژیک منابع، ارائه خدمات کارآمد و پاسخ‌گویی را، اعمال کند.	ج) مدیریت ریسک و عملکرد از طریق کنترل داخلی قوی و مدیریت مالی بخش عمومی قوی
مسئولیت‌پذیری یعنی این اطمینان حاصل شود کسانی که تصمیم‌گیرنده بوده و ارائه‌دهنده خدمات هستند، در برابر این وظایف، مسئول هستند، اگرچه محدوده روابط و قدرت پاسخ‌گویی برای انواع مختلف واحدهای بخش عمومی متفاوت است. پاسخ‌گویی مؤثر نه تنها مربوط به ارائه‌ی گزارش اقدامات انجام شده بلکه این اطمینان را حاصل می‌کند که ذی‌نفعان قادر به درک و پاسخ به برنامه‌های سازمان می‌باشند و تصمیم‌گیرندگان، فعالیت‌های خود را به شیوه‌ای شفاف انجام می‌دهند و هم حسابرسی مستقل و هم حسابرسی داخلی به این پاسخ‌گویی مؤثر کمک خواهند نمود.	چ) پیاده‌سازی شیوه‌های خوب در شفافیت، گزارشگری و حسابرسی برای ارائه‌ی پاسخ‌گویی مؤثر

پی‌نوشت‌ها:

۱- چرخه "برنامه-اجرا-بررسی-اقدام" ("plan-do-check-act")، که چرخه دمیگ (Deming Cycle) نامیده می‌شود، یک فرایند مدیریت تکراری است که معمولاً برای کنترل و بهبود مستمر فرایندها و محصولات استفاده می‌شود. برای کسب اطلاعات بیشتر، به وب سایت سازمان بین‌المللی استانداردسازی به نشانی www.iso.org/iso/home.html مراجعه کنید. (مترجم)

openness – ۲

منابع:

The International Framework: Good Governance in the Public Sector was developed jointly by the Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA) and the International Federation of Accountants® (IFAC®). The full Framework is available on the CIPFA and IFAC websites, www.cipfa.org and www.ifac.org.

Copyright © July ۲۰۱۴ by IFAC and CIPFA. All rights reserved. Written permission is required to reproduce, store or transmit, or to make other similar uses of, this document. Contact permissions@ifac.org.

پشتیبانی از مشتریان در چالش‌های ناشی از کووید ۱۹

رهبران کسب‌وکارهای تجاری، متخصصان حسابداری و متخصصان منابع انسانی از ابتدای بحران همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ در سيطره‌ی قوانین و مقررات جدید و گسترده‌ای قرار گرفتند و مجبور شدند به تغییرات بی‌پایان و عملی برای هدایت کسب‌وکارهای اقتصادی، تن در دهند. بیش از گذشت یک سال، بیش‌تر چالش‌های کسب‌وکارهای تجاری مرتفع شده است، اما هنوز موانعی باقی مانده است که نیاز به دریافت راهنمایی از مشاوران معتمد دارند، زیرا آن‌ها مسیر بهبود را ایجاد می‌کنند و برنامه‌هایی را برای حرکت در محیط پسا کرونا ایجاد می‌کنند. بررسی‌های جدید بازار نشان می‌دهد که سه مورد از بزرگ‌ترین موانعی که کسب‌وکارهای تجاری با آن‌ها روبرو هستند عبارتند از: بی‌ثباتی مالی، بازگرداندن کارکنان به محیط کار و تدوین سیاست‌های واکنش‌ناهی. بر همین اساس، حسابداران می‌توانند از طرق مختلف در هر یک از این زمینه‌ها به مشتریان کمک کنند:

۱. بی‌ثباتی مالی

در نظرسنجی‌های انجام شده، ۶۱ درصد از دریافت کنندگان وام‌های حمایتی، اطلاع از شرایط استفاده از برنامه‌های حمایتی دولت را برای بقای کسب و کارشان مهم توصیف کردند. بسیاری از صاحبان کسب و کارها برای تداوم فعالیت خود و نگه داشتن کارکنان، نیاز شدیدی به بودجه‌ی اضافی را ابراز داشتند. با این حال، بسیاری از آن‌ها (۸۰ درصد)، از این برنامه‌ها بی‌اطلاع بودند. مشتریان شما احتمالاً به راهنمایی‌های لازم برای درک چگونگی به حداکثر رساندن بودجه‌ی کمی کووید ۱۹ که واجد شرایط آن هستند، نیاز دارند.

۲. بازگرداندن کارکنان به محیط کار

کارکنان بیش از نیمی از کسب و کارهای مورد بررسی (۵۵ درصد) حداقل تا حدی دور از محیط کار باقی مانده‌اند و بسیاری از کارفرمایان در مورد این‌که چگونه می‌توان کارکنان خود را با خیال راحت به دفاتر بازگرداند سوال می‌کنند. نگرانی‌های مشتریان ممکن است شامل برقراری ارتباط و اجرای سیاست‌های بازگشت به کار، استراتژی‌های موثر استخدام و نگهداشت نیروی کار باشد، به ویژه که کار از راه دور فرصت‌های رقابت و گزینه‌های انتخاب، و همچنین ریسک‌های مربوط به سلامتی و ایمنی کارکنان در فراخوانی مجدد آن‌ها به محیط کار را گسترش داده است. برای تمام این پرسش‌ها، پیامدهای مالی، حسابداری و مالیاتی زیادی وجود دارد، به ویژه که پراکندگی نیاز مشتریان بالاست. برای جنبه‌هایی از کار، مؤسسات می‌توانند از ارجاع مشتری به شبکه‌ای از مؤسسات همکار معتمد و معتبر، مؤسسات حقوقی، ارائه‌دهندگان خدمات حقوق و دستمزد، خدمات منابع انسانی و غیره که سایر خدمات تجاری را ارائه

می‌دهند، بهره‌مند شوند. به عنوان بخشی از این رابطه‌ی سودمند متقابل، شرکا می‌توانند مشتریانی را که فقط با آن‌ها در تعامل هستند را به مؤسسه ارجاع دهند، این کار جریان قوی میان مؤسسه و مشتری ایجاد می‌کند و با تحکیم روابط، مشتریان متوجه می‌شوند که می‌توانند برای تمام نیازهای تجاری خود به آن مؤسسه اعتماد کنند.

۳. تدوین سیاست‌های واکنش‌ناهی

از ۱۹ آوریل ۲۰۲۱، تمام بزرگسالان در ایالات متحده‌ی آمریکا واجد شرایط دریافت واکسن کووید ۱۹ هستند. به این معنی که اکثریت کارکنان فرصت واکنش‌ناهی را دارند. این موضوع کارفرمایان را به این فکر می‌اندازد که چگونه سیاست‌های واکنش‌ناهی خود را تنظیم کنند. طبق این نظرسنجی، ۶۵ درصد از پاسخ‌دهندگان قصد دارند کارکنان خود را به مشارکت در طرح واکنش‌ناهی تشویق کنند، در برخی موارد مشوق‌هایی مانند مرخصی استحقاقی، پاداش یا کارت هدیه و موارد دیگر در نظر گرفته شده است. اگرچه، ۲۵ درصد از کسب و کارها برای ایجاد انگیزه در کارکنان برای انجام واکنش‌ناهی، درباره‌ی مسئولیت‌های احتمالی قانونی این کار ابراز نگرانی کردند. از بین کارفرمایانی که انگیزه‌ای برای دریافت واکسن ارائه نمی‌دهند، ۵۱ درصد اذعان می‌کنند، حق چنین کاری را ندارند. بسیاری از این کسب و کارها هنگام ارزیابی ریسک‌های مالی مرتبط با سیاست‌های واکنش‌ناهی خود، از جمله پیامدهای مالیاتی پاداش‌های پولی، به راهنمایی شرکای مؤسسات ارائه‌دهنده‌ی خدمات مشاوره‌ای احتیاج دارند.

اگرچه زمان کنونی زمانی بسیار چالش برانگیز است، اما یک زمان ایده‌آل برای تقویت نقش مشاوره‌ای حسابداران نیز محسوب می‌شود. پس از گذشت یک سال از بحران کووید ۱۹ و مقررات جدید ناشی از آن، امکان عقب‌گرد وجود ندارد. بسیاری از حسابداران باید بدانند لازم نیست به تنهایی وارد عمل شوند. بلکه می‌توانند با متخصصان مختلف، از جمله مشاوران منابع انسانی، برای ارائه‌ی خدمات تکمیلی به مشتریان، شریک شوند. دانش، تخصص، ابزار و منابع ترکیبی می‌تواند کمک‌های زیادی برای مشتریان فراهم کند تا اثرات کووید ۱۹ را به سلامت پشت سر بگذارند.

www.accountingtoday.com، ۲۱ می ۲۰۲۱

حسابرسی‌های دارای کیفیت در شرایط نابه‌سامان متأثر از کووید ۱۹

در کنفرانس اخیر کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا و هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام، درباره‌ی بهترین رویه‌های عمل حسابرسی تبادل آراء شد که برجسته‌ترین موارد آن به شرح زیر است:

- مطابقت با استانداردها در رویه‌ها و مستندسازی. تمرکز مستمر بازرسی‌های هیأت نظارت بر حسابرسی‌ها در سال ۲۰۲۱ بر نحوه‌ی تکمیل و مستندسازی رویه‌های اجرایی متخصصان حسابرسی مطابق با

استانداردها خواهد بود. مگان زیتسمن عضو PCAOB بیان کرد، در بعضی موارد با توجه به چالش‌های عدم دستیابی به شواهد فیزیکی، ممکن است در نظر گرفتن روش‌هایی برای تأیید اعتبار چنین شواهدی نیاز باشد و هیأت نظارت به دنبال این است که چگونه حساب‌رسان به این نوع چالش‌ها پاسخ داده‌اند. بازرسی‌ها با شدت بیش‌تر بر صنایعی متمرکز می‌شوند که در طی همه گیر شدن ویروس کووید ۱۹ بیش‌ترین آسیب را دیده‌اند، از جمله حمل‌ونقل، گردشگری، تولید و خرده فروشی. حوزه‌هایی همچون حساب‌رسی از راه دور، محدودیت‌های زمانی، دسترسی به اطلاعات و دسترسی به مدیریت نیز که ممکن است تحت تأثیر همه‌گیری قرار گرفته باشند، بیش‌تر مورد توجه قرار خواهند گرفت.

• دقت در بررسی پیش‌بینی‌ها. همه‌گیری پیش‌بینی‌ها را به طور خاص چالش برانگیز کرده است، بنابراین برای مدیریت مهم است که دلایل خود را برای پیش‌بینی‌هایی که صورت داده است مستند نماید. حساب‌رسان باید اطمینان حاصل کنند که اسناد پشتیبانی پیش‌بینی‌ها به درستی تهیه شده و از مفروضات مدیریت پشتیبانی می‌کند.

• دقت در ارزیابی ریسک‌ها. انجام روش‌های قوی ارزیابی ریسک و درک کسب‌وکار مشتری مانند گذشته در میان همه‌گیری مهم است. جورج بوتیک مدیر بخش ثبت و بازرسی PCAOB معتقد است این مهم شامل درک تأثیرات شناخته شده و یا تغییرات بالقوه ناشی از کووید ۱۹ و سایر چالش‌های اقتصادی است.

• افشای موارد بااهمیت حساب‌رسی در اطلاعات خاص واحد تجاری. تحلیل موارد بااهمیت حساب‌رسی (CAM) توسط حساب‌رسان شرکت‌های سهامی عام نشان می‌دهد که وقتی حساب‌رسان از گزارش‌های اطلاعات خاص واحد تجاری استفاده می‌کنند، چنین زبانی اطلاعات مفیدی را در اختیار استفاده کنندگان از صورت‌های مالی قرار می‌دهد و هنگام ارزیابی قضاوت‌های انجام شده در حساب‌رسی نیز مفید است.

• احتیاط درباره‌ی ایجاد انگیزه‌هایی که منجر به تقلب می‌شود. هیأت مدیره، مدیران و حساب‌رسان باید از نحوه‌ی درک فشارهای ناشی از همه‌گیری توسط کارکنان آگاه باشند. مدیران باید هنگام اعلام دستورالعمل‌های رهایی از بحران به کارکنان، دقت کنند. شاید لازم باشد در مورد نحوه‌ی تفسیر و ادای جملات خود احتیاط بیش‌تری داشته باشیم. زیرا کارکنان احساس وظیفه می‌کنند تا با اقدامات مختلف به بهبود شرایط واحد تجاری کمک کنند.

www.journalofaccountancy.com، ۱ مارس ۲۰۲۱

افزایش حق الزحمه‌های حساب‌رسی با افزایش پیچیدگی‌ها

بر اساس نتایج بررسی‌هایی که اخیراً به عمل آمده، به لطف استانداردهای جدید حسابداری و بحث ادغام شرکت‌ها، هزینه‌های حساب‌رسی در سال‌های اخیر برای شرکت‌های دارای منافع عام در حال افزایش است. این بررسی که توسط بنیاد آموزش و تحقیقات مالی بین‌المللی و مرکز کیفیت حساب‌رسی صورت گرفته است، نشان

می‌دهد متوسط حق الزحمه‌های حساب‌رسی از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۱۹ به دلیل گسترش دامنه‌ی حساب‌رسی که از گسترش استانداردهای حسابداری متأثر شده است، ۶ درصد افزایش یافته است. ۵۶ درصد از پاسخ دهندگان (شرکت‌های سهامی عام) اظهار داشتند، تغییرات استانداردهای حسابداری عامل اصلی این افزایش است، ۲۱ درصد ادغام و تحصیل را به عنوان دومین عامل عنوان کردند. علاوه بر این، ۴۲ درصد از پاسخ دهندگان (حساب‌رسان) اذعان کردند، تغییرات در کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی بیش‌ترین سهم را در تلاش تیم آن‌ها برای اتمام حساب‌رسی‌های اخیر داشته است. بیش‌تر شرکت‌های سهامی عام اظهار کردند در سال ۲۰۱۹، حساب‌رسی مستقل کیفیت گزارشگری مالی آن‌ها را افزایش داده است. یافته‌ها براساس نظرسنجی از بیش از ۵۰ مدیر مالی در شرکت‌های سهامی عام و نظرسنجی دیگری از ۸۸ شریک حساب‌رسی انجام شده است. در این گزارش، حق الزحمه‌های حساب‌رسی تقریباً ۶۲۰۰ شرکت ثبت شده در کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا نیز، بررسی شده است. این موضوع در شرایطی رخ داده است که شرکت‌ها به اجرای طیف وسیعی از استانداردهای مهم و جدید حسابداری، از جمله شناسایی درآمد، اجاره‌ها، زیان‌های اعتباری، و رعایت استانداردهای جدید حساب‌رسی که افشای موارد بااهمیت حساب‌رسی را الزامی کرده است، ملزم شده‌اند. حسابداران و حساب‌رسان نیز با تأثیر ویروس همه‌گیر کووید ۱۹ روبرو شده‌اند، که بسیاری از آن‌ها را به کار در منزل و انجام حساب‌رسی از راه دور مجبور کرده است. آندره سوسکاوچویچ، رئیس و مدیرعامل بنیاد آموزش و تحقیقات مالی بین‌المللی، در بیانیه‌ای اذعان کرد، با وجود اختلال در روند گزارشگری مالی ناشی از ویروس کووید ۱۹، شرکت‌های سهامی عام و حساب‌رسان مستقل آن‌ها سازگاری و سرعت عمل شگفت‌انگیزی را از خودنشان دادند. همکاری میان شرکت‌ها و حساب‌رسان‌شان، به ویژه در سال جاری، برای ارائه‌ی گزارش به موقع اطلاعات با کیفیت بالا از اهمیت بالاتری برخوردار بود. ۶۲ درصد از حساب‌رسان شرکت‌کننده در نظرسنجی بیان کردند کووید ۱۹ و حساب‌رسی از راه دور، تلاش‌های آنان را برای اجرای موفق حساب‌رسی یکپارچه پس از آغاز همه‌گیری بیماری، از جمله برای بررسی‌های سه ماهه، افزایش داده است. هنگامی که از آن‌ها خواسته شد تا عناصر حساب‌رسی یکپارچه را رتبه بندی کنند، ۷۲ درصد از حساب‌رسان به تیم‌های مدیریت و آموزش در محیط مجازی اشاره کردند، ۶۰ درصد به جلسات پرسش و پاسخ با مشتری و ۴۵ درصد در نظر گرفتن الزامات سرقتی و کاهش ارزش دارایی را مطرح کردند. حساب‌رسان برای ارائه‌ی چشم اندازه‌ها و تجزیه و تحلیل، شاهد افزایش تقاضا هستند. ۷۷ درصد از پاسخ دهندگان شرکت‌های سهامی عام اظهار داشتند که حساب‌رسان آن‌ها، چشم اندازه‌های کسب‌وکار تجاری را ارائه می‌دهند، و ۸۲ درصد از پاسخ اظهار داشتند که حساب‌رسان آن‌ها از تجزیه و تحلیل داده‌ها یا فناوری‌های نوظهور به عنوان بخشی از روند حساب‌رسی استفاده کرده‌اند. این موضوع نشان می‌دهد که حسابداران و حساب‌رسان برای رویارویی با بسیاری از چالش‌ها باید با هم همکاری نمایند.

www.accountingtoday.com، ۲۵ فوریه ۲۰۲۱

عدم انتظار کسب و کارهای تجاری برای بازگشت به حالت عادی تا پیش از ۲۰۲۲



بر اساس نظرسنجی اخیر کی پی ام جی، تقریباً نیمی از مدیران ارشد کسب و کارهای تجاری در سراسر جهان انتظار ندارند که اوضاع تا پیش از ۲۰۲۲ به حالت عادی بازگردد. این نظرسنجی در ماههای فوریه و مارس سال جاری انجام شد و از ۵۰۰ مدیر ارشد در سطح جهانی در مورد پاسخ آن‌ها به ویروس همه گیر کووید ۱۹ و چشم انداز آن‌ها در یک دوره سه ساله سوال شد. پنجاه و پنج درصد از پاسخ دهندگان اظهار داشتند که نگران دسترسی کارکنان خود به واکسن کووید ۱۹ هستند، و این موضوع بر چشم انداز آن‌ها در مورد زمان بازگشت کارکنان به محل کار تأثیر می‌گذارد، در حالی که ۳۴ درصد نگران اطلاعات نادرست در مورد اثربخشی واکسن و کارکنانی هستند که ترجیح می‌دهند واکسن نزنند. بیل توماس رئیس هیأت مدیره کی پی ام جی در این باره اذعان کرد، پیش از اتخاذ تصمیمات اساسی، مدیران ارشد کسب و کارهای تجاری می‌خواهند اطمینان داشته باشند که نیروهای کار آن‌ها در برابر این ویروس محافظت می‌شوند. واکسن باعث ایجاد نوعی خوشبینی در مدیران واحدهای تجاری شده است. بیل توماس اظهار کرد، مدیران کسب و کارهای تجاری در حال برنامه‌ریزی برای سناریوهایی در بازارهای اصلی هستند که با کمبود واکسن مواجه هستند زیرا این موضوع می‌تواند بر عملکرد آن‌ها، زنجیره‌های تأمین و کارکنان تأثیر بگذارد و منجر به بهبود نامساعد وضعیت اقتصادی شود. تعدادی از کشورهای جهان اقدامات واکسیناسیون را افزایش داده‌اند تا همه‌گیری ویروس کرونا را کاهش دهند. طبق آخرین آمار جمع‌آوری شده توسط بلومبرگ، تا روز شنبه، بیش از ۸۶۹ میلیون دوز واکسن در ۱۵۵ کشور جهان استفاده شده است. نتایج این نظرسنجی همچنین نشان داد که فقط ۳۰ درصد از مدیران کسب و کارهای تجاری در سطح جهان برای کارکنان خود مدل کاری ترکیبی در نظر گرفته‌اند که در آن دو تا سه روز در هفته از راه دور کار می‌کنند. در نتیجه، تنها ۲۱ درصد از کسب و کارها به دنبال استخدام نیروهای کاری هستند که عمدتاً از راه دور کار می‌کنند. این یک تغییر قابل توجه نسبت به سال گذشته است، یعنی زمانی که ۷۳ درصد واحدهای تجاری به جذب افراد برای کار در خانه اقدام می‌کردند. در زمان محدودیت‌های ناشی از قرنطینه، کار از راه دور عادی شد که ریسک‌های جدیدی برای امنیت داده‌ها به همراه داشت. در نتیجه، رهبران کسب و کارها در سطح جهانی امنیت سایبری را

به عنوان مهم‌ترین عامل موثر در رشد و عملکرد آن‌ها طی یک دوره‌ی سه ساله عنوان کردند و امنیت سایبری پیش از نگرانی‌های نظارتی، مالیاتی و زنجیره تأمین قرار گرفت. این در حالی است که حفظ نیروی کار نگرانی اصلی مدیران ارشد در نظرسنجی قبلی بوده است. اما اکنون، یافته‌های سه ماهه‌ی اخیر نشان می‌دهد که مدیران ارشد این چالش را پشت سر گذاشته‌اند و حفظ نیروی کار در میان پنج نگرانی اصلی مدیران ارشد نیست. این تحول قابل پیش‌بینی بود زیرا مدیران در سراسر دنیا بیش از رشد مالی بر ایمنی و سلامت کارکنان متمرکز بودند. در این گزارش آمده است که نود و شش درصد از مدیران شرکت کننده در نظرسنجی به دنبال افزایش تمرکز خود بر روی مولفه‌ی اجتماعی برنامه‌های حاکمیتی، زیست محیطی و اجتماعی (ESG) هستند. این همه‌گیری همچنین موجب شده تا مدیران ارشد برای ارزیابی نقش کسب و کارهای خود در جامعه مبادرت ورزند. این موضوع نشان می‌دهد مسائل حاکمیتی، زیست محیطی و اجتماعی در اولویت مشاغل در سراسر جهان است. امروزه، بسیاری از مدیران واحدهای تجاری در مورد موضوعاتی صحبت می‌کنند که ممکن است پیش از این در مورد آن‌ها اظهار نظر عمومی نکرده باشند، همچون مقابله با تغییرات آب و هوایی تا حمایت از گروه‌های اقلیت مختلفی که در جامعه فعالیت می‌کنند.

۲۰۲۱، ۱۷ آوریل، www.thenationalnews.com

همکاری آیفک و شورای گزارشگری بین‌المللی یکپارچه با هدف اطمینان بخشی به معیارهای مالی و غیرمالی گزارشگری یکپارچه

فدراسیون بین‌المللی حسابداران در یک اقدام مشترک با هدف اطمینان بخشی به معیارهای مالی و غیر مالی گزارشگری یکپارچه، با شورای گزارشگری بین‌المللی یکپارچه همکاری می‌کند. این طرح تحت عنوان تسریع در روند اطمینان بخشی به گزارشگری یکپارچه در راستای منافع عمومی، و با هدف کمک به کسب و کارهایی که از معیارهای گزارشگری یکپارچه به جای گزارشگری مالی سنتی استفاده می‌کنند شکل گرفته است و موضوعات سرمایه‌ی انسانی، گزارش‌های زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی را پوشش می‌دهد. این طرح به منظور بالا بردن سطح آگاهی از موضوعات گزارشگری یکپارچه، ایجاد فضای گفت‌وگو میان ذی‌نفعان، تشویق ارائه‌دهندگان خدمات اطمینان بخشی مانند حسابداران، حسابرسان و استفاده‌کنندگان از این نوع گزارشگری ایجاد شده است. این طرح در شرایطی ارائه می‌شود که سرمایه‌گذاران بیش‌تری به گزارشگری زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی اقبال نشان داده‌اند و نهادهای تنظیم‌کننده نیز از واحدهای تجاری درخواست کرده‌اند اطلاعات یکنواخت‌تری پیرامون این موضوعات ارائه دهند. همچنین این مهم نهادهای تنظیم‌کننده را تشویق می‌کند تا چارچوب‌های مختلف خود را هماهنگ کنند. شورای گزارشگری بین‌المللی یکپارچه در اواسط سال جاری با هیأت استانداردهای حسابداری پایداری ادغام می‌شود تا گروهی را به نام بنیاد گزارشگری ارزش تشکیل دهد که ممکن است

شامل هیأت استانداردهای افشای شرایط اقلیمی نیز باشد. از سوی دیگر، بنیاد استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی پیشنهاد کرده است که یک هیأت استاندارد بین‌المللی پایداری در کنار هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بر این موضوع نظارت کند. این پیشنهاد از طرف IFAC پشتیبانی شده است. انجمن حسابداران رسمی آمریکا نیز حسابداران بیش‌تری را ترغیب کرده است که به ارائه خدمات اطمینان‌بخشی درباره‌ی گزارشگری یکپارچه بپردازند. آیفک اذعان کرد، اطمینان‌بخشی به گزارش‌های یکپارچه، در واقع اطمینان‌بخشی به کلیه‌ی اطلاعات غیر مالی (از جمله اطلاعات پایداری) است و نقش مهمی در آینده‌ی حسابداران ایفا می‌کند، چراکه آن‌ها را ملزم به استفاده‌ی بیش‌تر از تخصص حرفه‌ای خود در راستای اعتباربخشی به گزارشگری شرکت‌ها می‌کند. حسابداران حرفه‌ای، به عنوان تهیه‌کنندگان و ارائه‌دهندگان خدمات اطمینان‌بخشی، دارای صلاحیت منحصر به فردی برای کمک به پیشگامی در این زمینه‌ی مهم هستند. در قسمت اولیه‌ی این طرح، به تفاوت میان دو نوع اطمینان‌بخشی (محدود و معقول) و آن‌چه از حساب‌رسان و سازمان‌ها برای اطمینان‌بخشی به گزارشگری یکپارچه انتظار می‌رود، پرداخته شده است. حرکت به سمت اطمینان‌بخشی به گزارش‌های یکپارچه، به ویژه حرکت از اطمینان محدود به اطمینان معقول، باید منجر به بهبود کیفیت گزارش‌های یکپارچه و رویه‌های اصلی گزارشگری کسب‌وکارهای تجاری شود و سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان را قادر سازد تا از اطلاعات گزارش شده در مورد کسب‌وکارها و انعطاف‌پذیری آن‌ها، اطمینان بیش‌تری کسب نمایند. هیأت استانداردهای حسابداری پایداری که در حال ادغام با شورای گزارشگری بین‌المللی یکپارچه است، در حال حاضر با گروه‌هایی مانند انجمن حسابداران رسمی آمریکا در زمینه‌ی خدمات اطمینان‌بخشی به گزارش‌های یکپارچه همکاری می‌کند. جفری هالز، رئیس هیأت استانداردهای حسابداری پایداری در یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار کرد، قابلیت اطمینان‌بخشی به اطلاعات افشا شده‌ی شرکت‌ها تحت استانداردهای حسابداری پایداری موضوعی است که همیشه مورد توجه ما بوده است و جای پیشرفت بسیاری در این زمینه وجود دارد. ما با برخی از انجمن‌های حرفه‌ای نظیر AICPA کار کرده‌ایم. مطمئناً این موضوعی است که ما به آن علاقه‌مند هستیم و می‌خواهیم روند کنترل و اطمینان از کیفیت بالای این نوع افشا را تا حد امکان را تسهیل کنیم. این همان چیزی است که ما هنگام طراحی استانداردها به آن فکر می‌کنیم و سعی می‌کنیم در مورد میزان اطمینان به این اطلاعات به شخص ثالث فکر کنیم.

۲۶ فوریه ۲۰۲۱، www.accountingtoday.com

رشد سریع مؤسسات ارائه دهنده خدمات حرفه‌ای مرتبط با حسابداری در ایالات متحده آمریکا - چشم انداز سال ۲۰۲۱

با توجه به بحرانی که در سال ۲۰۲۰ پیش آمد، رشد مؤسسات محلی و منطقه‌ای ارائه دهنده خدمات حرفه‌ای مرتبط با حسابداری در سال

۲۰۲۱ و قرارگرفتن آن‌ها در میان ۱۰۰ مؤسسه‌ی برتر قابل ملاحظه بوده است. این میزان افزایش درآمد و مدیریت آن موضوع قابل توجهی است. اگرچه ۲۰ مؤسسه در این فهرست، نرخ رشد بالای ۱۵ درصد را نشان دادند، ولی از ۱۵ سال گذشته تاکنون تعداد مؤسسات منطقه‌ای که بیش از ۲۰ درصد رشد داشتند، تنها ۸ مورد بوده است. به این ترتیب دستیابی به رشد بالای ۱۵ درصد برای این ۲۰ مؤسسه، متضمن تلاش‌های بسیاری بوده است. جزئیات مربوط به این مؤسسات به شرح جدول ذیل است:

اطلاعات مربوط به سال ۲۰۲۰					
نام مؤسسه	دفتر مرکزی	درآمد کل (میلیون دلار)	نرخ رشد (درصد)	تعداد دفاتر	تعداد کارکنان
ویتهام اسمیت و براون	پرینستون	۵۲۷	۱۵،۹	۱۴	۱۲۴۵
کلارک، شفر، هاکت و همکاران	سینسیناتی، اوهایو	۷۸،۳	۱۵،۳۳	۸	۴۷
داسکال بولتون	بوکا راتون، فلوریدا	۳۲	۱۵،۵۲	۳	۱۴
مک کانل و جونز	هوستون	۱۲،۸۱	۱۵،۷۲	۴	۸
شلمن و همکاران	تمپا، فلوریدا	۷۷،۳۶	۱۵،۸۱	۸	۱۶
کوهن و همکاران	راکویل، مریلند	۱۵	۱۶،۰۱	۱	۹
آید بایلی	فارگو، داکوتای شمالی	۳۹۷	۱۶،۱۸	۴۴	۳۲۶
تاتر	سالت لیک‌سیتی	۳۲،۶۹	۱۶،۲۹	۲	۱۸
وای اچ بی	وینچستر، ویرجینیا	۳۲،۸۳	۱۶،۵۸	۸	۳۶
آدامز براون	گریت بند، کانزاس	۳۰،۸۹	۱۷،۱۰	۱۴	۱۷
بردی، مارتز و همکاران	گراند فورکس، داکوتای شمالی	۴۶،۹۴	۱۷،۳۸	۶	۴۱
تی جی تی	رالی، کارولینای شمالی	۲۱،۸۰	۱۸،۲۹	۴	۱۲
ال بی ام سی	برنتوود، تنسی	۱۵۳،۸۲	۲۵،۲۴	۴	۷۷
بری داون	پورتلند، مین	۱۰۰،۸۷	۲۵،۹۸	۸	۴۷
ریکی می و همکاران	انگلوود، کلرادو	۴۱،۲۲	۲۸،۰۱	۵	۲۲
برگن کی دی وی	کلود، مینه سوتا	۸۶،۸۴	۲۹،۷۹	۹	۵۶
اچ اند کو	کورال گیبلز، فلوریدا	۲۳،۱۰	۳۱،۷۰	۳	۱۸
هاینی و همکاران	سالت لیک‌سیتی	۴۰،۷۲	۴۵،۴۳	۱۳	۲۲
هورن	ریچلند، میسیسیپی	۱۵۲،۵۲	۵۸،۹۶	۱۶	۳۵
کروست	پاسادینا، کالیفرنیا	۵۶،۶۹	۸۰،۰۸	۸	۱۰

۴ مارس ۲۰۲۱، www.accountingtoday.com

تغییرات مجامع عمومی در سال ۲۰۲۱



شنیده شود. این عملکرد صوتی برای تشکیل یک جلسه ترکیبی معتبر لازم است و عملکرد چت به تنهایی کافی نیست.

۴. طیف وسیع برای مشارکت سهامداران. طیف وسیعی از ترتیب جلسات بین یک جلسه غیرعلنی و ترکیبی وجود دارد. شرکت باید با توجه به شرایط خاص و منافع ذی‌نفعان، در نظر بگیرد که در کجای این طیف قرار دارد. روش مناسب و منطقی این است که یک شرکت رویکردی را انتخاب کند که به مدل ترکیبی نزدیک‌تر باشد.
www.jdsupra.com، ۱۰ مارس ۲۰۲۱

فشار IFAC بر حسابداران برای اندازه‌گیری و گزارشگری پایداری

فدراسیون بین‌المللی حسابداران برای پیشبرد گزارشگری پایداری همسو با شتاب ایجاد شده در سراسر جهان برای گزارشگری یکنواخت مسائل محیط زیست، اجتماعی و راهبری شرکتی، جلسه‌ای را با حضور رهبران نهادهای حسابداری تشکیل داد.

IFAC هفته‌ی گذشته بیش از ۱۵۰ مدیر ارشد و رهبر را از نهادهایی همچون بنیاد استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی، سازمان بین‌المللی کمیسیون‌های اوراق بهادار و شورای گزارشگری بین‌المللی یکپارچه گرد هم آورد. یکی از محورهای اصلی این نشست، آینده‌ی گزارشگری پایداری توسط شرکت‌ها و چگونگی قرار گرفتن گسترده‌ی این موارد در کنار اطلاعات مالی شرکت‌هاست. این حوزه جایی است که حسابداران حرفه‌ای بر اساس صلاحیت‌ها و ضوابط اخلاق حرفه‌ای خود باید نقش مهمی را ایفا کنند. بنیاد IFRS پس از شکایت گروه‌هایی مانند IOSCO در مورد استانداردهای گزارشگری پایداری مختلف توسط گروه‌های مختلف مانند IIRC و هیأت استانداردهای حسابداری پایداری، در حال بررسی پیشنهادی برای ایجاد یک هیأت بین‌المللی استاندارد پایداری است. IIRC و SASB توافق کرده‌اند که در اواخر امسال تحت نظارت سازمانی که بنیاد گزارش ارزش نامیده می‌شود ادغام شوند. آن‌ها همچنین به دنبال آن هستند تا استانداردهای خود را هماهنگ کرده و با ایجاد یکنواختی، نیاز سرمایه‌گذاران به اطلاعات چندجانبه را فراهم نمایند.

کوبین دانسی مدیر عامل IFAC در بیانیه‌ای اذعان کرد، از آن‌جاکه ما آینده‌ی اقتصاد جهانی و بازارهای سرمایه و نیاز به گزارشگری بهتر در مورد پایداری و ارزش آفرینی را در نظر می‌گیریم، نیاز آشکار به مهارت‌ها، آگاهی از فضای کسب‌وکارها، قضاوت و اخلاق محوری که همیشه در دامنه‌ی کار حسابداران حرفه‌ای بوده‌ان، همچنان احساس می‌شود. به عنوان یک حرفه، ما به طور فعال اطمینان حاصل می‌کنیم که آماده هستیم تا به این چالش‌ها پاسخ داده و از فرصت‌ها استفاده کنیم، از جمله با درخواست ایجاد یک هیأت بین‌المللی استاندارد پایداری تحت حمایت بنیاد IFRS که در خدمت منافع عمومی و در نهایت توسعه‌ی اقتصادهای پایدار است.

در این نشست، در مورد اهمیت استراتژیک حرفه‌ی حسابداری و مشارکت در امور تفکر پیرامون گزارشگری یکپارچه و پایداری بحث شد. دولت ایالات متحده‌ی آمریکا بحران تغییرات شرایط آب و هوایی

انجمن رهبران خبره‌ی انگلستان راهنمایی را در مورد برگزاری جلسات عمومی در سال ۲۰۲۱ و تأثیر کووید ۱۹ بر این جلسات منتشر کرده است که با درج اطلاعاتی از وزارت انرژی، تجارت و استراتژی صنعتی (BEIS) و شورای گزارشگری مالی (FRC)، همراه است. این راهنمای مهم، دامنه‌ی وسیعی دارد و برای کمک به شرکت‌ها پس از پایان محدودیت‌ها، طراحی شده است. ۴ راهنمای اصلی که شرکت‌ها هنگام آماده‌سازی برای جلسات مجمع عمومی خود در سال ۲۰۲۱ باید در ذهن داشته باشند، ارائه شده است.

۱. آیا جلسات فیزیکی باز می‌گردد؟ براساس راهنمای فعلی جلسات باید حداقل تا ۱۷ می و احتمالاً تا ۲۱ ژوئن به صورت غیرعلنی برگزار شود. پس از ۱۷ می به شرکت‌ها توصیه می‌شود که برای جلسات فیزیکی با ظرفیت محدود (یا جلسات ترکیبی) برنامه‌ریزی کنند و برنامه‌های احتمالی را در نظر بگیرند (به عنوان مثال در صورت لغو محدودیت‌ها تغییر مکان برگزاری به مکانی بزرگ‌تر). شرکت‌ها باید تدابیر لازم را برای اطمینان از سلامت شرکت کنندگان در نظر باشند.

۲. تفسیر قانونی. این راهنما برای حوزه‌های اصلی عدم اطمینان قانونی، توصیه‌هایی را مطرح کرده است. با اعلام دولت، هیچ محدودیتی (به طور کامل یا جزئی) برای حضور سهامداران وجود ندارد، اما شرکت‌ها می‌توانند به دلیل قابل پیش‌بینی نبودن ویروس همه گیر کووید ۱۹، توصیه کنند سهامداران در آن شرکت نکنند. طبق قانون مجامع عمومی اگر جلسه از قبل با حضور سهامداران به ظرفیت رسیده باشد، یک شرکت می‌تواند از پذیرش خودداری کند، اما نمی‌تواند این کار را قبل از جلسه انجام دهد. مواردی وجود دارد که یک شرکت به طور خاص اجازه‌ی جلسات ترکیبی را نمی‌دهد. این موارد عبارتند از، لزوم حضور فیزیکی در یک مکان واحد، یا منع مشارکت الکترونیکی.

۳. افزایش جلسات ترکیبی. راهنما به نکاتی در رابطه با جلسات ترکیبی تأکید می‌کند. به طور خاص، شرکت کنندگان در یک نشست ترکیبی باید در صورت تعویض نوع جلسه توانایی شرکت در آن را داشته باشند. همه‌ی شرکت کنندگان باید بتوانند در جلسه در زمان واقعی رأی دهند. عملکرد صوتی نیز باید در نظر گرفته شود تا شرکت کنندگان بتوانند، شرح عملیات را بشنوند. در جلسه صحبت کنند و سخنان آن‌ها

را در اولویت‌های نخست دولت بایدن قرار داده است. آیفک اذعان کرد قصد داریم ذینفعان، به طور قابل ملاحظه‌ای تلاشی را که برای تدوین استانداردهای گزارشگری پایداری انجام می‌دهیم و نقش مهمی را که یکپارچگی اطلاعات محیط زیست، اجتماعی و راهبری شرکتی می‌تواند در ارزیابی و مدیریت سرمایه‌گذاری ایفا کند، درک کنند.

همچنین در این هفته، سازمان ملل چارچوب جدیدی را تصویب کرد که شامل سهم طبیعت هنگام اندازه‌گیری رفاه اقتصادی و سطح رفاه زندگی است. چارچوب جدید تحت عنوان سیستم حسابداری اقتصادی محیط زیست-حسابداری اکوسیستم توسط کمیسیون آمار سازمان ملل تصویب شد. این اقدام جدید اطمینان می‌دهد که سرمایه‌ی طبیعی، جنگل‌ها، تالاب‌ها و سایر اکوسیستم‌ها در گزارشگری اقتصادی به رسمیت شناخته می‌شوند.

آنتونیو گوترش دبیرکل سازمان ملل متحد در بیانیه‌ای اذعان کرد، این یک گام تاریخی رو به جلو به سوی تغییر در نحوه‌ی مشاهده و ارزش‌گذاری طبیعت است. ما دیگر اجازه نخواهیم داد بی‌توجهی‌ها موجب تخریب محیط زیست و مانع بهبود اقتصادی شود.

بنیاد IFRS قصد دارد برنامه‌ی خود را برای تشکیل هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری ارائه دهد. این نوع گزارشگری با در نظر گرفتن فرصت‌های مالی و ریسک‌های تأثیرگذار بر پایداری شرکت، گزارشگری مالی را تقویت می‌کند. چنین گزارشگری مالی تقویت شده‌ای تکمیل کننده‌ی گزارش‌های پایداری است و بر افشای تأثیرات یک شرکت بر جهان متمرکز است.

با توجه به تغییرات شرایط اقلیمی، گزارشگری به شکل محدود، به تأثیرات گسترده‌ای که شرکت‌ها بر کره‌ی زمین دارند، پاسخ نخواهد داد. از IFRS انتظار می‌رود مطابق با الزام پشتیبانی از شرکت‌ها در بیان تأثیرات طیف گسترده‌ای از مسائل پایداری بر سلامت مالی خود، سطح بالایی را تعیین کند؛ از جمله، مسائل اجتماعی، مالیات و تنوع زیستی. شناخت نیازهای سرمایه‌گذاران برای گزارشگری که تأثیرات ایجاد ارزش مرتبط با مسائل اجتماعی و زیست محیطی را مشخص می‌کند، یک گام رو به جلو است. با این حال، شرکت‌ها باید در برابر بسیاری از ذینفعان پاسخگو باشند. به همین دلیل است که گزارشگری مالی و گزارشگری جامع پایداری، باید از سطح اهمیت برابر برخوردار باشند. آیفک اعلام کرد برای حمایت از تغییرات جهانی که این اهداف را برآورده می‌کنند، به همکاری با IFRS، کمیسیون اروپا و دیگر نهادهای ذی ربط ادامه خواهیم داد.

www.accountingtoday.com ۱۳ مارس ۲۰۲۱

برنامه‌های هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری برای بهبود الزامات افشا در صورت‌های مالی

هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) درخصوص رویکرد جدید گسترش الزامات افشا در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و الزامات جدید افشای اندازه‌گیری ارزش منصفانه و مزایای کارکنان در حال نظرخواهی است. پیشنهادات ارائه شده توسط این هیأت به شرکت‌ها

امکان می‌دهد تا قضاوت خود را درباره‌ی کیفیت افشای اطلاعات بهبود بخشند و اطلاعات تکراری را کاهش دهند و اطلاعات مفیدتری را برای سرمایه‌گذاران فراهم نمایند. یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی گاهی شامل اطلاعات کمتر مربوط و اطلاعاتی است که افشای آن‌ها اثر بخشی کافی ندارد. ذینفعان معتقدند این اتفاق معمولاً هنگامی رخ می‌دهد که با الزامات استاندارد IFRS مانند چک لیست، بدون اعمال قضاوت موثر برخورد شود. هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در پاسخ به تقاضای ذینفعان برای کمک به حل چنین مسائلی، رویکرد جدیدی را برای بهبود الزامات افشا در استانداردهای IFRS تعیین کرده است. الزامات افشای بهبود یافته به این منظور است که شرکت‌ها، حساب‌رسان و سایر ذینفعان بتوانند قضاوت‌های دارای اهمیت را موثرتر انجام دهند و اطلاعات مفیدتری را برای سرمایه‌گذاران ارائه دهند. رویکرد جدید در قالب پیش نویس راهنما تدوین شده است. این راهنما برای موارد زیر طراحی شده است:

- افزایش تعامل سرمایه‌گذاران برای حصول اطمینان از این که IASB درک عمیقی از نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران دارد و این نیازها را به طور واضح در استانداردها توضیح می‌دهد.

- قائل شدن اهمیت بیشتر برای هدف الزامات افشا، شرکت‌ها را ملزم می‌کند برای پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران، به اعمال قضاوت‌های موثرتر و ارائه‌ی اطلاعات مفیدتر بپردازند.

- به حداقل رساندن الزامات افشای موارد خاص با هدف کمک به شرکت‌ها برای تمرکز بر افشای اطلاعات بااهمیت.

هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری این رویکرد جدید را با استفاده از دو استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره‌ی ۱۳ اندازه‌گیری ارزش منصفانه و استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره‌ی ۱۹ مزایای کارکنان، مورد آزمون قرار داده و اصلاحاتی را برای الزامات افشای این استانداردها در پیش نویس پیشنهاد کرده است.

اصلاحات پیشنهادی در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره‌ی ۱۳ شامل موارد زیر است:

۱. پوشش دادن هدف افشای کلی و اهداف افشای خاص دارایی‌ها و بدهی‌ها که در صورت وضعیت مالی با ارزش منصفانه اندازه‌گیری می‌شوند.
۲. پوشش دادن هدف افشای خاص برای دارایی‌ها و بدهی‌ها، که در صورت وضعیت مالی با ارزش منصفانه اندازه‌گیری نمی‌شوند اما ارزش منصفانه برای آن‌ها افشا می‌شود.

۳. پوشش دادن مواردی از اطلاعات که واحد تجاری را قادر به دستیابی به اهداف خاص افشای اطلاعات نماید.

اصلاحات پیشنهادی استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره‌ی ۱۹ شامل موارد زیر است:

۱. پوشش دادن اهداف افشای کلی مزایای کارکنان در محدوده‌ی استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره‌ی ۱۹
۲. پوشش اهداف افشای خاص برای برنامه‌های مزایای تعریف شده
۳. پوشش دادن مواردی از اطلاعات برای این که واحد تجاری بتواند اهداف افشای خاص برنامه‌های مزایای تعریف شده را برآورده کند.

هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری به دنبال دریافت بازخورد

به هم افزایی میان کارکنان و ابزارهایی که از آن‌ها استفاده می‌کنیم، تحت کنترل قرار دهد. به طوری که نتایج به دست آمده از نتایج به کارگیری جداگانه‌ی هریک، بیش‌تر باشد. یک نیروی کار متخصص است که فناوری و نقش آن را درک می‌کند. این کار همچنین به سرمایه‌گذاری در فناوری نیاز دارد تا ابزار لازم را در اختیار داشته باشیم و سپس در کنار هم قرار دادن کارکنان و فناوری برای ایجاد دستاوردی بسیار بزرگ‌تر. این موضوع به ما کمک می‌کند تا فرآیند را پیش ببریم، کیفیت بالاتر ارائه دهیم، ارزش را افزایش دهیم و تجربه‌ی بهتری ایجاد کنیم.

www.accountingtoday.com، ۵ آوریل ۲۰۲۱

نگرانی‌های هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام درخصوص برنامه‌های بازرسی سال ۲۰۲۱

بر اساس گزارشی که اخیراً منتشر شده است، بازرسی‌های PCAOB سال ۲۰۲۱ بر تأثیر همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ بر قابل پیش‌بینی نبودن گزارشگری مالی شرکت‌ها متمرکز می‌شود. هیأت نظارت هم بر چالش‌های حسابرسی دوران همه‌گیری متمرکز است و هم نگران این موضوع است که ممکن است مؤسسات به حوزه‌های حسابرسی دارای ریسک بالا، به طور متناسب توجه نکنند. هیأت نظارت انتظار دارد بازرسی‌های آتی به دلیل همه‌گیری ویروس کووید ۱۹، از راه دور ادامه یابد. تمرکز بازرسی‌ها بر روی صناعی است که در طی همه‌گیری اختلالات بزرگ یا ریسک‌های زیادی را تجربه می‌کنند. از جمله صنعت حمل و نقل، گردشگری، تولید، جنبه‌های خاص بخش خرده‌فروشی و املاک و مستغلات تجاری از جمله سرمایه‌گذاری در املاک و مستغلات. بازرسی‌ها بر روی موضوعاتی از صورت مالی و سایر موارد گزارشگری مانند زیان کاهش ارزش دارایی‌ها، ارزیابی تداوم فعالیت، ذخیره‌ی زیان‌های اعتباری و افزایش ریسک تقلب که بیش‌تر تحت تأثیر همه‌گیری قرار گرفته‌اند، متمرکز خواهند بود. بازرسان هیأت نظارت چگونگی اجرای حسابرسی‌ها و مستندسازی رویه‌های حسابرسی برای مطابقت با استانداردهای حسابرسی را با در نظر گرفتن عوامل زیر مورد ارزیابی قرار می‌دهند:

- کار از راه دور
 - محدودیت‌های زمانی
 - دسترسی به اطلاعات
 - دسترسی به مدیریت شرکت‌های سهامی عام
- الزامات جدید PCAOB مربوط به حسابرسی برآوردهای حسابداری و استفاده از کار کارشناسان نیز ارزیابی خواهد شد.

غیر قابل پیش‌بینی شدن بازرسی‌ها

هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام، همچنین تصمیم دارد تا در انتخاب حسابرسی‌ها برای بازرسی و مناطق تمرکز انتخاب شده در آن بررسی‌ها، غیر قابل پیش‌بینی عمل کند. اگرچه هیأت نظارت در نظر دارد در مقایسه با سال‌های اخیر تعداد مشابهی از حسابرسی‌ها را برای بازرسی انتخاب کند، اما درصد حسابرسی‌های انتخاب شده به طور

ذی‌نفعان است که آیا رویکرد پیشنهادی جدید برای بهبود الزامات افشاگری و اصلاحات پیشنهادی استانداردهای ۱۳ و ۱۹ به شرکت‌ها و ذی‌نفعان کمک می‌کند تا سودمندی اطلاعات افشا شده را بهبود ببخشند. پیشنهادات ارائه شده بر واحدهایی که اطلاعات مربوط به اندازه‌گیری ارزش منصفانه و مزایای کارکنان را مطابق با استانداردهای IFRS در صورت‌های مالی افشا می‌کنند، تأثیر خواهد داشت. هانس هوگروورست، رئیس هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری اذعان کرد، ما معتقدیم رویکرد جدید برای ایجاد الزامات افشای اطلاعات در استانداردهای IFRS می‌تواند به عنوان کاتالیزوری برای بهبود اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاران باشد. اما، پیشرفت واقعی تنها در صورتی حاصل می‌شود که تمام افراد درگیر شامل شرکت‌ها، حساب‌رسان، نهادهای تنظیم‌کننده و سرمایه‌گذاران با هم کار کنند. این پروژه بخشی از وظایف هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری در راستای ارائه‌ی اطلاعات بهتر در گزارش‌های مالی است و یکی از چندین پروژه با هدف بهبود افشای اطلاعات صورت‌های مالی است. گفتنی است، آخرین مهلت ارسال نظرات تا ۲۱ اکتبر ۲۰۲۱ اعلام شده است.

www.accountancydaily.co، ۳۰ مارس ۲۰۲۱

چهار مفهوم کلیدی در کیفیت حسابرسی

وس بریکر معاون مؤسسه‌ی حسابرسی و خدمات اطمینان بخشی پرایس واترهاوس کوپرز، در مصاحبه‌ی اخیر خود با اکانتینگ تودی اذعان کرد، کیفیت کانون خدمات حسابرسی است، که توسط چهار مفهوم کلیدی پشتیبانی می‌شود و استراتژی مؤسسه‌ی حسابرسی را پیش می‌برد.

- ساده‌سازی، بریکر اذعان کرد، ساده‌سازی این است که پیچیدگی‌های غیرضروری را شناسایی و از میان بردارید. ما باید به طور فعال در مورد چگونگی ساده کردن روند حسابرسی‌های خود فکر کنیم. پرایس واترهاوس کوپرز بر این موضوع بسیار متمرکز بوده است و این موضوع بر تجربه‌ی افراد ما و بر مشتریان ما تأثیر می‌گذارد. این کار پیچیدگی‌های غیرضروری را از بین می‌برد و موجب می‌شود بتوانیم روی موارد مهم تمرکز کنیم.

- استانداردسازی، وی اذعان کرد، ما باید بتوانیم بر اساس یک مبنای مقیاس پذیر فعالیت کنیم، بسیاری از تلاش‌ها در استاندارد سازی، بیش‌تر برای کسب اطمینان از انجام همه‌ی کارها به طور یکسان و در سطح بالا است. این کار تصمیم هزینه‌بر نیست؛ اجرای فرآیند حسابرسی به شکل یکنواخت به کیفیت کمک می‌کند.

- تخصص، به معنای به کارگیری دانش در نقاط مناسب است تا کارکنان ما وقت خود را به حوزه‌هایی اختصاص دهند که به بیش‌ترین قضاوت نیاز دارند. تخصص به ما کمک می‌کند تا همواره مربوط باشیم، زیرا ما در در زمینه‌های دارای ریسک بالا کار می‌کنیم که برای استفاده کنندگان از خدمات حسابرسی و اطمینان بخشی، پیامد به همراه دارد.
- اتوماسیون سازی، اتوماسیون سازی آخرین بخش است. به این معنا که چگونه فناوری می‌تواند نقاط مختلف فرآیند حسابرسی را برای دستیابی

تصادفی به ویژه برای مؤسسات بزرگ به میزان قابل ملاحظه‌ای افزایش می‌یابد. همچنین برنامه‌ی هیأت نظارت این گونه است که حوزه‌های جدید بیش‌تری برای بازرسی‌ها انتخاب شوند زیرا PCAOB معتقد است که با گذشت زمان، حوزه‌های جدیدی که دارای ریسک بالقوه هستند و خطر نادیده گرفتن آن‌ها وجود دارد، افزایش می‌یابد. هیأت نظارت در نظر دارد که به بررسی دقیق حوزه‌هایی پردازد که ریسک تحریفات با اهمیت بیش‌تری در حسابرسی موارد خاص را ایجاد می‌کنند یا در معرض سهل انگاری‌های مکرر هستند.

زمینه‌های مورد تاکید بازرسی

در بازرسی‌های سال ۲۰۲۱ موارد زیر مورد تأکید می‌باشد:

- چگونه مؤسسات به حوزه‌های دارای ریسک بالا پاسخ می‌دهند.
- سیستم‌های کنترل کیفیت شرکت‌های مورد رسیدگی
- استقلال حسابرس
- روش‌های تقلب
- موارد با اهمیت حسابرسی
- اجرای استانداردهای جدید حسابرسی توسط مؤسسات
- زمینه‌های دیگر مانند نظارت بر حسابرسی‌های اجرا شده توسط سایر حساب‌رسان، پاسخگویی به تهدیدات امنیت سایبری و حسابرسی دارایی‌های دیجیتال.

www.accountingtoday.com، ۷ آوریل ۲۰۲۱

شورای گزارشگری مالی انگلستان در مسیر تبدیل شدن به یک نهاد ناظر جدید با انعطاف‌پذیری بیش‌تر

شورای گزارشگری مالی انگلستان (FRC) استراتژی خود را برای سال ۲۰۲۲-۲۰۲۱ پس از یک دوره مشورت‌های عمومی منتشر کرد. پاسخ‌دهندگان حمایت گسترده‌ی خود را از پیشروی FRC به سمت تبدیل شدن به نهاد جدید حسابرسی، گزارشگری و حاکمیتی ابراز داشتند. دولت پیشنهادات خود را برای بازگرداندن اعتماد عمومی به حرفه‌ی حسابرسی و حاکمیت شرکتی منتشر کرده است. این پیشنهادات شامل ایجاد یک نهاد تنظیم‌کننده‌ی قانونی جدید برای جایگزینی FRC است. طرح تبدیل FRC با نهاد نظارتی جدید و پیشنهاد تأمین بودجه‌ی آن از طریق مالیات قانونی بیان شده است. همچنین مراحل بیش‌تری در جهت رشد طی خواهد شد که برای ارائه‌ی فعالیت‌های نظارتی جدید و بهبود یافته ضروری خواهد بود. اهداف و برنامه‌های کاری مشخص شده در استراتژی، منعکس کننده‌ی تعهد مستمر FRC برای تأمین منافع عمومی و انجام مسئولیت‌های فعلی در کنار مدرن سازی و حرکت به سوی نهاد نظارتی جدید است. با پذیرش زود هنگام وظایف جدید و انعطاف‌پذیری سازمانی بیش‌تر، نهاد نظارتی جدید در آغاز راه، جای خوبی قرار خواهد گرفت. به عنوان بخشی از روند تبدیل شدن به نهاد نظارتی جدید، و پاسخ به بازخورد مشورت‌های عمومی، FRC یک برنامه‌ی سه ساله‌ی رو به جلو را تدوین می‌کند. اهداف اصلی شورای گزارشگری مالی انگلستان به

شرح ذیل خواهد بود:

- تدوین استانداردهای سطح بالا در زمینه‌های حاکمیت شرکتی و مباحثات، گزارشگری شرکتی، حسابرسی و اکچوئری و ارزیابی اثربخشی این استانداردها و اجرای متناسب آن‌ها در راستای منافع عمومی.
- بهبود و نوآوری در زمینه‌هایی که تحت مسئولیت شورای گزارشگری مالی است، و بررسی بهترین رویه‌های عمل با نظرخواهی از طیف گسترده‌ی ذی‌نفعان.
- تأثیرگذاری بر گسترش استانداردهای بین‌المللی، از جمله استانداردهای زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی در سطح جهانی، برای اطمینان از این که گزارشگری مالی با تقاضای ذی‌نفعان برای اطلاعات با کیفیت بالا، یکنواختی و قابلیت مقایسه صورت می‌پذیرد.
- افزایش انعطاف‌پذیری بازار حسابرسی
- تبدیل نهاد ناظر بازار حسابرسی به یک نهاد جدید قوی و مستقل، که در جهت منافع عمومی عمل می‌کند.

www.frc.org.uk، ۷ آوریل ۲۰۲۱

ارائه‌ی خدمات حرفه‌ای خود را در سال ۲۰۲۱ گسترش دهید

فناوری‌های مرتبط با حسابداری قدرت باز کردن قفل رشد بلندمدت در سال ۲۰۲۱ را دارد. فعالیت‌های روزمره‌ی حسابداری می‌تواند موجب فراموش کردن برنامه‌ریزی برای آینده شود. به این ترتیب وجود یک برنامه‌ی استراتژیک برای رشد و برخورداری از چشم انداز بلندمدت برای هر مؤسسه‌ای ضروری است. برنامه‌ی استراتژیک بلندمدت به شناسایی فرصت‌ها و مشکلات احتمالی موجود در آینده کمک می‌کند و مؤسسه را قادر می‌سازد به جای صرفاً ارائه‌ی خدمات به عنوان یک شریک تجاری استراتژیک عمل نماید. با دیجیتالی شدن جهان، بدون شک فناوری در استراتژی بلندمدت مؤسسه نقش خواهد داشت.

• نقش فناوری در حسابداری

زمان فرآیندهای دستی مبتنی بر کاغذ گذشته است. ویروس همه گیر کووید ۱۹ فشارهای جدیدی را بر حسابداران وارد کرده و این حرفه را مجبور به کاهش حجم کار کرده است. در نتیجه، مؤسسات مدرن برای کاهش حجم کار و دستیابی به رشد بیش‌تر به فناوری‌های مرتبط با حسابداری روی آورده‌اند. در حقیقت، ۶۷ درصد از حسابداران احساس می‌کنند فناوری ابری باعث بهتر شدن کسب‌وکار تجاری مشتریان می‌شود و شرکت‌هایی که از حسابداری ابری استفاده می‌کنند پنج برابر مشتریانی که استفاده نمی‌کنند در حاشیه‌ی ایمنی قرار دارند.

• فناوری‌های مرتبط با حسابداری قفل رشد بلندمدت را باز می‌کند

سیستم‌های با سرعت اندک و فرآیندهای دستی می‌توانند باعث ایجاد تنگناها و تأخیرهای جدی در زمان مقرر برای اجرای کار و رویارویی با درخواست هم زمان چندین مشتری شوند. از این رو، فناوری و اتوماسیون سازی به مؤسسات ارائه دهنده‌ی خدمات حسابداری این امکان را می‌دهد تا در مورد حجم کاری و همچنین ساده سازی فرآیند پردازش اطلاعات

به بینش بهتری دست یابند. نرم افزارهای مدیریت ارتباط با مشتری، با قرار دادن همه چیز در یک مکان، ردیابی کل کار و پوشه‌های یک مشتری را آسان تر می‌کند، بنابراین حسابداران دیگر مجبور نیستند زمان زیادی را برای جست و جو و یافتن اطلاعات ضروری صرف کنند. فناوری حسابداری ابری به مؤسسات امکان می‌دهد از سیستم‌های مختلف، به مدارک و اطلاعات مالی واحد مورد رسیدگی دسترسی داشته باشند. داشبوردهای کنترل پرداخت، دسترسی بیش‌تری برای کنترل پرداختنی‌ها فراهم می‌کنند، بنابراین مؤسسات می‌توانند تأییدیه‌های چند مرحله‌ای دریافت نموده، و از مدیریت گردش وجوه اطمینان کسب کنند. استفاده از فناوری برای انجام کارهای تکراری و ساده، مؤسسات را قادر می‌سازد بر بازاریابی مشتریان جدید و تنظیم برنامه‌ی استراتژیک برای رشد بلندمدت کسب‌وکار تمرکز کنند.

• بهبود ارائه‌ی خدمات به مشتریان

بیش از ۵۸ درصد مؤسسات ارائه‌دهنده‌ی خدمات حسابداری از فناوری‌های مدرن برای تأمین نیازهای مشتریان و بهبود سطح خدماتی که ارائه می‌دهند استفاده می‌کنند. مؤسساتی که از این فناوری‌ها استقبال می‌کنند همچنین برای کمک به مشتریان در برابر طوفان‌های مالی و بهبود جایگاه خود به عنوان یک شریک استراتژیک، از تجهیزات بهتری برخوردار هستند. بیش از ۸۰ درصد مؤسسات با سطح عملکرد بالا معتقدند که ارزش آفرینی برای مشتریان فعلی، موثرترین راه برای رشد کسب‌وکار آنها است.

• جذب استعدادهای برتر با فناوری

در بخشی مانند حسابداری و امور مالی که همواره با کمبود مهارت‌ها مواجه است، مهم است که مؤسسات در مورد چگونگی جذب و حفظ استعدادهای برتر فکر کنند.

فناوری فرصتی مهیج را برای رقابت در زمینه‌ی استعدادهای برتر فراهم می‌کند، زیرا فناوری‌های جدید قابلیت خودکارسازی فرآیندهای خسته کننده برای بهبود رضایت شغلی کارکنان، پشتیبانی از کار انعطاف پذیر با نرم افزار مبتنی بر ابر و جذب فارغ التحصیلان جوان مستعد را دارد.

www.accountancyage.com، ۲۶ مارس ۲۰۲۱

هشدار به مؤسسات ارائه‌دهنده‌ی خدمات حسابداری به دنبال تمایل شدید به کاهش هزینه‌ها

بر اساس گزارشی که اخیراً توسط مؤسسه‌ی مانی پنی ذمت‌شتر شده است، کم‌تر از یک سوم مؤسسات ارائه‌دهنده‌ی خدمات حسابداری اذعان کردند کاهش هزینه‌ها اولویت آنها برای سال ۲۰۲۱ است. از بین مؤسساتی که قصد کاهش هزینه دارند، مؤسسات متوسط بیش‌تر تحت تأثیر قرار گرفتند و ۳۹ درصد آنان راه کاهش هزینه‌های خود را تعدیل نیرو عنوان کردند. این موضوع درحالی است که کاهش هزینه‌ها از طریق کاهش تعداد نیروی کار میزان مشتریان مؤسسه را نیز کاهش می‌دهد. بنابراین مؤسسات باید مراقب باشند که پس از سپری کردن شرایط پرتلاطم سال ۲۰۲۰، مجدداً به عقب بازنگردند. تمایل مؤسسات برای

کاهش نیروی کار موضوعی تعجب آور است به ویژه در شرایطی که ۶۶ درصد از مؤسسات شرکت کننده در نظرسنجی اظهار کردند قصد دارند خدمات مشتریان را بهبود بخشند و یک چهارم به دنبال این هستند که از طریق درآمد مشتریان جدید به رشد دست یابند. مؤسسات همچنین به دنبال کاهش هزینه‌ها از طریق کاهش سرمایه‌گذاری (۳۷ درصد)، معرفی اقدامات لازم برای صرفه جویی در هزینه‌های عملیاتی (۳۵ درصد) و برون سپاری خدمات (۳۴ درصد) هستند. مؤسسات برای رسیدن به این اهداف به پشتیبانی خارج از مؤسسه‌ی بیش‌تری نیاز دارند، به ویژه برای خدمات پشتیبانی کسب‌وکارهای تجاری، همچنین اگر بخواهند مشتری‌های خود را حفظ کنند و اطمینان حاصل کنند که کاهش هزینه‌ها منجر به کاهش مشتریان نمی‌شود، توجه به این موضوع حیاتی خواهد بود. داده‌های اداره آمار ملی نشان می‌دهد که بخش حسابداری در حال بازگشت به شرایط عادی است. گردش مالی در فوریه‌ی ۲۰۲۱ با افزایش ۱۲٫۴ درصدی نسبت به مدت مشابه در سال ۲۰۲۰، از ۲٫۶۷ میلیارد پوند به ۳ میلیارد پوند رسیده است. اگرچه در اوایل همه‌گیری مؤسسات به دنبال کاهش نیروی کار مازاد خود بودند، اما اکنون در پی افزایش حجم کارها در سال ۲۰۲۱، بسیاری از مؤسسات علی‌رغم تداوم همه‌گیری، حجم کار خود را افزایش می‌دهند و نیازی به کاهش نیروی کار احساس نمی‌کنند. البته با تحت تأثیر قرار گرفتن بخش‌های مختلف توسط ویروس کرونا به روش‌های مختلف، طبیعتاً تأثیر آن بر مؤسسات ارائه‌دهنده‌ی خدمات حسابداری نیز متفاوت خواهد بود. اگرچه در طول همه‌گیری، حرفه‌ی حسابرسی به طور ویژه با چالش‌های آشکاری روبرو بوده است، مسئله‌ی مهم این است که اطمینان حاصل شود مراقبت از مشتریان همچنان با جدیت دنبال می‌شود. مؤسسات همچنان از طریق تماس‌های ویدئویی و تلفنی و در صورت امکان به صورت حضوری با مشتریان خود در تماس هستند. همچنین به روزرسانی قوانین، توضیحات و راهنمایی‌ها برای برخورداری از کمک‌های دولتی و تصمیماتی که بر کسب‌وکارهای تجاری مشتریان تأثیر می‌گذارد، به طور مرتب دنبال می‌شوند و وبینارهای منظم با میزبانی مؤسسات، همچنان برگزار می‌شود. صرف نظر از این که کارکنان در دفتر کار هستند یا از راه دور کار می‌کنند، گوش دادن به صحبت‌های مشتریان گام ضروری برای کسب اطمینان از کافی بودن میزان مراقبت از مشتری است. در سال گذشته سرمایه‌گذاری زیادی در بخش فناوری انجام شده است که به نظر می‌رسد کافی است و برای سال جاری نیاز به سرمایه‌گذاری بیش‌تری در این زمینه نیست. پذیرش فرآیند دیجیتال به دلیل همه‌گیری، جهش چشم‌گیری داشته است، محاسبات و پردازش ابری اکنون در دستور کار اکثر کسب‌وکارها قرار گرفته است. ترکیب هوش مصنوعی با فرآیندهای حسابداری از هر زمان دیگری برای مشتریان ضروری است. مشتریان در حال حاضر به مشاوره بیش‌تری در زمینه‌ی اتوماسیون سازی فرآیندهای کسب‌وکار خود نیاز دارند. اگرچه هیچ یک از مؤسسات نمی‌خواهند دائماً با چالش‌های ناشی از ویروس کرونا مقابله کنند، اما باید بر روی انعطاف‌پذیری کسب و کار خود برای آینده متمرکز باشند.

www.accountancyage.com، ۱۳ آوریل ۲۰۲۱

پیشنهاد تغییر در استانداردهای حسابداری بخش دولتی

هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش دولتی، چهار پیشنهاد را برای بهبود جنبه‌های مختلف حسابداری بخش دولتی در سراسر جهان منتشر کرد. پیش نویس استانداردهای در معرض تغییر، مربوط به اندازه گیری دارایی‌ها و بدهی‌ها همچون اموال، ماشین آلات و تجهیزات، دارایی‌های غیر جاری نگهداری شده برای فروش و عملیات متوقف شده در صورت‌های مالی است. هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش دولتی، که وابسته به فدراسیون بین‌المللی حسابداران است سعی دارد با تدوین استانداردهای اثربخش در سراسر جهان موجب بهبود گزارشگری مالی در بخش دولتی شود. اگرچه نهاد استانداردگذار حسابداری بخش دولتی در ایالات متحده‌ی آمریکا متشکل از شورای مشورتی استانداردهای حسابداری فدرال و هیأت استانداردهای حسابداری دولتی دارد اما استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش دولتی می‌تواند در بهبود حسابداری بخش حسابداری دولتی، به ویژه در کشورهایی که نهاد استانداردگذار محلی ندارند، تأثیرگذار باشد. پیش نویس استانداردهای پیشنهادی با هدف ارائه‌ی اصول اندازه گیری مستقیم از طریق یک سلسله مراتب اندازه گیری، که در استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش عمومی اعمال می‌شود و با چارچوب مفهومی IPSASB همسو است، تدوین شده است. این پیش نویس‌ها راهنمایی را برای شناسایی و اندازه گیری دارایی‌های زیرساختی و میراث ارائه می‌دهد، همچنین خلاء استانداردهای مربوط به دارایی‌های نگهداری شده برای فروش و عملیات متوقف شده را پر می‌کند. یان کاروترز، رئیس هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری بخش دولتی در بیانیه‌ای اذعان کرد، این بسته‌ی پیشنهادی به طیف وسیعی از چالش‌های مفهومی و نگرانی‌های عملی شناسایی شده توسط ذی‌نفعان ما پاسخ می‌دهد. این پیش نویس‌ها به طور خاص، برای نخستین بار راهنمایی‌هایی را در مورد چگونگی رسیدگی به مسائل ناشی از ویژگی‌های منحصر به فرد حسابداری دارایی‌های زیرساختی و میراث ارائه کرده است. مفاهیم و راهنمایی‌های اساسی ارائه شده در این مجموعه، رویکرد IPSASB در اندازه گیری دارایی‌ها را برای سال‌های متمادی پایه گذاری می‌کند. بنابراین ضروری است که این هیأت، نظرات پاسخ دهندگان را در مورد راهنمایی‌های ارائه شده در پیش نویس دریافت نماید. پیش نویس استانداردهای جدید با به روزرسانی چارچوب مفهومی، اندازه گیری دارایی‌ها و بدهی‌ها در صورت‌های مالی را از طریق صرف نظر کردن از مبنای اندازه گیری بلااستفاده و تمرکز بر مواردی که معمولاً استفاده می‌شوند، ساده می‌کند. این سند مراتب اندازه گیری روشنی را برای کمک به ذی‌نفعان در استفاده از اصول پیشنهادی در عمل ارائه می‌دهد و مفاهیم اندازه گیری را با راهنمایی‌های ارائه شده در استانداردها همسو می‌کند. پیش نویس‌های ارائه شده برای نخستین بار راهنمایی‌های را در مورد ارزش منصفانه ارائه می‌دهد، همچنین یک مبنای اندازه گیری ارزش جاری خاص بخش دولتی را به عنوان جایگزین اندازه گیری ارزش منصفانه برای دارایی‌های

نگهداری شده با هدف استفاده از ظرفیت تولیدی‌شان، معرفی می‌نماید. پیش نویس استاندارد دارایی‌های غیر جاری نگهداری شده برای فروش و عملیات متوقف شده نیز مطابق با استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۵، نحوه‌ی حسابداری دارایی‌های غیر جاری را که برای فروش نگهداری می‌شوند، به روز رسانی می‌کند. نظرخواهی درباره‌ی پیش نویس‌های تغییرات پیشنهادی تا ۲۵ اکتبر ۲۰۲۱ ادامه دارد.
www.accountingtoday.com، ۲۲ آوریل ۲۰۲۱

اعطای جوایز به رهبران موفق زن در حرفه‌ی حسابداری و امور مالی ایالات متحده‌ی آمریکا

انجمن حسابداران رسمی کالیفرنیا با هدف تقدیر از هشت رهبر زن در حرفه‌ی حسابداری و امور مالی در این ایالت، اسامی دریافت‌کنندگان جوایز رهبران موفق زن در سال ۲۰۲۱ اعلام کرد. این انجمن سالانه متخصصان استثنایی زن را با توجه به شایستگی‌هایشان در زمینه‌های رهبری، خدمات



عمومی، محافظت از منافع ذی‌نفعان، ارائه‌ی راهنما و مشارکت در پیشبرد اهداف حرفه‌ی حسابداری و مالی انتخاب کرده و از آنان تقدیر می‌کند. این جوایز در سه بخش رهبر نوظهور، رهبر باتجربه و رهبر خلاق ارائه می‌شود. ریچ سیمیتیان، رئیس و مدیر عامل موقت انجمن حسابداران رسمی کالیفرنیا و بنیاد آموزش و تحقیقات این انجمن در بیانیه‌ای اذعان کرد، زنانی که این جوایز را دریافت می‌کنند از نظر رهبری و اجرای کامل وظایف خود نه تنها برای سایر زنان در این حرفه، بلکه برای تمام حسابداران و متخصصان امور مالی، نقش الگو را ایفا می‌کنند. آن‌ها به نسل‌های آینده یاد می‌دهند تا قابل اعتماد، همه شمول و ارزش آفرین باشند تا این حرفه واقعاً از تنوع و نوآوری، همکاری و ارزش آفرینی بهره‌مند شود. اسامی و سمت‌های دریافت‌کنندگان جایزه زنان CalCPA در سال ۲۰۲۱ عبارتند از:

- جایزه‌ی رهبر نوظهور
 ۱. والریا رامیرز، همکار ارشد مؤسسه‌ی RSM ایالات متحده‌ی آمریکا (سانفرانسیسکو)
 ۲. دلانی نول، همکار ارشد مؤسسه‌ی RSM ایالات متحده‌ی آمریکا (سانفرانسیسکو)
- جایزه‌ی رهبر باتجربه
 ۱. کاترین جانسون، شریک مؤسسه‌ی RSM ایالات متحده‌ی آمریکا (سانفرانسیسکو)

زمینه‌های بهبود توسط شورای گزارشگری مالی، فارغ از فشار انتقادهای عمومی، مسیر بهبود را طی کنند. در پی رسوایی‌های حسابداری همچون Carillion و Patisserie Valerie که اعتماد مردم و سرمایه‌گذاران به حرفه‌ی حسابرسی تضعیف شده است، شورای گزارشگری مالی در سال‌های اخیر مؤسسات حسابرسی را تحت فشار فزاینده‌ای قرار داده است. وزارت بازرگانی، انرژی و استراتژی صنعتی (BEIS) امیدوار است سیاست‌هایی ایجاد شود که منجر به شفافیت بیش‌تر در بخش حسابرسی شود و همچنین حسابرسی‌های دقیق و قوی‌تری را از بزرگ‌ترین مؤسسات حسابرسی انگلستان شاهد باشیم.

www.cityam.com، ۲۷ آوریل ۲۰۲۱

۲. جولیا کنیشه، مشاور استعدادیابی استراتژیک، مؤسسه‌ی ارنست و یانگ ایالات متحده‌ی آمریکا (سافرانسیسکو)
۳. نارینا بشتیکیان، رابط ارشد با ذی‌نفعان و مدیر بخش درآمد داخلی (لس آنجلس)

• جایزه‌ی رهبر خلاق

۱. شانون نش، مدیر ارشد مالی و اعتباری (ردوود)
۲. آندریا درو، مشاور مدیریت (سوت لیک تاهو)
۳. لورئال جیلز، مدیر بخش تحقیقات انجمن حسابداران مدیریت (بومانت)

www.accountingtoday.com، ۲۳ آوریل ۲۰۲۱

ادغام هیأت استانداردهای حسابداری پایداری و شورای گزارشگری بین‌المللی یکپارچه با هدف ایجاد بنیاد گزارشگری ارزش



هیأت استانداردهای حسابداری پایداری (SASB) و شورای گزارشگری بین‌المللی یکپارچه (IIRC) تأیید کرده‌اند که در حال کار بر روی برنامه‌هایی برای ادغام این دو نهاد و ایجاد بنیاد گزارشگری ارزش هستند. این ادغام به منظور ساده سازی الزامات گزارشگری برای شرکت‌های پذیرفته شده بورسی و کاهش پیچیدگی سیستم‌های چندگانه‌ی فعلی، طراحی شده است. جانین گیلوت، مدیر عامل SASB، خطاب به نمایندگان حاضر از گروه‌های مختلف ذی‌نفع در وبیناری در این خصوص اذعان کرد، طی ۱۸ ماه گذشته صحبت‌های فراوانی درباره‌ی تعهد ما نسبت به ساده سازی روند گزارشگری یکپارچه مطرح شده است و هدف ما تمرکز بر روی گزارشگری به عنوان وسیله‌ای برای بهبود تصمیم‌گیری توسط شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران است. ادغام دو نهاد هیأت استانداردهای حسابداری پایداری و شورای گزارشگری بین‌المللی یکپارچه، منجر به تفکر یکپارچه‌ی بهتر خواهد شد. این موضوع بسیار مورد توجه است که به طیف وسیعی از ابزارها در یک مکان فکر کنیم و خواسته‌ی صریح ما حرکت سریع به سمت یک چارچوب گزارشگری جامع است. ادغام دو نهاد استانداردگذار در حال حاضر در مرحله‌ی مذاکره است و بخشی از کار شامل تعیین معیار برای استانداردهای فعلی در جهت ساختار گزارشگری واحد است. این درحالی است که ما هماهنگ با بنیاد IFRS برای ایجاد استانداردهای پایداری

درخواست تعویق بازرسی حسابرسی‌های دشوار توسط بیگ فور و رقبا



بیگ فور برای رهایی از فشار انتقادهای عمومی از نهاد ناظر بازار حسابرسی درخواست کرده است تا برنامه‌های بازرسی حسابرسی‌های دشوار را به تعویق بیندازد. فایننشال تایمز گزارش داد، ۴ مؤسسه‌ی بزرگ حسابرسی و رقبای آن‌ها از شورای گزارشگری مالی (FRC) خواسته‌اند که در صورت موافقت، بازرسی حسابرسی‌های شرکت‌های با ریسک بالا که در بورس اوراق بهادار لندن قرار دارند را برای مدت یک سال به تعویق بیندازد. این تقاضا با هدف بهبود کیفیت کار از سوی مؤسسات مطرح شده است. این مؤسسات اذعان کردند، کار برای مشتریان جدید نیز به دلیل مشکلات حسابرسی برای نخستین بار و فشارهای ناشی از انتقادهای متعاقب آن به دلیل اشتباهات، باید با فاصله‌ی زمانی بیش‌تر مورد بازرسی قرار گیرد. این درخواست در ماه ژانویه توسط مؤسسات بزرگ حسابرسی جهان در انگلیس و رقبای آن‌ها یعنی گرنٹ تورنتون، مازارس و بی‌دی او مطرح شده است. گزارش شده است که FRC این پیشنهاد را رد کرده است. هنگامی که شورای گزارشگری مالی این پیشنهاد را رد کرد، حسابرسان در تماس‌های متعدد با این نهاد درخواست کردند تا نهاد تنظیم‌کننده در عوض بازرسی حسابرسی‌های شرکت‌های جدید یا با ریسک بالقوه‌ی بالا، نتایج این بازرسی‌ها را از فرآیند درجه بندی مؤسسات حسابرسی خارج نماید و اجازه دهد مؤسسات پس از شناسایی

جهانی پیش می‌رویم، و به مرور بیش‌تر مفاهیم هیأت استانداردهای حسابداری مالی را با مفاهیم گزارشگری یکپارچه هماهنگ می‌کنیم. بنیاد گزارش ارزش یک هیأت راهبری واحد و یک تیم خواهد داشت که اصول تفکر یکپارچه، چارچوب گزارشگری یکپارچه و استانداردهای حسابداری پایداری را در کنار هم جمع می‌کند، همچنین متعهد است که از نظارت بر استانداردهای جهانی پایداری تحت نظارت بنیاد IFRS حمایت نماید. این ادغام یک گام اساسی به سوی گزارشگری جامع است. در آینده استانداردهای SASB با گذشت زمان تکامل می‌یابد و با ادغام IIRC و SASB، برنامه‌ی بعدی ایجاد بنای مشترک برای گزارشگری یکپارچه است. طرح ادغام مورد استقبال نهادهایی قرار گرفته است که تحت چارچوب فعلی گزارش می‌دهند. به عنوان گام آغازین، استانداردهای هیأت استانداردهای حسابداری پایداری در چهار حوزه‌ی گزارشگری یکپارچه، شامل سرمایه‌های فکری، اجتماعی و ارتباطی، انسانی و طبیعی، ترسیم شده است. مسئله‌ی پایداری نه تنها برای سرمایه‌گذاران مهم است بلکه از دیدگاه مشتری نیز مهم است. چارچوب گزارشگری یکپارچه از لحاظ ساختاردهی به گزارشگری که صورت‌های مالی را هم شامل می‌شود، بسیار اهمیت دارد. ادغام از نظر چشم‌انداز و افزایش توانایی ارائه‌ی داده‌های قابل مقایسه یک پیشرفت اساسی محسوب می‌شود و تحولی کاملاً منطقی است.

۲۸ آوریل ۲۰۲۱، www.accountancydaily.co

اساس حرکت مؤسسات در آینده

حسابداری به عنوان یکی از مشاغل که سهام اصلی آن معاملاتی دانش است، به طور سنتی نیازمند سرمایه‌های عمده نیست. به عبارت دیگر، دارایی‌های اصلی یک مؤسسه شرکا و کارکنان آن هستند. به این ترتیب، این نوع کسب‌وکار خواستار تزریق وجوه نقد زیاد در بخش‌های مختلف نیست. مؤسسات ارائه دهنده‌ی خدمات حسابداری حداکثر ممکن است برای پیاده‌سازی رویه‌ی جدید یا استراتژی تحویل و ادغام به سرمایه‌ی بیش‌تر نیاز داشته باشند. گاهی اوقات، مالکان ممکن است تصمیم بگیرند ساختمان اداری که در آن کار می‌کنند را به عنوان سرمایه‌گذاری تحویل کنند. در غیر این صورت، سرمایه‌گذاری به معنای صرف پول در دارایی‌ها و ابزارهای مورد نیاز برای حمایت از تأسیس یا رشد کسب‌وکار، در حسابداری چندان مصطلح نبوده است. اما این شرایط تغییر خواهد کرد. فناوری بسیاری از تغییرات را تحریک خواهد کرد، زیرا حسابداری انواع کسب‌وکارها را پوشش می‌دهد و ظرفیت‌های جدیدی را ایجاد می‌کند که حسابداران باید خودشان را برای آماده و مجهز کنند. تاکنون نمونه‌های خوبی از سرمایه‌گذاری در فناوری برای حسابرسی‌های پویا، توسط انجمن حسابداران رسمی آمریکا و بزرگ‌ترین مؤسسات این حرفه صورت گرفته است، از جمله سرمایه‌گذاری میلیونی برای ایجاد بستر حسابرسی نسل بعدی. اگرچه همه چیز کاملاً روشن نخواهد بود، اما با پیشرفت در این حرفه می‌توان سرمایه‌گذاری بیش‌تری را در زمینه‌های مختلف انجام داد:

- سرمایه‌گذاری در فناوری و پیرامون آن. نخستین موج فناوری در

حرفه‌ی حسابداری دیجیتال‌ی کردن کاری بود که مؤسسات به شکل دستی و کاغذی انجام می‌دادند. بنابراین، در فناوری‌هایی که مورد استفاده قرار می‌گرفت، محدودیت وجود داشت. اما در موج بعدی، که در حال آغاز است، جریان بی‌انتهایی از نوآوری‌ها را شاهد خواهیم بود که مؤسسات باید هم برای کار خود و هم برای مشتریان خود، آن‌ها را بپذیرند، درک کنند و قادر به ایجاد آن‌ها باشند. اکنون اتوماسیون‌سازی فرآیند، هوش مصنوعی و بلاکچین است که مؤسسات باید در آن‌ها سرمایه‌گذاری کنند. ظرف مدت پنج سال، فهرست تغییردهندگان بازی کاملاً متفاوت خواهد بود.

- سرمایه‌گذاری روی کارکنان. موضوع عجیبی نیست که مؤسسات ارائه‌دهنده‌ی خدمات حسابداری در مورد چگونگی سرمایه‌گذاری در کارکنان خود صحبت می‌کنند و این موضوع یکی از زمینه‌هایی است که حرفه پیشرفت‌های عمده‌ای در آن داشته است. اما با توجه به گسترش مهارت‌های متنوعی که کارکنان و شرکا در آینده به آن‌ها نیاز دارند و با تغییر مستمر و نیاز به به‌روزرسانی، لازم است سرمایه‌گذاری‌های خود را به میزان قابل ملاحظه‌ای افزایش دهند. مؤسسات همچنین ممکن است دریابند که باید در طیف وسیعی از متخصصان گران قیمت در حوزه‌های غیرحسابداری مانند تحلیل‌گری داده، رمزگذاری، توسعه‌ی کسب‌وکار و تخصص‌های موضوعی، سرمایه‌گذاری را شروع کنند. این موارد استخدام در سطح پایه نیستند و مؤسسه باید قادر باشد از پرداختن حقوق بالاتر برای این متخصصان پشتیبانی کند.

- سرمایه‌گذاری در خدمات جدید. خدمات مربوط به رعایت به سرعت در حال کالایی شدن است و حرفه برای پاسخ به این نیاز گسترده باید به ارائه‌ی خدمات مشاوره‌ای و ارزش آفرین بپردازد. کار مشاوره در نهایت بسیار سودآورتر از کار رعایت خواهد بود، اما این موضوع زمان بر است و مؤسسات باید در مرحله‌ی گذار سرمایه‌گذاری کنند. به عنوان نمونه، شرکایی که مسئولیت حوزه‌های جدید را بر عهده دارند باید تمام وقت خود را صرف آن نمایند و مؤسسات باید از آن‌ها حمایت کند تا جذب پیشنهادات دیگر نشوند.

تمام این موارد مسیری طولانی است که باید برای پیشرفت طی شود، حرفه‌ی حسابداری بیش از پیش به سرمایه‌گذاری در آینده‌ی خود نیاز دارد. اما خوشبختانه بازدهی آن بیش‌تر از آن‌چه صرف می‌شود، خواهد بود.

۲۸ آوریل ۲۰۲۱، www.accountingtoday.com

تغییر قوانین اخلاقی استقلال حسابرس توسط هیأت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حسابداران

هیأت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حسابداران، استانداردهای اخلاقی خود را برای حفاظت از استقلال حسابرس در هنگام ارائه‌ی خدمات غیر اطمینان‌بخشی و حق‌الزحمه‌های پرداخت شده توسط مشتریان حسابرسی، بازنگری کرد. این بازنگری‌ها بر خدمات غیر اطمینان‌بخشی (NAS) و ضوابط مربوط به حق‌الزحمه‌ی حسابداران حرفه‌ای (از جمله استانداردهای بین‌المللی استقلال) تأثیر می‌گذارد.

اهمیت درک تکامل نرم افزارهای مدیریت هزینه



مدیریت هزینه‌ها دیگر فقط یک مسئله‌ی گردش کار نیست، بلکه مسئله داده و تجربه است. کاربرد نرم افزارهای جدید مدیریت هزینه با پیشرفت فناوری‌های روز دنیا تکامل یافته است. استفاده از این نرم افزارها به بسترسازی مناسب احتیاج دارد. از این رو، در ابتدا باید نیازهای اصلی خود را برای مدیریت موثر هزینه‌ها شناسایی نماییم. نیازهای اصلی عبارتند از:

- اتوماسیون سازی هوشمند سیستم مدیریت هزینه
- استفاده از هوش مصنوعی برای استخراج داده‌های رسیده‌های هزینه با استفاده از نرم افزارهای ردیابی رسیده‌ها مانند Outlook, G-Suite
- معایرت گیری خودکار کارت‌های اعتباری بدون نیاز به دخالت انسانی که اطلاعات آن مستقیماً به سیستم حسابداری منتقل شود.
- یکپارچه سازی سیستم مدیریت هزینه با سیستم‌های حسابداری چندگانه مانند NetSuite Sage, Quickbooks و Xero چرخه‌ی هزینه از زمان ثبت تا پرداخت هزینه را مدیریت می‌نماید. سیستم‌های مدیریت هزینه، انواع هزینه‌ها در واحد مشتری را بر حسب فواصل زمانی و موقعیت جغرافیایی مختلفی که هزینه‌ها در واحد مشتری رخ می‌دهند، تعریف و ویرایش می‌کند.
- تمرکز اصلی بخش بعد بر روی فعالیت‌های مربوط به چرخه‌ی ثبت هزینه‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف با وضعیت‌های پرداختی مختلف، و خودکارسازی روند تأیید این هزینه‌ها در واحد مشتری است. مدیریت هزینه از طریق نرم افزارهای جدید، نوع، میزان و زمان هزینه‌های مختلف واحد مشتری را به تفکیک نوع و هزینه‌های مربوط به تک تک مشتریان طبقه‌بندی می‌کند که به مدیران کمک می‌کند با برنامه‌ریزی مناسب، کنترل هزینه‌ها و تصمیم‌گیری منطقی در جهت تحقق اهداف کسب‌وکار خود گام بردارند.

نرم افزارهای جدید مدیریت هزینه، حریم خصوصی مشتری را نیز جدی می‌گیرند. این نرم افزارها داده‌های مشتری را فقط برای تحقیق در مورد محصول، تجزیه و تحلیل مشتری و آگاهی از محصولات و خدماتی که ممکن است مدنظر مشتری باشد، جمع‌آوری و استفاده می‌کند.

۳۰ آوریل ۲۰۲۱، www.accountingtoday.com

هدف از این کار بهبود محافظت از استقلال حسابرس در دو زمینه‌ی اصلی است که به طور بالقوه می‌تواند بر انگیزه‌های حسابرسان در هنگام ارائه‌ی خدمات غیر اطمینان‌بخشی به مشتریان حسابرسی و حق الزحمه‌ی خدمات ارائه شده توسط آن‌ها اثر بگذارد. IESBA، وابسته به فدراسیون بین‌المللی حسابداران است که در حال حاضر درصدد بازنگری قوانین استقلال حسابرس پس از بروز یک سری رسوایی‌های حسابداری است. در سال‌های اخیر در سراسر جهان وقوع رسوایی‌های حسابداری در شرکت‌هایی مانند وایکارد آلمان، استین هاف در آفریقای جنوبی، سامسونگ در کره‌ی جنوبی و جنرال الکتریک در ایالات متحده‌ی آمریکا و موارد دیگر در اتحادیه‌ی اروپا و انگلستان موجب شده است، نهاد‌های ناظر به دنبال ایجاد یک سری اصلاحات در بازار حسابرسی باشند تا جدایی بیش‌تری بین طرف‌های حسابرسی و غیر حسابرسی مؤسسات ایجاد شود، به خصوص در مورد چهار مؤسسه‌ی بزرگ حسابرسی جهان که بر بازار حسابرسی تسلط دارند. دکتر استاوروس توماداکیس، رئیس هیأت استانداردهای بین‌المللی اخلاق حسابداران در بیانیه‌ای اذعان کرد، استقلال برای نقش حسابرسان به عنوان حافظ منافع ذی‌نفعان شرکت و در نهایت حافظ اعتماد عمومی نسبت به گزارشگری مالی و شفافیت بازار، اساسی است. با تقویت قابل ملاحظه‌ی مقررات ارائه‌ی خدمات غیر اطمینان‌بخشی و حق الزحمه‌ها، گام‌های جسورانه‌ای برای ایجاد محدودیت‌های بالاتر، ناظر بر استانداردهای لازم الاجرای استقلال حسابرسان در سطح جهانی، به ویژه در رابطه با واحدهای تجاری دارای منافع عمومی، تعیین شده است. این تغییرات پیشرفت عمده‌ای در جهت حفاظت از منافع عمومی است. اقدامات جدید شامل ممنوعیت گسترده‌ی مؤسسات حسابرسی از ارائه‌ی خدمات غیر اطمینان‌بخشی است که ممکن است تهدیدی برای استقلال حسابرس در بررسی مشتریان حسابرسی دارای منافع عمومی باشد. این بازنگری‌ها همچنین شامل مقررات بهبود یافته‌ای برای مقابله با وابستگی زیاد حق الزحمه به مشتریان حسابرسی است. همچنین مقرراتی وجود دارد که موجب شفافیت عمومی بیش‌تر در مورد حق الزحمه‌های پرداخت شده توسط مشتریان حسابرسی دارای منافع عمومی می‌شوند تا به قضاوت‌های ذی‌نفعان در مورد استقلال حسابرس کمک کنند. این موارد شامل راهنمایی بیش‌تر برای کمک به حسابرسان در ارزیابی تهدیدات و واکنش مناسب در رابطه با خدمات و حق الزحمه‌های خدمات غیر اطمینان‌بخشی است. IESBA پس از برگزاری نشست‌های جهانی و انجام سایر روش‌های ارتباطی با سرمایه‌گذاران، متخصصان حاکمیت شرکتی، نهاد‌های مقررات‌گذار، نهاد‌های نظارتی حسابرسی، استانداردگذاران ملی، مؤسسات حسابرسی، تهیه‌کنندگان صورت‌های مالی و سایر موارد، قوانین بازنگری شده را تدوین کرد. در طی این فرآیند، IESBA با هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان‌بخشی، که بر روی استانداردهای استقلال حسابرس کار می‌کند، هماهنگی نزدیک داشته است. این بازنگری‌ها برای حسابرسی صورت‌های مالی دوره‌های مالی که از ۱۵ دسامبر یا پس از ۱۵ دسامبر آغاز می‌شود، اعمال می‌شود، اما اجرای زود هنگام آن نیز مجاز است.

۲۹ آوریل ۲۰۲۱، www.accountingtoday.com

به روزرسانی برنامه‌ی کاری هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی

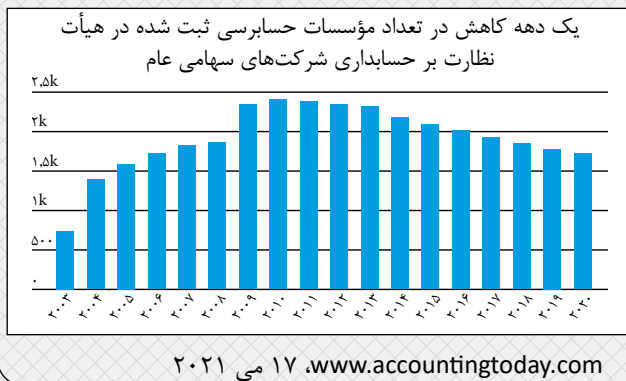
پس از مشورت با هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام، هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بین‌المللی (IAASB) به دلیل تأثیر ویروس همه گیر کووید ۱۹، برنامه‌ی کار تفصیلی اصلاح شده‌ی خود را برای مدت زمان باقی مانده از سال ۲۰۲۱ منتشر نمود. هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی با توجه به تداوم تأثیر ویروس همه گیر کووید ۱۹ بر عملکرد هیأت‌های مدیره و توانایی ذی‌نفعان برای اجرای استانداردهای جدید و مشارکت در مراحل نظرخواهی تدوین استانداردهای IAASB، در برنامه‌ی کاری خود تجدید نظر کرده است. هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی با توجه به واقعیت کاهش زمان برگزاری جلسات عمومی به دلیل تغییر شیوه‌ی جلسات به از راه دور، تکمیل دو سند مرتبط با منافع عمومی را که از اهمیت بالایی برخوردار هستند، در اولویت قرار داده است. نخست، استاندارد بین‌المللی حسابرسی شماره‌ی ۶۰۰ (تجدید نظر شده) تحت عنوان حسابرسی‌های گروه که انتظار می‌رود پس از جلسه‌ی IAASB در دسامبر ۲۰۲۱ نهایی شود و دوم، نظرخواهی عمومی برای استاندارد پیشنهادی حسابرسی صورت‌های مالی واحدهای کمتر پیچیده که انتظار می‌رود بعد از جلسه‌ی IAASB در ژوئن ۲۰۲۱، اجرا شود. هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و اطمینان بخشی، به ترتیب در سپتامبر ۲۰۲۱ و مارس ۲۰۲۲ به نظرخواهی و اجرای طرح مشورتی درباره‌ی موارد تقلب و موضوع تداوم فعالیت خواهد پرداخت، اما قصد ندارد پیش نویس‌های مربوط به این موضوعات را تا نیمه اول سال ۲۰۲۳ صادر کند. بر طبق جدول زمانی این هیأت، برنامه‌ی کاری اصلاح شده همچنین شامل نهایی کردن پیش نویس استاندارد بین‌المللی حسابرسی شماره‌ی ۵۰۰ (شواهد حسابرسی) در سپتامبر ۲۰۲۲ است. www.accountancydaily.co ۶ می ۲۰۲۱

اتفاق افتاد، ما نه تنها برای انتقال نیروی کار خود به یک محیط از راه دور مجهز شدیم، بلکه توانستیم فعالیت‌های نظارتی خود را برای رسیدگی به گزارش‌های مالی و ریسک‌های حسابرسی ناشی از همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ تنظیم کنیم. همان‌طور که در گزارش شرح داده شده است، هیأت نظارت در پاسخ به ویروس کرونا اقدامات مختلفی را انجام داده است، از جمله:

- تصویب یک دوره‌ی استراحت ۴۵ روزه در بازرسی‌های مؤسسات در آغاز همه‌گیری

- تنظیم برنامه‌ی بازرسی برای درک تأثیر بحران بر مؤسسات حسابرسی
- تصحیح رویه‌های کنترل کیفیت برنامه ریزی شده
- تأمین منابع و راهنمایی برای مؤسسات حسابرسی برای جلب توجه ویژه‌ی کارکنان

در طول سال ۲۰۲۰، هیأت نظارت همچنین قالب جدیدی را برای گزارش‌های بازرسی خود منتشر کرد، که معتقد است مهم‌ترین تغییرات در ۱۵ سال گذشته را به همراه دارد و راهنمای نحوه‌ی مطالعه‌ی گزارش‌های جدید را نیز شامل شده است. علاوه بر این، تجزیه و تحلیل میان دوره‌ای از الزامات جدید موارد بااهمیت حسابرسی در این گزارش ارائه شده است.



۵ روش برای این‌که تیم شما مثل یک مدیر مالی فکر کند

اکنون فرصت بسیار بزرگی برای متخصصان حسابداری و مالی به وجود آمده تا فراتر از خدمات سنتی که حرفه ارائه می‌دهد، خدمات مشاوره‌ای با ارزش بالا و همکاری با کسب‌وکارهای کوچک را از طرق معنادارتر شکل دهند. کمتر از نیمی از ۳۱ میلیون صاحبان کسب‌وکارهای کوچک در ایالات متحده‌ی آمریکا درباره‌ی حسابداری و امور مالی دانش دارند و این در حالی است که کمتر از نیمی از کسب‌وکارهای کوچک با ۵۰ کارمند یا کمتر، از مدیر مالی یا کنترلر برخوردار هستند. میلیون‌ها کسب‌وکار به دنبال یک تیم مالی فعال‌تر هستند، اما عرضه توسط صنعت به کندی انجام شده است. یک دلیل عمده این است که نحوه‌ی تعامل افراد حرفه‌ای در حسابداری و مالی با مشتریان نیاز به تغییرات قابل ملاحظه دارد. برای تبدیل شدن به یک مؤسسه‌ی بیش‌تر متمرکز بر خدمات مشاوره‌ای، مدیران باید به تمام اعضای تیم خود القا کنند از ذهنیت وظیفه گرا فاصله گرفته و مانند مدیران مالی فکر کنند. در این مطلب قصد داریم چگونگی توانمندسازی تیم‌های خدمات مشاوره‌ای را برای تغییر کار تشریح نماییم:

کاهش تعداد مؤسسات ثبت شده در هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام

تعداد مؤسسات حسابرسی ثبت شده در هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی از سال ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۰ کاهش یافته و روند کاهشی ده ساله همچنان ادامه دارد. گزارش سالانه‌ی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام برای سال ۲۰۲۰، که اخیراً منتشر شد حاکی از آن است که ۱۷۲۶ مؤسسه‌ی حسابداری رسمی در هیأت نظارت ثبت شده‌اند. این رقم از ۱۷۹۶ مؤسسه در پایان سال ۲۰۱۹ و پس از سال‌های اوج خود در سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ که ۲۴۰۰ مؤسسه ثبت شده بود، به پایین‌ترین حد رسیده است. این گزارش همچنین به اجرای مستمر برنامه‌ی پنج ساله‌ی استراتژیک هیأت نظارت در سال ۲۰۱۸ پرداخته است. بخشی از این برنامه شامل آمادگی برای پاسخگویی به محیط در حال تغییر، از جمله فناوری‌های نوظهور است که وقتی همه‌گیری آغاز شد، نقش اثرگذاری برای مؤسسات ایفا نمود. ویلیام دونکه رئیس هیأت نظارت اذعان داشت هنگامی که همه‌گیری

مدل کار ترکیبی جدید کی پی ام جی، انعطاف پذیری بیش تر برای کارکنان



مؤسسه‌ی حسابرسی و خدمات مشاوره‌ای کی پی ام جی انگلیس این امکان را برای کارکنان خود فراهم کرده است که به عنوان بخشی از مدل کار ترکیبی جدید در پسا کرونا، در هر چهارده روز، چهار روز را به انتخاب خود در دفتر سپری کنند و در صورت تمایل مدت زمان باقیمانده را برای کار در خانه صرف کنند. مدل ترکیبی جدید که به طور خاص پس از مشاوره‌ی مستقیم با خود کارکنان تدوین شده است، از ماه ژوئن به بعد اجرا خواهد شد و انتظار بر این است که کارکنان کی پی ام جی حداکثر چهار روز از چهارده روز را در دفتر بگذرانند، و ما بقی ساعات کاری را در خانه یا محل کار مشتری سپری نمایند. هدف این است که کارکنان برای شرکت در جلسات یا آموزش‌هایی که باید به صورت حضوری برگزار شود، در دفتر KPMG حضور یابند، اما در صورت عدم تمایل یا عدم نیاز به ادامه‌ی حضور، مجبور به ماندن در کل روز نیستند. جان هولت، مدیر عامل کی پی ام جی انگلیس در این مورد اذعان کرد، ما به کارکنان خود اعتماد داریم، روش جدید کار ما به آن‌ها قدرت می‌بخشد و آن‌ها را قادر می‌سازد تا اوقات کاری خود را شخصاً طراحی کنند. ویروس همه گیر کووید ۱۹ ثابت کرد کیفیت مربوط به محل کار نیست، بلکه به نحوه‌ی کار بستگی دارد. وی افزود، ما به صحبت‌های کارکنان خود گوش فرا داده و این استراتژی را برای کارکنان خود طراحی کرده‌ایم تا باعث شود نحوه‌ی کار آن‌ها به بهترین وجه از مشتریان ما پشتیبانی کند. طبق تحقیقات صورت گرفته توسط کی پی ام جی در ماه مارس، ۸۷ درصد از پاسخ دهندگان گفتند که عدم رفت و آمد به دفتر را ترجیح می‌دهند، ۷۶ درصد پاسخ دادند که از انعطاف پذیری بیش تری که به دلیل کار در خانه دارند، خرسند هستند و ۶۵ درصد دیگر گفتند که اکنون از تعادل بهتری میان کار و زندگی برخوردارند. هولت اشاره کرد در این مدل ترکیبی جدید، دفتر مؤسسه به مکانی برای همکاری و یادگیری افراد تبدیل می‌شوند. وی همچنین اعلام کرد که اگر کارکنان ۳۵ ساعت کار عادی خود را در هفته انجام دهند، در تابستان از دو ساعت و نیم مرخصی اضافی، با هدف بهبود رفاه، بهره‌مند خواهند شد.

employeebenefits.co.uk، ۶ می ۲۰۲۱

• پرسش‌های سختی پیرسید که باعث شود آن‌ها فراتر از ذهنیت معامله گرایانه تفکر کنند.

می‌توانید به تیم خود کمک کنید با وزن دادن بیش تر به عناصری که فراتر از بعد معامله گری هستند، همچون مدیر مالی تفکر کنند. پرسش‌های جذابی پیرسید که باعث می‌شود آن‌ها از دریچه استراتژیک تری درباره‌ی مشتری خود تفکر کنند. از آن‌ها پیرسید چه چیزی مشاهده می‌کنند، چه تغییراتی را باید در نظر بگیرند و چه چیزهایی می‌تواند برای مشتری جدید باشد.

• به آن‌ها بیاموزید که به دنبال فرصت‌های ارائه‌ی خدمات مشاوره‌ای باشند. فرصت‌های ارائه‌ی خدمات مشاوره بی نهایت است. تیم‌ها فقط باید بدانند که چگونه این فرصت‌ها را شناسایی کنند. به عنوان نمونه، اگر مشتری به فکر تغییر مکان فعلی دفتر خود است، فرصتی برای تعامل در سطح عمیق تر به وجود می‌آید. با ارائه‌ی راهنمایی مفید به تیم خود آموزش دهید تا فرصت‌ها را شناسایی و از آن استفاده کنند و خود را در مسیر تصمیم‌گیری قرار دهند.

• مهارت‌های افراد را با اطاعت پذیری آن‌ها متعادل کنید. افراد تیم را که نحوه‌ی برخورد عالی با مشتریان دارند شناسایی کنید و نه تنها آن‌ها را در مرکز تعامل با مشتریان قرار دهید، بلکه در زمینه‌ی پیشرفت خدمات مشاوره‌ای مؤسسه نیز آن‌ها را به کارگمارید. هر چند فقط مهارت افراد مهم نیست. کارکنان اطاعت پذیر افرادی هستند که تغییرات روزمره را می‌بینند و این جاست که فرصت‌ها آشکار می‌شوند. افراد تیم خود را، خواه با مشتری روبرو هستند یا نه، برای برقراری ارتباط و به اشتراک گذاشتن بینش‌های خود تشویق کنید.

• تمرکز خود را بر روابط مشتری بگذارید. با تأکید بر اهمیت ایجاد ارتباط با مشتری، به تیم خود کمک کنید تا ذهنیت خدمات مشاوره‌ای در آن‌ها پررنگ تر شود. اغلب اوقات، صاحبان کسب و کارها با طیف گسترده‌ای از خدمات و تخصصی که در اختیار آن‌ها قرار دارد آشنا نیستند و ایجاد ارتباط، که زمینه را برای گفت وگوهای عمیق تر فراهم می‌کند به تیم شما بستگی دارد. به این ترتیب، هنگامی که مشتری به شما اعتماد می‌کند، به عنوان مثال زمانی که به دنبال ایجاد خدمات جدید یا استخدام‌های گسترده است، تیم شما برای پشتیبانی و ارائه‌ی راهنمایی‌های ارزشمندی حاضر خواهد بود.

• صبور باشید، تغییر بزرگ به زمان نیاز دارد. این نوع تغییرات اساسی در ذهنیت، زمان می‌برد. بر روی کاشت بذره‌ای تغییر تمرکز کنید، که طی ماه‌ها شروع به تکامل می‌کنند و موجب فکر کردن به روش جدید می‌شوند. صبور باشید و اجازه دهید تغییرات در فرهنگ مؤسسه‌ی شما نفوذ کند.

در پایان، صاحبان کسب و کارهای کوچک به دنبال بینش و دیدگاه متخصصان مالی و حسابداری هستند. اکنون زمان مناسبی فراهم شده تا تیم خود را به اتخاذ یک نگرش استراتژیک و فعالانه در رویارویی با مشتریان قادر سازید. این کار به شما کمک می‌کند ارزش بیش تر کار خود را به مشتریان نشان دهید و نقش مشاوره‌ای مؤسسه‌ی خود را بهبود بخشیده و خود را به سطح بالاتر برسانید.

www.accountingtoday.com، ۱۹ می ۲۰۲۱

کلیات طرح اصلاح قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران رسمی به تصویب مجلس رسید

مؤسسات حسابرسی انتخاب‌شده مکلفند بلافاصله گزارش حسابرسی خود را به دیوان محاسبات کشور و هیأت عالی نظارت سازمان حسابرسی ارسال نمایند. تخطی از مفاد حکم موضوع این تبصره توسط اشخاص حقوقی مذکور که مورد حسابرسی قرار می‌گیرند، تصرف در اموال عمومی تلقی و متخلف به انضصال موقت درجه شش موضوع قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

حسابرسان فاقد صلاحیت که بدون داشتن معیارهای فوق اقدام به حسابرسی قانونی این اشخاص حقوقی از جمله شرکت‌ها، مؤسسات و شهرداری‌ها نمایند، به لغو دایم عضویت در جامعه حسابداران رسمی ایران محکوم می‌شوند. کمیته‌ی فوق مکلف است گزارش اجرای این تبصره را حداکثر تا پایان شهریورماه هر سال به اطلاع عموم برساند.

دستورالعمل اجرایی این تبصره ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون توسط کمیته‌ی مذکور تهیه می‌شود و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد.

در شرکت‌ها و مؤسسات موضوع بند (الف) و (ب) ماده (۷) اساسنامه‌ی سازمان حسابرسی - مصوب ۱۳۶۶/۶/۱۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی، شهرداری‌ها و مؤسسات و شرکت‌های تابعه‌ی آن و اشخاص مذکور در صدر ماده‌ی (۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور - مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰، توسط کمیته‌ی متشکل از رئیس هیأت عالی نظارت سازمان حسابرسی به‌عنوان رئیس، مدیر عامل سازمان حسابرسی، رئیس هیأت عالی نظارت جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران، دبیرکل جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران و نماینده‌ی دیوان محاسبات کشور، حسب مورد از بین سازمان حسابرسی و یا مؤسسات عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران براساس معیارهای زیر انجام می‌شود:

۱. سابقه‌ی فعالیت حرفه‌ای
۲. ظرفیت نیروی انسانی
۳. امتیاز اکتسابی کنترل کیفیت
۴. تعداد شرکا و مدیران مؤسسه

کلیات طرح اصلاح قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران رسمی در نشست علنی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران کلیات این طرح یکشنبه، ۹ خردادماه در صحن علنی با ۱۹۲ رأی موافق نمایندگان مجلس به تصویب رسید. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران براساس این طرح که به منظور بررسی به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارجاع شده بود، در جلسه‌ی مورخ ۲۳ دی‌ماه سال ۱۳۹۹ با حضور مسئولان دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، دیوان محاسبات و کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس مورد بحث و بررسی قرار گرفت، مواد اصلاح شده‌ی بند (د) ماده واحده‌ی قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی - مصوب ۷۲/۱۰/۲۱ حذف و متن زیر جایگزین تبصره‌ی (۵) قانون مذکور می‌شود:

«تبصره ۵ - انتخاب حسابرس و بازرس قانونی

بیست و نهمین جلسه‌ی شورای عالی هفتم

حدود ۳۵۰۰ واحد گزارشگر بخش عمومی، به تدریج تسری یابد. نخستین دستور جلسه‌ی شورا، تأیید صلاحیت اعضای جایگزین در کارگروه‌های کنترل کیفیت، قوانین و مقررات و فناوری اطلاعات بود و اعضای پیشنهادی هیأت مدیره در این خصوص به تأیید اعضای شورای عالی رسید. در این زمینه، اعضای شورای عالی بر فعال‌سازی، برنامه محور بودن و استفاده از ظرفیت کامل کارگروه‌های تخصصی تأکید داشتند. در ادامه، گزارش سه‌ماهه‌ی سوم فعالیت کارگروه‌های تخصصی و اقدامات انجام‌شده در این دوره‌ی زمانی به اطلاع اعضای شورای عالی رسید. در این زمینه، هریک از اعضای شورا نکاتی را بیان نمودند و مقرر شد گزارش فعالیت نظارت حرفه‌ای مبتنی بر نقاط ضعف و قوت و پیشنهادات و راه‌حل‌های مربوط نیز در راستای آسیب‌شناسی و رفع و معضلات ارایه شود. دستور جلسه‌ی بعدی طرح گزارش تکالیف هیأت مدیره در خصوص رفع موضوع بندهای گزارش حسابرسی بود و اهم اقدامات صورت گرفته در این زمینه به اطلاع اعضای شورای عالی رسید و اعضای شورای عالی نیز نظرات خود را در این خصوص بیان کردند. دستور جلسه پایانی طرح استعفای عضو هیأت‌مدیره و انتخاب جایگزین بود و مقرر شد رزومه‌ی داوطلبان عضویت در هیأت مدیره ارائه و بر مبنای شاخص‌های مربوط اولویت‌بندی و در جلسه‌ی آتی شورا مطرح شود.

سه‌شنبه هفدهم فروردین‌ماه ۱۴۰۰ جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران میزبان نخستین جلسه‌ی شورای عالی در سال جدید و بیست و نهمین جلسه‌ی شورای عالی هفتم بود.

در آغاز جلسه، دکتر سعید جمشیدی فرد، رئیس شورا، ضمن خیر مقدم و اعلام رسمیت جلسه، ابتدا درگذشت آقایان غلامعلی خسروی و رضا قندی، اعضای گرانقدر جامعه، را طی هفته‌های گذشته تسلیت گفتند و سپس ایشان و سایر اعضا آغاز سال نو، ایام نوروز باستانی و اعیاد شعبانیه، را شادباش گفتند.

در ادامه، نخست دکتر سید رحمت‌اله اکرمی، نماینده‌ی وزیر محترم امور اقتصادی در شورای عالی، ضمن اعلام موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی با کلیات بازنگری حق‌الزحمه‌ی حسابرسی در راستای ابهام‌زدایی تأکید نمودند اختلاف‌نظر تنها در روش و مدل کار ارایه‌شده است و ابراز امیدواری کردند که با اجماع در این زمینه الگوی مربوط نهایی گردد. سپس ایشان، گزارشی از آغاز فاز نخست پروژه حسابرسی مستقل صورت‌های مالی واحدهای گزارشگر بخش عمومی توسط مؤسسات حسابرسی عضو جامعه ارایه داده و عنوان کردند حسابرسی چهار واحد گزارشگر بخش عمومی توسط مؤسسات حسابرسی شروع شده و در نهایت امیدواریم که با ظرفیت



سی‌امین جلسه‌ی شورای عالی هفتم

سه‌شنبه هفتم اردیبهشت‌ماه جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران میزبان برگزاری سی‌امین جلسه‌ی شورای عالی هفتم جامعه بود. در آغاز جلسه، دکتر سعید جمشیدی فرد رئیس شورا را به‌عنوان نماینده‌ی جامعه، روزنامه‌ی دنیای اقتصاد را به‌عنوان روزنامه‌ی کثیرالانتشار مرکز، و به قید قرعه مؤسسه‌ی حسابرسی ایران مشهود را به‌عنوان بازرس اصلی و مؤسسه‌ی حسابرسی دش و همکاران را به‌عنوان بازرس علی‌البدل انتخاب کردند.

دستور جلسه پایانی طرح استعفای عضو هیات مدیره و انتخاب جایگزین ایشان بود. اعضای شورای عالی ضمن تقدیر و تشکر از زحمات آقای مهدی بیرانوند در دوران تصدی عضویت در هیات‌مدیره، با استعفای ایشان موافقت نمودند و سپس شورا با در نظر گرفتن رزومه‌های دریافتی و ویژگی‌های داوطلبان عضویت در هیات‌مدیره و جلسات برگزاری با آنان، آقای محمدی افشاری را به‌عنوان عضو موظف جدید هیات‌مدیره انتخاب کرد.

دستور جلسه‌ی بعدی طرح این پیشنهاد بود که هرگونه ادعا، اعتراض یا خواسته‌ی اعضای جامعه به طرفیت همکاران ستادی و اعضای هیات‌های انتظامی در رابطه با انجام وظایف محوله توسط ارکان جامعه باید از طریق سازوکارهای مصوب و توسط مسئولین ذی‌ربط جامعه حل و فصل گردد و در صورت طرح شکایت در مراجع قضایی و رد ادعای شاکی در مراجع مزبور عضو خاطی به هیات انتظامی برای اعمال تنبیه انضباطی ارجاع خواهد شد. هریک از اعضای شورای عالی در این زمینه نکاتی را در خصوص تعارضات طرح پیشنهادی بیان کردند و مقرر شد این پیشنهاد در قالب اصلاح مقررات ذی‌ربط بازبینی و ارایه گردد.

دستور جلسه بعدی در اجرای مفاد اساسنامه‌ی مرکز آموزش و تحقیقات حسابداران رسمی و انجام تشریفات مرجع ثبت شرکت‌ها انتخاب نماینده‌ی جامعه، انتخاب روزنامه‌ی کثیرالانتشار

درگذشت آقای تقی ولی سلطانی عضو گرانقدر جامعه طی هفته‌ی اخیر را تسلیت گفتند و در ادامه نیز حلول ماه مبارک رمضان را به ویژه اعضای جامعه تبریک گفتند.

نخستین دستور جلسه، ادامه‌ی طرح گزارش فعالیت کارگروه‌های تخصصی فنی و استانداردها، قوانین و مقررات، مؤسسات حسابرسی، آموزش و کارآموزی، مالیاتی و فناوری اطلاعات بود و فعالیت صورت گرفته در شش‌ماهه‌ی دوم سال قبل به اطلاع اعضای شورای عالی رسید. در این زمینه، اعضای شورای عالی نیز دیدگاه‌های خود را طرح کردند و تأکید شد فعالیت کارگروه‌ها از پاسخ‌محوری به برنامه‌محوری تغییر یابد.

اسامی پذیرفته شدگان

آزمون حسابدار رسمی سال ۱۳۹۹ اعلام شد

در پی برگزاری آزمون حسابدار رسمی سال ۱۳۹۹ در تاریخ دوم و سوم بهمن ماه هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی اسامی پذیرفته شدگان قطعی و مشروط این آزمون را اعلام کرد.

براساس فهرست اعلام شده در آزمون سال گذشته ۱۸۵ نفر حسابدار رسمی جدید به اعضای کنونی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران افزوده می‌شوند و همچنین ۴۳۵ داوطلب نیز در یک یا چند درس قبول شده‌اند.

ضمن آرزوی موفقیت‌های هرچه بیش‌تر برای حسابداران رسمی پذیرفته‌شده در آزمون حسابدار رسمی سال ۱۳۹۹ فهرست کامل پذیرفته‌شدگان در جدول زیر ارائه شده است.

ردیف	نام خانوادگی	نام	ردیف	نام خانوادگی	نام	ردیف	نام خانوادگی	نام	ردیف	نام خانوادگی	نام
۱	آباد	محمد علی	۴۸	جیانگپری کاپک	سیامک	۹۵	شاه مرادی	نسیم	۱۴۲	کهدویس	میلاد
۲	آبدلو	رضا	۴۹	جوانشیر	هادی	۹۶	شکرایی سیسان	مینم	۱۴۳	کیانی	ایدهن
۳	ابراهیمی	صادق	۵۰	چراغ علیچاقی	ایمان	۹۷	شمسی	ناصر	۱۴۴	گل محمدی	ارش
۴	ابراهیمی	محسن	۵۱	حاتمی	احمد	۹۸	شیرپوی فرد	هادی	۱۴۵	گل محمدی شورکی	مجیدی
۵	ابراهیمیان	آرزو	۵۲	داجی مرادخانی	حذیثه	۹۹	صالحی پاداشیانی	امیراحمد	۱۴۶	گلزاری	موسی
۶	ابراهیمیان	محمدجعفر	۵۳	حسن پورماقی	حمید	۱۰۰	صادق‌الله کردار	محمد	۱۴۷	کنج	محمدباقر
۷	ابودری نطف	علی	۵۴	حسن زاده	ایلا	۱۰۱	صفرازاده	بهمن	۱۴۸	گودرزی	سیمما
۸	احدیان پورپروانه	فرشته	۵۵	حسینی	سید مهدی	۱۰۲	صیادی سومار	علی	۱۴۹	گودرزی	مرتضی
۹	احمدی پیره کیلی	حسین	۵۶	حسینی	سیدمبینم	۱۰۳	طاهری	علی اکبر	۱۵۰	لطیف	زهرا
۱۰	احمدی مبارکه	شیرین	۵۷	حسینی	مهرمجیدی	۱۰۴	طاهیه	سیامک	۱۵۱	محبی حسین آباد	جواد
۱۱	اخواندی	امید	۵۸	حشمتی	پاپک	۱۰۵	طیسی	داریوش	۱۵۲	محمدزاده	حسین
۱۲	ادرسی	امیر	۵۹	حیدری	محمد	۱۰۶	طهماسبی	امیر	۱۵۳	محمدی اب الوان	حسین
۱۳	اسدی	امیرحسین	۶۰	حیدری	رضا	۱۰۷	طهرانی مزرعه شاهی	روح اله	۱۵۴	محمدی دیزجی	حسین
۱۴	اسکندری کیودان	فرهان	۶۱	خادم فینی	امیرحسین	۱۰۸	عاصری	امیر	۱۵۵	محمدی ملقرنی	عطاالله
۱۵	افشاری	للا	۶۲	خاوانی	مسعود	۱۰۹	عبدلی	ایلا	۱۵۶	مرادی داوچانی	رضا
۱۶	افشاریان	هدی	۶۳	خان احمدی	مرتضی	۱۱۰	عرب آبادی	رحیم	۱۵۷	مردانی	مهدی
۱۷	افشاری فرگوش	جعفر	۶۴	خداپخش	میلاد	۱۱۱	عسگری	نرگس	۱۵۸	مرونی	کوروش
۱۸	افشاری	حسین	۶۵	خداپخش	مرضیه	۱۱۲	عطاری ارزله	حمیدرضا	۱۵۹	مشاهی	غزاله
۱۹	ایمانی پورمادم	محسن	۶۶	خداپنده	حسن	۱۱۳	عظیم زاده اراتی	سعید	۱۶۰	مصیبی موخرطوسی	زهرا
۲۰	باقری قادیکلانی	منازلار	۶۷	دانش زاده	قادر	۱۱۴	عظیمی	محسن	۱۶۱	مجازانی	علی
۲۱	بختیاری	مهدی	۶۸	دریندی قراهنی	سعید	۱۱۵	علی پوررودپارسا	مزگان	۱۶۲	مرووف	مرتضی
۲۲	بدری خیره مسجدی	احد	۶۹	درهانی	حسام	۱۱۶	علیچاقی	مهدی	۱۶۳	مادسی	ایلا
۲۳	برزگری خالاه	جمال	۷۰	رادپرد	حمید	۱۱۷	علیدادی	ابوالفضل	۱۶۴	ملک زاده فیروزآبادی	علی محمد
۲۴	برهانی اصلهانی	مهرداد	۷۱	رجبی	علی اکبر	۱۱۸	عابزاده آبری	مصطفی	۱۶۵	مهدیخانی	محمد
۲۵	بهراری	امیر	۷۲	رجبی	مجیدی	۱۱۹	غریبی	ابراهیم	۱۶۶	مهرور	مجیدی
۲۶	بهرزاد نیا	محسن	۷۳	رجوانی	محمد	۱۲۰	شیرات پگلانه	مسعود	۱۶۷	میرزاحمدی	پیمان
۲۷	بیزادی	الناز	۷۴	رحمانی	توحید	۱۲۱	فرجی	مهدی	۱۶۸	میرزایی	سعیده
۲۸	پارساگر	محبوبه	۷۵	رحمانیان	محمدرضا	۱۲۲	فرزدان	احسان	۱۶۹	میرعابدینی	سیدمحمد
۲۹	پزلطر	عابدرضا	۷۶	رحمتی	علی	۱۲۳	فرهمند	یوسف	۱۷۰	میزبانی	ناصر
۳۰	پورحسینی	مینم	۷۷	رستمی	مهدی	۱۲۴	فرهنگی	مینم	۱۷۱	مینانی لالاجری	سعید
۳۱	پوررحیم	منوچهر	۷۸	رضایی	فرزین	۱۲۵	فلک دین	غفور	۱۷۲	نادری	مبین
۳۲	پورغیرستانی	علی	۷۹	رضایی پروچی	مجید	۱۲۶	فیروزیان نازد	محمد	۱۷۳	نجدی	احمد
۳۳	پوریدانی	امیر	۸۰	رضایی	مجیدی	۱۲۷	قاسم زاده گتجه ای	امیرحسین	۱۷۴	نصیری	مصطفی
۳۴	تاجیک	عاطفه	۸۱	رضایی	مسعود	۱۲۸	قاسمی	امید	۱۷۵	نگاجی	علی
۳۵	تاری فانی	محمد	۸۲	روشنی گیلوانی	محمدرضا	۱۲۹	قاسمی	رضا	۱۷۶	نمازی	نویدرضا
۳۶	تختانی	نصیراله	۸۳	زبردست	محمد	۱۳۰	قاسی عسگر	فرزانه سادات	۱۷۷	نورانی	رضا
۳۷	ثروت اصلهانی	محمداحسان	۸۴	زمان	آیه	۱۳۱	قاندعلی	احمدرضا	۱۷۸	نیک پور	سعید
۳۸	ترکمان	پاشا	۸۵	زمانی عموشین	رامین	۱۳۲	قدسی	علی اصغر	۱۷۹	نیکبخت	نادر
۳۹	تیموری	محمد	۸۶	سلطان آبادی	احمد	۱۳۳	قرانی پور	احسان	۱۸۰	هشتی	مهران
۴۰	تافانی	علی اصغر	۸۷	سلیمان پور	علامه‌رضا	۱۳۴	قرانی مورچه خورنی	سعید	۱۸۱	هوشیار	یوسف
۴۱	جباری	مرتضی	۸۸	سلیمانی پرگو	سمیه	۱۳۵	قزیری	امید	۱۸۲	وزیری اقدام	حذیثه
۴۲	جعفری اسپلی	مهدی	۸۹	سایمی	پناه‌علی	۱۳۶	قوچستانی	احمدرضا	۱۸۳	وکیلان	احسان
۴۳	جعفری دهکردی	محمدرضا	۹۰	سماکوش کنوکنه	صابح	۱۳۷	کنال	محمد	۱۸۴	ولی خویش	بدرام
۴۴	جیبانی قراشاد	سیداحمد	۹۱	سپهری چوکاتلو	رمضان	۱۳۸	کرانی	پیارک	۱۸۵	یزدانی	فرشید
۴۵	جغالی	محمد	۹۲	سیدقرانی	میرسهراب	۱۳۹	کریمی	آیه			
۴۶	جمالی نازد	حامد	۹۳	سیفی	حامد	۱۴۰	کسراتی	حمیرا			
۴۷	چشمپدی	علیرضا	۹۴	شادی	میلاد	۱۴۱	کمالی	احسان			

جلسه‌ی تودیع و معارفه با همکاران جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران



سیدمحمدباقرآبادی



مهدی بیرانوند



محسن قاسمی



محمدهادی افشاری

در پی استعفای مهدی بیرانوند، عضو پیشین هیأت مدیره‌ی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران، و سیدمحمد باقرآبادی، رئیس پیشین مرکز آموزش حسابداران رسمی، دوازدهم اردیبهشت‌ماه با حضور رئیس شورای عالی و نیز اعضای هیأت عالی نظارت و هیأت مدیره‌ی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران جلسه‌ی تودیع و معارفه با همکاران

سی و یکمین جلسه‌ی شورای عالی هفتم

سپس ضمن تاکید بر الزام رعایت ضوابط حرفه‌ی و مقررات توسط اعضای شاغل در دوران فراغت از فعالیت تمام وقت حرفه‌ای، مقرر شد در صورت تداوم عدم حضور و اشتغال به فعالیت حرفه‌ای به بیش از مدت معین، اقدامات لازم برای تغییر وضعیت به غیر شاغل معمول گردد. دستورجلسه‌ی پایانی طرح گزارش واحد نظارت حرفه‌ای از آموزش حرفه‌ای مستمر بود. محورهای مختلف گزارش بیان و نظرات اعضای شورای عالی در این زمینه مطرح و در نهایت مقرر شد ضوابط آموزش حرفه‌ای مستمر و عناوین دوره‌های بازآموزی با توجه به تحولات صورت گرفته در دوره‌های اخیر مورد بازنگری قرار گیرد. همچنین نسبت به آغاز به کار مرکز آموزش و تحقیقات جامعه به عنوان رکن مستقل آموزش حرفه‌ای تسریع شود و ظرفیت بالقوه‌ی آموزش حرفه‌ای در این زمینه به‌طور کامل به فعل رسد.

به طور سالیانه به شورای فرهنگ عمومی کشور ارسال نمایند، محورهای آیین‌نامه‌ی اجرایی تهیه شده بدین منظور مورد بررسی اعضای شورای عالی قرار گرفت و حضار نظرات تکمیلی خود را در این زمینه بیان کردند. در این زمینه، مقرر شد با جلب مشارکت کلیه‌ی اهالی حرفه اعم از حسابداران بخش خصوصی و عمومی، دانشگاه‌ها، انجمن‌ها و تشکل‌های حرفه‌ای و سایر نقش‌آفرینان، برنامه‌های مربوط با جامعیت هرچه بیش‌تر عملیاتی شود.

دستور جلسه‌ی بعدی طرح بازنگری بند (۵-۱) مصوبه‌ی مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۱۵ شورای عالی بود. با توجه به کثرت رفت‌وآمد و حضور برخی از اعضای جامعه در خارج از کشور و لزوم سامان‌دهی آن با توجه به مفاد اساسنامه و تعاریف شاغل و غیر شاغل و نیز اعمال مقررات در این خصوص، پیشنهاد هیأت‌مدیره در این زمینه مورد بحث و تبادل نظر اعضای شورای عالی قرار گرفت و

سه‌شنبه ۲۸ اردیبهشت‌ماه، جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران میزبان برگزاری سی و یکمین جلسه‌ی شورای عالی هفتم بود. در ابتدای جلسه، دکتر سعید جمشیدی فرد، رئیس شورای عالی، ضمن خیرمقدم و آرزوی قبولی طاعات و عبادات، عید سعید فطر را به کلیه‌ی اعضای جامعه تبریک گفت و رسمیت جلسه را اعلام کرد.

رئیس شورای عالی ضمن تشکر از پذیرش مسئولیت توسط آقای محمدهادی افشاری به‌عنوان عضو هیأت مدیره برای ایشان آرزوی موفقیت کرد. ایشان سپس گزارشی از شکل‌گیری دبیرخانه‌ی مستقل شورای عالی جامعه ارایه کرد. نخستین دستورجلسه‌ی شورا، طرح ضوابط آیین‌های بزرگداشت روز حسابدار بود. نظر به موافقت شورای فرهنگ عمومی کشور با ثبت روز حسابدار در تقویم رسمی کشور و از آن‌جا که از سال جاری مسئولان مربوط باید برنامه‌های بزرگداشت این روز را همراه با گزارش مکتوب آن

برگ اشتراک فصلنامه حسابدار رسمی

در صورت تمایل به اشتراک نشریه نکات زیر را در نظر داشته باشید:

- فرم اشتراک را که شامل: کدپستی و شماره تلفن است، کامل و خوانا تکمیل فرمایید.
- حق اشتراک را به شماره حساب ۴۴۰۰۴۳۰۰۷۷ بانک ملت به نام جامعه حسابداران رسمی (قابل پرداخت در کلیه شعب بانک ملت) با شناسه واریز ۲۲۰۰۰۱۲۲ و یا از طریق شماره کارت ۶۱۰۴۳۳۷۹۹۵۴۸۴۵۹۷ با همان شماره شناسه واریز کرده و اصل فیش بانکی را همراه با فرم‌های اشتراک تکمیل شده به آدرس: خیابان سپهبد قرنی - نرسیده به پل کریمخان - خیابان شهید امانی - پلاک ۴ - کدپستی ۱۵۹۸۸-۶۶۴۱۶ یا صندوق پستی ۷۵۴۳-۱۵۸۷۵ جامعه حسابداران رسمی ایران (نشریه حسابدار رسمی) ارسال فرمایید.
- نشریه برای حسابداران رسمی شاغل در مؤسسات حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی رایگان ارسال می‌گردد.
- نشریه برای سایر حسابداران رسمی با ۵۰ درصد تخفیف و با تکمیل و آرایه فرم اشتراک و پرداخت حق اشتراک ارسال می‌شود.
- نشریه برای اعضای هیأت علمی گروه حسابداری دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و دانشجویان دوره دکترای حسابداری ۵۰ درصد تخفیف اعمال می‌گردد. (ارائه کپی حکم کارگزینی یا کارت دانشجویی الزامی است).
- از کلیه مشترکین محترم درخواست می‌شود هر گونه تغییر در آدرس خود را به اطلاع نشریه برسانند.

مشترک حقیقی	مشترک حقوقی
نام:	نام مشترک:
نام خانوادگی:	وابسته به:
نام پدر:	نام شخص دریافت‌کننده:
سال تولد:	سمت:
شغل:	اشتراک از شماره تا
محل کار:	
میزان تحصیلات:	
اشتراک از شماره تا	
تعداد درخواست از هر شماره	

مشخصات فیش واریزی پیوست: شماره	تاریخ	مبلغ
بانک	استان	شهر
	امضاء	

شهر	تلفن:
استان:	دورنگار:
کدپستی:	پست الکترونیک:
صندوق پستی:	آدرس:
.....	

خواهشمند است با انعکاس نظرات خود در مورد فصلنامه حسابدار رسمی در سایت جامعه به آدرس www.iacpa.ir ما را در هرچه پربارتر آن یاری فرمایید.